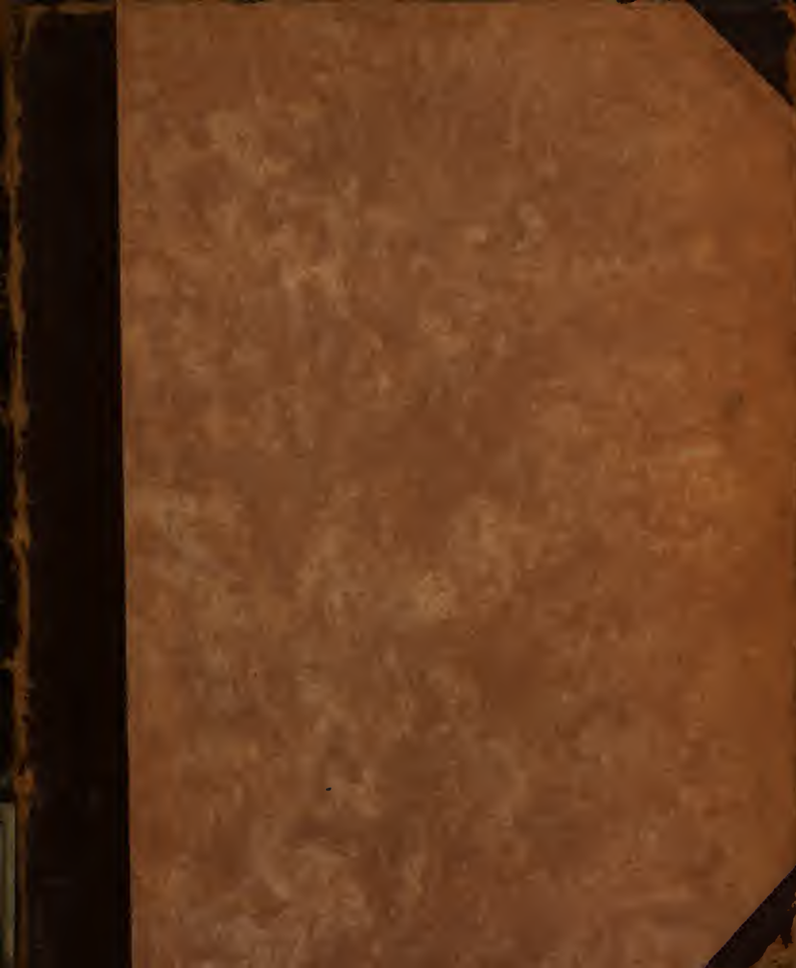

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
LVII
F
41
NAPOLI

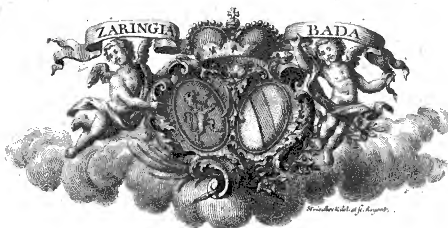
HISTORIA ZARINGO BADENSIS

AUCTOR

IO. DANIEL SCHOEPFLINUS

HISTORIOGRAPHUS FRANCIAE

TOMUS SECUNDUS

CAROLSRUHAE

EX OFFICINA MACKLOTIANA

MDCCLXIV.

CONSPECTUS
TOMI II.

LIBER IV. BADENSIS.

III. PERIODUS RUDOLPHINA.

ORDO

TABULARUM GENEALOGICARUM.

ORDO
TABULARUM AERI INCISARUM.

HISTO-

L P H I N A.

ſtein vendit ei quartam partem Caſtri veteris Eberſtein pro 375.
primum jus in Comitatum ad Badenſes pervenit.

lingen.

: s s o, Domi-
;5. Ux. Jo-
omitis Mon-
lrici Comitis
vidua.

E I D I S,
i V. March.

RUDOLPHUS III. Stollhovam, Selingam, Hügelshemium emtione An. 1309. comparat, † A. 1332. Ux. Gertrudis, Comitiſſa de Strasberg.

IRMENGARDIS, nupta Eberhardo Comiti de Wirtemberg.

ium in diviſione obtinet. Ludovicus Bavarus
A. 1334. † A. 1348. Ux. 1] Lucarda, Comi-
2] Maria, Comitiſſa in Oettingen, † 1369.

HERMANNUS adoleſcens † A. 1300.

DERICUS III. † A. 1353.
Margaretha, Rudolphi
ſſonis, Marchionis Badenſis filia.

RUDOLPHUS V. dictus der Wecker, † A. 1361. Ux. Adelheidis, Rudolphi Heſſonis, Marchionis Badenſis filia.

Lœwenſtein, de Roten-
o Electore init, vi cujus
ector decederet. † 1372.
um in hunc Comitatum.

MARGARETHA A. 1361. nupta I. Comiti Ruxing. Schafrido, filio Frizmanni, Comitis Leining. II. Henrico, Comiti de Lützelſtein.

MECHTILDIS, nupta Comiti Henrico XIII. de Henneberg A. 1384. † A. 1421.

HISTORIAE
ZARINGO-BADENSIS
LIBER QUARTUS.
PERIODUS TERTIA
RUDOLPHINA.

CAPUT I.
RUDOLPHUS I. AB A. 1242.---- 1288.

---

§. I.

Universum Domus Zaringo - Badensis Historiam Nexus. in septem Periodos majores divisimus; quarum quatuor priores, Alsato - Brisgovicam, Zaringicam, Hermannianam & Hachbergicam Tomus primus exposuit.

Rudolphina, Bernhardiana & Chriſtophoriana exponendæ ſuperſunt.

Rudolphina, quam aggredimur, ſex conſtat Rudolphis; quorum primus & ſextus Marchiam omnem, reliqui in partes diviſam, poſſederunt, quibus Principis dignitas fere fuit onerofa.

Sex Hermannis ergo, quos ſupra enarravimus, ſex ſuccedunt Rudolphi; centum & viginti circiter annorum explentes ſpatium, ſuo fine memorabile; quod Rudolphus VI. diſperſas in corpus recollegerat partes; cui novum vigorem & priſtinum robur conciliavit ſucceſſor, novæ epochæ conditor, Marchio Bernhardus.

§. II.

Rudolphus I.

Rudolphus Badenſes inter Marchiones hujus nominis primus; Hermanni V. ex Irmengarde Palatina filius; Hermanni VI. qui genus ſuum in Auſtria propagaturus credebatur, natu junior frater; ſtirpem Badenſem propagavit in Marchia.

Hermannus perpetuas inter turbas rexerat Auſtriam. Rudolphus in diuturno illo Germaniæ interregno, quod vocant, Marchiam regens, illi parti adhæſit, quæ Hohenſtauffiis adverſa, Henricum Raſponem, Thuringiæ Landgravium, atque deinceps Richardum, Regis Angliæ fratrem, Germanorum Reges agnovit.

§. III.

Munificus & liberalis in ecclesias, more gentis suæ & seculi, fuit noster Rudolphus. Munificentia in ecclesias.

Junctis enim cum fratre Hermanno consiliis jura patronatus in Ettlingen & Baden, decimas in Issitsheim, villas Winden & Buere, curias in Osse & Eberstein aliaque bona A. 1245. matri suæ donavit; quæ, condito a se prope Badam Lucidæ Vallis Cisterciensium parthenio, quod ingressa est, bona illa tradidit. Parthen. Lucidæ Vallis.

Tria post lustra curiam quoque in superiori parte villæ Summesheim (*a*) Rudolphus eidem claustro concessit, ut in parentum suorum & Hermanni fratris sui, Austriæ Ducis, anniversariis lautius viverent moniales. (*b*)

A. 1277. dimidiam partem decimarum oppidi Ettheningen (Ettlingen) eidem Lucidæ Vallis cœnobio donavit Rudolphus. (*c*)

§. IV.

Marianum Bickesheimense Fanum, bihorio ab Ettlinga distans, si non primum, certe primarium conditorem Rudolphum Fanum Bickesheim.

(*a*) Sunnesheim, hodie *Sinsheim* prope Badam & Lucidam Vallem.

(*b*) Gamansius *Genealog. Bad.* pag. 185.

(*c*) Cod. Diplomat. Badens.

Rud. I.

noſtrum agnoſcit. Ædes hæc, ſacris peregrinationibus inclyta, Rhenum inter & Martianæ ſilvæ montes, in fertili & amœna planitie ſita, ad hunc uſque diem conditoris ſui & Cunigundæ Eberſteiniæ, uxoris ejus, inſignia primæ columnæ inſculpta, conſervat, quæ ſuo loco exhibemus lectori. (*d*)

Roſa quinque foliorum Eberſteiniæ gentis fuit primævum inſigne. Hæc non modo in columna, ſed & in feneſtris, retro altare minoris eccleſiæ nunc flavo, nunc rubro colore picta variis modis reperitur.

Feneſtræ ædificio coætaneæ, adeoque quingentorum annorum ſunt opus. Ædificatio circa A. 1250. facta cenſetur. (*e*)

§. V.

Monaſter. in Alba.

A. 1251. Rudolphus confirmavit ea, quæ parentes fraterque Hermannus monachis in Alba conceſſerant. (*f*)

Ejusdem Albani monaſterii Charta anni ſequentis oppidi *Etheningen* munita ſigillo, mentionem facit *Illuſtris Dom. R. Marchionis de Baden & Advocati ejus Monaſterii in villa Malſch.*

A. 1255. monialibus in Steinheim ſuam curiam ibidem cum pacto reluitionis vendidit Rudolphus. (*g*)

(*d*) Inter ſigilla domus Badenſis.

(*e*) Germanica hujus fani deſcriptio A. 1747. impreſſa Moguntiæ.

(*f*) Alba Dominorum monaſterium A. 1148. fundatum.

(*g*) Petri *Suevia Eccleſiaſtica* pag. 756. ſeq. Besold. in monaſter. virg.

A. 1256. festo b. Jaco
mensis expedivit literas, quibus
tem decimarum in Dietenhause
tis, quod gentilitia Badensium
cio, Pforzhemium jam tum sub
apparet ex literis A. 1257. q
ejus Cunigundis, Erlewino Li
Pforzhemium civitate (*in der a*
nialibus testamento legandi fac

Oppidum hoc ab Herma
Marchiones Badenses devolutu
tore Friderico II. confirmatum

Idem Rudolphus Abbat
cesis Wormatiensis A. 1260.
ejus in Opphouuen dono accep

§.

Idem Marchio cum
niacensium regulæ monachis,
tatione villæ prope Eckenste
tros. (*k*)

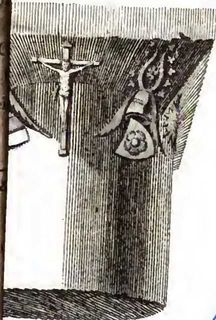
(*h*) *In vita* REUCHLINI p.6.
(*i*) GUDENI *Sylloge Diplom.*
Franckenthal.
(*k*) Cod. Diplom. Zaringo-Bade

im. *Fani Fenestrae.*

ckesheim. *Columna.*

RUD. I.

Eidem cœnobio duo talenta Hallenſia ex villa ſua *Neue-reuth* annuatim percipienda, nec non decimas minutas villæ *Linckenheim* A. 1272. adſcripſit, & biennio poſt, una cum conjuge duas curias in Burthen, (*Beyerten*) quas Wezelo Comes & Henricus miles ei dederant, in caſtro ſuo Grezingen confirmavit. (*l*).

Schwarzach.

Schwarzacum, alind Ordinis S. Bened. Cœnobium, per literas, A. 1288. Eberſteinii datas, vineam in Alswiler ab eo quoque accepit in donum. (*m*)

Backnang.

Backnangæ eccleſiam, ab hoſtibus vaſtatam, Rudolphus cum fratre ſuo Hermanno reſtauravit. (*n*) Eorundem fratrum *Hermanni* & *Rudolphi*, *Marchionum de Baden*, precibus inductus Innocentius IV. Pontifex Maximus Magiſtro Bertoldo, rectori eccleſiæ de Acher, Argentinenſis diœceſis, privilegium præter beneficia eccleſiaſtica, quæ jam tum habuit, aliud quoque beneficium ſeu dignitatem recipiendi conceſſit. (*o*)

§. VII.

Res geſtæ.

Rudolphus noſter in eccleſias liberalis, Marchiæ tamen ſuæ non parum proſpexit.

(*l*) GAMANSIUS pag. 188.

(*m*) Tabularium Schwarzac.

(*n*) SATTLER Würtenberg. Part. I. pag. 135.

(*o*) Codex Diplom. Badenſ.

Steinbaco, Marchionatus ſui oppido, jus nundinarum eo modo, quo Friburgum Brisgoviæ illud exercebat, a Richardo Rege Romanorum A. 1258. obtinuit. (*p*)

A. 1263. quarto Kal. Sept. Bertoldus Advocatus & Belreimus fratres de *Wizenſtein* (*q*), omne jus ſuum in caſtro Liebenecke & in villa Wirme, in illuſtrem Dominum ſuum, Rudolphum Marchionem de Baden, transtulerunt; vaſallis ſuis poteſtatem concedentes, ut villam *Huochevelt* eidem reſignent. (*r*)

Ex caſtro illo Liebenecke Rudolphus literas Argentinenſibus ſcripſit anno, uti videtur, 1269. (*s*)

Eidem Rudolpho Ulricus, Comes Palatinus in Tübingen bona ſua in Forch & Niederbiel A. 1264. ſuperadditis 200. marcis argenti conceſſit. (*t*)

Belli A. 1266. a Palatino & Rudolpho Marchione de Baden cum Epiſcopo Spirenſi Henrico Comite de Leiningen geſti, mentionem facit LEHMANNUS. (*u*)

§. VIII.

Conradinus ultimus ſtirpis Hohenſtauſſicæ ſurculus, cum Friderico, Rudolphi noſtri ex fratre nepote A. 1268. Neapoli Acta poſt A. 1268.

(*p*) IOH. GAMANSIUS loc. cit. pag. 194.

(*q*) *Weiſenſtein.*

(*r*) Codex Diplomat. Bad.

(*s*) WENCKER in *Apparatu Archiv.* pag. 179.

(*t*) GAMANSIUS.

(*u*) Lib. V. cap. 101. pag. 547.

capite quum fuisset truncatus, (x) patruum ex Suevica Conradini hereditate aliquid occupasse tradunt, sed occupata vel silent, vel male designant. (y) Rudolphus I. Cæsar bona illa vindicaturus coronæ, Rudolpho Badensi indixerat bellum, Marchionem, pluresque Sueviæ, Franconiæ & Alsatiæ nobiles terrarum Imperii usurpationis accusans.

Extat Rudolphi Marchionis scriptum A. 1274. quo diserte testatur, cum omnibus munitionum suarum *Sels* & *Seldenowe* devastatoribus, Leiningæ nimirum ac Biponti Comitibus, Fleckensteinii Dynastis, civibusque Argentinensibus se rediisse in gratiam, die Dominica post Sancti Jacobi. (z)

Ludovici Palatini aliorumque auxilio in bello hoc usus est Cæsar. (a)

Addunt

(x) Vide supra Tom. I. pag. 330. sq.

(y) HISTORIA AUSTRALIS ad A. 1276. IRENICUS *Exeg. Germ.* Lib. VI. c. 108. HEDIO in *Paralip.* ad *Chron. Ursperg.* CRUSIUS *Annal. Suev.* Part. III. Lib. III. cap. 20. Pforzhemium huc refert; quod tamen Marchicæ ditionis jam antea fuerat, ut supra §. V. ostensum, & ex charta ejusdem Rudolphi A. 1258. Maulbronnensi cœnobio data, apparet. Adde THOM. CANTIPRATAN. *de Miraculis* Lib. II. Male quoque Cellam (*Liebenzell*) huc refert IRENICUS.

(z) Ap. WENCKER *Appar. Archiv.* pag. 180. NAUCLERUS *in Chron.* Vol. 2. Gen. 43. fol. 966. add. Alsat. illustr. Tom. II. pag. 181.

(a) HISTORIA AUSTRALIS *plenior* ab initio, ap. FREHER. *Script. rer. Germ.* Tom. I. pag. 470.

Addunt nonnulli, Durlacum & Mülbergam tum fuiſſe occupatas & Grezingæ caſtrum everſum. (b)

Finito bello Rudolphus noſter pacem religioſe ſervavit, ipſumque Imperatorem Hagenoam eſt ſecutus; ubi cum civitate quoque Argentinenſi Cæſar in gratiam rediit; (c) intercedente Marchione Rudolpho, qui centum & octoginta marcas argenti pro damnis illatis præſtandas ei pollicitus eſt; cujus promiſſi Henricus, Comes de Fürſtenberg, Henricus Marchio Hachbergicus, Sigismundus Comes Bipontinus junior, & Hermannus Marchio, Rudolphi filius, dati ſponſores. (d)

§. IX.

Bellum cum Epiſcopo Argent.

Biennio poſt Argentinenſis Epiſcopus Rudolpho noſtro intulit bellum.

Annales Colmarienses ad A. 1279. rem ita referunt: „ Conradus de Lichtenberck, Epiſcopus Argentinenſis caſtellum Turlac per ignem deſtruxit, & quæ in eo reperit deportavit. „ Bellum hoc, ut iidem nos docent Annales

(b) Koenigshov. *Chron. Argent.* p. 118. *Paralipom.* pag. 258. Fugger. *Oeſterreich. Ehrenſp.* Lib. I. pag. 92.

(c) *Alſat. Illuſtr.* Tom. II.

(d) Inſtrumentum datum Hagenoæ *an dem Zinsdage nach S. Johanſes Meſs* 1276. ap. Wencker. *Collect. Archivi & Cancellar.* pag. 59.

usque ad A. 1281. continuatum: „ Quo Episcopus Argen-
„ tinensis congregata militum multitudine Domino de Badin
„ quoddam oppidum noscitur obsedisse. Episcopus vero Basi-
„ liensis sibi quinquaginta milites in auxilium transmittebat.
„ Plures autem ex eis à Marggravio capiuntur, propter quod
„ pax eorum pristina reformatur.

§. X.

Matrimonium.

Felicioribus Rudolphi fatis accensendum est matrimonium cum Cunigunda, Ottonis senioris, Domini in Eberstein, filia, ex qua non tantum numerosa proles, sed & primum in terras Ebersteinenses jus Badensibus natum est.

Pertinet huc charta A. 1277. qua Rudolphus, Marchio Veronensis, Hermannum, Rudolphum, Hessonem & Rudolphum filios & heredes suos, ut & socerum suum Dominum Ottonem seniorem de Eberstein, qui sigillum chartæ appendit, ipse memorat.

Socero defuncto, cum filio ejus Ottone juniore affine suo, A. 1283. die VIII. post Sanctæ Walpurgis de hereditate uxoris transegit, partem illam veteris castri Eberstein nactus, quam Bipontinus Comes, Simon antea possederat. (e) Præter hæc quartam partem ejusdem castri pro 375. marcis argenti Rudolphus

(e) *Carlsruher Sammlungen* pag. 366. Ebersteinensia ibi egregie & solide dilucidavit Ill. PREUSCHEN. Vid. p. 337. sqq.

coëmit, atque Eberſteinii deinceps ſedit frequenter. (*f*) Sed & quandoque ſedit Pforzhemii. (*g*)

Super Altenſteiga litem aluit cum Burcardo, Hohenbergico Comite, quæ A. 1288. Rudolpho I. Rege Romanorum jubente terminata per arbitros. (*h*) Ceterum durante longa illa anarchia Germaniæ inductus eſt noſter Rudolphus Marchio, ut Veronenſis quoque Marchiæ, ab avo & proavo poſſeſſæ, renovaret memoriam. In ſigillo enim chartæ A. 1260. *Marchio de Verona*, in ipſa autem charta tantum Marchio *de Baden* vocatur. In alia A. 1277. *Rudolphus Dei gratia Marchio Veronenſis Dominus de Baden.*

§. XI.

Mors & ſepultura.

Exceſſit e vita die 19. Novembris A. 1288. (*i*) poſtquam Monaſterio Lucidæ Vallis, in quo mox ſepeliendus erat, præter ea, quæ jam dederat, centum marcas argenti donaſſet; quod ipſi ejus filii ſuis literis firmarunt. (*k*)

Cunigunda uxor idem Monaſterium ingreſſa, quo anno exceſſerit vita, non conſtat. Necrologium Lucidæ Vallis diem tantum obitus ejus notat, X. Kalendas Maji. (*l*)

(*f*) Charta in Codice Diplomatico Badenſi.
(*g*) Gamansius.
(*h*) Charta Archivi Bada-Durlac.
(*i*) Lapis ſepulcralis in choro eccleſiæ Lucidæ Vallis: *Anno Domini MCCXIIC obiit Rudolphus Marchio ſenior de Baden in die S. Eliſabeth.*
(*k*) Die Veneris ante S. Luciæ 1288. apud Gamansium loc. cit. p. 202. ſq.
(*l*) Schannat *Vindem. Lit.* Coll. I. pag. 166.

RUD. I.

Liberi.

Rudolphus I. præter quatuor filios jam antea memoratos, Hermannum VII. Rudolphum II. Hessonem & Rudolphum III. filias quoque duas reliquit, ut patris & filiorum chartæ plures testantur. Adelheidis ultra 30. annos Abbatissa Lucidæ Vallis monasterio præfuit, atque die XVII. Calendas Septembris A. 1295. decessit. (*m*)

Irmengardis Eberhardo, Comiti Wirtembergico, nupsit. (*n*)

(*m*) GAMANSIUS pag. 197.

Sexta Adelheidis adest, oriunda ex stemmate celso,
Heroum Bada quos suscipit alma Duces,
Triginta cum casta duos præsedit in annos
Sacris virginibus, mens pia juncta Deo est.
Rexit ab A. 1253. ad A. 1295.

(*n*) SATTLER Part. I. pag. 135. PREGIZER in libro, cui tit. *Wirtenberg. Cedernbaum* pag. 7. nuptias has anno 1297. celebratas fuisse scribit. At in literis jam A. 1296. datis feria quinta ante festum B. Johannis Baptistæ, quibus Eberhardus juri suo in villas Langensteinbach, Uttelsbur (*Ittersbach*) & Wolmarsbur in gratiam monachorum in Alba renuntiat, id facere se ait pro se, *collaterali sua*, *Irmingarde*, *uxore legitima*, suisque liberis.

HERM. VII.

CAPUT II.

HERMANNUS VII.

AB ANNO 1288 — 1291.

§. I.

Hermannus hic, Rudolphi I. filius natu maximus fuit, ſtirpisque propagator. Conradi Epiſcopi Spirenſis laudo A. 1246. ſubſcripſit *Hermannus filius Marchionis;* & quidem poſt Comites; adoleſcens patria ſub poteſtate conſtitutus. (*a*) Hermannus VII.

§. II.

In literis Conradini, Sueviæ Ducis poſtremi, quibus Bavariæ Duci A. 1266. Donawerdam legavit, (*b*) teſtis quoque hic comparet Hermannus. Res geſtæ.

B 3

(*a*) Vide ſupra Tom. I. cap. VI. §. I. pag. 322.

(*b*) *Bayriſche* Deduction contra *Oeſterreich.*

Herm. IX.

A. 1277. Hermannus, Rudolphus & Heſſo, Marchiones de Baden, caſtrum Lindenfels cum hominibus ei adſcriptis, quod a patre ſuo (Rudolpho) vivo adhuc, cum aliis terris acceperant, Comiti Palatino ad Rhenum *ſecundum jus & conſuetudinem terræ* tradiderunt. (*c*)

A. 1278. in documento, quo Comes Fridericus de Truhendingen domui ordinis Teutonici in Oettingen bona quædam in Pfeſſingen dono dedit, (*d*) idem Hermannus poſt Conradum Ducem de Tekke inter illuſtres & principes memoratur in Rudolphi I. Imperatoris diplomate A. 1282. quo filios de Ducatu Auſtriæ inveſtivit. Sequitur eum Henricus Marchio de Hochperg. (*e*)

Ad patris exemplum uſus eſt titulo *Marchionis Veronenſis*, *Domini de Baden*, *Dominique in Eberſtein.*

A. 1281. patre adhuc vivo cum Biponti Comitibus propter Liutolsheim (Lidolsheim) & Ruchesheim (Rusheim) bellum geſſit, quod certis deinceps conditionibus compoſitum; ita, ut ſimul occaſio acquirendorum vicorum Spielberg & Dür-

(*c*) *Reichsſtändiſche Archival-Urkunden* in cauſa equeſtri Tom. I. Sect. III. cap. IV. membr. II. num. I. pag. 449. Pretium in fragmento haud expreſſum, ſed referunt Excerpta Actorum Compromiſſi Aurelianenſis, & Tolner in *Hiſtoria Palatina* pag. 42. ſolutas fuiſſe 2300. marcas.

(*d*) Meichsnerus *Deciſ. Cam.* Tom. II. pag. 272.

(*e*) Deduction de la maiſon de Baviere Tom. II. p. 428.

renWetterſpach (hodie Hohenwetterſpach) ad Marchionem tranſiret, filia autem Marchionis, Comiti Henrico, completo anno XII. collocanda deſponderetur. (*f*)

Eodem anno Hermannus & Rudolphus fratres, Marchiones Badenſes, oppidum ſuum Selſe Conrado Epiſcopo & Eccleſiæ Argentinenſi in feudum femininum obtulerunt. (*g*).

A. 1283. Hermannus junior Marchio Badenſis reditus ſuos in *Knodelingen* & *Nuwerute* (*h*) civi cuidam Argentinenſi pro XXVI. marcis argenti oppigneravit, unde Præfecturam Mülbergenſem, quæ vicos eos complectitur, vivo patre poſſediſſe Hermannum haud immerito colligimus. Rudolphum I. filiis ſuis terrarum partem vivum tradidiſſe paullo ante oſtenſum. Ipſe cum filiis ſuis A. 1287. & ſex mille armatis contra Burcardum, Hohenbergæ Comitem, prope caſtrum Altinſtiage, quod Burcardi fuerat, pugnavit. (*i*)

§. III.

Obiit A. 1291. Hermannus noſter, in Capella Marchionum Monaſterii Lucidæ vallis ſepultus. Sepulcralis ejus lapis Mors & ſepultura.

(*f*) Gamansius. Ill. Preuschen. *in Carlsruher Sammlungen* p. 366. Crollius de Comitibus Bipont.

(*g*) Alſatia Illuſtr. Tom. II. pag. 181.

(*h*) Hodie *Knielingen* & *Neureuth*.

(*i*) Crusii *Annal. Suev.* Tom. II. Part. 3. Lib. 3. pag. 162.

HERM. VII.

adhuc cum inscriptione hæc habet: „Anno Domini MCCXCI.
„ obiit Hermannus Marchio de Baden in divisione Apostolo-
„ rum. (*k*) „ Festum hoc in diem XV. Julii tum incidit.

§. IV.

Uxor.

Uxor ejus Agnes, Henrici & Conradi, Comitum de Vaihingen soror fuit. (*l*) Vidua Friderico, filio suo, literas dedit A. 1296. quibus villam *Langensteinbach* ut venderet consensit. In illis mentio quoque fit Rudolfi & Hermanni filiorum, Friderici fratrum, qui annos discretionis nondum attigerant. (*m*) Neque Hermannus eos unquam attigisse videtur, quod nulla deinceps ejus memoria extat.

RUDOLPHUS II.

§. V.

Rudolphus II.

Septem annis modo patri superstes, Rudolphi fratris junioris respectu *senior* dicebatur; vivo patre nuncupatus *junior.*
„ Rudolphus Marchio de Baden *junior* nobili femine Adelhey-
„ di, sue uxori legitime, dedit & donavit mille marcas argenti
in

(*k*) SCHANNAT *Vindem. Lit.* pag. 168.

(*l*) RITTERHUSIUS *Genealog.* Tab. 127. GAMANSIUS pag. 200. aliique. Sunt, qui eam Geutsam, ex Anhaltinis ortam, male appellant.

(*m*) Codex Diplomaticus Badensis.

„ in dotem five donacionem propter nuptias. „ Ita Rudolphus I. Imperator in Charta A. 1237. Heilbronnæ data, qua pro 1000 marcarum dote caftrum *Mülenberg*, feudum Imperiale, Adelheidi huic, ex forore nepti, oppignerari permifit. (*n*)

A. 1289. tertio Kalendas Maji Rudolphus *Dei gratia Marchio fenior de Baden* Abbatiam Schwarzacenfem protectionis fuæ fpecialis & falvi conductus diplomate per omnem Marchionatum liberaliter munivit. (*o*)

(*n*) Male itaque in Chron. Alberti Argent. pag. 111. Albertus Rex Romanorum Adelheidem hanc Rudolpho March. de Baden uxorem dediffe legitur, quum Alberti pater Rudolphus I. Imperator hoc jam matrimonium viderit. Autographum Bongarfianum iftius Chronici, quod in Bibliotheca Bernenfi fervatur, errorem hunc egregie corrigit hoc modo: „ Relictam Comitis de Strasberg, fororem Ottonis de Ochfen-
„ ftein, confobrinam Regis (Alberti), ipfe Rex (Rudolphus) Mar-
„ chioni de Baden - - - - copulavit.

Notus huc usque nomine Alberti Argentinenfis fcriptor, emendatior & auctior fub veri auctoris *Matthiæ Neoburgenfis* nomine, inter Scriptores Rerum Alfaticarum, quos ad prelum paratos propediem editurus fum, comparebit.

(*o*) Verba Chartæ Monafterio Schwarzac. A. 1289. datæ, hæc funt: „ Cum
„ antecelfores noftri felicis recordationis magna & fpeciali dilectione
„ ecclefiam beati Petri in Schwarzach femper fuerint complexi nos
„ ipforum veftigia in hoc imitari volentes - - - ecclefiam beati Petri

Abbatiæ Gottsaviensi sex modios siliginis, ex decima villæ *Burten* quotannis percipiendos, eodem anno legavit.

A. 1291. mens. Aug. Rudolphus *senior* & Fridericus, Marchiones Badenses, cum Abbatiæ Monachorum in Alba Advocati fuissent electi, de pristinis ei caverunt juribus novaque privilegia addiderunt. (*p*) Advocatia hæc eis propterea collata fuit, quoniam ex Ebersteinii Comitibus, monasterii fundatoribus, sanguinem per matrem aviamque Cunigundam ducebant. (*q*) Eidem Abbatiæ de reditibus suis in *Malsche* XV. malteras siliginis anno sequenti Rudolphus donavit. (*r*) Qui cum patre sepultus est in Sacello Lucidæ Vallis A. 1295. (*s*)

§. VI.

Uxor.

Adelheidem, absque sobole ex se suscepta, viduam reliquit, quæ Lucidæ Valli quoque XXX. malteras siliginis dedit in

„ in Schwarzach antedictam & nuntios ejusdem per totam terram no-
„ stram sub nostra recipimus protectione & conductu, volentes ipsos
„ sub alis nostræ protectionis & defensionis existere securos, ipsisque
„ omnia jura sua capitalia, quæ vulgariter dicuntur *Fælle*, & census
„ suos ab omnibus hominibus *terræ nostræ incolis* dari & persolvi
„ præcipimus.

(*p*) Codex Diplomaticus Badensis.

(*q*) Vid. cap. I. §. 10. pag. 10.

(*r*) Cod. Dipl. Bad.

(*s*) Epitaphium in Parthenio Lucidæ Vallis his legitur verbis: Anno Domini MCCXCV. obiit *Marggrave Rudolph der alte an Sant Valentinstag.*

Hesso.

Curia Willre (*t*). Hæc ex priore cum Comite Strasbergæ matrimonio duas filias habuit, quarum unam Rudolphus III. Marchio Badensis, ut infra videbimus, alteram Waltherus de Horburg uxorem duxit.

Cognationem Adelheidis cum Rudolpho I. & Alberto I. Imperatoribus schema sequens ostendit:

Albertus Sapiens, Comes Habsburg.

Rudolphus I. Imperator, † 1291.	Cunigunda, uxor Ottonis Domini in Ochsenstein.
|	|
Albertus I. Imperator, † 1308.	Adelheidis, uxor 1) Comitis de Strasberg. 2) Rudolphi II. March. Bad. 1287.

H E S S O.

§. VII.

Hesso, tertius Rudolphi I. Marchionis filius, cum Rudolpho I. Romanorum Rege Germershemii, vivo patre, versatus, privilegium civitatis Wormatiensis post ducem Austriæ, ante Henricum Hachbergensem Marchionem & Conradum Ducem Hesso.

(*t*) Gamansius.

HESSO.

Teccenfem A. 1284. teftis fignavit, *Heffo Marchio de Baden.* (u)

Idem triennio poft in ejusdem Cæfaris diplomate, Heilbronnæ fcripto, reperimus, quo Heffonis frater, Rudolphus II. caftrum Mülenberg uxori fuæ in dotem adfcribendi poteftatem accepit, uti fupra oftenfum.

§. VIII.

Gefta cum Comite Wirtenb.

Eberhardus Illuftris, Wirtenbergæ Comes, qui fub quinque Imperatoribus fæpe inquies vixerat, Henricum VII. Imperatorem cum agnofcere recufaffet, a Conrado Weinfpergenfi Comite, Cæfaris per Sueviam Vicario, ejectus eft terris; & ab Heffone noftro receptus, Befighemii, ad mortem usque vixit Henrici; a fucceffore ejus, Ludovico Bavaro, fuis terris reftitutus. (x)

Eberhardus, beneficii memor, Heffonis, dein mortui, debita folvenda fufcepit, atque cum filio Heffonis Hermanno tranfegit, qui caftrum Reichenberg cum bonis inde pendentibus, Eberhardo dedit in pignus; ita quidem ut intra decennium libera filiis reluitio effet; fed pecunia propria, non accepta in mutuum.

(u) MORITZ *vom Urfprung der Reichsftätte* in Append. pag. 179. & LUDEWIG *Reliquiæ MSS. Diplomatum* Tom. II. p. 240.

(x) ALBERTUS *Argent. Chron.* pag. 115. Edit. Urftis.

Hesso.

Præter Reichenbergam, Bachnanga quoque oppidum & Beilſtein tradita fuere Eberhardo. (*y*)

§. IX.

Annus mortis ejus certo non conſtat. Gamansius eum ad A. 1317. ponit, & quidem recte, ut videtur; cum poſt hunc annum nulla ejus vivi mentio recurrat. Mors.

In Ludovici enim Imperatoris diplomate A. 1322. de quo infra ſub Friderico II. vitium ſine dubio irrepſit; cum Heſſonem, Friderici II. Marchionis patruum A. 1322. inter vivos referat, Heſſo in literis filii ſui Rudolphi Heſſonis, datis *an Sanct Thomastag* 1319. & in aliis ejusdem Rudolphi Heſſonis *an der Mittewochen vor Sante Walpurgetag* 1321. jam refertur inter beatos vel mortuos; his verbis: *Wir Marcgrave Rudolf, Marcgrave Hezzen ſeligen Son von Baden.* Item: *Wir Rudolf von Gotz Gnaden ein Marcgrave von Baden, Marcgrave Heſſen ſelgen Son.* (*z*)

Imo cum Fridericus II. Marchio A. 1318. villam Malſch cum caſtro Waldenfels Monachis Albenſibus venderet, venditionis literæ datæ die Sabbati poſt feſtum Aſcenſionis Domini firma-

(*y*) Sattler pag. 140. qui anno 1296. Heſſonem ad plures jam abiiſſe ſcribit pag. 135.

(*z*) Vide Codex Diplom. ad annum 1319. & 1321.

HESSO.

tæ fuerunt agnatorum tunc temporis ſuperſtitum ſigillis, Heinrici de Eberſtein avunculi ejus, Rudolphi Marchionis ſenioris de Baden patrui ejus, Rudolphi Marchionis fratris ejus & Rudolphi Heſſonis Marchionis de Baden. Nulla inter hos Heſſonis mentio, cujus tamen conſenſus non fuiſſet neglectus, niſi eo jam tempore inter vivos eſſe deſiiſſet.

Quin & in ipſo, quod citatum eſt, Ludovici Imperatoris diplomate, non Heſſo noſter, ſed filius ejus Rudolphus Heſſo intelligendus eſſe videtur. Poſtponitur enim Rudolpho III. non poſtponendus, ſi per Heſſonem frater natu major Rudolphi III. indigitaretur. Erratum ergo à Secretario Imperatoris in vocibus *patruis ſuis*, cum alter tantum patruus, alter patruelis Friderici II. Marchionis fuerit.

§. X.

Uxor.

Irmengardim, Eberhardi, Comitis Wirtenbergenſis ſororem, Heſſoni noſtro conjugem juniores quidam tribuunt ſcriptores; A. 1317. defunctam eſſe ſtatuentes. (*a*) At monumentum ſepulcrale, quod in monaſterio Baſileæ minoris, *Klingen* dicitur, ſupereſt, Claram cuſtodit, quam ex Klingæ Dynaſtis prognatam ei tribuo uxorem. Annus mortis in lapide ejus ſepulcrali deletus eſt. (*b*)

(*a*) RITTERSHUSIUS *Genealog.* Tab. 127. & reliqui.

(*b*) Legitur ibi: *Vrouua Clara Marggrævinne von Badin.* Waltheri Domini à

RUDOLPHUS II.

HESSONIS FILIUS.

AB A. 1317 — 1335.

§. XI.

Rudolphi Heſſonis geſta.

Heſſoni duo filii, Hermannus & Rudolphus Heſſo, tribuuntur; quorum ille clericus, hic vixit ſecularis.

Henricus VII. Imperator oppidi Imperialis *Heydolfesheim* oppignerationem, Conrado Comiti de Vehingen pro octingentis libris & *Marchioni de Baden clerico* pro mille libris Hallenſibus ab Advocato provinciali, Cunrado de Winsperg, factam, A. 1311. ratam habuit.

Friderici Marchionis Badenſis Chartæ venditionis vici Malſch & caſtri Waldenfels A. 1318. ſigillum appenſum eſt *Rudolphi Heſſonis Marchionis de Baden.* (c)

Iter ſacrum ad ſepulcrum Dominicum cum voviſſet Rudolphus Heſſo, Johannes XXII. Papa A. 1326. Epiſcopo Spi-

---

Klingen, qui A. 1295. deceſſit filia fuit. TONIOLA *Baſilea Sepulta* p. 325. URSTIS. *Chron. Baſil.* pag. 136. Filias Waltheri hujus referunt Tabulæ venditionis apud HERRG. *Genealog. Habſpurg.* Tom. III. pag. 421.

(c) Codex Diplomaticus Badenſis.

RUDOL. HESSO.

renſi poteſtatem conceſſit, ut Rudolphum ab hoc voto abſolveret; ſi legitimam cauſam abſolvendi repererit. (*d*)

Rudolpho Marchioni Badenſi dicto Heſſoni ter mille & centum libras Hallenſes ſe debere profeſſus eſt Ludovicus Imperator A. 1333. quæ ex reditibus Hagenoënſis foreſti & civitatum Alſatiæ Imperialium tributis ei erant ſolvendæ. (*e*)

§. XII.

Lites cum Friburg.

Eodem anno inter Marchionem Rudolphum, qui dictus Heſſo, Dominum de Baden, & uxorem ejus, Johannam, Reginaldi Comitis de Montebeliardo filiam, ex una, ac inter civitatem Friburgi ex altera parte, propter cives quosdam Friburgi bonis ſuis ſpoliatos, lis interceſſit; deciſa per arbitros; quos inter ex parte Badenſium erant Johannes de Eptingen, dictus Spengelin, & Hartmannus de Maſonis Monaſterio, milites. Hujus rei ſuperarbitrium penes tres civitatis Argentinenſis Magiſtros, Swarberum, Twingerum & Judenbreterum erat. (*f*) Dominus *de Baden* in Chartis his dicitur Rudolphus Heſſo; unde Badam, Marchionatus caput, eum tenuiſſe colligimus; id quod & alia monumenta nos docent.

A. 1305.

(*d*) Idem.

(*e*) Idem.

(*f*) Cod. Membr. Argent. de anno 1370.

RUDOL. HESSO.

A. 1335. Hannemannus de Heidweiler, Præfecturam Traubaci in Sundgovia ipſi & conjugi Johannæ Montisbeliardenſi reſignavit. (*h*)

§. XIII.

Mors.

Obiit illuſtris Rudolphus Heſſo, Marchio de Baden, in octava b. Laurentii martyris A. 1335. ut lapis ſepulcralis Lucidæ Vallis declarat. (*i*)

Uxor & liberi.

Johanna uxor primitus nupta fuerat Ulrico, Comitum Phirretenſium poſtremo, qui A. 1324. vita exceſſit. (*k*)

Ad filias, quas ex illo ſuſceperat, Johannam & Urſulam, Comitatus Phirretenſis tranſiit, & per Johannam, natu majorem, ad Albertum Sapientem, maritum ejus, Auſtriæ Ducem (*l*). Ex ſecundo cum Rudolpho Heſſone Johannæ connubio, quod horum conjugum literæ A. 1333. probant, (*m*) duæ filiæ prodierunt, *Margaretha* & *Adelheidis*, Marchionibus Badenſibus, agnatis ſuis, ut infra videbimus, matrimonio jungendæ, quas ex Ul-

(*h*) Tabular. Oenipont.

(*i*) Apud SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Coll. I. p. 165. mors hæc ad menſem Febr. anno 1333. vitioſe ponitur.

(*k*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 610.

(*l*) Ibidem pag. 503.

(*m*) STEYERER *Hiſt. Alberti II.* Auſtr. pag. 236.

RUD. III.

rico Phirretensi natas GUILLIMANNUS, (n) atque HERGOTTUS (o) male existimarunt.

In hereditatis maternæ divisione, A. 1347. instituta Altkirchæ, viva matre Johanna, quæ tertias cum Cattimelibocensi Comite GUILIELMO iniverat nuptias, Margaretha Dynastiam Hericurtensem, Adelheidis Belfortensis partem sorte obtinuit. (p)

RUDOLPHUS III.

§. XIV.

Rudolphus III. dictus Senior.

Rudolphi I. filiorum natu minimus fuit Rudolphus III. qui patre & fratre seniore Rudolpho II. mortuis, ut a juniore Rudolpho, fratris ejus Hermanni VII. filio, & Rudolpho Hessone distingueretur, *senior* quoque appellatus est. Venditionem hic vici *Langensteinbach*, a fratruele Friderico monachis de Alba factam A. 1296. roboravit. (q)

A. 1306. Rudolphus senior censum vici *Malsch* monasterio Albæ Dominorum conferens, patrem suum Rudolphum, fratrem Rudolphum, uxorem Gutam, fratriam Adelheidem de Ochsenstein, ut & Fridericum ac Rudolphum juniorem, Mar-

(n) STEYERER loc. cit. 202.

(o) *Genealog. Habsb.* Tom. I. pag. 60. & 219.

(p) Alsatia Illustr. Tom. II. pag. 610. not. (q).

(q) Chart. in Cod. Diplom.

chiones Badenſes, ſuos ex fratre Hermanno nepotes, commemorat. (*r*)

A. 1327. reſponſorias literas, Avenione datas, mittit Johannes XXII. Pontifex Maximus, *Rudolpho Marchioni de Baden ſeniori*, qui Papæ Fridericum de Zolre, ad Papæ & Eccleſiæ obſequia obtulerat. Vocatur hic Fridericus in iisdem litteris *nobilis vir nepos Marchionis.* (*s*)

§. XV.

Res geſtæ.

Stollhovam oppidum cum vicis *Selingen* & *Hugelsheim* A. 1300. ab Eberlino de Windeck, mille trecentis & quinquaginta marcis argenti valoris Argentinenſis coëmit. (*t*) Prædes ſolutionis magno numero dati.

Partem vici Graben à Dieterico de Ubſtatt libris Hallenſium ſeptingentis A. 1310. Rudolphus comparavit. Quadriennio ante, Dieterici frater, Suuikerus, Marchioni promiſerat, ſe ſuam iſtius vici partem nec oppigneraturum nec venditurum, niſi prius illam Marchioni ejusve heredibus obtulerit.

(*r*) Codex Diplomaticus Badenſis.

(*s*) Idem Codex.

(*t*) Chartam emptionis memorabilem Codex Diplom. ad annum 1309. exhibet.

A. 1327. donat Rudolphus Marchio de Baden partem vici Möglingen in Præfectura Grœningen Ulrico Comiti Würtenbergensi. (*u*)

§. XVI.

Bella cum Argentin.

Cum Argentinensi civitate alternis vicibus per aliquot annos bellum pacemque inivit.

Libertas navigandi per Rhenum, immunitas a vectigalibus, per Marchiam omnem, frequens bellorum, deprædationum, querelarumque materia fuit.

Primum.

Bello primo Johannes Argentinensium Episcopus, Ulricus Landgravius, Josridus Leiningæ Comes, Otto Dominus de Ochsenstein aliique Argentinensium secuti sunt partes.

Cum his omnibus in gratiam rediit Rudolphus senior (*x*) festo Sancti Jacobi A. 1313. Universis civibus ac subditis eorum plenam a vectigalibus suis & a naufragorum bonorum occupatione immunitatem, quamdiu ipse viveret, concessit, partesque Friderici Marchionis, ex fratre nepotis, bellum continuantis, deseruit. (*y*)

(*u*) SATTLER. l. c. P. I. p. 199.

(*x*) *Marggrafe Rudolf der elter von Baden.*

(*y*) Cod. Dipl. Argent. Membr. de anno 1370. p. 150.

§. XVII.

Sed pacem hanc, parum fidam, novæ mox inimicitiæ secutæ sunt. Damna illata, mille marcis argenti æstimavit Rudolphus. Judicium rei delatum ad arbitros. Secundum.

Bruno de Windecke, & Heinricus de Selbach, milites, ex parte Marchionis, Nicolaus de Kageneck, & Reinboldus Hüffelius, milites, ex parte civitatis constituti sunt. Superarbiter additus est Præsul Argentinensis. Ita conventum Lichtenaviæ die Lunæ ante Sancti Bonifacii A. 1315, Johanne, Dynasta Lichtenbergensi præsente. (z)

Germania tum omnis novi Cæsaris electione fuit scissa in partes. Marchiones Badenses Fridericum Austriacum secuti sunt; qui pacem inter partes reducere laboravit.

Hujus denique & Johannis Episcopi Argentinensis opera mense Martii A. 1317. pax coaluit inter Rudolphum & Fridericum Marchiones, mercatoresque & nautas Alsatiæ. Conventum Offenburgi, ut suspensis Marchionum in terra Rhenoque vectigalibus, pro salvo conductu nonnihil æris penderent mercatores. (a)

(z) Ibid. pag. 152. ubi Rudolphus dicitur: *Rudolf von Gottes Gnaden der elter, Herre und Marggrafe zu Baden.*

(a) Instrum. in WENCKERI *Apparatu Archiv.* p. 197.

§. XVIII.

Tertium.

Verum anno sequenti recruduit bellum. Civium Argentinensium prædia in Willstetten & alibi vastavit Rudolphus. Argentinenses ex hostibus nonnullos Stauffenbergæ ceperunt. Damnis utrimque compensatis, salvisque singulorum juribus, perpetuæ tandem pacis formula signata est, die Veneris ante Sancti Urbani A. 1318. (*b*)

Quadriennio post, mense Augusto, Rudolphus & Fridericus Marchiones (*c*) novam de ratione salvi conductus & vectigalium per terram suam & aquas præstandorum pactionem ad proximum usque festum Sancti Georgii valituram, cum Argentinensibus inierunt. (*d*)

§. XIX.

Quartum.

Stauffenbergæ castrum, quod modo memoravimus, Ganerbiale fuit, pluribusque adeo militibus commune. Hos inter Reinboldus miles de Stauffenberg, Albertum de Owe, militem, Episcopi Argentinensis ministerialem, castro illo excludere voluerat.

(*b*) Cod. Diplom. Argent. Tabularii de anno 1370. p. 152.

(*c*) *Marggrafe Rudolf der elter und Marggrave Friderich, sins Bruder sun, Herren von Baden.*

(*d*) Cod. Dipl. Argent. fol. 150.

Novum inde bellum A. 1329. ſurrexit, funeſtum Badenſiſibus. Bertoldus Epiſcopus enim & civitas Argentinenſis junctis viribus, caſtrum illud, obſidione captum, ſolo æquarunt. Vim Reinboldo illatam Rudolphus IV. Marchio, dictus Pforzheimenſis, & Comes Wirtembergenſis vindicaturi, ductis per Rudolphi noſtri ſenioris terras militibus, ditiones invadunt Epiſcopi, eo magis commoti, quod Rudolphum ſeniorem, propter affinitatis vinculum, a libero tranſitu hoſtes ſuos prohibiturum ſperaverat. Rudolphus Epiſcopo, id exprobranti, terrarum ejus ſe non eſſe cuſtodem, reſpondit. Epiſcopus Marchionatum Badenſem cum ſociis ſuis ingreſſus, aperta ubivis loca miſere fœdavit incendiis, a qua calamitate Stollhovium tantum & Badam oppida mœnibus cincta, perſtiterunt immunia. Flammam hanc extinxit Otto, Dux Auſtriæ, qui Biſchoffshemii ad Rhenum, data Reinboldo pecunia, ut Stauffenbergam reædificaret, omnia ad pacem reduxit. (e)

§. XX.

Lud. Bav. adhæret.

Poſtquam Friderici Auſtriaci æmulus in Imperio prævaluiſſet, Ludovicus Bavariæ Dux, ab hujus quoque partibus Ru-

(e) Teſtis hujus belli eſt ALBERTUS ARGENT. in *vita Bertoldi* Epiſc. Argent. apud URSTIS. *Rer. Germ.* Part. II. pag. 170. Badam mœnibus cinctam eſſe A. 1330. refert KOENIGSHOVEN *Chron. Alſat.* pag. 387. ubi & belli hujus mentio fit.

RUD. III.

dolphus noſter, viriliter ſtetit. Septingentas marcas argenti ei promiſit Cæſar, Selſam (f) & Hagenbacum, civitates Imperii, literis A. 1330. Hanoviæ datis, in pignus concedens.

§. XXI.

Uxor.

Rudolphi hujus ſenioris uxor fuit Gutta, ſive Gertrudis; ex primo Adelheidis de Ochſenſtein cum Strasbergio Comite matrimonio, ut ſupra (g) jam diximus, nata, adeoque Rudolphus noſter Adelheidis & affinis fuit & gener.

Adelheidis pro ſe & marito ſuo poſteriore, Rudolpho II. Marchione, pridem defuncto, anniverſarium in clauſtro Lucidæ Vallis A. 1311. inſtituens, conſenſu Rudolphi Marchionis ſenioris de Baden, *filiaſtri* ſui, id ſe feciſſe, & Rudolphus ad petitionem Adelheidis, *ſocrus* ſuæ, fundationis hujus Chartæ ſigillum ſuum appendiſſe, memorant.

Gertrudis frater erat Bertoldus Comes de Strasberg, qui cum A. 1316. deceſſiſſet improles, (h) tertiam hereditatis ejus partem ſibi vindicavit Gertrudis. Hereditatem hanc, in qua caſtrum *Strasberg* & oppidum Helvetiæ *Buren* erant, Rudolphus & Ger-

(f) Hoc oppidum jam A. 1268. Rudolphus oppidum ſuum nominavit. Alſ. III. Tom. II.

(g) Cap. II. pag. 19.

(h) Sepultus in Eccleſia Lucidæ Vallis cum inſcriptione: *A. Dom. MCCCXVI. in vigilia S. Ioh. Bapt. O. Bertholdus Comes de Strasberg.* GAMANS. p. 270.

& Gertrudis conjuges A. 1319. Ecclesiæ Basiliensi & Ulrico, Phirretensi Comiti, pro ducentis marcis argenti vendiderunt. (*i*)

§. XXII.

Obiit denique Rudolphus III. improlis IV. Non. Februarii A. 1332. postquam monasterio Lucidæ Vallis, in quo sepultus est, (*k*) centum marcas legasset. (*l*) Præcesserat eum Gertrudis uxor VI. Kalendas Aprilis A. 1327. ut ex epitaphio ejus in eodem monasterio constat. (*m*) Obitus.

FRIDERICUS II.

§. XXIII.

Mortuo patre Hermanno, cum patruo suo Rudolpho II. monasterii Dominorum in Alba advocatiam, ut supra (*n*) retulimus, A. 1291. in se suscepit, eidemque villam *Langensteinbach* pro DL. libris Hallensibus A. 1296. vendidit, Marchio de Baden simpliciter dictus. Fridericus II

A. 1304. ipse cum fratre suo Rudolpho IV. ab Alberto de *Remichingen*, quidquid ille juris in castro sui nominis habuerat,

(*i*) Charta venditionis ap. HERRGOTT. *Geneal. Habsb.* Cod. Dipl. num. 725.

(*k*) SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Collect. 1. p. 165. male habet A. 1331.

(*l*) Ita Epitaphium ibi loquitur: Anno Dni MCCCXXXII. O. Rudolph Senior Marchio de Baden in die purificationis Btæ Vgis Mariæ.

(*m*) Ao. Domini MCCCXXVII. ob. Gutha, Marchionissa VI. Cal. Aprilis.

(*n*) §. 5.

FRID. II.

nonaginta libris Hallensibus emit. Alteram partem A. 1310. a Dieterico & Ludovico fratribus de Remchingen eodem pretio comparavit. Decimas in villa Remchingen, monasterio Maulbrunnensi olim dono traditas, Fridericus injuste se usurpasse, pœnitentia ductus, A. 1324. pridie festi Pasch. ipse confessus est. (*o*)

A. 1308. Fridericus & Rudolphus germani Marchiones de Baden jus patronatus ecclesiæ in Mensheim Mahtolfo militi de Mensheim ejusque heredibus in feudum contulerunt.

§. XXIV.

Acta ab A. 1312.

A. 1312. desiderio Engelhardi a Weinspurg satisfacturus testis signat confirmationem privilegiorum monasterii Lichtenstern ejusque donationis, fitque simul cum Engelhardo ejusdem monasterii atque Abbatissæ illius advocatus & defensor. (*p*)

Partem castri *Oberwesingen* & bonorum ejus a Reinhardo milite, dicto de *Nuwenburg*, A. 1314. acquisivit.

Sunshemium, Imperii oppidum, cum monasterio vicino, mille marcis ab Imperatore deinceps redimendum, pro officiis præstitis, Fridericus Austriacus Rex Romanorum Selsæ A. 1315. Friderico Marchioni & Rudolpho oppigneravit.

(*o*) Charta ap. GAMANS. pag. 210. Authentica in Tabular. B. Durlac.

(*p*) BESOLD. *monast. virg.* Tit. Lichtenstern n. VII. p. 74. & PETRI *Suev. eccles.* pag. 516. seq.

FRID. II

Bella inter Marchiones & civitatem Argentinenſem de navigatione Rheni & commerciorum libertate exorta, in rebus Rudolphi III. patrui ejus expoſui. (*q*)

§. XXV.

Fridericus noſter præter vicum Langenſteinbach, ſupra memoratum, totum quoque vicum *Malſch* & caſtrum *Waldenfels*, iisdem Monachis pro trecentis & mille libris Hallenſibus A. 1318. ſub pacto de retrovendendo (*r*) vendidit; accedente Heinrici de Eberſtein, Rudolphi ſenioris patrui, Rudolphi fratris & Rudolphi Heſſonis, Marchionum Badenſium, conſenſu. (*s*) Acta ab A. 1318.

Priusquam hoc fieret, Abbatiæ Weiſenburgenſi, cujus Dominio directo vicus Malſch obnoxius erat, oblato ei viciſſim in feudum oppido Cuppenheim, Fridericus ſatisfecit. (*t*)

(*q*) Vide ſupra §. 16. ſqq.

(*r*) Literas reverſales Abbatis & Conventus Albenſis de retrovendendi jure in villam Malſch Marchioni ſervato A. 1318. vid. in Deductione Badenſi contra Würtemberg ſub rubro: *In der Wahrheit gegründete Vorſtellung.* num. 1. pag. 52.

(*s*) Vide MEICHSNER. *Deciſ. Cameral.* Tom. IV. Deciſ. 35. ubi Charta hæc nonnihil mutila extat. Authentica Charta ſervatur in Tabulario Bada-Durlacenſi.

(*t*) Charta apud MEICHSNER. l. c.

A. 1321. Fridericus & Rudolphus fratres Marchiones de Baden partem castri & oppidi Enzeberg, (*u*) quæ jam decennio ante oppignerata ipsis fuerat, a Gerhardo milite de Enzeberg ejusque filiis Gerhardo, Alberto, Conrado & Geroldo, pro 460. libris Hallensibus coëmerunt.

§. XXVI.

Castrum Ochsenberg.

Eodem anno Castrum Ohzsenberg cum villis *Lenbrunne Michelbach*, *Zabernvelt*, *Ober-Ramspach* & *Damp*, ut & curiam in *Flehingen*, pro bis mille & ducentis libris Hallensibus à Zeisolfo de Magenheim emit. Rudolphus frater & Conradus, Urselingæ Dux, emtionis literas suis sigillis firmarunt. (*x*)

Quinquennio post idem Marchio cum filio Hermanno perpetuum jus aperturæ in castro hoc *Ochsenberg* contra quemvis, præter Marchiones Badenses reliquos, Rudolphum nempe patruum, Rudolphum fratrem & Rudolphum Hessonem patruelem, civitati Spirensi concessit. (*y*) Memorati Marchiones biennio post idem castrum Alberto de Gemmingen, Armigero, dicto de Enzeberg, oppignerantes, idem quoque jus servarunt Spirensibus, (*z*) solenni juramento præstito, absque Spirensium con-

(*u*) Ad Enzam amnem, inter Pforzhemium & Vaihingen.

(*x*) Dat. die Lunæ post S. Galli A. 1321. Tabular. Bada-Durlac.

(*y*) LEHMANN. *Chron. Spir.* pag. 676.

(*z*) LÜNIG *Archiv. Imp.* Part. Spec. Contin. IV. Tom. II. pag. 483.

Frid. II.

ſenſu arcem nulli ſe deinceps eſſe venditnros vel oppigneraturos. (*a*)

§. XXVII.

Ad Lud. Bav. tranſii.

Vix victus fuerat & captus Fridericus Auſtriacus Anticæſar, quum Ludovicus Bavarus Marchionem Fridericum, Auſtriaco deditum, ad ſuas partes pertraxit, largiens ei jure feudali, ut „ tredecim denarios Argentinenſis monete de quolibet plau- „ ſtro vini, cum quatuor denariis de navi, in qua plauſtra hu- „ jusmodi in Reni alveo veherentur per loca diſtrictus terre ſue „ acciperet; ea lege, ut *juxta nobilitatem* & *magnitudinem* ſuam ad ſingulas partes Rheni, Sueviæ, Franconiæ & Bavariæ, contra quemvis, Rudolpho fratre & Rudolpho ac Heſſone patruis tantum exceptis, pugnaret pro Cæſare; qui feudi hujus confirmationem a Principibus Imperii ſe impetraturum recepit. Acta ſunt hæc Monaci XIV. Kal. Jan. A. 1322.

(*a*) Caſtrum hoc Ochſenberg cum adjacentibus locis paulo poſt in Wirtembergenſium Comitum manus pervenit. A. 1391. Albertus de Enzberg Senior dimidiam Ochſenbergæ, quam poſſederat, partem Wirtenbergico Comiti tradidit, qui eam Wolfio de Urbach dedit in feudum. A Wolfio Ochſenberga ad Sternfelſiorum familiam tranſivit. Eberhardas Comes Wirtemb. A. 1392. Henelio de Sternfels oppidum & Caſtrum Ochſenberg villasque Zabernfeld, Michelbach, Ramsbach & Lehenbrunn in feudum dedit Gœppingæ. Sternfelſii denique anno ſeculi hujus XLIX. Wirtembergenſia hæc feuda domino directo refutarunt. Conf. *Reichsſtændiſche Archival-Urkunden in* cauſa Equeſtri Sect. 1. Cap. I. n. 12. p. 12. ſqq.

§. XXVIII.

Fœdus cum civitatibus.

Moguntia, Argentina, Wormatia, Spira & Oppenheimium civitates, pacis publicæ ad Rhenum tuendæ caufa, fœdus ad aliquod tempus cum iniviffent, Fridericus Marchio eidem fœderi contra quemvis feditiofum, agnatis iterum exceptis, A. 1325. acceffit. (*b*)

A. 1326. idem Marchio vicum Münzesheim, Eberfteinenfis Comitatus feudum hoc anno fibi apertum, (*c*) Alberto Hoffwart, militi, contulit. (*d*) Hujus pofteri Münzeshemium tenuerunt usque ad A. 1675. quo ad Fridericum VI. rediit Marchionem.

A. 1330. Fridericus & Hermannus Marchiones Chartam venditionis caftri Beringersweiler teftes fignarunt. (*e*)

§. XXIX.

Obitus ejus & Uxor

Obiit Fridericus X. Kal. Jul. 1333. ut fepulcralis indicat lapis. (*f*) Uxorem ejus Adelheidem Comitem de Beuchlingen,

(*b*) Cod. Diplom. Argent. de A. 1370. pag. 152. ubi Charta incipit: *Wir Marggvave Friderich, Herre von Baden.*

(*c*) De eo Illuftr. PREUSCHENIUS in *Carlsruher nützlichen Sammlungen* P. I. pag. 348.

(*d*) Charta extat in Archivo Bada-Durlac.

(*e*) HANSELMANN. *Landeshoheit des Haufes Hohenlohe vor dem Interregno.* Fol. inter Diplom. pag. 440.

(*f*) Apud SCHANNAT. loc. cit. male XI. Kal. Jul. 1332.

appellant; quæ vidua cum tribus filiabus, Agnete, Irmengarde & Maria, in Lucidæ Vallis claustrum secesserit, eique per XII. annos Abbatissa præfuerit. Defunctæ XV. Kal. Sept. 1348. successit Agnes filia, ad A. 1361. usque superstes. (*g*) Friderico filium successisse Hermannum, omni dubio caret.

HERMANNUS IX.
DOMINUS DE EBERSTEIN.

§. XXX.

Hermannus IX.

Venditio vici Malsch & castri Waldenfels, per patrem A. 1318. facta, firmior ut esset, Hermannus quadriennio post, major annis factus, eandem literis suis firmavit.

Acta Weinspergensia.

A. 1329. Engelhardi de Winsperg senioris, sine prole legitima utriusque sexus demortui, institutus est heres (*h*) Fridericus pater & Rudolphus patruus testes suis hoc corroborarunt sigillis. Ab hereditate autem hac dimidiam partem bonorum ac hominum in *Eberstat*, *Gelmerspach* & *Stein*, vici at-

(*g*) Jo. GAMANS. pag. 211. sq.

Hinc Adelheidis adit decimum præluſtris honorem
E Beuchling Comitum fœmina stirpe sata.
Ante Badensis erat Friderici Principis uxor,
Annos bis senos rexit, & astra subit.
Agnes officium viduæ post funera matris
Suscipit haud tali filia matre minor.
Provida, larga fuit, mitis, placida atque benigna,
Post annos tredecim scandit ad astra Poli.

(*h*) Codex Diplomat. Badensis.

HERM. IX.

que castri, secernendam, eamque relinquendam esse Engelhardo & Cunrado de Winsperg fratribus, contra Hermannum Marchionem & Engelhardum seniorem de Winsperg ipse Hermanni pater Fridericus & Engelhardus de Ebertsperg A. 1331. suis literis declararunt.

A. 1333. Hermannus oppidulum Klein-Gartach cum vicino castro Lünenberg seu Leimberg Alberto Bruzzen vendidit. (*i*)

§. XXXI.

Acta cum Lud. Bav. Imp.

Eundem Hermannum, parentis extincti loco, Ludovicus Imperator sibi obstricturus, mense Octobri A. 1333. illi Stutgardiæ concessit, ut de omni plaustro vini transvecto per Rhenum ad Merseldam, ultra solitum vectigal, posceret Schillingum Hallensem; donec bis mille & centum librarum Hallensium perceperit summam. Privilegium hoc Carolus IV. Imperator A. 1350. renovavit.

Proscriptio Cæsaris.

Abbatiæ Monachorum ad Albam querelæ de Hermanno frequentes Cæsarem moverunt, ut, quem amicum paulo ante habuerat, Imperii hostem pronuntiaret; eique compescendo Ulricum Wirtenbergiæ Comitem A. 1338. & sequenti liberas quasdam Sueviæ civitates ad bellum proficisci juberet. (*k*)

In angustiis his Hermannus æs alienum contraxit. (*l*)

Octo

(*i*) SATTLER. loc. cit. P. I. pag. 181.

(*k*) Mandata Cæsarea edidit BESOLDUS in *Documentis redivivis Monast. Wirtenberg.* p. 153. & 157.

(*l*) Extant literæ ejus ad Elisabetham de Rotenstein scriptæ A. 1340. ut Chartas quasdam Rudolpho March. redimendas traderet, in GUDENI *Cod. Diplomat. Mogunt.* Tom. III. p. 312.

Herm. IX.

Octo per annos protractum eſt bellum, firmiſſimæ mentis in hoc Principe documentum haud leve. A. 1346. denique, menſe Febr. Hermannus armis & judicio publico Heidelbergæ coactus, advocatiam Albenſem dimiſit e manibus.

Judicio & actui huic ſolenni Ruperti duo, ſenior & junior, Comites Palatini, Gerlacus Naſſoviæ, Eberhardus Werdenbergæ Comites interfuerunt. (*m*)

Paucis poſt diebus Ludovicus Imperator Hermannum plenariam in gratiam ſe recepiſſe,alio diplomate Francofurti teſtatus eſt.(*n*)

A. 1339. Nicolaus & Wolfgangus Rœderi fratres, Eliſabetha & Wilburgis, eorum ſorores, partem ſuam caſtri Hohenrod Hermanno Marchioni Badenſi, Domino in Eberſtein, pro 25. libris denariorum Argentin. vendiderunt. Bis mille & viginti quinque libras Hallenſ. ab Engelhardo de Winſperg, oppignerata ei ſua Dominii Winſpergenſis portione, A. 1341. accepit.

A. 1346. conſentientibus agnatis oppidum & caſtrum Lauſen Alberto Hoffwart juniori, qui in dicto oppido ſedit, pro 3000. libris Hallenſ. (*o*) & Maulbronnenſi monaſterio dimidiam partem vici Unterœwisheim cum jure patronatus vendidit. (*p*)

(*m*) Ludovici Cæſaris & Hermanni Marchionis hac de re literæ extant apud Besold. loc. cit. pag. 160. & 162. & in Petri *Suev. Eccl.* pag. 25. ſq.

(*n*) Gamans. *Annal. Badenſ.* p. 238.

(*o*) Sattler. loc. cit. P. II. p. 67.

(*p*) Sattler. l. c. p. 189. Vicus Niederöwisheim Epiſcopatus Baſilienſis

HERM. IX.

§. XXXII.

Acta sub Carolo Imp.

Carolus IV. dein rerum summa potitus, in Hermannum nostrum non tantum eandem, de qua disceptatum fuerat, Advocatiam, sed & castrum atque oppidum *Weinsberg* A. 1350. ex nova gratia Norimbergæ contulit, simulque pacta successoria, cum agnatis inita, æque ac privilegia domus Badensis confirmavit. (*q*) Friderici III. patruelis sui, literas A. 1349. hac formula: *Marchio Hermannus*, *Dominus de Eberstein*, signavit.

A. 1351. Hermanno Marchioni, pacem publicam violanti, bellum a fœderatis illatum, quo victus pacem petens, Spirensibus damna resarcire coactus est A. 1353. (*r*)

§. XXXIII.

Mors.

Parthenio Lucidæ Vallis, ubi jacet sepultus, septingentas libras Hallenses Hermannus IX. destinavit. Idibus Aprilis A. 1353. defunctus est vita. (*s*)

Uxor & filii.

Filii ejus, Fridericus & Rudolphus, ex Mechtilde Comitissa Vayhingæ suscepti, præmaturo ante patrem extincti sunt fato. (*t*)

Redeundum jam ad Hermanni IX. patruum, Rudolphum IV, a quo reliqua Marchionum Badensium series descendit.

---

fuerat feudalis. In ejus locum vicum *Ose* Hermannus substituit, & a Johanne Episcopo Basiliensi primus in feudum recepit.

(*q*) GAMANSIUS.

(*r*) LEHMANN. L. VII. c. 47. p. 710.

(*s*) Necrolog. Lucidæ Vall. ap. SCHANNAT. *Vindem. Lit.* Collect. I. p. 166.

(*t*) GAMANS. loc. cit. pag. 239.

RUD. V.

CAPUT III.

RUDOLPHUS IV.

DOMINUS DE PFORZHEIM.

A. 1300 — 1348.

§. I.

In divisione terrarum, cum Friderico II. fratre suscepta, Principatus sui sedem Rudolphus IV. accepit Pforzhemium; Pforzheimensis hinc dictus. RUD. IV.

A. 1300. quo sui juris est factus, venditionem vici Langensteinbach, de qua superius actum, suis literis probavit, in quibus *Rudolphus Dei gratia junior Marchio de Baden* nuncupatur.

Ecclesiasticæ vitæ eum ab initio destinatum & Canonicum Spirensem factum fuisse, ex sigillo cognoscimus, quod adjectum est literis, quibus cum fratre suo lites inter Abbatiam monachorum in Alba & rusticos suos in Malsche compositas refert A. 1307.

RUD. IV.

ubi legitur: *Rudolphus Marchio de Baden, Canonicus Ecclesiæ Spirensis.*

§. II.

Res gestæ ab A. 1322.

Præter ea, quæ superius in Friderici II. fratris ejus vita memoravimus, observamus porro, quod Rudolphus A. 1322. dimidiam partem loci Bürckenfeld, ad præfecturam Neuenbürgensem pertinentis, pro centum libris Hallerorum oppigneraverit Würtenbergico Comiti, intra biennium redimendam, ita tamen, ut, si non fiat reluitio intra hoc tempus, jus redimendi amissum sit. Arbitri de pretio, quod hoc casu addendum, statuant. (*a*)

A. 1323. Leopoldo Austriæ Duci, Spirensem civitatem obsidenti, auxilium tulit Rudolphus. At eodem anno pax inita & de damno, Spirensibus dato, electis ab utraque parte arbitris, transactum. (*b*). Idem Marchio cum uxore sua Lutgarda suburbii Pforzheimensis Hospitale Sancti Spiritus, nuper ab eo restitutum, A. 1323. donis ornavit. (*c*)

Eodem anno Conradus Abbas & Conventus Monasterii in Sunnensheim Ordinis Sancti Benedicti Rudolpho nostro jus patronatus parochialis Ecclesiæ in Nyffern, ob præstitam defensionem, consensu Episcopi Basiliensis, pleno jure tradiderunt.

(*a*) SATTLER. *Beschreibung des Hertzögth. Würtemb.* P. I. cap. 17. §. 2.

(*b*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 23. & 26.

(*c*) GAMANS. *Hist. Bad.* pag. 213.

Rud. IV.

A. 1329. Nicolaus Comes de Lewenſtain venditionem oppidi Bünnenkain & caſtri Obern Magenhain, durante minore ipſius ætate, Rudolpho Marchioni & Marchioniſſæ Lutgardæ factam, confirmavit, eorumque dominum directum, Archiepiſcopum Moguntinum, facta refutatione, de inveſtiendo Marchione rogavit.

A. 1330. Stempferi nobiles pacem cum civitate Spirenſi inierunt, cujus ſervandæ ſponſionem in ſe ſuſcepit Rudolphus. (*d*)

Idem cum Rudolpho Heſſone Spirenſibus damna intulit, quæ ſeptem arbitrorum judicio reſarcire coactus eſt, Bertoldo Eberſteinenſi & aliis obſtagium in ſe recipientibus. (*e*).

§. III.

Privilegia Ludovic. IV. Imp.

De Ludovico IV. Imperatore optime meritus, Imperialem Ortenaviæ Præfecturam omnem, ejusque caſtra, civitates, vicos, villas & bona reliqua, pro nongentis marcis argenti & quater mille libris Hallenſium, quas Cæſar ei ſe debere profeſſus eſt, A. 1334. pignoris loco obtinuit. Præterea Mülbergam aliaque feuda Imperii, morte Rudolphi Heſſonis, Marchionis noſtri patruelis vacantia, eidem contulit Cæſar.

(*d*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 28. & LÜNIG. *Archiv. Imp.* Part. Spec. Continuat. IV. Tom. II. p. 485.

(*e*) FUCHS *in Annotationibus ad Lehmann.* Lib. VII. cap. 30.

Noribergæ Imp. A. 1 3 3 5. brevique poſt univerſis Germaniæ civitatibus, ne homines Marchionis proprios in collegia ſua reciperent, ſolenni diplomate ibidem interdixit. In literis his omnibus Rudolphus noſter, Marchio *Pforzheimenſis* appellatur, vel *Badenſis*, *dictus de Pforzheim.*

§. IV.

Wirtembergica.

A. 1339. Rudolphus dimidiam partem vici Mensheim, quæ ad ipſum pertinuerat, in Ulricum, Wirtembergiæ Comitem, transtulit. (*f*)

Palatina.

Eodem anno Brettam oppidum ab Eberſteiniis Comitibus titulo revocabili acquiſivit. Acquiſitum ipſe Comitibus Palatinis, Eberſteinenſium conſenſu, oppigneravit. (*g*) Palatini denique oppidum hoc emtione penitus ſui juris fecerunt. (*h*) Iisdem Comitibus Palatinis oppidum Heidolſsheim, quod pignus Imperii tenebat Marchio, intra ſexennium (*i*) bis oppigneravit, (*k*) bis quoque redemtum. A. 1 3 4 7. portorium in Murgo fluvio acquiſivit.

(*f*) Conf. SATTLER. loc. cit. P. I. p. 101.

(*g*) *Acta Compromiſſi Aurelian.* p. 157. & TOLNER. *in Additionibus ad Hiſtor. Palat.* p. 78.

(*h*) Acta cit. pag. 64. 148. 159. & CHYTRÆUS de *Greichgæa* in Ill. JOH. JAC. REINHARDI *Script. rer. Palat.* Vol. I. p. 497.

(*i*) A. 1340. & 1346.

(*k*) *Acta Compr. Aurel.* pag. 157. & TOLNER. pag. 48. & 97.

§. IV.

Poſt Lutgardam, Alberti Comitis de Lœwenſtein viduam, quam Rudolphus noſter A. 1323. thori ſui ſociam junxit, ſecundis nuptiis duxit Mariam, Ludovici & Friderici Comitum ab Oetingen, Alſatiæ infer. Landgraviorum, ſororem; cum qua Pforzheimenſi Hoſpitali Sancti Spiritus annuos viginti quinque librarum Hallenſium reditus A. 1336. donavit. Uxores.

Denique ſeptimo Kal. Jul. A. 1348. (*l*) in Lucidæ Vallis monaſterio deceſſit. Sepulcrum ejus Marchica inter monumenta comparebit. Mors & ſepult.

Maria die 10. Jun. 1369. extincta, in Godeſaugienſi Abbatia, cui annuos reditus XV. librarum Hallenſium & VI. quartalium avenæ adſcripſerat, (*m*) ſepulta.

Par filiorum Rudolphus noſter reliquit, Fridericum III. & Rudolphum V. dictum *Wecker*, ut ex ſequentibus patebit. De natu juniore improle primum, dein de majore, qui genus propagavit, agemus. Filii.

(*l*) SCHANNAT. loc. cit. p. 168.

(*m*) GAMANS. *Hiſt. Bad.* p. 216.

RUDOLPHUS V.

COGNOMINE WECKER

DOMINUS DE PFORZHEIM.

A. 1348 — 1361.

§. V.

RUD. V.

Filius, ut diſtingueretur à patre, nomini paterno Rudolphi Marchionis Badenſis, dicti de Pforzheim, adjectum eſt Weckeri cognomen. (n)

§. VI.

Acta ſub Carol. IV. Imp.

Carolus IV. Imperator Spiræ commoratus A. 1349. die Martis ante Palmarum non modo de Imperialibus feudis eum inveſtivit, ſed & confirmavit ei Ortenaviæ pignus; quod quinque millibus aureorum minorum adauxit. Præterea Rudolphum & ſubditos ejus ab omni omnium Judæorum, Argentinenſium præſertim, actione mutui liberos pronuntiavit.

Per

(n) In literis inveſtituræ Caroli IV. Imperatoris vocatur: *Rudolph Marggraf zu Baaden, Herr zu Pforzheim, der genannt iſt der Weckher.* Idem nomen ipſi in aliis ejusdem Imperatoris litteris A. 1362. datis, adſcribitur apud SCHILTER. *de ſimultanea inveſtitura princip. imperii* cap. II. §. 4. *in Comment. ad Jus feudale Alem.* p. 338.

RUD. V.

Per investituram Cæsari, extra Marchionatum Badensem bellum gesturo, quinquaginta milites galeatos se debere Rudolphus professus est. (o)

Biennio post tamen ejusdem Cæsaris auctoritate, non refragantibus Friderico & Rudolpho Marchionibus, Ortenaviæ Advocatia in Bertoldi II. Episcopi Argentinensis manus legitima reluitione transivit.

Carolus IV. de pace publica Rhenensi sollicitus, A. 1353. triennale fœdus Procerum ac Civitatum stabilivit Hagenoæ. „ Recessit autem Weckerus Marchio de Baden, nolens esse in „ Liga, cujus frater Fridericus & Hermannus patruus „ (patruelis) in brevi sunt ante defuncti, ut scribit ALBER- „ TUS „ (p)

§. VII.

Hagenbacum (q) & Selsa, Alsatiæ oppida, oppignerata Badensibus, tumultui bellico A. 1357. occasionem dederunt. Bellum Alsaticum.

(o) Literæ Rudolphi March. Domini Pforzh. dicti Wecker, in SOMMERBERGII *Script. Rer. Siles.* Tom. III. p. 70.

(p) Chron. p. 160.

(q) ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. p. 179. sq.

Frequentes enim ex illis in mercatores præſertim, qui præteribant, direptiones cum fierent, Cæſar Civitates Imperiales, ad Rhenum & in Suevia ſitas, induxit, ut Advocatum ſuum provincialem Alſatiæ ſequerentur. (*r*)

Civitates imperata fecerunt, at immutata mox ſententia Cæſar utrique parti per Rupertum ſeniorem, Comitem Palatinum, & Johannem Epiſcopum Argentinenſem pacis inſpiravit conſilia atque Marchionem porro debellari prohibuit. (*s*) Dirutum oppidum Selſam hoc bello, & mox a Carolo IV. reſtauratum eſſe, docet KOENIGSHOVIUS. (*t*)

Triennio poſt protectionis peculiaris diploma (*u*) Rudolpho ſeniori ac juniori, Marchionibus Badenſibus (*x*) conceſſit; & mille marcas ex vectigali Selſenſi, (*y*) totidemque ſeniori ſoli,

(*r*) WENCKER. in *Collect. Archivi & Canceliar. Jur.* pag. 378. Plura de Selſa vid. in ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. p. 181. ſqq.

(*s*) Ibid. pag. 379.

(*t*) Chron. Alſat. pag. 314.

(*u*) GLAFEY *Anecdot.* num. 156.

(*x*) *Rudolphen den eltern, den man den Wecker nennet, und Rudolphen den jungen, Herrn zu Pforzheim, Marggrafen zu Baden.*

(*y*) GLAFEY loc. cit. num. 155.

pro damnis Selſæ & Hagenbaci acceptis, Noribergæ cum verſaretur, adſcripſit.

Eodem anno cum utrisque Marchionibus mutui auxilii fœdus Elector Palatinus Rupertus inivit.

§. VIII.

Rudolphi Weckeri, Advocati & inſtauratoris ſui, memoriam, Abbatia Gottsaugienſis Annalibus ſuis grata mandavit. (z)

§. IX.

Obiit quinto Kal. Sept. A. 1361. ſepultus ante altare Sanctæ Catharinæ Lucidæ Vallis. (a) Obitus.

Viduam reliquit Adelheidem, Marchionis Rudolphi Heſſonis filiam, (b) quæ per matrem Johannam Montisbeliardi Co-

(z) Ibidem num. 158.

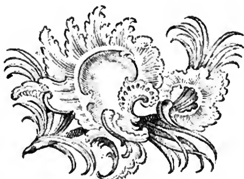
(a) Gamans. *Hiſt. Bad.* p. 240.

(b) In Charta A. 1347. Herrgott. num. 792. pag. 674. legitur: *Adelheit Margrœfin zu Baden und Rudolph genant Weckher ihr ehlicher Mann.* Adde Steyerer *in Addit. ad Hiſt. Alberti Sap.* p. 244.

RUD. A.

mitiſſam, heres fuit Dynaſtiæ Belfortenſis ex parte, (c) marito ſuperſtes.

(c) Unde in literis A. 1362. quibus undecim Dynaſtiæ Belfort vicos à tributo manus mortuæ liberat, *Noble & puiſſante Dame Alix, Marquiſe de Bade & Dame de Belfort*, appellatur. Literas has Judex Curiæ Archiepiſc. Veſont. exaravit. Cod. Diplom.

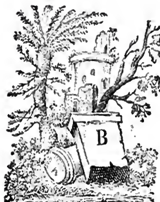

CAPUT IV.

FRIDERICUS III.

DOMINUS DE BADEN.

A. 1348 — 1353.

§. I.

Badæ Fridericus, Pforzhemii frater Rudolphus VI, Eberſteinii patruelis Hermannus IX. ſuas ſedes habuerunt. Fridericus III.

A. 1348. Friderico huic ejusque fratri Rudolpho Weckerio (*a*) homagium & fidelitatis jusjurandum præſtiterunt cives Pforzheimenſes.

G 3

(*a*) Verba literarum ſunt: „ *Den Hochgeedelten Marggrave Friderichen und* „ *Marggrave Rudolfen genant dem Wecker, Gebrüdern von Baden und* „ *Herrn zu Pforzheim.*

§. II.

Res gestæ.

Literis A. 1349. quibus coronam, a Ruperto Palatino Judæis Argentinensibus pro Rudolpho patre olim oppigneratam, sibi in manus traditam Fridericus testatur, Hermannus Marchio, Dominus de Eberstein, & Marchio Rudolphus, dictus Wecker, Friderici frater, sua quoque appenderunt sigilla. (*b*)

Rupertus ille Fridericum nostrum socerum suum vocat in Charta, qua super corona ista Argentinenses absolvit. (*c*)

Fridericum & Rudolphum *fratres*, Marchiones de Baden, Carolus IV. Imperator in diplomate A. 1351. commemorat, quo Bertoldo Episcopo Argentinensi Advocatiæ Ortenaviæ reluitionem permisit.

§. III.

Mors.

Obiit *Illustris Fridericus Marchio de Baden* IV. Non.

(*b*) Codex Diplomat. Argent. Membr. de A. 1370. pag. 150. ubi: *Wir Marggrave Friederich Herre zu Baden.* In fine: *Wir och Marggrave Herman von Baden, Herre zu Eberstein, und Marggrave Rudolf genant Wecker, des vorgenanten Marggrafe Friderichs Bruder.*

(*c*) Ibidem: *Unserm lieben Swecher, Marggrafe Frideriche von Baden.*

FRID.III.

Sept. A. 1353. teſte Necrologio Lucidæ Vallis, (*d*) cui monaſterio jus patronatus in Hauen Eberſtein A. 1348. una cum fratre Rudolpho dederat dono. (*e*)

Fridericus noſter duxit uxorem Margaretham, Rudolphi Heſſonis, patrui ſui, & Johannæ Montisbeliardenſis filiam natu majorem, (*f*) quæ per matrem Dynaſtiæ Hericurtenſis fuerat heres, quam Dynaſtiam A. 1366. condito teſtamento, filiæ ſuæ Margarethæ, primum Godofredo Comiti Leininga-Rixingenſi, dein Henrico Comiti Lucelſteinenſi (*g*) nuptæ, & hac ſine legitima prole moritura, filio ſuo Rudolpho Marchioni Badenſi, adſcripſit. (*h*) Uxor.

Præterea Margartehæ mille & quingenti floreni ex Dynaſtia Florimontana ab Auſtriæ debebantur Ducibus, unde & Florimontii nomen ſuis titulis adjecit.

(*d*) SCHANNAT. *Vind. Lit.* Collect. I. p. 169.

(*e*) GAMANSIUS p. 239.

(*f*) In charta diviſionis hereditatis maternæ inter quatuor filias A. 1347. inſtitutæ, *Grede Margræfin ze Baden*, *Margrafen Friderich ihr ehlicher Mann*, leguntur apud HERRGOTT. *Cod. Dipl.* num. 792. p. 674.

(*g*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 619. ubi corrigendus eſt error in nomine Patris; pro Rudolpho enim Fridericus ponendus.

(*h*) Teſtamentum idiomate Gall. ſcriptum. Margaretha hoc utitur titulo: *Ie Marguerite Marquiſe de Baade*, *Dame d'Ericourt & de Florimont.*

Fridericus III. ergo par liberorum reliquit, Margaretham Godefridi, vulgo Schaffridi, Comitis Leiningenſis & poſtea Henrici Comitis Lüzelſteinenſis uxorem, & Rudolphum familiæ Badenſis ſtatorem, de quo jam inſtituendus eſt ſermo.

CAPUT

CAPUT V.

RUDOLPHUS VI.

COGNOMINE LONGUS.

A. 1353 — 1372.

§. I.

A corporis proceritate *Longum*, non Magnum appello; quamvis elogio hoc eum censeam dignum; fuerat enim animo non minus, quam corpore valens. (*a*) RUD. VI.

§. II.

Marchiæ Badensis partes, tam diu divisæ, in unum denique corpus sub hoc Rudolpho redierunt. Quamdiu cognominis patruus vixit Weckerus, Rudolphus noster dictus est *junior*. Marchiam conjungit.

(*a*) Staturam ejus ad XII. pedes scriptores juniores fabulose extendunt.

Hic cum patruo A. 1356. pactum familiæ condidit; omnium Domus Badensis pactorum basis & fundamentum. (*b*)

Placuit, ut alteri, sine mascula sobole morituro, alter in universis succederet terris & bonis. Placuit, ut filiabus pro omni suo jure mille marcæ argenti, cum nuberent, solverentur. Terras & subditos alienare ne liceat. Oppignerare liceat, sed caute. In difficilioribus rebus, in tuendo potissimum jure salvi conductus, mutua præstentur auxilia. Domesticæ lites, si quæ oriantur, per arbitros, quos dicunt Austrægas, componantur amice. Pacti hujus virtute patruo suo, A. 1361. ut vidimus, extincto, heres successit noster Rudolphus.

§. III.

Investitur a Cæsare.

Idem a Carolo IV. Imperatore, in cujus aula fuerat educatus, veniam eodem anno obtinuit gabellam seu vectigal (*Umgeld*) imponendi vino omnique frumentorum generi, in civitate Pforzheim, secundum jus & consuetudinem terræ.

A. 1362. ab eodem Imperatore totius Principatus seu Marchiæ Badensis investituram Noribergæ accepit.

Cæsar limites ejus ita definit: „ A Graba usque ad Mülenberg ad Albam, ab Alba usque ad Schwarzacum & Hardtam interjacentem, cum Ettelinga oppido, cum jure forestali, condu-

(*b*) Conditum est Ettlingæ die Lunæ post S. Michaelis A. 1356.

ctus per terram & flumina, cum moneta, judiciis & aliis juribus, quibus majores ejus sunt usi. (c)

Primæ hæ sunt literæ feudales, quas novimus, Marchionibus Badensibus super Marchiam a Cæsare datæ; in quibus hoc singulare, quod ad simultaneam Marchiæ investituram admissus est Rupertus I. Palatinus Elector. Occasionem rei dedit liberalitas Rudolphi, qui Ludovicum, Comitem Oetingensem, quem impense amaverat, Marchiæ suæ instituerat heredem. Factum hoc damnavit Cæsar, non quod res acta sine Cæsaris, ut domini directi consensu, sed quod peracta sine patrui consensu, quodque minor fuerit ætate Marchio; quasi de allodio, non de feudo Imperii ageretur.

Crederes Marchiam Badensem antea fuisse allodialem, quoad fundum, & Marchiones nonnisi de regalibus investitos a Cæsare; cujus generis feudorum & alia hodie prostant exempla. Marchiones profecto passim in Chartis *Domini in Bada* vocantur, quæ nunquam vera Marchia fuit, sed Dynastia a Principibus, qui Marchiones vocabantur, possessa.

Quicquid hujus rei sit, prima hæc si non fuit Marchiæ investitura Cæsarea, aliam antiquiorem indicaverit nemo. De

(c) Extant in Tolneri *Hist. Palat.* Cod. Dipl. n. 158. Schilteri *Cod. Feud. Aleman.* pag. 338. & Lünig *Reichs-Archiv* Part. spec. Contin. 2. *Fortsetz.* 1. pag. 939.

De tota fcilicet Marchia Badenfi, non de partibus quibusdam, ut Mühlenbergæ Caftro &c. quæftio eft. Marchionatus Hachbergæ naturam allodii tum adhuc retinuit.

§. IV.

Pactum fuccelf. cum Palat.

A. 1363. Rudolphus nofter fucceflorium cum Ruperto, Palatino Electore, pactum inivit; in quo oppida Heidesheim & Wildberg ipfi promiffa, fi fine mafculo herede deceflerit Elector, quem viciffim terrarum Badenfium fcripfit heredem, fi absque prole mafcula obierit Marchio.

Eodem anno Rudolphus Diterico a Gemmingen inveftituram vici Damm conceffit. Ouvenshemio autem duas curias in vico Bolach dedit in feudum.

§. V.

Privilegia Caroli IV. Imp.

Tum temporis quoque Carolus IV. vectigal Groffi Turoronenfis Mülbergæ, & A. 1364. duorum Turonenfium Schreckæ, de omnibus mercibus Marchioni conceffit.

Quin & A. 1365. Comitatum Lœwenfteinenfem, Alberti Comitis morte ad Imperium rediturum, eidem Spiræ contulit in feudum. Spes hæc tamen caruit effectu. (*d*)

(*d*) Primus Comes de Lœwenftein fuit Albertus, filius Rudolphi I. Imp. fpurius, quem fcriptoribus ignotum, charta patris A. 1283. prodit. Chartam

§. VI.

Palatina.

A. 1633. Ruperto I. Palatino Electori Belicheim & Belheim, hodie præfecturæ Germersheimensis vicos, quos pignoris jure ab Imperio tenuerat, Marchio noster oppigneravit. (e) Reluit eos aut ipse, aut filius Bernhardus, qui A. 1383. illos denuo Palatino subjecit.

§. VII.

Friburgensia.

Triennio post Rudolphus auxilium præstitit Eginoni, Friburgi Comiti, in bello, quod cum civibus suis & Brisacensibus, Neoburgensibus & Basiliensibus gessit. (f)

Eodem anno ab eodem Eginone omnes ejus vasallos infra Bleicham flumen in Ortenavia, Rhenum inter & Nigram silvam, biennioque post Castra Rotenfels, & Reichenbach coëmit. Stollhovam vero, aliorum pignus, florenis bis mille ac ducentis redemit.

hanc ex scrinio Elect. Palat. Codex noster Diplom. dabit. Comitatus iste Friderico Victorioso, Electori Palatino A. 1441. venditus est; unde nova Comitum Lœwensteinensium progenies surrexit.

(e) Acta compromissi Aurelian. pag. 157. Tolner *in addit. ad Histor. Palat.* pag. 79. ubi error in nomine Marchionis.

(f) Histor. Bad. Tom. I. pag. 252.

§. VIII.

Bellum cum Eberh. Wirtenb.

Cum Eberhardo, Wirtenbergiæ Comite, congreſſus eſt bello, quod Carolus IV. Imperator, multorum Imperii Principum conſilio, A. 1370. compoſuit, Johannem de Oſweil, Wolfg. de Steine, Bertoldum & Hermannum de Sachſenheim, Georgium de Entzberg aliosque Nobiles obſtringens, ut bona quædam ex ſuis Marchioni noſtro offerrent in feudum.

Eodem anno Leopoldus & Albertus, Auſtriæ Duces, Rudolphum ſuarum in Brisgovia terrarum, inter quas nominatim expreſſa ſunt oppida Neoburgum, Briſacum, Friburgum, Kenzinga, quibus addita Villinga, conſtituerunt Advocatum provincialem & militiæ Præfectum.

§. IX.

Mors & ſepultura.

Obiit Rudolphus XIII. Kal. Aprilis A. 1372. in Abbatia Lucidæ Vallis & quidem in Capella, Marchionum Badenſium ſepulturæ deſtinata, ſepultus. (*g*)

Ad latus Eccleſiæ Monaſterii Lucidæ Vallis Capella eſt, quæ Principum mortuorum vocatur Capella, Sanctæ Annæ dedicata. In ea ſepulti ſunt plerique Badenſes, Periodi Rudolphinæ Marchiones. In medio Capellæ viſitur ſepulcrale monumentum Rudolphi Longi, cum imagine ejus jacente, quam circumdat In-

(*g*) Necrolog. Lucidæ Vallis apud SCHANNAT. Vindem. Liter. Collect. I. pag. 166.

ſcriptio. Monumentum hoc æri inciſum inter ſepulcralia repræſentamus Lectori. Rudolphus Marchionum Badenſium in Lichtenthal ſepultorum poſtremus.

§. X.

Uxor Rudolphi Longi fuit Mechtildis, Johannis Comitis Spanheimenſis filia, (*h*) quam vivo patre Friderico ſibi deſpondit A. 1346. quinque millia librarum Hallenſium cum ea acceptu-rus pro dote. Ex ſumma hac duo millia Rupertus Palatinus, reliqua Johannes perſolvit. Conjux.

Rudolpho dati ſunt hujus pacti ſponſores, Rudolphus & Rupertus Comites Palatini, fratres, Gerlacus Naſſovius, Simon Salmenſis, Walramus Spanheimenſis, Adolphus & Johannes fratres Naſſovii, Wilhelmus & Johannes Cattimelibocenſes, Fridericus & Emico fratres Leiningenſes Comites, præter alios inferioris Ordinis Nobiles.

Mechtildi, præter hanc dotem, ex hereditate paterna nihil debebatur, niſi patre decedente ſine maſcula prole. (*i*)

Mechtildis marito ſuo diu ſuperſtes, A. 1378. a Gerhardo de Staffort, milite, homines proprios ſuperioris & inferioris Hardæ ſibi comparavit.

(*h*) Errant Genealogi, inter quos IMHOFIUS in *Notitia procer. Germaniæ* Lib. IV. Cap. VIII. §. 6. quod Mechtildem hanc Johannis Comitis Spanh. ſororem, Heinrici filiam conſtituunt. Emendatio noſtra ex ipſis tabulis ſponſalibus deſumpta.

(*i*) *Ane Leibs-Erben.*

RUD. VI.

At alienavit eadem hæc Mechtildis plura. A. 1390. Ruperto II. Palatino Electori ceffit bonis fuis in Heidelsheim, Wildsberg (*k*) & Eppingen. (*l*)

A. 1391. eidem Electori tradidiffe arcem Befisheim fcribit TOLNERUS. (*m*)

A. 1406. Ruperto Cæfari, conceffit caftra fua Mosbach & Obernheim. (*n*)

§. XI.

Liberi.

Mechtildis mater fuit trium liberorum; Bernhardi, novam Familiæ Badenfis qui periodum condidit, Rudolphi VII. & Mechtildis, quæ Henrico XIII. Comiti Hennebergenfi nupta, A. 1421. deceffit. (*o*)

(*k*) Alias Wiberg, hodie Wildberg.

(*l*) TOLNER in *addit. ad Hiftor. Palat.* ex Actis Comprom. Aurel. pag. 74.

(*m*) Idem l. c.

(*n*) Idem l. c.

(*o*) SPANGENBERG *Chron. Henneberg.* Lib. V. Cap. XVII. pag. 206. fq. ubi Mechtildis hujus matrem, quæ Spanheimenfis genere fuit, Eberfteinenfem male nominat.

CAPUT

ARDIANA.

415. † A. 1431.

A. 1392. 2) Anna,

.	URSULA.	BERNHARD.	BRIGITA.	RUDOLPHUS.
08.	nata A. 1409.	natus	nata	natus
ardo	nupta A. 1422.	A. 1412.	A. 1416.	A. 1417.
icensi	Gottfrido Comiti	†		†
2.	in Ziegenhayn.	A. 1424.		A. 1424.

GEORGIUS.	MARCUS.	MARGARETHA.
Episcopus	Canonic. Argentinens.	nupta Alberto Bran-
Metensis.	& Colon. dein Episc.	denburg. A. 1445.
† A. 1484.	Leod. postul. † A. 1478.	† A. 1457.

RINA.	ZIMBURGA.	MARGARETHA.
149.	nata A. 1450.	nata
in Werdenberg.	nupta Engelberto	A. 1452.
4.	Nassov. A. 1468.	Abbatissa in Lichtenthal.

PERIODUS IV.

SIVE

BERNHARDIANA.

CAPUT I.

BERNHARDUS I.

AB A. 1372 —— 1431.

§. I.

Periodum Badenſis Hiſtoriæ aggredior, multitudine & gloria rerum geſtarum præ ceteris claram. Tribus ea ſuperbit Marchionibus, patre, filio, nepote, qui ſinguli Marchiam omnem ſoli rexerunt potenter; nominis ſui fama per orbem illuſtres, magnitudine mentis in Annalibus noti. Bernhardum, Jacobum, Carolum intelligo, qui 103. annorum epocham complent. Introitus.

Hos inter omnium judicio primatum tenet Bernhardus, princeps ad ardua natus; regiminis diuturnitate & gloria avis ſuis Bernhardus I.

BERNH. I.

& omnibus feculi fui Marchionibus major; dignus, qui non Marchionatum modo, fed Imperium regeret.

Regimen ejus in turbida illa tempora incidit, quibus Wenceslaus Cæfar Imperiales Civitates in Principum ordinem, Principes viciffim in Civitates commoverat. Bernhardi pater diftracta quædam Marchionatus Badenfis membra revocavit ad corpus. Bernhardus Hachbergenfem Marchiam eidem conjunxit; quin & terras novas adjecit. His nervis inftructus prudens & bellicæ indolis princeps, fratre quoque fine prole defuncto, folus Marchiam regens, in Martis theatro comparere cœpit, ut contra multiplices hoftes jura fua fociosque defenderet, bellaque undiquaque illata repelleret.

§. II.

Tutela ejus.

Bernhardi & Rudolphi fratris ejus tutelam geffit Rupertus I. Palatinus Elector, qui jus torcularis Monafterio Albæ Dominorum A. 1377. tutor confirmavit. Bernhardus regimen adiens, Rudolphi fratris tutelam ad annum ufque 1380. geffit, quo divifionis pactum inivit cum fratre, fibique Pforzhemium atque Durlacum cum inferioribus terris retinuit; Badam cum fuperiori Marchia fratri relinquens; (a) qui A. 1391. extinctus, Bernhardo foli Marchiam omnem reliquit.

(a) Inftrumentum divifionis non reperi. Verifimile eft, divifionem eodem anno 1380. factam, quo pacta familiæ inter fe fratres inierunt. Legitimam ætatem attigiffe tum videtur Rudolphus, cujus tutelam adhuc gefferat frater A. 1379.

§. III.

Bernhardus Equeſtribus ludis A. 1374. Eslingæ adoleſcens interfuit. (*b*) Initia Bernhardi.

Quadriennio poſt ei & Electori Palatino Spirenſis Epiſcopatus defenſio, a Carolo IV. Imperatore, commiſſa eſt. (*c*)

A. 1379. Rupertus ſenior & junior, Otto, Stephanus, Fridericus, Johannes & Rupertus, Palatini Ducesque Bavariæ & Bernhardus Marchio noſter, ſuo & tutorio Rudolphi fratris nomine, fœdus mutui auxilii cum Civitatibus Sueviæ Imperialibus, in quinque annos Badæ, die Sancti Ulrici iniverunt. (*d*) Pactum familiæ cum fratre.

Unde factum, ut in magno illo VII. Rhenenſium & XXXIII. Suevicarum Civitatum fœdere A. 1381. Spiræ contracto, & accedente paulo poſt Ratisbona, in decennium renovato, Bernhardus & Rudolphus, Marchiones Badenſes, nominatim exciperentur; (*e*) niſi alteruter unam ex fœderatis Civitatibus injuſte petierit bello. (*f*)

(*b*) CRUSIUS *Suevicor. Annal.* Part. III. Lib. V. pag. 285.

(*c*) SIMONIS *hiſtoriſche Beſchreibung aller Biſchöffe von Speyer*, in Adolpho Epiſcopo pag. 138.

(*d*) DATT. *de pace publica* Lib. I. Cap. 6. pag. 39.

(*e*) LEHMANN. *in Chronico Spirenſi* Lib. VII. Cap. 66. pag. 747. & 748.

(*f*) DATT. l. c. Cap. 8. n. 12.

§. IV.

A. 1380. die Sancti Galli Heidelbergæ, inter Bernhardum & Rudolphum Marchiones, fratres, conditum est Familiæ Pactum in has leges:

1. Marchionatus Badensis nunquam plures, quam duo, habeat Regentes, sive maneat in statu præsenti, sive ditionibus augeatur.

2. Marchiones Regentes sint compotes mentis, animo & corpore sani.

3. Jus primogenituræ in utraque linea observetur.

4. Appanagiati singuli annuos 500. florenos accipiant.

5. Dos filiæ principis sit 6000. florenorum.

6. Alienatio terrarum prohibetur.

7. Oppigneratio earum limitatur.

8. Prohibetur, ne quid ex Marchicis terris Argentinensi aut Spirensi Episcopis, nec Comiti Wirtenbergiæ vendatur; vicinorum Magnatum ne augeatur potentia.

§. V.

Acta A. 1381. & sq.

A. 1381. Bernhardus, cum Rudolpho fratre, Albertum de Enzberg, dictum Schuhelin, de parte sua munimenti Enzberg, reservato sibi jure aperturæ, investivit. Eodem anno Eberhardus & Ulricus filius ejus, Wirtenbergæ Comites, Bernhardo & Ru-

dolpho fratribus omnem ſe daturos operam promiſerunt, ne munimentum Straubenhart, communi ipſorum conſilio deſtructum, reſtauraretur.

A. 1382. Argentinenſes una cum Lützelſteinenſibns, caſtrum *Chatelot* in Montisbeliardenſi Comitatu, ob frequentes rapinas, ex eo in finitimos exercitas, funditus deſtruxerant. Vergius, Burgundiæ Comes, ad quem Caſtrum pertinuerat, vindictam ſumturus, collecta magna militum manu, Dominorum de Lützelſtein & de Vinſtingen terras ferro & igne delevit. Argentinenſes eorumque Epiſcopus, Marchiones Badenſes, aliique Barones, Civitates & Nobiles, junctis inter ſe armis, in bellum adverſus Comitem profecti ſunt, qui, cum viribus ſuis diffideret, celeri fuga ſibi conſulere, quam dubio Marti ſe ſuorumque fortunas committere maluit. (*g*)

§. VI.

Eodem anno Wenceslaus Cæſar Bernhardum de Marchionatu & terris, a Graba usque ad flumen Schwarzach, inveſtivit Francofurti. Feudalibus literis Caſtrum *Iberg* quoque inſertum. (*h*) Quin & mentio fit Provincialis Judicii, vectigalium in Inveſti-tura Wences-lai Imp.

(*g*) KOENIGSHOV. *Chron.* Cap. 5. §. 160. *aliaque Chronica Mſcpta Argent.*

(*h*) *Iberg* caſtrum hodie dirutum eſt in Marchionatu Badenſi, ſupra Steinbacum.

BERNH. I.

Sellingen ad Rhenum, in vico Raſtatt, in oppido Ettlingen, in Schreck ad Rhenum, ut & aliorum jurium, quæ in terris ejus ipſi competebant. Nec omiſſi Judæi. (*i*) Poſteriores hæ partes in literis feudalibus Caroli IV. omiſſæ fuerunt.

Biennio poſt Leopoldus, Auſtriæ Dux, Auſtriacarum in Brisgovia terrarum advocatum conſtituit Bernhardum. (*k*)

A. 1383. Bernhardus oppida Bellichheim & Bellheim, Imperii pignora, quæ jam a Rudolpho, Bernhardi patre, Elector Palatinus ante vicennium redemerat, eidem redimenda conceſſit, addita quoque facultate Civitatem Elpingenſem (Eppingen) reluendi; (*) quam tamen A. 1424. demum Electori dimiſit.

A. 1387. Wenceslaus Imperator Marchioni privilegium de non evocando indulſit; ne miniſteriales ejus vel ſubditi in aliis, quam Marchicis Judiciis convenirentur.

§. VII.

Bellum cum Sueviæ Civitatibus.

A. 1388. diuturnæ Principes inter & Suevici Fœderis Civitates diſcordiæ eruperunt in bellum; quo durante Badenſes quoque ditiones vaſtatæ ſunt. Stephanus & Fridericus, Bavariæ

(*i*) Literæ hæ inveſtituræ extant in Cod. Diplom.

(*k*) Tabularium Bada-Badenſe.

(*) Electa juris publici Hiſtor. Palat. illuſtrantia pag. 160. 162.

Duces, A. 1387. Salisburgensem Archi-Præsulem Pilegrinum, memoratas ob Civitatum cum Principibus lites, captivum tenuerunt. (*l*) Civitatibus autem, Pilegrini sociis, cum quoque damna inferrent, fœderatæ per Sueviam, Bavariam & Franconiam Civitates, communicato cum Rhenensibus consilio, Bavariæ Ducibus eorumque sociis bellum denuntiarunt. (*m*). Præcipuus turbarum auctor fuit Wenceslaus Cæsar, Principibus insensus, quod de eo deponendo consilia nuper agitassent. (*n*) Unde non solum de patrocinio suo certas jussit esse Civitates, sed & ipse indicto Bavariæ Ducibus bello, publice Civitatum partes amplexus est. (*o*) Bellum hoc in Bavaria initium ceperat, inde per Franconiam Sueviamque se extendit ad Rhenum. Rhenenses, Alsaticæ & Wetteravicæ Civitates, a Wenceslao excitatæ, Ruperti Electoris Palatini terras invaserunt, ut ab auxilio Bavariæ Ducibus ferendo eum arcerent, sed victæ sunt à Ruperto Civi-

(*l*) AVENTIN. *Hist. Bojor.* Lib. VII. Cap. 22. §. 8. HUNDII *Metrop. Salisburg.* Tom. I. pag. 17. ADLZREITTER *Annal.* Part. II. Lib. VI. §. 17.

(*m*) De bello hoc scripsit TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* ad A. 1388. KOENIGSHOV. *in Chron.* Cap. 5. §. 178. sqq. AVENTINUS Lib. VIII. Chron. Mscpta Muegii aliorumque.

(*n*) LEHMANN. Lib. VII. Caq. 69. pag. 766. ubi literas Wenceslai exhibet, quæ id manifeste docent.

(*o*) Idem l. c. pag. 756.

tatum copiæ, duobus prœliis; altero ad Spiram, altero ad Francofurtum commiſſo. In Suevia præſertim atque Bavaria, magno animorum ardore res geſta. Vici utrimque magno numero exuſti.

§. VIII.

Pax Egrana.

At Wenceslaus, ſemper animo hærens, prodita denique Civitatum cauſa, tranſivit ad Principes. Literas dehortatorias ad Salisburgenſem Archiepiſcopum dedit, (*p*) quem paulo ante adverſus Principes in bellum ſtimulaverat. Unde, confluentibus ad Wenceslaum Principibus Civitatumque legatis, A. 1389. menſe Majo funeſta Civitatibus illa Pax Egræ compoſita, qua reſciſſo Civitatum & Principum fœdere, pax publica ad Rhenum, in Suevia, Bavaria, Franconia, Thuringia, Miſnia, in ſexennium ordinata, atque ſtatutum, ut Civitates tum demum pacis hujus eſſent participes, ſi vel amice, vel coram arbitris, ad id electis, de bello cum Principibus tranſegerint. Civitates, magno ære Principibus ſoluto, Egranæ Paci acceſſerunt paulatim. (*q*) Bernhardus Marchio, ipſe licet non implicitus bello, damni tamen nomine

(*p*) Exhibet illas LEHMANNUS l. c. pag. 765.

(*q*) Vid. KOENIGSHOV. Cap. 5. §. 196. & LEHMANNUS *in Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 69. pag. 767.

Bernh. I.

ne XV. mille florenos a Spirensibus postulavit. (*r*) Argentinenses paulo post suam quoque partem solverunt. (*s*)

§. IX.

Rhenensis.

Principes & Civitates, in varios districtus divisi, totidem paces particulares condiderunt. Ad Rhenum Moguntinus Antistes, Ruperti, Comites Palatini, Fridericus Argentinensis Episcopus, Bernhardus & Rudolphus Marchiones Badenses, cum Civitatibus Moguntia, Argentorato, Wormatia, Spira, Francofurto, Fridberga, Gelnhusa, Hagenoa, Selsa, Wisenburgo, Selestadio & Ehenhemio, peculiari formula, jurejurando firmata, mense Junio A. 1389. pacem fecerunt. Conventum quoque de numero hastiferorum, (*Gleven*) quos singuli, redigendis in ordinem turbatoribus pacis, contribuerent. Bernhardus & Rudolphus Marchiones quisque duodecim milites darent. (*t*)

A. 1391. Fleckensteinensibus Dynastis auxilio fuit Bernhardus contra Advocatum provincialem & civitatem Hagenoensem, qui de vicis quibusdam cum Fleckensteinensibus lites alebant. (*u*)

(*r*) Lehmannus l. cit.

(*s*) Vid. infra ad A. 1393.

(*t*) Instrument. exhibet Wencker *de Ussburgeris* pag. 150.

(*u*) Herzog *Chron. Alsat.* Lib. IV. Cap. 7. pag. 159.

Eodem anno Marchio nofter Ruperto II. Electori Palatino conceffit, ut novo Rheni alveo ad Lidolshemium ducto, Germersheimenfis oppidi ruinam præverteret. (*x*)

§. X.

Bellum Argentinenfe.

A. 1392. (*y*) Bernhardus novo cum Argentinenfibus bello implicitus eft; cujus originem & fata paucis exponam. Bruno, Rapoltfteinenfis Dynafta, cui civitatis jus concefferant Argentinenfes, A. 1388. militem Anglum Johannem de Harlefton, cuftodiæ mandaverat in Gemariæ Caftro. (*z*) Rex Angliæ de liberando hoc milite literis aliquoties cum Argentinenfibus egit. Bruno jure fuo fe ufum cum pertinaciter contenderet, vimque ei inferre noluiffent Argentinenfes, res a Rege Angliæ ad Wenceslaum Imperatorem delata, qui civitatem indicta caufa profcripfit, fententia Burglitzii data A. 1390. Dimiffus e captivitate Harleftonius. Argentinenfes de abolenda profcriptione Pragam miferant legatos, qui ne in confpectum quidem Regis ad-

(*x*) Agri tum Lidolsheimenfis pars, quam Wildich appellant, trans Rhenum rejecta.

(*y*) Errant Auctor Anonym. Paraleipom. *Urfpergenfi Chronico* additorum pag. 282. Caspar Hedion *Chron.* pag. 598. aliique plures, qui bellum hoc ad A. 1388. referunt.

(*z*) Caufas hujus detentionis ex Archivo Rapoltfteinenfi narrat Wenckerus *de Usburgeris* pag. 179. qui & alia huc fpectantia documenta ex Archivo Argent. producit.

BERNH.I.

missi, re infecta domum redierunt. Sed intercedentibus Argentinensium amicis, Lambertus Bambergensis Episcopus & Worzibojus de Swimar, Advocatus provincialis Alsatiæ, a Rege nominati, A. 1391. Moguntiæ cum Argentinensibus transegerunt, ut solutis 4500. florenis, a proscriptione liberarentur. Verum enimvero Bernhardus Marchio Badensis, ut & Hachbergæ ac Sausenbergæ Marchiones, Fridericus Argentinensis Antistes, (a) Eberhardus Wirtembergæ Comes, Dux Geldriæ, Dux Juliaci, Comites Kiburgi, Leiningæ, Lützelsteinii, Fürstenbergæ, Nassoviæ, Salmæ, Blanckenbergæ, Sarwerdæ, Dynastæ Thiersteinii, Bitenses, Lichtenbergenses, Geroldseckii, & offensarum primus auctor Bruno Rapoltsteinensis, aliique longo numero socii, (b) pacem impediverunt.

§. XI.

Ejus causæ.

Argentinensium dominatus in Rheno, quem firmo ponte flumini imposito, (c) præsidiisque firmato, haud ita pridem

(a) Continuator KOENIGSHOVII apud SCHILTERUM pag. 757. auctor nobis est Episcopum Argent. ad centum membranas blancas (*Cartes blanches*) a Wenceslao impetrasse, sigillo Imperiali munitas, quibus ille principes multos ad bellum excitavit.

(b) Continuator KOENIGSHOVII l. c. pag. 756. & 758. CRUSIUS *Annal. Suevicor.* Part. III. Lib. VI. p. 314. & Chronica Mspta Argent. Muegii & aliorum.

(c) Vid. infra in Rudolpho ad A. 1388.

ſtabiliverant, odia vicinorum adauxit; quibus periculoſum videbatur, quod liberum Argentinatibus eſſet, finitimos trans Rhenum agros, quoties libuiſſet, aggredi & infeſtare impune. De vectigali non loquor; nec de veteri querela, quod exteros ſubditos in cives, quos Usburgeros & Pfalburgeros vocant, aliarum quoque Civitatum recepeīint more. Quin & ex Magnatibus plures oppignerationibus, ære alieno cenſibusque Civitati pridem fuerant obſtricti; quæ debita bello ſe extincturos ſperaverant. Bernhardum ſpeciatim ſtimulabat Selſa, majoribus ejus ab Argentinenſibus ademta atque everſa; Marchionatus Badenſis, in nupero inter Civitates & Principes bello per Argentinenſes eorumque ſocios vaſtatus. (*d*)

§. XII.

Fata. Principes ergo, junctis cum Advocato provinciali Alſatiæ copiis, A. 1392. menſe Septembri inopinato Argentoratum aggreſſi ſunt bello; poſitisque cis & trans Rhenum caſtris omnem ejus agrum ferro & igne vaſtarunt; velitationibus multis ad ipſa civitatis mœnia commiſſis. Pontem novum Rheni ab utraque fluminis parte oppugnarunt fœderati. Dimiſſæ verſus eum naves ſulphure & pice ardenti refertæ, ſed Argentinenſium induſtria depulſæ. Aliæ prægrandes adverſus pontem actæ, pilas everſuræ, caruerunt quoque ſucceſſu.

(*d*) Literæ Bernhardi de A. 1393. infra pag. 77. not. h.

Inter hæc Argentinenſes frequentes ex urbe irruptiones fecerunt, multis hoſtium occiſis, vel in captivitatem abductis. Quin & ipſi in Epiſcopi terras & Marchionatum Badenſem, bis facta incurſione, magna cum præda redierunt in urbem.

Eodem tempore Spanheimenſis Comes & Scultetus Oppenheimenſis cum Wormatienſium, Moguntinenſium & Spirenſium legatis Argentinam venerunt, de bello componendo tractaturi. Centum millia florenorum, inter Principes dividenda, ab Argentinenſibus petebantur. Judicem litium ſeſe obtulit Provincialis Advocatus Alſatiæ: ſed conditiones ab Argentinenſibus rejectæ. Advocatus cum parte copiarum in Bohemiam mox abiit. Marchio Badenſis cum Wirtenbergico Comite aliisque fœderatis, reverſi ſunt domum. Argentinenſes, miſſis Pragam legatis, pacem a Wenceslao tandem obtinuerunt.

§. XIII.

A. 1393. Pax Betteleriæ concluſa. Argentinenſes, ſolutis 32000. florenis, in gratiam reducti. (*e*) Compenſata ſunt damna durante bello illata; reſtituti captivi. Confirmatus Argentinenſibus Rheni pons & jura ponti annexa. (*f*) Exitus.

(*e*) Inſtrumentum extat apud WENCKERUM *de Uſſburgeris* pag. 191.

(*f*) Peculiare Diploma Wenceslai pro ponte Rhenenſi A. 1393. datum, exhibet. IDEM l. c. pag. 197.

BERNH. I.

Dies brevi poſt Hagenoam indictus eſt, quo reliqua componerentur gravamina. (*g*) Comparuit inter Principes Bernhardus, & bis mille florenis ab urbe acceptis, omni, quam ante bellum intenderat, liti renunciavit. (*h*)

(*g*) DANIEL SPECKLIN *Chron. Mſpt.* & HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. IV. p. 104. Conventum hunc Hagenoenſem locum habuiſſe tradunt. HERZOGIUS loc. alleg. exhibet literas reverſales Principum & Civitatis, quibus ſub pœna amittendæ actionis Hagenoæ ſe comparituros promittunt.

(*h*) Inſtrumentum ea ſuper re confectum die Lunæ poſt S. Crucem repertam in Archivo Argent. extat. In eo hæc leguntur: „ Wir Bernhart von „ Gots Gnaden Marggrafe zu Baden bekennen uns offenbar und tun „ kunt menglich mit dieſem Briefe, um ſoliche Vorderung und Anſprache, ſo Wir lange Zit an die Erbern Wiſen den Meyſter, den „ Rate, und an die Burgere gemeiniglich der Stat zu Strasburg gehabt hant, von ſoliche Schaden und Ubergrifs wegen, ſo uns und „ den unſern u. auch unſern Dienern von In, Irn Burgern, helffern „ und dienern mit Dotſchlegen, Brande, Nome und ander Verluſt „ und Schaden geſchach und geſchehen iſt, in Unſrer Marggrafeſchaft, „ in unſrer Pfantſchaft zu Herrenberg und zu Hochberg zu den Ziten, „ da fürſten und herrn mit In und andern Steten Krieg hatten, der „ uns doch nit angieng, - - - - - und iſt darum ein ſölich kerunge mit einer Summe gelts, mit Namen zweytuſend Güldin „ von In, als verre ſie das eintrift, dafür worden u. bezahlt, damit „ uns gen In begnüget &c.

§. XIV.

A. 1394. Ordinis S. Wilhelmi Monachi in Valle S. Mariæ prope Hagenoviam a Bernhardo Marchione in tutelam recepti, perpetuam missam pro eo se dicturos promiserunt. Acta A. 1394. & seq.

Eodem anno Johannes Conzmannus, Nicolaus Conzmannus & Conzmannus de Staffurt fratres, scripto promiserunt, se majorum suorum exemplo, in perpetuo Marchionis ejusque posterorum perstituros servitio, nec corpora sua, nec bona, ab ipsis unquam alienaturos. In omnibus quoque munimentis & castris suis, quæ jam possideant & quæ acquisituri sint, jus aperturæ spoponderunt Marchionibus. Ex castris his nominantur Meyenfels & Staffurt.

A. 1395. (*i*) Bernhardus cum Conrado Moguntino Electore, Ruperto seniore Comite Palatino & Nicolao Spirensi Episcopo, mutui auxilii fœdus adversus societatem Nobilium, quam vocabant *der Schlegel*, (*k*) publicæ paci exitiosam, Heidelbergæ inivit. (*l*). Fœderi huic eodem anno (*m*) Leopoldus Austriæ

(*i*) Die Dominica ante Festum Pentecostes.

(*k*) De societate hac vid. Wencker *de Ussburg.* pag. 98. sqq. & *in Apparatu Archiv.* pag. 249. sqq.

(*l*) Gudenus Cod. Diplom. Mog. Tom. III. pag. 6. unde Ruperti Comites Palatini in fœdere, eodem anno cum Civitate Spirensi in triennium inito, Marchionem Badensem nominatim exceperunt. Lehmann Lib. VII. Cap. 69. pag. 768.

(*m*) Die Saturni ante Festum S. Thomæ.

Dux, Eberhardus Wirtenbergæ Comes, pluresque Sueviæ Civitates, Pforzhemii (*n*) accesserunt. Anno sequenti nova illa Nobilium Societas periit. (*o*)

§. XV.

Ordinatio monasterii Albæ feminarum.

A. 1396. 15. Jul. Bernhardus cum Marquardo Albæ Dominorum & Alberto Gotsaviensi Abbatibus, in monasterium Albæ feminarum se contulit ibique compositis, quæ dudum inter Abbatissam & Conventum agitabantur, controversiis, novas monasterio leges præscripsit, quas mutandi, minuendi, augendive potestatem sibi diserte servavit. (*p*)

Pacta Moguntina.

Eodem anno feria sexta post Martini Bernhardus noster Moguntiæ Godefrido Liningensi Comiti, quem Capitulum Moguntinum in Conradi, Archiepiscopi defuncti, locum elegerat, decem millia florenorum intra proximum quadrimestre spatium mutuo se daturum promisit. Summa hæc, tuendæ in Romana Curia electioni destinata, ex Gernsheimensi telonio restituenda Bern-

(*n*) WENCKER *de Ussburgeris* pag. 103.

(*o*) LEHMANN *in Chron. Spir.* l. c.

(*p*) Ordinationem hanc vide in scripto: Supplication pro mandato pœnali &c. *in Sachen Frauen Marggräfin zu Baden Baden*, *als Vormünderin*, contra *Frauen* Mariam Gertrudem *von* Ichtersheim *Abtissin*, *so dann Priorin und Convent des Jungfrauen Closters Frauenalb* pag. 97.

Bernhardo. (q) At Bonifacius Pontifex Johannem Nassoviæ Comitem Archiepiscopum nominavit (r) reprobato Godefrido: unde pacta caruerunt effectu.

§. XVI.

Lites cum Leopoldo Austriæ Duce

A. 1397. feria 3. ante Dominicam Palmarum, Bernhardus ob damnum, ex Hohenbergensi Comitatu, ab officialibus Austriacis illatum, cum Leopoldo Austriæ Duce, Ensishemii convenit, ut rei amice componendæ duo ab utraque parte nominarentur consiliarii, quibus inter se dissidentibus, vel Hugo Montfortii Comes, vel Johannes Lupfensis, vel Fridericus de Fledenitz, superarbiter adderetur. (s)

cum Spirensibus.

Iisdem temporibus Bernhardus graves cum Spirensibus dissensiones alebat, quod plures ejus homines proprios, Pforzhemii atque Etlingæ habitantes, A. 1394. cives recepissent, damnaque in bello inter Principes atque Civitates Marchioni illata, resarcire noluissent. Res multis utrimque turbis præbuit occasionem, donec A. 1397. Rupertus senior, Elector Palatinus, suam auctoritatem interponeret.

Hic inspectis Bernhardi & Spirensium privilegiis ab Imperatore & Imperio acceptis, cum ea sibi invicem viderentur contra-

(q) Gudeni *Cod. Dipl. Mog.* Tom. III. pag. 634. Serarii *res Mogunt.*

(r) Gudenus pag. 623.

(s) Herrgott *Genealog. Diplom. Gentis Austr.* Tom. III. pag. 776.

riari, Cæſaris cognitioni litem reſervavit. Idem quoque egit Rupertus junior Elector, ſenioris filius, qui ſententia A. 1398. Bruchſaliæ data, declaravit, Bernhardum coram nullo alio, quam Cæſaris, Francofurtum, Heidelbergam vel alio ad Rhenum venientis, tribunali, a Spirenſibus conveniri debere. His autem Wenceslaus Francofurti privilegium, de hominibus quibuscunque in gremium civitatis ſuæ recipiendis, eodem anno confirmavit, ita tamen, ut intra annale tempus homines proprios vindicandi Dominis ſalva eſſet poteſtas. (*t*)

§. XVII.

Pacta cum Eberſteinenſibus.

A. 1399. die Lunæ poſt Dominicam Lætare, Bernhardus cum Comitibus Eberſteinenſibus, Bernhardo & Wilhelmo fratribus, conventionem de dividendis, quæ in monaſteria Reichenbach & Albam Dominorum utrisque competebant juribus, inivit. (*u*)

Die inſequenti de modo adminiſtrandæ Advocatiæ monaſterii Albæ Feminarum cum iisdem Comitibus tranſegit. (*x*) Margaretha Abbatiſſa, Eberſteinenſium amita, cum monialium conventu, Marchionem & Comites eorumque ſucceſſores, acceptis

(*t*) LEHMANN. *in Chron. Spirenſi* Lib. VII. Cap. 71. pag. 769. & WENCKER *de Pfalburgeris* pag. 42.

(*u*) Conventio hæc indicatur in ſcripto Bada-Badenſium contra Abbatiſſam & Conventum Albæ fœminarum, ſupra ad A. 1396. allegato, pag. 138.

(*x*) Transactio hæc legitur ibidem pag. 102.

nonnullis privilegiis, perpetuos Advocatos agnovit; publice professa, fine eorum confenfu, neque præbendas augere, neque res & jura monafterii oppignerare aut vendere, neque ære alieno illud onerare fe poffe. Ad rationes etiam Marchioni & Comitibus quotannis reddendas, prioribus Advocatiæ literis abolitis, fefe obftrinxit. (*y*)

Eodem anno die Jacobi Bernhardus cum Comitibus Eberfteinii, de litibus ratione banni ferini per Comitatum, amice convenit. (*z*)

§. XVIII.

A. 1401. Bernhardus ad Rupertum Palatinum, Wenceslai Regis nuper depofiti, fucceflorem Moguntiæ hærentem, mifit legatos, qui de inveftitura cum eo agerent. Rupertus diem Marchioni conftituit; quo Heidelbergæ eum fe inveftiturum promifit. Ceremonia die Martis poft D. Jacobi folenni more peracta eft. (*a*) At literarum, a Wenceslao datarum, confirmationem conftanter denegavit Rupertus; easque peculiari diplomate, eodem

Inveftitura Ruperti I. Imper.

(*y*) Literæ hæ reverfales Abbatiffæ & Conventus Albæ Feminarum extant in citato fcripto pag. 104.

(*z*) Vid. Script. allegat. pag. 330.

(*a*) Literas inveftituræ, ex Tabulario Palatino depromtas, Codici Diplomatico inferuimus.

BERNH. I.

anno & die dato, irritas declaravit. (*b*) Perpetuarum cum Ruperto Imperatore litium Marchionis origo.

§. XIX.

Fœdus cum Aurelianensium Duce.

Eodem certe anno Italicam expeditionem quo fusceperat Rupertus, Galeacium Mediolanensi ut ejiceret Ducatu; Bernhardus non modo non abrogavit vectigalia, quæ Wenceslaii liberalitate ad Rhenum acceperat, sed & cum Ludovico Aurelianensium Duce, Caroli VI. Galliæ Regis fratre, qui A. 1389. Valentinam, Johannis Galeacii filiam, in matrimonium duxerat, contra Rupertum inivit consilia.

Ludovicus Wenceslao, deposito Cæsari, at hereditario Bohemiæ Regi, amicitia junctus, (*c*) Germanico solio eum restituere voluisset, si fuisset potentior. Jodocus, Moraviæ Marchio, cum indigeret pecunia, Luxemburgicum Ducatum, consentiente Wenceslao, iisdem conditionibus, quibus a Wenceslao fratre eum acceperat, Ludovico Duci concessit. (*d*) Ludovicus mense Septembri ejusdem anni Luxemburgum contendens, obvium habuit Bernhardum Marchionem, qui eum una cum Lo-

(*b*) Chartam hanc ex Tabulario Palatino exhibemus. Add. Diarium Mscpt. ad vitam Ruperti Regis Rom.

(*c*) WINDECK *Histor. Sigismundi Imp.* Cap. 13. apud MENCKEN Tomo I. scriptor.

(*d*) BERTHOLET *Histoire du Duché de Luxembourg* Tom. VII. pag. 160. &

tharingiæ Duce, aliisque principibus Luxemburgum comitatus eſt. (*e*)

Ludovicus cum Bernhardo fœdus contra Rupertum inivit; Bernhardo privilegia, a Wenceslao collata, retinere, Ludovico, Mediolanenſem Ducatum Johanni Galeacio, ſocero ſuo, conſervare cupientibus. Conventum, ut Ludovicus copias adduceret Marchioni, quibus Rupertum Palatinum, tum Imperatorem aggrederentur. (*f*) Ludovicus annuam bis mille aureorum (*g*) penſionem Marchioni ad dies vitæ promiſit. (*h*) Errant, qui Marchionem Ludovici vaſallum fuiſſe ſcribunt. (*i*) Prodigus Princeps, Carolo VI. Galliæ Rege mente capto, perpetuis cum Burgundiæ Duce turbis ob regimen implicitus, Germanicis rebus ſe haud diu immiſcuit.

190. SAN MARTHANI fratres *hiſt. genealog. de la Maiſon de France* Tom. I. pag. 574. & Auctor Anonymus hiſtor. Caroli VI. pag. 452. Ludovicus Gubernatorem Ducatus Luxemb. ſe vocat in Chartis apud BERTHOLETUM. Add. BROWERUS *Annal. Trevir.* Tom. II. pag. 251.

(*e*) REMBOLDUS SLECHT, Canonicus Argent. D. Petri Jun. *in Chron. Mſcpt.* ad A. 1402. Chronicon hoc dabimus inter Scriptores Rerum Alſaticar. Add. Auctor hiſtor. Caroli VI. loc. alleg.

(*f*) REMBOLDUS SLECHT loc. alleg.

(*g*) Piſtolet.

(*h*) Tabular. Bada-Badenſe.

(*i*) WENCKER. *in Apparatu Archiv.* pag. 294. & *in Collectan. Archiv.* pag. 405.

§. XX.

Bellum cum Ruperto Imp.

Cæſar, poſt infelicem Italicam expeditionem in Germaniam redux, repetitis mandatis Marchioni injunxit, ut a ſocietate cum Aurelianenſium Duce diſcederet, atque vectigalia abrogaret ad Rhenum Bernhardus, datis ad Rupertum literis, de ſingulari in eum ſtudio multa præfatus, adverſus Imperatorem vel Imperium ſe nihil machinatum, Aurelianenſium Duci vero fidem, ſalvo ſemper & excepto Germaniæ Rege, ſe obſtrinxiſſe oſtendit, eaque de re ad Electorum Principumque provocavit judicium. De cetero Cæſarem ad amicum Bruchſaliæ Martio menſe invitavit colloquium. Miſſi ab utraque parte conciliatores; qui cum re infecta diſceſſiſſent, Rupertus vicinos Principes adverſus Marchionem concitavit in bellum.

Ipſe irruptione in inferiorem Marchionatum facta, Mühlbergam obſidione cinxit. Advocatus autem Imperii per Alſatiam, adjunctis ſibi Argentinenſi Epiſcopo & Lichtenbergæ Dynaſta, ſuperiorem Marchionatum aggreſſus eſt. Wirtembergæ Comes terras ſibi propiores bello vaſtavit. Baſilienſes cum Civitatibus Imperii Alſaticis (*k*) & Rapoltſteinenſi Dynaſta, Ge-

(*k*) Literas Argentinenſium hac ſuper re ad civitatem Metenſem exhibet WENCKERUS *in Collectaneis Archiv.* pag. 405. add. *Trithem. Chron. Hirſaug.* ad A. 1402.

mariam in poteſtatem ſuam redegerunt. Staffordia quoque, Muckenſturm, aliaque caſtra a fœderatis occupata. Monaſterium Albæ Dominorum in bello hoc flammis deletum. Rupertus menſe Majo A. 1403. Abbati & Conventui Albæ Dominorum injunxit, ut muris, turribus & foſſa monaſterium cingerent. (*l*)

§. XXI.

Transactio cum eodem.

Paulo ante Bernhardus, Friderici Colonienſis Archiepiſcopi, Friderici Epiſcopi Ultrajectni & Simonis Spanheimenſis Comitis opera, cum Cæſare redierat in gratiam, resque Wormatiæ (*m*) fuerat transacta: Cæſar omnia Bernhardi jura atque privilegia novo firmaret diplomate, ejusque filiabus jus ſuccedendi defectu filiorum tribueret: (*n*) Staffordiæ caſtrum Cæſar redderet Marchioni, qui damno Cæſari id non futurum ſuis caverat literis: (*o*) dimidia Gemariæ pars ad Marchionem rediret, isque pacem Caſtrenſem cum Maximino, Rapoltſteinenſi Dynaſta, juraret: de vectigalibus ad Rhenum; de Monaſterio Albæ Feminarum, ex ſententia trium Rhenenſium Electorum Cæſar ſtatueret: poſſeſſio vectigalium interea conſervaretur Marchioni.

(*l*) Besoldus *monument. Wirtemb.* pag. 171.

(*m*) Die Saturni poſt Walpurgis. Sententiam hanc arbitralem ex Tabulario Palatino exhibemus.

(*n*) Duo hæc diplomata eodem die Marchioni tradita fuerunt.

(*o*) Literæ hæ, uti & priora diplomata in Electorali Tabulario Palatino ſervantur.

BERNH. I.

Vix transactio hæc fuerat inita, quum novæ Cæsarem inter & Marchionem lites orirentur, super quas D. Martini festo compromissum in arbitros, quibus Castrensis quoque Gemariæ Pacis, inter Marchionem & Rapoltsteinensem Dynastam tractandæ, delata est cura. Reinhardo Sickingensi, Advocato provinciali Alsatiæ, commissa Gemariæ divisio; at reluendi jus Dynastæ Rapoltsteinensi servatum. (*p*) Ita inter Cæsarem & Marchionem restituta concordia, brevi duratura.

Privilegium fori.

Cæsar A. 1404. privilegium fori vasallis & subditis Bernhardi Marchionis concessit, ne ad alia, quam ejus judicia, excepto denegatæ justitiæ casu, traherentur. (*q*)

Eodem anno Bernhardum inter & Goldelinum quendam exortæ sunt lites, quibus componendis Imperator Fridericum Schenckium, Limburgensem Dynastam, arbitrum nominavit. Bernhardus literas, a Goldelino productas, falsitatis arguit. Limburgensis, rei difficultatem sentiens, eam ad Imperatoris cognitionem remisit; qui sententia hoc anno die Martis post festum Pentecostes data, literas illas suspectas, adversus Marchionem nunquam allegandas, rejecit. (*r*)

§. XXII.

(*p*) Transactio in Electorali Tabulario Palatino extat.

(*q*) Charta hæc in eodem Tabulario servatur.

(*r*) WENCKER. *Collect. Archivi* pag. 157.

§. XXII.

Infequenti tempore Bernhardus in novas cum Ruperto Imperatore incidit lites, concitante Moguntino Electore, multis ex caufis Imperatori infenfo. Occafio hinc nata fœderi, quod Johannes Moguntinus, Bernhardus Marchio, Eberhardus Wirtembergæ Comes, cum Civitate Argentinenfi & plerisque Sueviæ Civitatibus in quinquennium iniverunt Marbaci, die S. Crucis A. 1405. (*s*)

Fœdus Marbacenfe contra Rupertum Imp.

Fœderi Moguntia, Spira, Wormatia (*t*) aliæque Civitates accefferunt & focii. Exceptus quidem in fœdere Rupertus Imperator, fed addita conditione, ut fœderatorum jura confervaret, neque in terris hominibus aut bonis ullo modo eis damnum inferret. Quodfi violaretur conditio, adverfus Regem ceterosque omnes, fœdere non comprehenfos, opem fibi invicem focii & auxilium promiferunt. Bernhardus fex haftiferos fe miffurum promifit; fed Ludovicum, Johannem, Stephanum & Ottonem, Palatinos Comites, fpeciatim excepit. Ipfe cum Moguntino Electore & Wirtembergico Comite, literis Marbaci datis, de fœdere ejusque conditionibus Cæfarem reddidit certiorem. (*u*)

(*s*) Tabulas fœderis exhibet Lehmannus Lib. VII. Cap. 75. pag. 780.

(*t*) Idem l. cit. & Archiv. Argent.

(*u*) Wencker. *in Apparat. Archiv.* pag. 286.

§. XXIII.

Cæfaris de eo diffolvendo confilia.

Rupertus timens, ne fœderati ad Regis depofiti partes reverterentur, diffolvendo, quod fine ipfius confenfu initum, fœderi, Moguntiam in diem undecim mille virginum A. 1405. conventum indixit; (x) ad quem fpeciatim Moguntinum Electorem & cum Bernhardo Marchione Wirtenbergicum Comitem, ceterosque fœderis focios, evocavit. Per nuncios modo comparuerunt fœderati. Rupertus ergo confilio cum proceribus, qui convenerant, habito, ad alium diem fœderatos Moguntiam in feftum Epiphaniæ A. 1446. convocavit, ubi ipfos coram adeffe juffit, ut de negotiis Imperii cum illis conferret, eorumque gravamina dilueret. Imperatori a fœderatis nunciatum, nihil fe habere, quod in Comitiis de Rege querantur. Particulares, quæ fingulis cum eo intercederent, controverfias, non in conventibus publicis, fed in privatis tractandas. Marbacenfe autem fœdus, neque Imperatori neque Imperio adverfum; fed publicæ tranquillitati fervandæ a Principibus & Civitatibus initum, fruftra impugnari. Imperator tamen Principes in Comitiis præfentes effe volebat; certos eos effe jubens, omnia in illis amice tractanda. Principes denique ad proximum conventum, Moguntiæ habendum, venturos fe polliciti funt.

(x) Conf. *Anbringen Kayfer Ruprechts Abgefandten bey den Reichsftædten von wegen des Marbachifchen Bunds* apud WENCKER. loc. cit. pag. 276. fqq.

§. XXIV.

Constituto die, præter Marbacenses socios, (*y*) frequentes aderant Principes & Civitatum legati. Imperator inter alia de Moguntino, de Marchione Badensi & Wirtembergico Comite, multum conquestus est, quod in literis, ad eum datis, violatorum jurium privilegiorumque eum incusassent. Petiit, ut exponerentur gravamina, paratum se publice ad ea respondere, ut omnes, injuriam sibi fieri, intelligant. Fœdus autem, inter Civitates & Principes, ut aboleretur, pertendit. Fœderati, non discessuri a fœdere, neque de litibus cum Imperatore in Comitiis disputaturi, in sententia perstiterunt. Denique Moguntinus Præsul & Marchio Bernhardus, longam seriem gravaminum adversus Regem exhibuerunt, ad quæ ille in pleno ordinum consessu respondit, & sua quoque contra Moguntinum & Badensem gravamina protulit, (*z*) voluitque, ut omnia in proximis Comitiis

Conventus Mogunt. inter Cæsarem & fœderatos.

(*y*) Archiepiscopus Moguntinus, Marchio Badensis, Wirtembergiæ Comes, & fœderatarum quarundam Civitatum legati ad conventum hunc cum octingentis equis venerunt. vid. Remboldus Slecht ad A. 1406.

(*z*) Mutuæ hæ inter Cæsarem & Bernhardum querelæ de Rheni vectigalibus, de monasteriis Herrenalb, Frauenalb, Herde, Bure, Marienthale, eorumque juribus, de hominibus propriis, aliisque minoris momenti negotiis, indicantur in Compromisso Cæsaris & Marchionis in Fridericum Colon. Archiepisc. quod ex Tabulario Palatino exhibemus ad A. 1407.

BERNH. I.

Principum componerentur arbitrio. (*a*) Repudiata a fœderatis conditio, quibus Cæsaris suspecta fuit in Comitiis auctoritas; unde Principes discesserunt Moguntia. Quin & alii duo Conventus, Spiræ & Andernaci eodem anno habiti, caruerunt effectu. (*b*)

Mutua hæc Cæsarem inter & Principes odia non impediverunt, quo minus Bernhardo Marchioni, literis datis, permitteret, ut Annæ Oettingensi, conjugi suæ, in terris Marchicis dotalitium constitueret. (*c*)

§. XXV.

Cæsaris cum Marchione transactio.

Dubiis his rebus Cæsar fœderatas tentaturus Civitates, A. 1407. Ulmam misit legatos, qui eas a Principum abducerent fœdere, & in suas pertraherent partes. Nihilominus in dies aucta fuit Principum & Civitatum confœderatio. Lites tamen Bernhardi nostri cum Cæsare A. 1407. Friderici Coloniensis arbitrio terminatæ sunt, ac in fœdus cum Ruperto conversæ. Inter alia statutum, Albæ Dominorum monasterii bona & jura ut relinquerentur intacta. (*d*) Confirmatæ quoque tum literæ debiti mille mar-

(*a*) WENCKERUS pag. 285. Catalogum Principum exhibet, quibus causæ hujus cognitio ab Imperatore committebatur.

(*b*) REMBOLDUS SLECHT ad A. 1406.

(*c*) Extat Diploma in Tabulario Palatino.

(*d*) Conf. literæ Ruperti Imp. ad Abbatem & Conventum monasterii Albæ Dominorum A. 1408. die S. Petri ad Cathedram datæ apud BESOLDUM *Monum. Wirtemb.* pag. 171.

carum argenti, a Carolo IV. Imperatore, propter præſtita officia & damna perpeſſa, Rudolpho quondam Marchioni in Selzenſe vectigal conceſſæ. Addita conditio, ne vivo Ruperto exigeretur pecunia. (*e*)

Nemo ergo mirabitur, Cæſarem in fœdere, quod ipſe & Ludovicus, Comes Palatinus, cum Argentinenſibus aliisque Civitatibus Alſaticis A. 1408. contra hoſtes pepigerant, excepiſſe Bernhardum; (*f*) qui cum Ruperti filiis quoque vixit amice. Otto, Palatinus Comes, in pactione cum Eslingenſibus A. 1418. inita, Bernhardum excepit, (*g*) quod ſimili in caſu ante decennium quoque fecerat Rupertus.

§. XXVI.

Bellum Auſtriacum.

In Marbacenſi fœdere tamen Marchio perſtitit. Ille enim cum Johanne Moguntino, Eberhardo Wirtembergico, & Civitatibus ſociis, ob damna quædam illata, Friderico, Auſtriæ Duci, bellum indixit; (*h*) quo durante, pleraque Marchionatus Burgovienſis Caſtra occupavit Bernhardus. Nec ſilentio tranſeundum,

(*e*) Literæ hac ſuper re confectæ in Tabulario Elect. Palatino ſervantur.

(*f*) WENCKER. *Continuat. de Uſsburgeris* pag. 17.

(*g*) DATT *de pace publica* Lib. I. Cap. 12. pag. 86.

(*h*) HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. VIII. Cap. 28. pag. 135.

quod intuitu Hohenbergensis, Austriacæ ditionis, cum Ruperto Imperatore tum iniverit inducias. (*i*)

Res denique A. 1410. Wirtembergici Comitis & Nobilium Sancti Georgii societatis interventu composita est, ut Bernhardus, acceptis pro sumtibus belli 18000. florenis, loca occupata, una cum captivis, restitueret Austrio; qui Civitatibus magnam pecuniæ summam pro illatis damnis promisit; quam cum non habuisset paratam, Hohenbergæ Dynastiam Civitatibus oppigneravit, quæ ab Alberto, Austriæ Duce, A. 1451. Austriacis denuo terris adjecta. (*k*)

Iter Marchionis Lutetiam Parisiorum.

Inter hæc Amedeus, Saræpontis Comes, Commercii Dominus, in bello contra Comitem Sarwerdæ, A. 1409. multos inter Nobiles, Ludemannum quoque, Lichtenbergæ Dynastam, Bernhardi nostri generum, captivum abduxit. Libertati hunc ut restitueret socer, cum Ludovico Palatino & Episcopo Argentinensi Metas primum, inde Lutetiam Parisiorum profectus est, inter-

(*i*) Charta Heilbronnæ feria 6. ante Dominicam Palmar. data, in Tabulario Palatino servatur. Elisabetha Ruperti Imp. filia, Friderico Austriaco fuerat nupta. Rupertus filiæ defunctæ heres, jus habebat in Dynastiam Hohenberg. ratione donationis propter nuptias & sponsalitiæ largitatis; quæ filiæ debebatur.

(*k*) FUGGER *Oesterreichischer Ehrenspiegel* Lib. IV. Cap. 3. pag. 411. & Lib. V. Cap. 10. p. 617. & BURGEMEISTER *Thesaurus Juris Equestris* Tom. I. pag. 516. ubi tamen nonnisi 7074. flor. Marchioni obtigisse perscribit.

veniente Carolo VI. Rege, ut liberarentur captivi. Res denique Cardinalis Barrensis interventu composita. Captivi, ingenti lytro soluto, liberati. (*l*)

§. XXVII.

Electio Sigismundi Imp.

Cæsare Ruperto, inter turbas has mortuo, (*m*) Marbacense concidit fœdus. (*n*) Successorem Ruperto Electores quidam substituere Jodocum; quo paucos quoque post menses mortuo, novam electionem A. 1411. Francofurti Archi-Principes susceperunt.

Bernhardus noster cum Ernesto, Comite Palatino Rheni Duceque Bavariæ, & Johanne, Norimb. Burggravio, Wenceslai, Bohemiæ Regis, vices peregit, (*o*) atque cum ceteris Electoribus

(*l*) REMBOLDUS SLECHT *in Chron.* ad A. 1409. & CALMET *Notice de la Lorraine* Tom. I. Art. Commercy pag. 258.

(*m*) A. 1410.

(*n*) WENCKERUS pag. 289.

(*o*) Conf. Literæ Wenceslai ad Johannem Moguntinum & Fridericum Coloniensem Archiepiscopum, die Saturni ante festum Trinitatis, A. 1411. scriptæ apud GUDENUM *Cod. Diplom. Mog.* Tom. IV. pag. 85. ex quibus apparet, Wenceslaum Regem Præsulum horum literis inductum sibi persuasisse, fore, ut in nova electione, ipsius iterum ratio habeatur. Scribit enim: „ Eure Brieve und Botschaft . . . . . . han Wir wol „ verstanden, und die williclichen ufgenommen, und auch ufs den „ nit anders erkennt, dann dafs Ir unser Erhebunge und Wirdigunge „ des Heil. Röm. Reichs meinet und wollet. „

BERNH. I.

Sigismundi electionem Statibus Imperii & ſpeciatim Argentinenſibus die 21. Julii ſignificavit. (*p*)

Eodem anno Hornekio ab Hornberg & ſociis arma intulit Bernhardus. Argentinenſes debita ei ex fœdere cum negaſſent auxilia, civium quorundam illius urbis bona, jure naufragii, a quo Argentinenſes Cæſarum privilegio immunes ſunt, Beinhemii occupavit, aliaque illis intulit damna. Rudolphus Hachberga Sauſenbergicus Marchio partium conſenſu electus eſt arbiter, qui ex æquo & bono litem decidit. (*q*)

§. XXVIII.

Bellum Lothar.

A. 1412. Barrenſis Dux Caroli Lotharingiæ Ducis, vicini ſui, terras invaſit. Bernhardus, pro Lotharingo ſtans, conſilio ſuo impedivit & manu, in pugna ne fugerent Lotharingi. Et tamen de Germanorum virtute contemptim locuti ſunt Barrenſes. Bernhardus ad eos miſit fecialem, qui ad ſingulare eos invitaret certamen, addita conditione, ut Dominus contra Dominum, ſervus

(*p*) WENCKER. *Apparat. Archiv.* pag. 307.

(*q*) Inſtrumentum, quo Rudolphi arbitrio hæc controverſia delata eſt die Veneris poſt feſtum nativitatis Mariæ A. 1411. datum, in Tabulario Argent. ſervatur.

servus contra servum, & calo contra calonem pugnaret. Diffidatio facta est; pugna tamen non habuit locum. (*r*)

Concil. Constant.

A. 1414. Bernhardus una cum Bavariæ & Lotharingiæ Ducibus & Marchione Rœtelensi aliisque Principibus, Sigismundum Imperatorem Argentinam secutus est. (*s*) Idem anni insequentis initio, cum Johanne Moguntino & quingentis equis, Concilii visendi gratia, Constantiam accessit. (*t*) Ibi Johannes XXIII. Pontifex, fugam meditatus, Bernhardum sibi devincturus Marchionem, diplomate IV. Kal. Febr. dato, summam sedecim millium florenorum auri de camera, ex proventibus Apostolicis, per Moguntinam, Trevirensem & Coloniensem diœceses, præmii loco ei assignavit, *quod nubiloso schismatis tempore magna propriæ personæ suæ pericula & rerum dispendia*, *nec non expensarum onera*, *pro Pontifice & Romana Ecclesia diversimode spontanee subierit.* (*u*) Pontifex denique, mense Martio, a Fri-

(*r*) In hoc bello Bernhardus Blesensem illum cepit Dynastam, (Seigneur de Blois) de quo redimendo Henricum, Angliæ Regem, cum Marchione nostro tractasse scribit Rapin Thoyras *Histoire d'Angleterre* Tom. III. Liv. XI. pag. 506.

(*s*) Koenigshov. Cap. 3. §. 236.

(*t*) Rembold Slecht *Mscpt.* ad A. 1415. Herzog. *Chron. Alsat.* Lib. V. pag. 281. Hermann. von der Hardt *Acta Conc. Const.* Tom. V. Part. VII. pag. 33.

(*u*) Diploma exhibet Hardtius loco citato Tom. II. Part. IX.

derico Auftriæ Duce, adjutus, cum fugiffet Conftantia, Sigismundus Imperator in Concilio Fridericum A. 1415. menfe Aprili profcripfit, atque vicinos ejus, fpeciatim Helvetios, terras ejus ut invaderent, invitavit. (*x*)

§. XXIX.

Præfectura Civitatum Brisgoviæ.

Tum vero Brifacum, Friburgum, Neuenburgum, Endinga, Kentzinga, Auftriacæ Civitates Brisgoviæ, cum adjacentibus vicis & terris, in poteftatem Imperatoris venerunt. Hic Præfecturam earum detulit Marchioni Bernhardo, qui ipfe in Brisgovia potens terrarum, ultra decennium eam fortiter & prudenter adminiftravit. (*y*)

Auftrius quidem interceffione præfertim Ludovici, Bavariæ Ducis, & Friderici, Burggravii Noribergæ, eodem A. 1415. fuit reconciliatus cum Cæfare, in cujus manus terras fuas refignaverat omnes. At A. 1416. iterum Conftantia profugus, a Sigismundo iterum profcriptus eft; nonnifi A. 1418. denuo reci-

pag. 148. fed nomen Marchionis male fcribens, Bernhardi loco, nomen pofuit Burchardi.

(*x*) Literæ Sigismundi, menfe Majo A. 1415. datæ, extant apud HARDTIUM Tom. IV. Part. I. pag. 162. & *in Oefterreichifcher Beantwortung der dem Chur-Hauß Bayern zuftehenden Erbfolg zweyten Abfatz* §. 9. pag. 67.

(*y*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 597.

piendus in gratiam, Martino V. Papa promovente. (z) Sigismundus enim d. 4. Jun. A. 1418. (a) Bernhardo mandaverat, Brisgovicas Civitates jurejurando, quod Cæſari & Imperio præſtiterant, ut liberaret, ac præſcriptis conditionibus reſtitueret Friderico; ſimul tamen ei injunctum, ne Civitatibus, ad Friderici obſequium redire recuſantibus, vim ullam inferret; quoniam pacis formula cautum, ut Civitatibus liberum eſſet, in Cæſaris & Imperii fide manere. Cauſa hæc, ob quam in Cæſarea Præfectura Brisgoviæ, ad initium A. 1426. usque perſtitit Bernhardus. (b) Finitis ſa-

(z) Diploma 12. Maji A. 1418. datum exhibet TSCHUDIUS *Chron. Helvet.* Part. II. Lib. IX. pag. 97. HARDTIUS Tom. IV. pag. 1581.

(a) Literæ hæ extant *in Oeſterreichiſcher Beantwortung &c.* loc. alleg.

(b) Sigismundus in literis ad Bernhardum noſtrum, A. 1422. datis, apud WENCKER. *Continuat. de Uſſburgeris* pag. 68. de Civitatibus Brisgoviæ, tanquam liberis Imperii Civitatibus loquitur, earumque Præfectum appellat eundem. In harum Civitatum cum Alſaticis & cum Ludovico Palatino pactione A. 1423. hæc leguntur: „ So nement wir die obgenannte Stette im Brifsgowe inſunders uſs unſre gnedige herrſchaft „ von Oeſterrich mit ſollichen fürworten und Gedinge, ob wir alle, „ oder unſer Stette deheine wieder zu derſelben unſer gnedigen herrſchaft von Oeſterrich handen komment, und Inen gehuldent und geſchwerent, alsdann ſollent ſie uſsgenomen ſin, ſo verr unſer jegliche ſtatt unter uns das berüret und anders nit. Wir nement auch

ne hoc anno, Sigismundum inter & Fridericum difficultatibus, Bernhardus, novo Cæfaris mandato Januarii menfis, (c) a jurejurando, quo Imperio fuerant obftrictæ, Civitates abfolvit, atque ad Friderici Auftriaci imperium eas juffit reverti; qui per Eberhardum Kirchbergium & Guilielmum Montfortium eas paulo poft in fidem recepit. (d)

§. XXX.

Acquifitio Marchionatus Hachberg.

Inter hæc Bernhardus A. 1415. die Sancti Jacobi Hachbergam & Hohingam, Ufenbergicum Caftrum (e) prope Brifacum, ab Ottone III. Hachberga-Hachbergenfium Marchionum poftremo, pro 80. mille Rheni florenis emit. (f) Pro fimili fumma a Sigismundo, Auftriæ Duce, Alfatiam & Brisgoviam Auftriacam A. 1469. reluitionis pacto coëmit Carolus Burgundiæ Dux; cujus nomine Rudolphus Saufenberga-Rœtelanus

„ ufs unfer herrn den landvogt, fo verr das das Riche antreffend ift
„ ane Geverde. vid. infra ad A. 1423.

(c) Sigismundi & Bernhardi literas vide *in Oefterreich. Beantwort.* pag. 68.

(d) ROO *Hiftoria Auftr.* pag. 165. & FUGGER *Oefterreichifcher Ehrenfpiegel* Lib. IV. Cap. 7. pag. 445.

(e) *Unfere Herfchafte ganz zu Hochberg und zu Hohingen.* Caftro Ufenbergæ deftructo, Dynaftia Ufenbergica appellari cœpit Dynaftia Hohingæ, quod Caftrum hoc Dynaftiæ caput evafit.

(f) Præter hanc fummam folutam, folvit etiam Bernhardus debita Ottonis.

Marchio, terras has in fidem recepit. (*g*) Rudolphus hic Marchionatus Hachbergici emtionem recufaverat; confentiens, ut ab Ottone eum Bernhardus acquireret. (*h*) Quinquennio poft Agatha, Heffonis Dynaftæ in Ufenberg filia, monafterii S. Margarethæ prope Waldkirch monialis, juri fuo in Ufenbergicam & Hœhingenfem Dynaftias, annua 30. florenorum penfione accepta, renunciavit. (*i*)

§. XXXI.

Lites Argentinenfium cum Epifcopo.

A. 1416. Bernhardus cum Archiepifcopo Moguntino venit Argentoratum, Epifcopum inter & Civitatem Argentinenfem compofiturus litem, quæ jam eo devenerat, ut hujus urbis Senatus, communicatis cum Capitulo confiliis, Wilhelmum Epifcopum, Molshemii captum, in fua urbe cuftodiret; quod Ecclefiæ fuæ bona diffiparet; fpeciatim, quod Præfecturam Ortenaviæ Epifcopatui Argent. oppigneratam, Ruperto Palatino Electori vendiderat, quodque Tabernas Alfaticas Lotharingiæ Duci venditurus credebatur. Marchio cum Præfule, re infecta difceffit. (*k*)

(*g*) URSTISII *Chron. Bafil.* Lib. VI. Cap. 4. pag. 433.

(*h*) Primus inter teftes fignavit Rudolphus Marchio Saufenbergæ.

(*i*) Vid. Documenta.

(*k*) *Chron. Mfcptum* SEBASTIANI MUEGII pag. 85. & Paraleipomena Urfperg. pag. 283. add. WENCKER. *de Ufsburgeris* pag. 223. fqq.

Ad Concilium Conſtantienſe denique res fuit delata. (*l*) Argentinenſes, a Patribus interdicto ſubjecti, Sigismundo Imperatori magno ære ſoluto, initaque cum Epiſcopo tranſactione amica, in Concilii gratiam redierunt.

§. XXXII.

Acta cum Sigismundo Imp.

Imperatorem A. 1417. Conſtantiæ inviſit Bernhardus, ibique erectionis Cliviæ in Ducatum Diploma inter Principes ſignavit. (*m*)

Anno ſequenti cum eodem Bernhardo Sigismundus de annua 2000. florenorum, & quotidiana, ſi extra terras ſuas pro Imperatore ageret, penſione convenit. Eodem anno Martinus V. Sigismundo permiſit, ut ex Eccleſiis Imperii Germanici colligeret decimas. Bernhardus pro Imperatore eas in Conſtantienſi, Baſilienſi, Argentinenſi, Spirenſi, Moguntina, Tullenſi & Virodunenſi Eccleſiis collegit. A. 1422. expenſorum & acceptorum cum redderet rationem, expenſorum pro Cæſare ſumma tredecim mille florenos ſuperavit accepta.

§. XXXIII.

Marchio Judex delega-

A. 1418. memorabilis illa Ludovicum inter, Landgravium Haſſiæ, & Buſeckianæ Vallis Ganerbios nobiles de ſuperio-

(*l*) VON DER HARDT *Acta Concil. Conſtant.* Tom. IV. pag. 551.

(*m*) TESCHENMACHERI *Annales Cliviæ Cod. Diplom.* pag. 81.

ritate controversia vertebatur. Hermanno, Ludovici Patri, Wenceslaus Romanorum Rex, Charta Francofurti A. 1398. data, hos Nobiles subjecerat. Paulo post (*n*) Betleriæ Literas suas ipse revocaverat Wenceslaus. Revocationem Sigismundus Romanorum Rex A. 1414. Spiræ (*o*) firmavit. Ludovicus Hassus tamen jus, quod habere se credidit, non destitit persequi. Sigismundus ergo rem omnem denuo Principum submisit judicio.

tus a Cæsare.

Delegatus a Cæsare judex Bernhardus die S. Petri indixit Judicium. Judices assessores fuerunt quatuor Ecclesiastici, Georgius Passaviensis Episcopus, Cancellarius Regis, Guilielmus Argentin. Episcopus, Johannes Weissenburgensis Abbas, Johannes Abbas Selsensis, & quatuor seculares, Ludovicus, Comes Palatinus Rheni, Carolus Lotharingiæ Dux, Otto Comes Palatinus Rheni, Bernhardus Saxoniæ Dux. Regis autem Advocatus fuerat Ludovicus, Comes Oetingæ.

Decretum unanimi sententia Judicum, Buseckianos Ganerbios Imperatori sine medio subesse. (*p*)

(*n*) Die Mercurii post Omnium Sanctorum ejusdem anni.

(*o*) Die Veneris post D. Jacobum.

(*p*) Instrum. hujus Judicii extat in libro, cui Tit. *Memoriale der Hessischen Gesandtschaft an die Reichsversammlung zu Regenspurg* A. 1707. inter probationes pag. 99.

§. XXXIV.

Bernhardi acta varia.

Civitatem Coloniensem, ob dissidia intestina, A. 1419. obsidione quum cinxissent Electores ad Rhenum, Bernhardi Marchionis & Electoris Brandeburgici interventu tempestas sedata est. (q)

Redemptionem Zaringiæ Castri Sigismundus Imp. cum omnibus, quæ ad id pertinerent, Bernhardo nostro singulari diplomate, Wratislaviæ A 1420. Dominica Lætare concessit; (r) eodemque anno Bernhardus, paucis ante Pentecosten diebus, inter Civitatem Argent. & Nobiles de Bulach, de Wangen, de Müllnheim, aliosque litem sua sententia decidit. (s)

Dynastiam Grævensteinensem, antiquissimum familiæ Leiningensis allodium, quod a Leiningensibus titulo pignoris ad Palatinos Electores, ab iisque ad Spanheimenses pervenerat Comites, a Johanne Spanheimensi Comite tum coëmit Bernhardus, salva Fridericianæ Leiningensium lineæ reluendi potestate. At anno sequenti eandem Dynastiam Emiconi Leiningensi Comiti, genero, oppigneravit pro 8000. flor. quos in dotem ei promiserat. (t)

§. XXXV.

(q) WINDECK *Histor. Sigismundi Imp.* Cap. 76.

(r) Vid. Documenta.

(s) Archiv. Argent.

(t) Archiv. Bada-Badense.

§. XXXV.

Pacta cum Duce de Urslingen.

A. 1421. Duci Reinoldo de Urslingen (u) dimidiam partem castri & oppidi Gemar, pignus Rappoltsteinense, præstitæ fidei operæque præmio ad dies vitæ concessit, ejusque in locum, si forte redimeretur, trecentos quotannis florenos se daturum promisit. Reinoldus vicissim & Anna de Usenberg Bernhardo jus suum in Dynastiam Usenberg & castrum Hœhingen ejusque ditiones reliquerunt; quin & vicos Bischoffingen, Brockingen aliosque, ad Dynastiam Usenberg. pertinentes, eidem adscripserunt, post ipsorum obitum occupandos. Reinoldus insuper jus aperturæ in Hornberg aliisque castris suis Marchioni adversus hostes ejus promisit; exceptis Sigismundo Imp. & Comite Sulzensi, salvaque pace castrensi Hornbergæ. Acta hæc omnia & corroborata Instrumentis Badæ die Dom. quæ *Invocavit* vocatur. Triennio post die Saturni post S. Andreæ idem Reinoldus Dux, Præfecturam castri Hœhingen a Bernhardo Marchione adeptus, cum conjuge sua Anna pacta priora confirmavit.

A. 1422. Sigismundus Imp. Bernhardo Marchioni commisit, ut tertium denarium in Germania a Judæis perciperet; eidemque speciale protectorium monasterii Schwarzach, contra

(u) Reinoldus hic anno post, Comitis Zollerani socius, bellum Helvetiis in-

Ludemannum, Lichtenbergæ Dominum, conceſſit Noribergæ. (x)

§. XXXVI.

Bernhardus litium arbiter.

Eodem anno diuturnis Wilhelmi Epiſcopi cum Civitate Argentinenſi litibus ſopiendis, Conradus Archiepiſcopus Moguntinus & Bernhardus Marchio noſter electi ſunt arbitri. Res Spiræ tractata atque ſententia Archiepiſcopi & Marchionis, die Mercurii poſt Quaſimodogeniti, deciſa. (y) Dein paucis interjectis diebus, controverſiæ quoque inter Civitatem & Nobiles, qui jam A. 1419. ob varia gravamina Civitate exceſſerant, eorundem Principum interventu compoſitæ; (z) ſed & utriusque auctoritate Wirichius ab Hohenberg Civitati reconciliatus, atque ſublatis utrimque hoſtilitatibus, Wirichio ſua jura reſervata fuerunt. (a)

Eodem anno Bernhardus cum Stephano Palatino & Emicone Leiningenſi Comite, Spirenſibus, a Rhabano Epiſcopo ob-

tulit, ſedens in caſtro Schiltach ad Nigram Silvam. Vid. TSCHUDII *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 70. & pag. 147.

(x) Extat *in Actenmæſſiger Geſchichts-Erzehlung Schwarzach* pag. 99. & 101.

(y) Inſtrument. extat *in Tabulario Argent.* unde illud depromſit SEBAST. MUEGIUS *in Cod. Mſcpt. Arg.* pag. 109. ubi & alias transactiones exhibet, inter Epiſcopum & Civitatem hoc tempore initas; add. WENCKER. *de Pfalburgeris* pag. 102.

(z) SCHILTER *ad Kœnigshov.* pag. 878.

(a) Tabularium Argent.

fessis, in auxilium venire decreverat. Verum sublata mox, jussu Sigismundi Imp. obsidione, res ad Comitia Norimbergæ ejusdem anni delata. Bernhardus conciliandæ cum Episcopo Civitati operam dedit, compositisque controversiis, ipse ob itinera hinc inde suscepta, 6000. flor. impensarum nomine, a Spirensibus accepit. (*b*)

§. XXXVII.

Acta intuitu Grævenstein.

A. 1423. (*c*) Bernhardus cum Emicone Leiningensi Comite, genero, & Johanne Spanheimensi communionem eo fine inivit, ut Dynastiam Grævensteinensem, quam Emiconi ante biennium oppigneraverat Bernhardus, communi consilio & ope contra quoscunque turbatores defenderent; at Friderico Leiningensi, pignoris domino, reluitionem concederent. Societas hæc inita fuisse videtur contra Electorem Palatinum, qui de Dynastia hac cum Spanheimensi Comite tum lites alebat. Res eodem anno (*d*) transacta, jusque aperturæ in Grævenstein. Ludovico Electori assertum; qua de re Bernhardus Marchio & Emico Leiningensis Comes eidem literis caverunt. (*e*)

(*b*) LEHMANNUS *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 94. pag. 833.

(*c*) Die Martis post S. Martini.

(*d*) Die Veneris post S. Andreæ.

(*e*) Datæ sunt hæ literæ die Martis post festum circumcisionis A. 1424. Extant, uti & præcedentes, in Tabulario Bada-Badensi.

§. XXXVIII.

Lites cum Civitatibus Brisgoviæ.

Iisdem temporibus Bernhardo cum Civitatibus Friburgo, Brisaco, Endinga, quarum Præfectus ille nuper fuerat, (*f*) natæ sunt lites.

Gravamina Bernhardi.

Intolerabile ei visum est, subditos ipsius Hachbergenses & Usenbergicos, civium Brisgoicorum ordini adscriptos, iisdem, quibus incolæ Civitatum, juribus gaudere, turbataque Principis jurisdictione, non modo in Civitatibus ob delicta conveniri, sed & ab iisdem ad servitia quædam adstringi; (*g*) in transactione licet, quam cum Civitatibus Brisgoicis Egon Friburgi Comes & Otto Marchio Hachbergensis, post intestinum bellum A. 1368. inierant, (*h*) prospectum, ut extranei, in territorio Principum constituti, cives dimitterentur ex urbibus, nemoque in posterum ab illis reciperetur civis, nisi Domini sui impetrato consensu. Bernhardus civibus his extraneis jus civitatis abrogari, eosque, qui in urbibus consederant, sibi tradi postulavit.

§. XXXIX.

Querelæ Civitatum.

Civitates ad privilegia Imperatorum & ad antiquas Brisgoviæ consuetudines provocabant; non adversari sibi dicentes pa-

(*f*) Vid. supra ad A. 1415.

(*g*) Gravamina Bernhardi cognoscuntur ex scripto, quod A. 1424. cum Principibus Imperii communicavit, apud WENCKER. *in continuatione de Ussburgeris* pag. 64.

(*h*) Transactionem hanc exhibet WENCKER. loc. alleg. pag. 71.

cta, cum Hachbergæ Marchionibus inita, civesque suos, in Hachbergensi Dynastia habitantes, nunquam inter homines proprios Hachbergensium habuisse locum. Sed inprimis grave videbatur Civitatibus, Bernhardum, etiam post annale tempus, quod ejusmodi vindicationibus jure Germanico præfixum, jus sibi asserere in eos, qui in ipsis Civitatibus fortunarum sedem elegerant. Accessit & alia causa, quæ maxime Civitates angebat; nova nempe vectigalia, a Bernhardo per Brisgoviam passim & Mühlbergæ erecta; non Civitatibus modo, sed finitimis quoque onerosa.

Civitatum fœdus.

Brisgovicæ ergo & Alsaticæ Civitates A. 1422. die Saturni post S. Michaelis, quinquennale contra Bernhardum fœdus inierunt, (*i*) cui anno insequenti, die Dominica post Jacobi, Ludovicus Comes Palatinus Rheni Alsatiæque Præfectus accessit. (*k*)

§. XL.

Amicis conventionibus abruptis bellum geritur.

Sigismundus Imp. ad quem res fuit delata, Bernhardum & Civitates A. 1421. vocavit Nickelsburgum in Moravia, & anno sequenti Ratisbonam, denique Norimbergam. Quum autem, impedientibus Bohemiæ turbis, conventus hi locum non habuissent, amicæ compositionis via tentata est.

O 3

(*i*) Instrumentum hoc extat in Chartophylacio Argent.

(*k*) Novum instrumentum, quod tum confectum est, in Tabulario quoque Argent. servatur.

Colloquium Argentorati A. 1423. habitum, in quo Carolus Lotharingiæ Dux (*l*) intercessoris munia gessit. De pluribus articulis, ex voluntate fere Bernhardi Marchionis, transactum. Res tamen ad finem non omnino perducta. Alius ergo Conventus Wormatiam indictus, ubi præsentibus Conrado Moguntino & Ottone Trevirensi Archi-Episcopis, denuo tractata controversia, sed irrito conatu.

Unde cum tres alii Conventus, sub initium A. 1424. Argentorati, Wormatiæ, Moguntino & Trevirensi intercessoribus, habiti, quoque fuissent abrupti, res denique ad arma devenit; (*m*) Sigismundo Imperatore litigantes frustra hortante ad pacem. (*n*)

Pentecostali tempore A. 1424. Alsatiæ Brisgoviæque Civitates cum Ludovico Palatino, Episcopo Spirensi & Wirtembergico Comite, aliisque belli sociis, irruptionem in Marchionatum fecerunt. Rastadium & plures vici combusti. Mühlbergæ & Grabæ Castra obsessa, non capta. Quum enim per tres septima-

(*l*) Hic tum etiam de controversiis, quas cum Civitate Argentinensi habuerat, intercedente Bernhardo Marchione, consocero, amice transegit. Literæ transactionis, die Veneris post S. Catharinæ A. 1423. datæ, in Tabulario Argent. servantur.

(*m*) Singula hæc narrantur in literis fœderatorum ad Imperatorem apud WENCKER. loc. alleg. p. 85.

(*n*) Extant hæ literæ apud WENCKER. loc. alleg. pag. 83. & 84.

nas duraſſet obſidio, intercedente Dieterico Archi-Epiſcopo Colonienſi, Johanne Herbipolitano Epiſcopo & Alberto Hohenloënſi Comite, in caſtris ad Mühlbergam res transacta eſt. (*o*)

§. XLI.

Conditiones præcipuæ:

1. Marchio omnia bello ablata, una cum reditibus perceptis, Civitatibus reſtituat. Transactio cum Civitatibus.

2. Liber commeatus ex unius in alterius terras obtineat, ad normam transactionis, inter Egonem Comitem Friburgi & Civitates Brisgovicas initæ A. 1368. Marchioni tamen evictio competat hominum propriorum, a die, quo Hachberg. & Uſenberg. Dynaſtias obtinuit.

3. Delicta, a ſubditis Civitatum in Marchionis ditionibus commiſſa luantur pecunia. Bona capite plexorum propter homicidia, in iisdem terris perpetrata, cognatis pro certa pecuniæ ſumma reſtituantur.

4. Actiones de bonis aut debitis, in foro domicilii aut rei ſitæ inſtituantur.

(*o*) Bellum hoc deſcripſerunt URSTISIUS *in Chron. Baſil.* Lib. IV. Cap. 24. REMBOLDUS SLECHT. WENCKER. loc. alleg. pag. 64. SEBAST. MUNSTER *Coſmograph.* Lib. III. pag. 829. BERNHARD. HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. VIII. Cap. 28. pag. 136.

5. Usburgeri Civitatum, in Dynastiis Hachberg. & Usenberg. sedentes, jura Civium amittant. Civitates subditos Marchicos in posterum non ut cives recipiant.

6. Vectigalia, quæ Marchio in Brisgovia a tempore acquisiti Hachbergici Marchionatus instituit, aboleantur.

7. Feuda, Cunemanno Bolsenhemio a Marchione ablata, intra anni spatium ei restituantur. Hachbergici & Usenbergici Vasalli a Paribus Curiæ Hachberg. & Usenberg. judicentur.

8. Civitates per sexennium in quieta possessione vicorum Remsingen, Höchstat, Achkarn & Lüsselnheim permaneant, quo finito cujuslibet partis salva sint jura.

9. Vici Badenses Uringen, Eystatt, Baldingen & Malterdingen, quos homagio sibi Argentinenses obstrinxerant, Hermanno tradantur Sulzensi Comiti, donec singulis pacis conditionibus satisfecerit Marchio. (*p*)

In specie cum Argentinensibus.

Lites, quæ civibus quibusdam Argentinæ Civitatis, de bonis naufragio occupatis, de vectigalibus in moneta, non recepta, exactis, aliisque de rebus cum Bernhardo intercesserant, peculiari Principum quorundam arbitrio reservatæ fuerunt. (*q*)

§. XLII.

(*p*) Transactio hæc extat in Archivo Bada-Durlacensi.

(*q*) Literæ, in agro Mühlbergensi, die Lunæ post S. Petri & Pauli A. 1424. confectæ, Dieterici Coloniensis Archiepiscopi, Johannis Episcopi Würzburg. Alberti Hohenloënsis Comitis atque Bernhardi nostri sigillis signatæ, in Tabulario Argent. servantur.

§. XLII.

Transactio Beinheimensis.

A. 1425. Bernhardus memorabili transactione cum Johanne Spanheimensi Comite Beinhemii apud Alsatas inita, in Comitatum Spanheimensem jus sibi acquisivit & posteris. Spanhemii Comitum duæ lineæ, Cruzenacensis & Starckenburgensis fuerunt. Illa citeriorem Comitatum, qui proprie Spanheimensis, hæc ulteriorem, (r) qui Starckenburgensis adpellatur, tenuerunt. Ultimus lineæ prioris Comes, Simon IV. filiam heredem reliquit Elisabetham, quæ Ruperto Imperatori, socero, & postea (s) Ludovico Barbato, Electori Palatino, affini suo, quintam partem Comitatus donavit, Johanne, Starckenburgicæ lineæ postremo, consentiente. Quinta hæc pars Electoratui ab eo tempore mansit conjuncta; reliquæ quatuor partes ad lineam Starckenburgicam, solam superstitem, pervenerunt. Ex linea hac Joannes Cœcus, Spanheimensium ultimus, A. 1437. defunctus, jam A. 1415. testamentum condidit, quo Bernhardo Marchioni Badensi & Friderico Veldentiæ Comiti, amitarum suarum fi-

(r) *Vordere und Hintere Graffschaft Spanheim.* Conf. TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* ad A. 1411. qui tamen in rebus Spanheim. nonnulla tradit minus exacte.

(s) A. 1416. Literas traditionis exhibet TOLNERUS *in Cod. Diplom. Palat.* num. 215.

BERNH. I.

liis (*t*) spem succedendi in terris suis fecit, eamque A. 1425. Beinheimensi pactione firmavit. (*u*)

§. XLIII.

Leges ejus.

Pacti summa huc redit, ut Bernhardus Marchio & Fridericus, Veldentiæ Comes, utrumque Spahhemii Comitatum indivisim tenerent, eorumque uterentur insignibus. Cruzenacum oppidum & Castra excipiuntur, quæ in communione cum Ludovico Electore tum habuerat Johannes. Uterque Comitatus non nisi ad masculos, & quidem ad Bernhardi Marchionis & Friderici

(*t*) Amitæ hæ fuerunt Loretta & Mechtildis; quarum illa Henrico nupserat, Veldentiæ Comiti, mater Friderici; hæc Rudolpho Longo Marchioni matrimonio juncta, filium ex eo susceperat Bernhardum. Amitarum harum patrem nonnulli vocant Henricum, alii Johannem. LUCAE Gravensaal p. 612. SPENER. Op. Herald. Part. spec. L. II. Cap. 4. §. 5. L. III. Cap. 27. §. 16. Johannem fuisse patrem Mechtildis supra in Rudolpho Longo Marchione ostendimus.

(*u*) Tradunt Scriptores, Johannem Spanhemii Comitem, cum Henrico patruo & Simone fratre diffidia alentem, relicto Spanheimensi Comitatu, ad Rudolphum divertisse Badæ Marchionem, Mechtildis Spanheimensis maritum; a quo honorifice exceptus & paternæ ditioni post Henrici mortem restitutus, extincto Simone fratre, cum & ipse liberis careret, hoc successionis pactum, in grati animi testimonium, cum Bernhardo, Rudolphi Badensis filio, iniverit. TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* ad A. 1411. pag. 332. & SPENER *ex Chron. Mscpt. Comitum Spanheim.* l. cit. Lib. II. Cap. 4. §. 5.

Comitis nepotes, eorumque defectu, ad Wilhelmum, Hennebergæ Comitem, ejusque filium ac successores primogenitos transeant. Familiæ heredes sibi mutuo succedant. Venditio Comitatuum & oppigneratio prohibita. Pax Castrensis inter heredes ineatur. Feuda communi nomine conferantur a Seniore familiæ. Feuda vacua, communi consensu, vasallo novo concedantur.

Johannes Spanheimensis, Jacobum, Bernhardi filium, & Fridericum Veldentinum, ad communionem terrarum vivus admisit. Ludovico, Electori Palatino consentienti, Jacobus & Fridericus, partis ad eum spectantis securitatem, literis, Heidelbergæ A. 1428. datis, præstiterunt. (x)

§. XLIV.

Bellum cum Civitatibus ad Rhenum.

Eodem anno Ludovicus Palatinus Comes & Civitates, Argentoratum, Basilea, Friburgum, Brisacum aliæque, inopinato Bernhardum aggressæ sunt bello. Mühlberga a fœderatis obsessa & capta. Sed vix abductis inde fœderatorum copiis, Marchio cum Wilhelmo, Argentinensi Episcopo & Ludovico Lichtenbergensi Comite, adversus Argentinenses fœdus inivit, cui paulo post Lotharingiæ Dux & Stephanus Comes Palatinus cum Salmensi

(x) Literæ hæ extant apud LÜNIG *Reichs-Archiv Part. Special. Contin. II. IV. Abtheilung. IX. Absatz* pag. 492.

& Bitensi accesserunt Comitibus. Bernhardus cum Lichtenbergæ Dynasta Rhenensem Argentinensium pontem occupavit mense hujus anni Septembri. Inde pulsus, Oberkircham, quam pignoris jure possidebant Argentinenses, quinque mensium spatio obsedit; re infecta denique redire coactus. Bellum hoc, post multa damna utrinque illata, A. 1429. Archiepiscopi Moguntini interventu compositum est Spiræ. (y)

§. XLV.

A. 1430. Rabanus, Spirensis Episcopus, bonis & juribus Episcopatus a Marchione vim illatam conquestus, collecto sociorum exercitu irrupit in Marchiam; Mühlbergensis Castri obsidioni pertinaciter insistens; donec intercessione Herbipolitani Episcopi discessum ab armis. (z)

Eodem anno Bernhardus literis Schwarzacensi monasterio ejusque Abbati Conrado Schœnbergero Badæ datis, hominibus S. Petri, (S. Petersleuth) in judiciis vicisque monasterii sedentibus, omnia, quæ hucusque ei præstiterant, servitia remisit. (a)

§. XLVI.

(y) HERZOG *Chron. Alsat.* Lib. IV. pag. 109. & 110. & Lib. V. pag. 14.

(z) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 94. pag. 833. SIMONIS *Episcopi Spirenses* pag. 150.

(a) Tabularium Schwarzacense.

§. XLVI.

Bernhardus præter Marchionatum Hachbergæ, quem, ut diximus, (b) Otto, lineæ Hachbergicæ fenioris poftremus, ei vendidit, aliis terris ac bonis Marchiam fuam adauxit.

Acceffiones terrarum & jurium fub Bernhardo Marchione.

A. 1377. Gerhardus de Staffort, armiger, Bernhardo & Rudolpho fratribus homines fuos proprios, in vico Lütolzhein alibique in Marchionum ditione commorantes, exceptis tantum vicis Forcheim, Dafslan (Dachsland) & Specke, pro 15. Libris denariorum Argentinenfium vendidit.

A. 1382. una cum fratre Rudolpho coëmit a Cunzio de Schmalenftein partem, quam habuit in Straubenhard, Langenalb, Tennach & Tobel, una cum curia in Nibelspach.

A. 1405. Hugo de Berneck, armiger, juri patronatus in Niefern, in gratiam Bernhardi renuntiavit.

A. 1407. Johannes de Waffelnheim miles eidem Marchioni ejusque heredibus mafculis, tradidit fuam partem vicorum Waffelnheim, Uberechlingen, Kraftetten, Frydeshein, Utelnhein, Hiltenhufen, reditus vini in Goffeln, balneum & decimas in Pfaffenhofen, Hattenmatte, Obenheim, Nükirch, curiam in Zabern & Mittelbrunn, ita ut Marchio, ejusque hæredes mafculi, his omnibus uterentur. Loca hæc in Alfatia Inferiore funt fita.

P 3

(b) Tom. I. pag. 374.

A. 1416. vicum Eyſtatt in Marchionatu Hachbergenſi, pro tribus florenorum millibus oppigneratum, à Caſparo de Klingenberg ejusque uxore Margaretha Maltereria Bernhardus redemit. (*c*) Eodem anno idem Marchio a Reinhardo Hofwarth de Kircheim partem vici Eyſingen comparavit.

§. XLVII.

Acceſſiones variæ & oppignerationes.

A. 1422. Conradus Bernlappius, armiger, quartam ei partem Caſtri Zaringenſis, cum ſilvis, banno ferino, pratis, aquis, aliisque juribus, ad hanc partem ſpectantibus, ſervata ſibi altera quarta, tradidit; ea conditione, ut ipſe Marchio ejusque heredes nobilem ſemper virum conſtituant, qui de pace Caſtrenſi Zaringæ ſervanda, fidem ſuam Conrado ejusque heredibus adſtringat. Conradus paulo poſt ſolennibus literis pacem hanc ſe ſervaturum promiſit. (*d*)

A. 1422. & 1426. Bernhardus varias partes in vicis Wolfartsweyer, Sellingen & Berghauſen; item maximam partem Altenſteigæ ab Hohenbergæ Comite acquiſivit, quam dein Uracenſibus Comitibus oppigneravit.

Sigismundo Imperatori non ſemel magnas pecuniæ ſummas; quin & Wirtembergicis Comitibus 20. millia florenorum mutuo dedit; Herrenbergiana in pignus accipiens.

(*c*) Tabularium Bada-Durl.
(*d*) Codex Diplom.

A Zolleranis Comitibus pro 3000. florenis ei oppignerata Hechinga. Henrico, Herrenbergiæ Comiti, ſimilem fere ſummam, Maſpachio in pignus recepto, commodavit.

§. XLVIII.

Obiit Bernhardus A. 1431. III. Non. Maji. Ætatis ejus incerti ſunt anni. Tempus nativitatis Chartæ & monumenta occultant. Patri A. 1372. mortuo per LIX. annos ſuperſtes, A. 1379. fratris cum jam fuerit curator, neceſſe eſt, eum ſeptuagenario multo majorem obiiſſe. Mors & ætas Bernhardi.

Cum monaſterio Ciſtercienſium Albæ Dominorum multis licet litibus fuerit diſtrictus, in Choro tamen Eccleſiæ eorum ſepulcrale monumentum ei fuit exſtructum; quod varias inter mutationes ædis & monaſterio deſtructo, tamen perſtitit illæſum. Imaginem ejus loco ſuo repræſentamus lectori. Inſcriptio diem & annum mortis indicat, ætatem ſilentio tranſit. (e) En Inſcriptionis verba: „ Anno Domini MCCCCXXXI. Tercio menſis Maji obiit „ Illuſtris Princeps Bernhardus Marchio de Baden. „ Monumenti hujus fide unanimi conſenſu credunt ſcriptores, Bernhardum in Eccleſia Albæ Dominorum fuiſſe ſepultum.

WOLFGANGUS DE ROTENBERG, Collegiatæ Badenſis Præpoſitus, haud ita pridem defunctus, in Diſſertatione,

(e) SCHANNAT. *in Vindem. Literar. Collect. I.* pag. 152. Epitaphium exhibet, ſed iconem ejus non dedit.

BERNH. I.

quam manuſcriptam reliquit, contendere conatur, Bernhardum in Eccleſia Parochiali Badæ fuiſſe ſepultum; at ſub nepote ejus Carolo ad Dominos Albæ translatum. Equidem ſepulturam ejus in Æde Badenſi admitto, translationem rejicio. Ædis hujus in Eccleſiam Collegiatam converſio a Bernhardo noſtro jam fuerat decreta A. 1 4 1 3. Petiit a Johanne XXIII. Pontifice conſenſum, quem etiam Bulla, ad Conſtantienſem Epiſcopum ſcripta, obtinuit. Bellici tumultus conſilii hujus complementum impediverunt.

Patris decreta ſub Nicolao V. A. 1 4 5 3. complevit Jacobus, ut ſuo loco docebitur. In Charta, quæ tum hac ſuper re ſcripta, Miſſisque Pontificiis a Marchione tradita fuit die XI. Aprilis, hæc verba leguntur: „ Cum felicis recordationis Illu- „ ſtris Principis Badenſis, Bernardi, genitoris ſeu patris ipſius „ Jacobi, in ipſa Eccleſia Badenſi ſepulti &c. „ Bernhardi ſepulturam in Eccleſia Badenſi evidenter hæc docent. Evidentius ipſæ Monumenti ſepulcralis reliquiæ A. 1 7 5 3. in eadem ſub altari detectæ, eccleſiæ chorum novis ornamentis quum decoraret Ludovicus Georgius Marchio Badenſis. ROTENBERGIUS, qui cum Collegis ſuis aliisque permultis ſepulcri reliquias viderat, eas ita deſcribit: „ Inventus eſt prægrandis lapis inverſus, qui „ licet in fruſta diſſectus, manifeſte & irrefragabiliter ſpectan- „ tibus exhibuit figuram equeſtrem Bernardi, ære fuſam, cum

„ in-

„ inscriptione: „ Anno Domini MCCCCXXXI. Sabbato post „ inventionem Sanctæ Crucis obiit Illustris Princeps Bernardus „ Ba - - - t in pace. „ Notandum vero, quod huic la- „ pidi detractum fuerit æs omne fusum cum figura statuæ, scuti „ ac galeæ, ac circumscriptis literis, tamen ex incisura lapidis „ hæc omnia adhuc legenda & cognoscenda erant & curioso- „ rum inspectioni prostant. „

Ex narratis his Rotenbergius colligit, ex Ecclesia Badensi in Albensem Dominorum translatum fuisse corpus Bernhardi; translationem sub Carolo nepote factam esse reputans. Verum enimvero, quæ causa inducere potuerat nepotem, Avi sui manes tam duriter ut tractaret; sepulcralem ut diffringeret lapidem, quin & omnibus ornamentis æreque,, figuris literisque infuso, spoliaret. Barbara hæc violatio sepulcri, non translatio dicenda. Verisimilior sententia est, Bernhardum in Parochiali Badensium Ecclesia voluisse sepeliri, quod illam ornandam decreverat, nec unquam ex ea fuisse ablatum. Sepulcri spoliatio illi tempori adscribenda, quo Bada omnis & Castrum, superiore seculo finiente, bellicis eversa furoribus. Superest ergo, ut Mausoleum Albense Bernhardi Honorarium dicamus.

§. XLIX.

Princeps fuit egregius, inter potentes & bellicosos Germaniæ Magnates sui seculi reputandus. Gloriosum ejus sexaginta Character.

BERNH. I.

annorum, ſub quinque Imperatoribus regimen, quo ſapientia, juſtitia, integritate, fortitudine mentis, nulli Principum facile ſecundus. Apud Sigismundum Imp. cujus electionem promoverat, tanta ejus fuit auctoritas, ut difficillima negotia ejus conſilio expediret & manu. Bello incomparabilis, inter perpetuas illorum temporum turbas, quibus omnia vi & armis gerebantur, pacis tamen ſtudioſus & ſancte fœdera colens. Unde nonniſi provocatus defendendisque ſuis juribus & ſociis induit arma. Diſſidia aliorum ſua ſæpe interceſſione compoſuit: officioſus in omnes. Rei intentus domeſticæ, ſed munificus, ut principem decet atque liberalis, Marchionatum, dignitate opibus & potentia auctum, poſteris tradidit.

§. L.

Cancellaria & Curia.

Cancellariam & Curiam in meliorem ordinem redegit. Vaſallos, Judiciis feudalibus ut frequentes intereſſent, graviter monuit.

Cancellario uſus eſt Johanne de Bruſſella, quem in literis A. 1422. *Scribam* appellat, in cujus poteſtate fuerat Marchionis ſigillum. Idem in Charta A. 1424. vocatur „Venerabilis „Vir Dominus Johannes de Bruſſella, Protonotarius illuſtriſſi„mi Principis ac Domini Bernhardi Marchionis de Baden.„ Cancellarii munere ergo fungebatur Johannes, nomen licet in Aula Badenſi non fuerit in uſu. Politica & civilia ab eo tractabantur negotia. Conſiliarii tum nondum in Collegia diſtributi. Unde

inter primarios Aulæ ministeriales Cancellarius habebatur; non nisi Vicario Principis & Aulæ magistro provinciali (Landhofmeister) postpositus. Sub Christophoro Marchione Kieferus & Schriberus, (f) sub Ernesto Gutius; sub Carolo II. Achtsinitus, sive Amelius; sub filiis Caroli II. Breitenaker JurisConsulti Doctores, *Cancellarii* nomine inclaruerunt. Postremis sub Marchionibus hæc dignitas quievit.

§. LI.

Sub eo Sigilla equestria in desuetudinem venerunt; at cera rubra invaluit. Ecclesiastici Principes & Comites cera viridi sunt usi. Multi ex illis privilegio ceram rubram obtinuerunt. Seculi XVI. initio cera rubra apud Comites in usu. Sigilla.

Cæsares a Bernhardi hujus temporibus Marchiones Badenses appellarunt *Lieber Vetter oder Oheim.*

Hæc omnia in summam si colligas, haud difficulter perspicies, Bernhardum nec inter majores, nec inter posteros habuisse, quem ei compares, multo minus præponas.

§. LII.

Prima Bernhardi uxor fuit Margaretha, Rudolphi Comitis de Hohenberg filia, cujus mentio fit in Charta fœderis, a Ru- Uxores.

(f) Wendel Schriber.

BERNH. I.

dolpho nostro cum Eberhardo III. Comite Wirtembergensi A. 1374. contracti, qua filia ejus Margaretha, Marchionissa Badensis, cum Wirtembergicis fœdus continuare jubetur, si Rudolphus ante fœderis exspirationem moriatur. (*g*)

Cum autem matrimonium hoc sterile esset, atque mortuo Bernhardi fratre Rudolpho, solus ille ex Domo superesset Badensi, divortium cum Margaretha meditatus est. Adivit ergo Clementem VII. Papam Avenione A. 1392. judices petens, qui examinarent; annon matrimonium contra jura canonica fuerit initum. Verba Bullæ Clementis sunt, *quod consanguinitatis vel affinitatis impedimenta existerent.* Conjugium, quod 18. annos duraverat, solutum. Bernhardus ad secundas progressus est nuptias, ducta uxore Anna, Ludovici Comitis Oetingæ filia, quarto consanguinitatis gradu ei juncta. Bonifacius IX. contra Clementem VII. Romæ electus, A. 1398. Bullam dispensationis ei transmisit. (*h*)

§. LIII.

Liberi.

Ex Anna hac Bernhardus tres filios & septem filias procreavit. Inter filios:

(*g*) Charta fœderis in Chartophylacio Wirtemberg. servatur. In fine ejus legitur. *Daß wann Graff Rudolph innerhalb dieses Jahrs abstirbe, so soll unser liebe Dochter Frowe Margaret von Hohemberg, Marggrevin zu Baden dis buntnuzz volle ufshalten in allen sachen.*

(*h*) Bulla utriusque Papæ in Chartophylacio Bada-Durlac. Basileæ servatur.

1. Jacobus, natus A. 1407. qui patri succeſſit.

2. Bernhardus, quem Sigismundus Imp. literis Caſſaviæ datis A. 1423. deſpondit Eberhardi, Comitis Wirtembergici filiæ, Cæſaris ex ſorore pronepti. Eliſabetha Noribergæ Burggravia, Comitiſſa de Wirtemberg, ſponſæ mater, conſenſit. (*i*) Sed princeps hic juvenis præmatura morte ante nuptias deceſſit.

3. Rudolphus natus 14. Julii A. 1417. diem obiit ſupremum A. 1424. 1. Aug. (*k*)

Inter filias: 1. Anna, nata 15. Mart. 1398. nupta Ludovico Lichtenbergico A. 1409.

2. Beatrix, nata A. 1400. die Joh. Bapt. deſponſata Emiconi Leiningæ Comiti, Inſtrumento Badæ confecto A. 1409. Beatrici in dotem octo millia flor. adſcripta ſunt. (*l*)

3. Mechtildis, nata A. 1401. d. XI. Dec. † 1402. d. 18. Apr.

4. Margaretha, nata A. 1404. die Converſ. Pauli A. 1412. deſponſata fuit Adolpho, Naſſoviæ Comiti, cum dote 8000. florenor. Adolphus ei pro vidualitio aſſignavit 16000. flor. Wisbada pro pignore data. Conventio hæc Wormatiæ ſcripta eſt.

5. Agnes, nata die Lætare 1408. deſponſata Gerhardo Duci Sleswic. A. 1432.

(*i*) Inſtrumenta hæc extant in Tabulario Bada-Badenſi.

(*k*) OEFELII *Scriptores Rerum Boicarum* Tom. II. pag. 587.

(*l*) Charta eſt in Tabulario Bada-Badenſi.

BERNH. I.

6. Ursula, (*m*) nata A. 1409. die Ven. ante Simon. Jud. desponsata I. Godefrido Comiti in Ziegenhayn A. 1422. cum dote 8000. flor. (*n*) II. Duci Teccensi, Ulrico Cæco A. 1426. † A. 1430.

7. Brigitta, nata A. 1416. die 1. Jan. vixit adhuc A. 1441. (*o*)

RUDOLPHUS VII.

§. LIV.

RUD. VII. Rudolphus, Bernhardi frater, princeps quoque bellicosus, qui in turbis seculi XIV. finientis, bellicæ virtutis suæ varia specimina dedit. Vixit sub tutela Ruperti Palatini Electoris & dein fratris sui Bernhardi, qui A. 1379. suo & tutorio Rudolphi nomine fœdus cum Civitatibus Sueviæ inivit. (*p*) Paulo post cum fratre terras partitus, (*q*) superiorem Marchionatum accepit; atque solenni pacto Heidelbergæ A. 1380. eodem cum fratre

(*m*) Errat CRUSIUS, qui *in Annal. Suev.* Tom. I. pag. 346. scribit, A. 1419. Ursulam obiisse Rudolphi March. Bad. filiam Ulrico Duci Teccensi matrimonio junctam. Ursula hæc fuit Bernhardi filia, & obiit demum A. 1430.

(*n*) Instrumentum in Tabulario Bada-Badensi superest.

(*o*) Scheda Tabularii Bada-Durlac. liberorum Bernardi natales recenset.

(*p*) Vide in Bernhardo I. p. 67.

(*q*) Ibidem p. 68.

inito, Domus suæ jura stabilivit. (*r*) Illo quoque tempore cum Episcopo Constantiensi aliisque Principibus, in auxilium Comitum Wirtembergensium, adversus Sueviæ Civitates, plures misit armatos. (*s*)

A. 1382. expeditioni Argentinensium adversus Comitem de Vergey cum aliis Principibus interfuit. (*t*)

A. 1386. Rothwilenses cives nonnulli propter Felsium de Witingen Rudolphi sese hostes declararunt. Arbitri, qui de componendis Civitatum Principumque controversiis, Mergenthemii eo anno convenerant, turbas has composuerunt. (*u*)

Illustri illi Suevico fœderi, Rhenenses inter & Suevicas Civitates A. 1381. Spiræ contracto, (*x*) atque triennio post ad plures Principes Heidelbergæ extenso, (*y*) Rudolphus noster A. 1387. Mergenthemii accessit. Ibi in quatuor classes distributi Principes ejus fœderis socii. Rudolphus noster una cum Moguntino & Coloniensi Archiepiscopis, Ruperto seniore & juniore Comitibus Palatinis, Hassiæque Landgravio, in secundam classem relatus. (*z*)

(*r*) Supra ad A. 1380.

(*s*) *Chron. Wirtemb.* apud Schannat. *Vindem. Lit. Coll. II.* pag. 30.

(*t*) Supra ad A. 1382.

(*u*) Lehmann. *in Chronico Spirensi* Lib. VII. Cap. 68. pag. 763.

(*x*) Tabulas hujus fœderis exhibet Lehmann. l. c. Cap. 66. pag. 746.

(*y*) Instrumentum hoc dedit Datt. *de pace publica* Lib. I. Cap. 8. n. 21.

(*z*) Lehmann. *in Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 68. pag. 754.

§. LV.

Comitatus Eberstein partem acquirit.

A. 1387. Wolffius Ebersteinensis Comes, cum gravi ære alieno premeretur, dimidiam partem Novi Ebersteinensis Castri, (*a*) Castri & oppidi Muckensturm, oppidi Gospolzheim & reliquorum, quæ possidebat, locorum ac jurium partem octies mille florenis Rudolpho vendidit; servato sibi Mandelbergæ (*b*) Castro, quod dein alia venditione, una cum bonis & juribus, eo pertinentibus, in Rudolphum quoque transtulit. Rudolphus partem debitorum in se recepit, atque intuitu Ebersteinensis Castri ad pacem Castrensem, quæ pridem stabilita erat, servandam Wolffii Comitis ex fratre nepotibus se obstrinxit. Ipsum Wolffium partis venditæ præfectum constituit Rudolphus, assignata ei redituum quarta. At biennio post (*c*) præfecturam abdicanti, habitationem in Castro Muckensturm & usumfructum quorundam bonorum ac jurium ad dies vitæ concessit. (*d*)

Bellum cum Civitatibus Sueviæ.

A. 1388. Rudolphus, in magna illo Principum & Civitatum bello, Comiti Wirtembergiæ adversus fœderatas Sueviæ & Rhenen-

(*a*) Ebersteinense Castrum vetus Rudolphus I. Marchio jam comparavit, ut suo loco ostensum.

(*b*) Mandelberg Castrum est dynastiæ Altensteig.

(*c*) Mense Novembri A. 1389.

(*d*) Instrumenta ex Archivo Badensi desumta vid. in Cod. Dipl.

Rhenenses Civitates auxilia tulit, prœlioque ad Wilam, mense Aug. hujus anni cum Civitatibus commisso, in quo Wirtembergici Comitis filius cecidit, ipse cum copiis interfuit. (*e*)

§. LVI.

Cum Argentinensibus.

Bello huic cum & Argentinenses essent impliciti, Rudolphus dispositis Stauffenbergæ, Geroldseckii, Thiersbergæ & Stolhovæ militibus, a mense Septembri hujus anni ad festum Pentecostes anni insequentis, civium Argentinensium vicos & villas, non solum trans Rhenum sed & cis Rhenum a Beinhemio ad Gamshemium usque combussit. Argentinenses vicissim, Rheno non semel trajecto, depopulati sunt terras Marchionis.

A. 1389. Rudolphus cum Ruperto Palatino aliisque Principibus, in Alsatiam suas copias duxit; vicos omnes ab Husberga & Ecbolshemio ad Molishemium & Westhovam usque igne delevit. Cladem hanc ulturi Argentinenses, nova in Marchionatum, Stolhovam versus, facta irruptione, multa damna dederunt. (*f*) Sed paulo post bellum hoc Egræ ab Imperatore compositum. Rudolphus ad Egranum conventum quoque misit legatum. (*g*) Formulæ pacis Rhenensis, quæ Egranam eodem anno secuta est,

(*e*) KOENIGSHOV. Cap. 5. §. 178. apud SCHILTER. pag. 348.

(*f*) Ibid. l. c. §. 193. pag. 354.

(*g*) Deputatorum Argent. Literas ad Senatum habet WENCKERUS *de Ussburgeris* pag. 145.

RUD.VII.

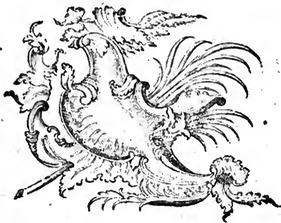
Rudolphus una cum Bernhardo fratre acceſſit; in cujus vita recenſuimus reliqua.

§. LVII.

Mors Rudolphi.

Obiit Rudolphus A. 1391. (*h*) in Eccleſia Badenſi, uti frater, ſepultus. Reſtauratio ejus A. 1753. cum fieret, ſepulcralis Rudolphi repertus eſt Lapis; qui hodieque extat in Choro.

(*h*) Errat CRUSIUS, qui *Annal. Suev.* Part. III. Lib. VI. pag. 315. Rudolphum hunc A. 1392. Equeſtribus Ludis a Suevica Nobilitate Schafhuſæ celebratis interfuiſſe ſcribit.

CAPUT II.

JACOBUS.

A: 1431 — 1453.

§. I.

Regimen martiale excepit pacificum musisque dicatum. Minervam Bellonæ in Aula Badensi successisse diceres. Jacobus Marchio, magni parentis magna propago; togatis virtutibus ejus decenter ornatus, inter Principes Imperii temporis sui nobilem quoque tenuit locum. Quindecimo die Martii A. 1407. (a) natus, Principum Domus Badensis primus literis imbutus est puer, ex patris præcepto, qui licet ipse indoctus, doctos tamen voluit esse, quos educaverat, filios. JACOBUS.

(a) Nativitatem ejus describit REMBOLDUS SLECHT, *Argentin. Canonicus, seculi XV. scriptor. in Append. Mſ. ad Martinum Minoritam, ubi ita:* „ Marchio de Baden Bernhardus, licet plures habuerit filias, cum „ uxore sua de Oetingen orta, tamen nunquam filium habuit, nisi primogenitum Jacobum nomine, qui in A. Dni 1407. XV. die Mensis „ Marcii natus fuit & baptizatus XVIII. mensis predicti. Sex ipsum

JACOBUS.

Duorum & viginti annorum juvenis, focero fuo, Carolo Lotharingiæ Duci, copias adverfus Metenfes in auxilium adduxit. (*b*)

§. II.

Initia ejus.

Adquifitam Hachbergæ Marchiam pater ei regendam tradidit vivus. Gubernationis hujus tempore triennale fœdus cum Civitate Friburgenfi A. 1430. contraxit, (*c*) Quo anno etiam Heitersheimenfis Hofpitalariorum Fratrum Prioratus ejus fe tuitioni commifit.

Anno fequenti patri fuccedens, copiis contra Huffitas pro Sigismundo Imperatore haftiferos XXV. ex militia fua junxit. (*d*)

Tres æmuli de Archiepifcopatu Trevirenfi quum acriter certaffent, Jacobus nofter, cum Moguntino & Colonienfi Electoribus, Manderfcheidium, Treviros obfidentem adjuvit. Turbæ hæ A. 1432. & fequenti durarunt. (*e*) Res per eosdem Electo-

„ levaverunt de fonte facro, videlicet Dn. Abbas de Mulnbrunn,
„ Dn. Abbas de Albe, Dn. Abbas de Gotzauue, Prptus de Herde,
„ Dn. Johannes de Kageneck miles, magifter Curiæ Marchionis. Uxor
„ Theodorici Rœder fola levavit infantem, predicti aftiterunt. „
SLECHTIUS, ex autographo defcriptus, inter Scriptores Rer. Alfaticar. comparebit.

(*b*) A. 1429. menfe Julio. CALMET *Preuves de l'hiftoire de Lorraine* Tom. III. pag. 197.

(*c*) Codex Diplom.

(*d*) HONTHEIM *Hift. Diplom. Trevir.* Tom. II. n. 801. pag. 380.

(*e*) MAPPII *Annales Juliæ & Montium* Tom. II. pag. 50.

res tandem, Papa interveniente, transacta. Trevirensem Præsulatum Rabanus, Spirensis Episcopus, obtinuit. (*f*)

Sigismundus Imperator Jacobo & successoribus ejus omnia Domus Badensis jura in Concilio Basiliensi diplomate novo A. 1433. firmavit, annoque post eidem immunitatem officialium, ministerialium, omniumque subditorum a Landgraviali Brisgoviæ aliisque judiciis concessit. Privilegia Sigismundi Imp.

§. III.

Spanheimensium Comitum postremus Johannes A. 1437. decessit. (*g*) Jacobus Marchio & Fridericus Veldentiæ Comes, ad communionem possessionis vivo jam admissi Johanne, ratione ulterioris Comitatus inter se, & ratione citerioris cum Electore Palatino die 27. Nov. 1437. Pacem Castrensem, Communionis perpetuæ causa, iniverunt Crucenaci. Fridericus Veldentinus, lineæ suæ Gentisque postremus, utriusque Comitatus Spanhemii, quam possederat, partem, Stephano Bipontino, Comiti Palatino Rheni, genero suo, quin & vi pacti, quod A. 1444. d. 16. Sept. iniverat, (*h*) filio Stephani, Friderico Simmerensi, reliquit. In hujus stemmate pars illa Spanheimensis Comitatus dimidia usque Pax Castr. Crucenac.

(*f*) TRITHEMIUS *Chron. Hirsaug.* ad. A. 1437. vide supra in Bernhardo.

(*g*) Status caussæ Christiani III. Birckenfeld. Part. 2. n. 27.

(*h*) Virtute Pacti Heidelberg. A. 1553. d. 2. Nov. initi.

ad A. 1560. permansit; quo Palatino-Simmerensis Linea Electorale occupavit solium. Tum vero Spanheimensis portio ad Wolfgangum, Bipontii, & Georgium Johannem, Veldentiæ Duces pervenit. At A. 1566. omnis hæc portio ad Wolfgangum Bipontinum solum pervenit; qui biennio post Carolo, filiorum suorum minimo, eam cum Birckenfeldensi tractu testamento reliquit. Posteri hujus una cum Badensi Domo omnem Comitatum ulteriorem indivisim hodieque possident. (*i*)

§. IV.

Acta ab A. 1438.

A. 1438. Reinoldus, Urslingæ Dux, mortua uxore sua Anna vel Anastasia de Usenberg, cum Jacobo Marchione renovavit pacta, quæ cum patre ejus Bernhardo super Brockingam & Bischoffingam, Brisgoviæ vicos, ut & Castrum Alsatiæ atque oppidum Gemar iniverat. (*k*)

A. 1439. Jacobus cum Ludovico Palatino Electore, aliisque Principibus, Reinhardum comitatus est Spirensem Episcopum, qui magna solennitate Spiram urbem intraverat. (*l*)

(*i*) KREMER *in præfat. ad Histor. Spanheim.*

(*k*) Vide supra in Bernhardo I. ad A. 1421.

(*l*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 123. pag. 940.

§. V.

Jacobus paulo post cum Ottone Palatino & vicinis Principibus tuendæ pacis publicæ fœdus inivit. Acta ab A. 1440.

Francofurtensi Conventui A. 1442. cum filio suo interfuit Jacobus; testisque roboravit diploma, quo Fridericus IV. Imperator privilegia Domus Austriacæ renovavit. (*m*)

Tum quoque Cæsar ei privilegium de non evocando concessit, omnesque Comites, Dynastas, nobiles, milites, ceterosque ejus ditioni protectioni & advocatiæ subjectos, intuitu personarum & rei sitæ, a Provincialibus & Cæsareo aulico judiciis immunes reddidit, Marchicis solis subjecit. (*n*)

Eodem anno Jacobus cum Friderico IV. Imperatore versatus Constantiæ. (*o*) Brandeburgico Marchioni Alberto contra Noribergenses auxilium tulit. (*p*)

§. VI.

A. 1444. evenit, ut Carolus VII. Galliæ Rex Imperatori copias contra Helvetios mitteret. Ludovicus Delphinus Bellum Armaniacum.

(*m*) Diploma apud LÜNIG & *in Anzeig der Privilegien des Hauses Oesterreich*. pag. 89.

(*n*) LÜNIG *Reichs-Archiv Part. spec. Contin. II. IVte Abtheilung IX. Absatz* pag. 941. & SCHILTER. *Scriptor. Rer. Germ. Diplom.* pag. 97.

(*o*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 350.

(*p*) Idem l. c. pag. 535.

JACOBUS.

triginta millia armatorum, quos Armaniacos vulgus vocavit, in Alsatiam duxit, in Helvetiam transituros. Tum vero Elisabetha, Galliæ Regina, ad Jacobum Marchionem, cui adfinitate juncta erat, (q) literas dedit, circa Festum Pentecostes, in Turonensium agro conscriptas; quibus eum de instante expeditione reddit certiorem additque, Regem & Delphinum sibi promisisse, terras Marchionis plane fore intactas. Has Franciæ Reginæ literas Jacobus misit ad Imperatorem, suis adjectis, quæ scriptæ erant Badæ, feria IV. post Petri & Pauli diem, anni ejusdem. (r) Delphinus, victis ad Basileam Helvetiis, copias suas per Alsatiam & vicinas regiones diffudit; sed Marchionatum Badensem reliquit intactum.

Armaniacorum furores repressurus Cæsar Comitia Norimbergam indixit, in quibus expeditio contra Delphinum decreta; Ludovico, Electori Palatino, summa belli delata. Speciatim autem Alberto Austriæ Duci, Alberto Marchioni Brandeburg. Jacobo Marchioni Badensi & Ulrico Wirtenbergæ Comiti injunctum, ut in Brisgoviam cum copiis se conferrent, de reducendo exer-

(q) Elisabetha, Franciæ Regina, soror erat Renati titularis Siciliæ Regis, qui uxorem duxerat Isabellam, filiam natu majorem Caroli Lotharingiæ Ducis & sororem Catharinæ, quæ Jacobo Marchioni nupserat.

(r) Literas utrasque exhibet ANONYMUS *Scriptor. Vitarum Marchionum Badens. idiomate Germ.* pag. 168. sqq. & FUGGER *Oesterreich. Ehrenspiegel* Lib. V. Cap. 5. pag. 550.

JACOBUS.

exercitu cum Delphino acturi. Hunc inter & Principes in magna illa planicie, quæ Brisacum & Ensishemium interjacet, institutus est sermo; quo rei transigendæ Roshemii in inferiore Alsatia definitus est dies.

Ludovicus Palatinus timens, ne pacis mora Galli ludificarent Germanos, initio Nov. principes Spiram evocatos, de exequendo Ratisbonensi decreto interpellavit. Sed prævaluit Austriæ & Brandeburgi Albertorum, Jacobi nostri, aliorumque sententia, qui Rosheimensis conventus expectandum esse eventum dicebant, neque prius, quam amicæ compositionis via fuerit tentata, festinandum ad arma. Paulo post Principes Argentoratum venerunt, de summa rei cum Delphino tractaturi. Hic vero, relicta paulo ante Alsatia, ad Beliardæ montem usque progressus erat. Unde re infecta Principes Argentorato discesserunt. Ab hoc tempore turbis Alsaticis se non amplius immiscuit Jacobus; neque expeditio contra Delphinum suscepta. Hic denique in Conventu Trevirensi A. 1445. copias se abducturum promisit, ea conditione, ne quid damni nomine ab ipso exigeretur. (s)

§. VII.

A. 1446. in Francofordiensibus Comitiis Jacobus una Acta ab A. 1446.

(s) SCHILTER. ad Kœnigsh. pag. 936. sq. & pag. 1006. sqq. & HERZOG *Chron. Alsat.* Lib. II. pag. 117. sqq.

JACOBUS.

cum Augustano & Chiemseensi Episcopis, ut & cum Brandeburgico Marchione Legati Cæsarei functus est munere. (t)

Idem eodem anno cum Moguntino, Palatino, Austrio, Bavaro, Brandeburgico Principibus & cum Wirtembergæ Comite contra Helvetios fœdus inivit.

Idem quoque annus est, quo Fridericus IV. Cæsar Rhenense telonium in vico Schreck, quod antea Johannes, Spanhemii Comes, possederat, Jacobo nostro concessit. (u)

Biennio post Marchio noster Castrum Steineck Dieterico a Gemmingen in feudum hereditarium concessit. (x)

A. 1449. bellum inter Austrios & Civitatem Basileam composuit Jacobus; (y) eodemque anno Alberto, Marchioni Brandeburgico adversus Norimbergenses & fœderatas civitates auxilium denuo præstitit. (z)

Sed & Comitis Wirtembergici socius, cum Carolo & Bernhardo filiis, Eslingæ civitati, ob novum vectigal, quod ab Imperatore impetraverat, bellum indixit. (a) Commissum est inter Wirtembergæ Comitem & civitatem sociosque ejus, ad Eslingam

(t) Mandatum hoc exhibet GUDENUS *Cod. Dipl. Mog.* Tom. IV. pag. 300.

(u) Tabular. Bada-Badense.

(x) Alia feuda, Dieterico huic data, vide infra in Carolo.

(y) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 479. 529. 493.

(z) CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. III. pag. 389.

(a) DATT. *de pace publ.* Lib. I. Cap. 15. n. 37.

Jacobus.

prœlium, in quo Johannes a Steinheim eques, Dux copiarum Badenſium cecidit, Wirtembergenſis victor evaſit. (*b*) In bello hoc Jacobus Wilam obſedit. Denique ſublatis auctoritate Friderici Imperatoris controverſiis, pax inter Principes & Civitates reſtituta eſt A. 1450. (*c*)

§. VIII.

Turbæ Lichtenbergicæ.

Eodem tempore Ludovicus Lichtenbergæ Dynaſta, Romam proficiſcens, avunculo ſuo Jacobo Marchioni, in Ortenavicis ſuis terris vicino, regimen ditionum commiſit. (*d*) Ludovico huic, ex Italia reduci, A. 1451. cum Schafrido & Emicone Comitibus Leining. exortum eſt bellum; multorum ſociorum acceſſione, magno utrimque geſtum ardore; vaſtatis hinc inde terris, quin & Caſtris pluribus vel deſtructis vel captis. Schafridus Hohenfelſani, Dambacum, Neuhoſium, & dimidiam Kittelsheimenſis vici partem, a Lichtenbergicis ſibi reſtitui petebat. Jacobus Marchio Lichtenbergenſis, vicini ſui, partes fovit primum occul-

(*b*) Vide Crusius l. c. pag. 391. & Trithemius *Chron. Hirſaug.* ad A. 1449. & 1450. pag. 419. & 421.

(*c*) Sebast. Muegii *Chron. Mſcpt.* pag. 129.

(*d*) Herzog. *Chron. Alſat.* Lib. V. pag. 19. Bernhardi March. filia Anna, ſoror Jacobi March. Ludovici hujus Lichtenberg. mater fuit. Vide Alsat. Illustr. Tom. II. pag. 622.

JACOBUS.

te, dein conciliatoris officium in se suscepit, amicitiæ vinculo Ludovico conjunctus. Fridericus Palatinus pro Leiningensibus stetit. Lis hæc in Heidelbergensi & Badensi Conventibus cum transigi non potuisset, Jacobus eodem anno, Spiræ cum Electoribus nonnullis, quos inter Fridericus Palatinus, aliisque principibus, Conventum habuit die Assumptionis beatæ Mariæ. Aderat cum duobus filiis Marchio & cum vasallis suis, Comitibus, Baronibus, Equitibus & cum Marchione Rœtelensi. Conventui intereant XV. Principes, XXVI. Comites, XX. Barones (*Freyen*), XXXII. Equites. (*e*)

Lites vero inter Lichtenbergensem & Leiningenses cum nec in Spirensi hoc Conventu fuissent compositæ, Jacobus una cum Reinhardo Spirensi Episcopo & Alberto Brandeburgico Marchione alium conventum Pfortzhemii celebravit, die Dominica post S. Lucæ, in quo denique transactio coaluit. (*f*)

§. IX.

Pax Castr. Werdensis.

A. 1452. Jacobus noster cum Philippo Ingenuo, Electore Palatino & ejus Administratore Friderico, fœdus inivit super

(*e*) Codex Mscpt. Palatini Archivi, & LEHMANN. *Chron. Spirens.* Lib. VII. Cap. 100.

(*f*) HERZOG. *Chron. Alsat.* Lib. V. pag. 21. sqq. Bellum hoc quoque describit MATTHIAS A KEMNAT, Friderici I. Palatini familiaris in Vita Friderici hujus Manuscripta pag. 163. quæ in Tabulario Palat. Manhemii servatur.

Jacobus.

Castrum & oppidum Werde (*g*) in Alsatia omnemque ejus districtum & marcam. Rupertus Palatinus Elector jam A. 1400. die S. Matthiæ Apostoli quartam Castri hujus partem a Ludovico, Lichtenbergæ Dynasta, coëmerat, pacemque cum eo iniverat Castrensem. Marchio Jacobus ex tribus illis partibus, quæ Lichtenbergicis remanserant, partem octavam ejusdem Castri Werdensis coëmit, adeoque ad Ganerbicam Castri quoque admissus est pacem. Pacis hujus particeps Palatinus Elector, petiit, ut acobus ob accessionem hanc cum eo Castrense quoque conderet fœdus. Conditum est die Jovis septimanæ Paschalis 1452. in Castro Liebenzele, ubi tum versabatur Jacobus. (*h*)

A. 1453. Jacobus a Carolo, Rege Franciæ, propter *generis nobilitatem ac sacræ plurimæque virtutis decus*, Consiliarius & Cambellanus nominatus est, literis in pago Turonensi datis, in quibus *Consanguineum* suum Rex Marchionem adpellat. (*i*)

§. X.

Fundatio Ecclesiæ Colleg. Badensis.

A. eodem die Martis post Quasimodogeniti Jacobus Collegium XXII. Clericorum, Petro, Paulo, Johanni Jacobo,

(*g*) Woerdt oppidum caput est Præfecturæ, quæ Lichtenbergicæ apud Alsatas Dynastiæ pars est, duabus leucis ab Hagenoa situm.

(*h*) Instrumentum fœderis hujus in Palatino Electoris Tabulario superest.

(*i*) Gudenus *Cod. Dipl. Mog.* Tom. IV. pag. 313.

JACOBUS.

Georgio & S. Annæ, Patronis dicatum, in Ecclesia Parochiali Badensi instituit; cujus jam diu ante votum Bernhardus susceperat pater. (k) In Collegio hoc duodecim ordinavit Canonicos; quos inter Præpositus, Decanus, Custos & Cantor; reliquos X. Vicarios esse jussit. Collegiatæ huic præter annuos reditus 500. florenorum, jus patronatus concessit in novem parochias, Besigkheim, Mensheim, Cappel, Gochspoltsheim, Niederbühl, Elchisheim, Remchingen, Seldingen & Gechingen; quas Bulla sua Pontifex eidem Collegiatæ attribuit. (l) Dimidiam fere annuorum redituum partem (medios fructus vocant) ad ecclesiæ usus Canonici conferre tenentur. Jus præsentandi Marchionibus reservatum; qui inter XII. Canonicos, quatuor Doctores vel Licentiatos admittant; reliqui sint viri probi & docti, ex legitimo omnes matrimonio nati, nisi forte naturales Marchionum filii admitti petierint. Quodsi Marchiones inter eorumque officiales aut subditos atque Capitulum Canonicosve lites oriantur, quæ amica transactione non possint componi, componantur per arbitros quatuor, quorum duo e consiliariorum Badensium numero, ceteri e capitulo eligantur. Diffidentibus quintus addatur superarbiter, quem vel consiliarii vel sacerdotes elegerint arbitri, prouti vel ec-

(k) Adi supra pag. 120.

(l) Exponit hæc scriptum: Genuina Informatio de perpetua subjectione Collegiatæ Ecclesiæ Badensis, hoc seculo impressum.

clesiasticæ vel secularis personæ causa agitur. A laudo provocare non licet.

§. XI.

Eodem tempore Jacobus, acceptis solennibus literis, (*m*) quibus filii paternæ se voluntati submittunt, plura inter eos testamento disposuit, quæ ad successionem terrarum, ad splendorem & incrementa Domus, mutuamque fratrum concordiam pertinere videbantur.

Testamentum Jacobi.

Carolum, Bernhardum, Georgium seculo, Johannem & Marcum ecclesiæ destinavit. Carolo natu majori pleramque superiorem Marchiam cum Spanheimensi Comitatu & Marchionatu Hachbergico ac Dynastiis Höhingen, Lahr & Mahlberg attribuit. (*n*) Inferiores terras inter filios postgenitos Bernhardum & Georgium divisit: illi Pforzhemium, huic Durlacum sedes regiminis constituit. Sortes & spem super Lichtenberg, jura super Ducissæ Lotharingiæ hereditatem, jura in Mutzig; debita Papæ, Cæsaris, Austriæ, Oettingæ & alia in communione reliquit. Johanni autem & Marco annuas mille florenorum assignavit pensiones, quarum dimidia pars cesset, simulac uterque ecclesiasticis ex beneficiis totidem obtinuerit florenos. Tota pensio cesset, ubi aut Episcopatus, aut bis mille florenorum redi-

(*m*) Die Mercurii post Quasimodogeniti.

(*n*) Literæ ipsis testamenti tabulis insertæ.

JACOBUS.

tus impetraverint. Imperialia & Palatina feuda Carolus; Moguntina & Spirensia Bernhardus, Weissenburgensia Georgius suscipiat. Ad redimenda feuda Palatina *Graben* & *Stein* tres lineae summam 15000. floren. (*o*) conferant, at possessio maneat penes eum, cujus portioni in testamento adscripta sunt. Documenta in Castro Badae communi asserventur custodia. Singuli fratres repertorium eorum habeant. Nulli fratrum soli ad ea pateat aditus.

De cetero filiis injungit Jacobus, ut singuli eorumqne heredes, perpetuam inter se pacem & amicitiam colant; a bellis, mutuisque abstineant injuriis. Arctissimo inter se foedere nexi, amicos habeant communes & hostes, neque cum exteris societatem ineant, aut foedera pangant. Lites obortas amicabili transactione componant; vel arbitros eligant consiliarios; quibus superarbiter, si necesse est, addendus; omni provocatione sublata. Subjecti unius in alterius terris, nisi domino consentiente, matrimonia ne contrahant.

Feminae, nonnisi extinctis omnium linearum masculis in Marchionatu succedant; duodecimum egressae annum omnibus in terras Marchicas juribus renuntient. Confirmationem hujus juris post

(*o*) Adduntur in testamento rationes, cur Carolus plus reliquis accipiat: Longinquitas terrarum, indivisibilitas Comitatus Spanheim. dos insignis uxoris 39000. flor. Rhenensium; quos pater in suum usum converterat.

poſt teſtatoris mortem a Cæſare petant Marchiones. Decies mille florenorum filiæ principis dos ſit. Auctis terris dos hæc quoque poſſit augeri. Monaſtica vota, quæ ſuſcipiunt filiæ, quotannis centum florenos accipiant. Terras aut earum jura, neque alienare, neque oppignerare Principi Badenſi fas ſit. Quodſi oppigneratio evitari non poteſt, reluitio ſemper maneat ſalva; pignus ſex menſibus ante fratribus vel agnatis offeratur; quibus, uti & pignoris domino, perpetuum reluendi jus competat. His formulis alienationes terrarum Badenſium ſolenni ſuo teſtamento Jacobus prohibuit. Chriſtophorus, nepos ejus, arctiore vinculo, ut deinceps docebimus, ſucceſſores adſtrinxit. Dotalitia & vidualitia principum feminarum ſuper terras fieri permiſit Jacobus. Si una ex lineis ſine maſculis perierit, reliquæ ſuccedant æqualiter, ita tamen, ut ſenior Badam ſemper, cum valle & Advocatia Monaſteriorum *Lichtenthal* & *Schwarzach* poſſideat. Lineæ pereuntis filia 10. mille florenorum accipiat dotem. Quodſi duæ lineæ perierint, tertia ſuccedat; at filiabus ſemper proſpiciatur. Si omnes lineæ interierint, ſuccedat, qui jus ſuccedendi tum habiturus eſt.

§. XII.

Mors ejus.

A. 1453. Jacobus Spira domum rediens ægrotavit, mortuus in Caſtro Badæ, quod dein vocatum eſt vetus. Sepultus in Collegiata Badenſi, quam inſtituit, Eccleſia, ubi & pater ſepulturam accepit.

Præter Spanheimenſem Comitatum, de quo jam ſupra, dimidiam quoque partem in Schwann, Conweiler, Tobel, Tennach, Rumertsbach, Stenach, Ober-Nibelsbach, Grevenhauſen, Sulzfeld, Under-Niebelsbach, Langenalb, Neuenbürg acquiſivit Jacobus. Altera dimidia pars Ludovico, Wirtenbergico Comiti, vendita fuit. Nec tranſeundum ſilentio, quod vicum Weisweil, Hachbergici Marchionatus, cum caſtro, 1560. florenorum ſumma a Stauffenbergenſibus Dynaſtis A. 1430. redemit. Homines proprios, quos Rathſamhauſii Bahlingæ habebant, 800. florenis Marchionatui acquiſivit.

§. XIII.

Character.

Salomonem Badenſem haud immerito vocamus Jacobum, qui tam ſapienter, tam pie ſuam rexerat Marchiam; ſuam rexerat Domum, cui Sanctionem Pragmaticam ſolenniorem Bernhardina præſcripſit, qua ejus felicitas, ſplendor, immortalitasque innititur. Per omne regiminis tempus pacem cuſtodivit & coluit. Jura in Margarethæ, Lotharingicæ ſocrus, hereditatem neglexit, eaque filiis in teſtamento proſequenda reliquit. Juſtitiæ & integritatis laus ejus per Germaniam omnem inclaruit. Moriens mutuam inter ſe concordiam filiis injunxit & in cives clementiam. Speciatim ordinavit, ut primo a morte ejus anno, adhibitis quique conſiliariis, ſingula ditionum obirent oppida & loca, omniumque audirent querelas, oppreſſos ſublevarent, vim

Jacobus.

injuſtam, ſi quæ eo regnante illata, corrigerent. Diſciplinam quoque Monaſteriorum in terris ſuis habuit curæ, atque inter alia Monaſterio Albæ feminarum novam ordinationem præſcripſit. (*p*)

Plenus admiratione ejus Aeneas Sylvius (*q*) hunc in modum de eo ſcribit: „ In Marchionatu Badenſi Princeps Jacobus juſtitiæ ac prudentiæ fama inter Germanos clariſſimus, „ cum ſibi ad humanam felicitatem ſolam literaturæ peritiam „ deeſſe angeretur, quos ex conjuge legitima liberos ſuſtulit, „ ediſcere literas compulit: inter quos diviſo patrimonio, cum „ Carolo primogenito, ſingularis induſtriæ juveni, Imperatoris „ ſororem matrimonio collocaſſet, plenus annis haud invitus e „ vita deceſſit. „ (*r*)

§. XIV.

Uxor Jacobi fuit Catharina, Caroli I. Lotharingiæ Ducis filia. Hic maſculam non reliquit prolem, ſed Iſabellam & Ca- Uxor.

(*p*) Epiſtola Conradi de Munchingen, Carthuſiani, ſcripta A. 1443. Tabular. Bad.

(*q*) *De Statu Europæ ſub Friderico III.* apud Freherum Tom. II. p. 133. Aeneae Sylvii *Operum* p. 438.

(*r*) Ibidem pag. 493. hæc addit: „ Jacobus Marchio Badenſis, ubi latrocinium in ditione ſua commiſſum didicit, vocatis iis, qui damno affecti fuiſſent, tantum eos ex fiſco ſuo accipere juſſit, quanti eſſe, „ quæ amiſiſſent, jurejurando affirmaſſent. Exinde latrones inſecutus,

JACOBUS.

tharinam filias. (*s*) Isabella destinata fuerat Jacobo, at nupsit dein Renato, Andegavum Duci, qui titularis fuit Neapoleos Rex; cui Cardinalis Barrensis, in favorem matrimonii, Ducatum Barrensem & Marchionatum Mussipontanum promiserat; bonorum suorum eum instituens heredem. Catharina A. 1408. nondum septennis desponsata fuit Jacobo, virtute pacti, quod pater ejus Carolus cum Bernhardo Marchione inivit. Carolus filiæ 15. mille florenos in dotem promisit. Conventum quoque, ut morituræ sine liberis Isabellæ Catharina soror & ejus heredes in Lotharingiæ Ducatu succederent. (*t*) Bernhardus ex sua parte vicies mille florenos filio & in vidualitium Catharinæ promittit, eumque in finem Castrum & oppidum Stolhovæ oppignerat. Literæ utriusque partis conjunctim conscriptæ sunt hac super re

„ apprehensos in rota sustulit. Id est supplicii genus apud Teutonicos
„ formidabile. Atque ita brevi pacatissimam provinciam reddidit. Pa-
„ tris vestigia Carolus nobilissimus adolescens sequitur, cui nupta est
„ Catharina, soror Friderici Cæsaris.

(s) Lexicon Basil. Art. *Baden* Catharinam dicit fuisse seniorem. Verum in Instrumento vidualitii Isabellæ, quod Ludovici, Cardinalis Barrensis, auctoritate constitutum Nanceji d. 24 Octob. 1420. Isabella diserte vocatur *filia senior* (fille ainé du Duc de Lorraine) vide VIGNIER *Origine des Maisons d'Alsace* pag. 194. Adde sententiam Caroli VII. Galliæ Regis inter Renatum & Antonium Valdemontii Comitem, ubi Renato adjudicatur Lotharingia ex capite Conjugis ejus Isabellæ. Data est Rhemis d. 27. Mart. 1440. VIGNIER pag. 213. sqq.

(*t*) Idem plane cautum est in testamento Caroli I. Lotharing. Ducis A. 1424.

JACOBUS.

Raoni Lotharingiæ; quarum authenticum in Tabulario Bada-Badensi inspexi.

Nuptiæ Jacobi cum Catharina nonnisi A. 1426. celebratæ fuerunt. Tum vero Jacobus Lotharingiæ oppida *Bruyeres*, *Arches*, *Raon* & *S. Deodati* oppidum (*S. Diey*) dotis loco accepit. (*u*) Locis his Wersicum Bock de Stauffenberg, virum bello strenuum, præfecit Jacobus. Hoc mortuo terras istas & oppida Renatus Dux, Isabellæ maritus, soluto Badensibus pretio, redemit. Wersicus castrum Jungholz in Alsatia superiore occupavit, ubi cum Hatstadiis, Husiis, Regishemiis, Stœriis &c. Militibus contra Lotharingos nobiles, a quibus olim se læsum querebatur, societatem inivit. A. 1465. suscepta in eos cum sexcentis armatis expeditio, indeque ingens præda per vallem Sancti Gregorii incolis hujus vallis ob priscam cum Lotharingis amicitiam frustra renitentibus, Jungholzium ducta est. (*x*)

§. XV.

Jacobus ex matrimonio cum Catharina Lotharingica quinque filios, unamque filiam suscepit. Liberi.

d. XI. Jan. conscripto. vid. CALMET *Hist. de Lorraine* Tom. III. Preuves pag. 187.

(*u*) CALMET *Hist. de Lorraine* Tom. 2. pag. 704. Memorata quatuor oppida sita sunt in Vosago monte.

(*x*) BERLER. *Chron. Mscpt.* Mundati Ruffac. fol. 141. quod inter Codices meos Alsaticos extat.

Jacobus.

1. Carolus primogenitus patri in principatu ſucceſſit.

2. Bernhardus ob vitæ ſanctimoniam inter Divos relatus.

3. Johannes Archiepiſcopus Trevirenſis evaſit.

4. Georgius factus eſt Præſul Metenſis.

5. Marcus in Eccleſia Colonienſi & Argentinenſi Canonicatum accepit.

Margaretha, Jacobi filia, Alberto Marchioni Brandeburgico nupſit.

Carolum Bernhardum atque Georgium ſeculo deſtinaverat pater, Eccleſiæ ceteros. Sed Georgius portione, quam teſtamento paterno acceperat, Carolo fratri relicta, ad Eccleſiam quoque tranſivit. Bernhardus eidem fratri regimen terrarum ſuarum reliquit; non diu poſt mortuus cælebs.

CAPUT III.

CAROLUS I.

A. 1453 — 1475.

§. I.

Pacificum Marchiæ viginti duo annorum regimen excepit turbulentum & Rectori fatale. Jacobum, pacis artibus innutritum, secutus est Carolus, animosus sed infelix miles a JUNGLERO (*a*) vocatus. Tertia Marchiæ pars patris decreto ei fuerat destinata. Totius gubernationem fratrum cessione denique solus accepit. CAROL. I.

Nativitatis ejus annus incertus. Adolescens ludis equestribus Landshutæ inter nuptias Ludovici Ducis Bavariæ A. 1439. aliisque Ulrici, Wirtembergiæ Comitis, nuptiarum occasione Stutgardiæ A. 1445. celebratis, interfuit. (*b*) Gesta sub patre.

(*a*) *In Narratione Genealog. Mſ. Domus Badensis.* FUGGER. in *Speculo Austr.* pag. 443. *der Krieger.*

(*b*) CRUSIUS *Annal. Suevicor.* Lib. VII. Part. III. pag. 365. 371. 382.

CAROL. I.

A. 1446. Friderico IV. Regi Romanorum, cujus ſororem nuper duxerat uxorem, contra Helvetios (*c*), atque triennio poſt Wirtembergæ Comiti, adverſus Eslingenſes & fœderatas civitates, præſtitit auxilium. (*d*)

§. II.

Turbæ Lüzelſtein.

A. 1452. bellum, Comitibus Lüzelſteiniis funeſtum, recruduit. Carolus cum Theodorico Mogunt. Archiepiſcopo & Ludovico, Bipontino Duce, Comites hos in Fridericum Palatinum concitavit; cujus frater Ludovicus Elector haud ita pridem gravi eos attriverat bello. Lüzelſteinii, una cum vicinis Lichtenbergicis terras Schaffridi, Leiningenſis Comitis, Palatino amicitia & vinculo vaſallitico juncti, hoſtiliter aggreſſi, eas ferro flammisque vaſtarunt. Sopiendis his litibus conventum Heidelbergæ Palatinus inſtituit. Brandeburgicus ibi & Badenſis, Marchiones, Lüzelſteinenſium partes tuiti ſunt. Palatinus fortiter pro Leiningenſi diſſeruit. Magna verborum contumelia diſceſſum eſt. Palatinus qui Impererialium Alſatiæ Civitatum Præfecturam, Domui ſuæ oppigneratam, tum quoque gerebat, Lüzelſteiniis intulit bellum; occupataque, bimeſtrem poſt obſidionem,

(*c*) CRUSIUS loc. cit. pag. 385.

(*d*) Conf. vita Jacobi A. 1449.

CAROL.I.

nem, Lüzelsteinia arce & Comitibus in exilium actis, Comitatum eorum sibi vindicavit. (*e*)

§. III.

Austriacæ.

Eodem anno Carolus noster profectus in Austriam, bellicas ibi turbas, quæ Friderico IV. Imp. affini ejus, a Romana expeditione & coronatione reduci, exortæ sunt, composuit arbiter. Hungari, Bohemi, Austrii Regem suum, Ladislaum Posthumum, XII. annorum adolescentem, cujus tutelam proximus sanguine gesserat Cæsar, (*f*) sibi tradi petebant. Austrii maximo rem ardore aggressi, junctis sibi Hungaris, Bohemis, Moravis, Neostadium Austriacum, ubi Cæsar morabatur, obsidione cinxerunt. Cæsar aliquot dierum inducias pactus, cum Salisburgensi Archiepiscopo, Frisingensi ac Ratisbonensi Episcopis civitate egressus, cum adversæ factionis Principibus de pace tractavit. At res nullo modo componi, nec induciarum tempus potuit prorogari. Desperatum de pace. Marchio solus apud hostes remansit, novoque colloquii die impetrato, una cum Episcopis, pacis leges

(*e*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1452. PAULUS HACHENBERGIUS *in historia de vita ac rebus gestis Friderici I. Palat.* Lib. II. p. 37. seqq. ALSATIA ILLUSTRATA Tom. II. pag. 197.

(*f*) Friderici IV. Imp. Avus fuit Leopoldus Pius, Austriæ Dux; cujus frater Albertus erat Proavus Ladislai posthumi.

propofuit; ut obfidione foluta, Ladislaus Comiti Ciliæ gubernandus traderetur; donec in conventu, qui fefto Martini Vindobonæ habendus, decerneretur, ubi educari, & per quos rex Ladislaus deberet.

Ad conventum hunc tres Epifcopi, duo Bavari Duces, Brandeburgicus & Badenfis Marchiones deftinati fuerunt, qui auditis utriusque partis rationibus rem omnem componerent. Conditiones hæ, adnitente præfertim Carolo noftro, Neoftadii probatæ fuerunt. Auftrii interea traditum fibi Ladislaum Regem, contra fidem, quam dederant, Vindobonam ducentes, nomine ejus geffferunt regimen. Deftinatus conventui cum illuxiffet dies, & præter ceteros Carolus nofter atque Æneas Sylvius à Cæfare legati adeffent, Auftriaci Neoftadienfi conventione fe teneri negarunt, quod Ladislao tutela exemto, fuorumque armis libertati reftituto, iniquum videretur, victori leges præfcribi a victo. (*g*) Auftriacæ hæ turbæ in annum 1452. inciderunt.

§. IV.

Patri fuccedit.

A. 1453. Carolus nofter cum Georgio & Bernhardo fratribus Jacobo patri fucceffit. Anno fequenti Georgius, ad Ecclefiam tranfiens, Carolo & Bernhardo portionem fuam; Bernhardus

(*g*) Aeneas Sylvius in *hiftoria Friderici Imp.* in Schilteri *Scriptorib. Rer. German.* pag. 114. Gerardus a Roo *Hiftor. Auftr.* Lib. VI. pag. 208. feqq. Fugger. *Ehrenfpiegel* Lib. V. cap. 8. pag. 590. feqq.

brevi poſt regimen terrarum Carolo fratri ſoli reliquit; ut vitæ eorum nos docebit hiſtoria. Ab eo tempore Carolus tam ſua, quam Bernhardi fratris auctoritate Marchiam rexit, ſignatis utriusque nomine Chartis, uſque ad A. 1458. quo Bernhardus deceſſit.

Carolus a Burcardo Abbate & Conventu Tennebacenſi A. 1453. Advocatus electus eſt. (*h*)

Fridericus IV. Imp. literis, eodem anno Neoſtadii datis, facultatem ei conceſſit, Caſtrum Ortenberg & Ortenaviæ Civitates Offenburg, Gengenbach, Zell, id eſt, Præfecturam Ortenavicam ab Epiſcopo Argent. pretio oppignerationis ſoluto, redimendi. (*i*)

§. V.

Rræfectura Imp. Ortenaviæ.

Præfectura Imperialis Ortenaviæ, uti Alſatica, Suevica aliæque, libera erant Imperii domania, quæ urgente neceſſitate Cæſares pro parata pecunia dederunt in pignus. Ortenavica A. 1334. Ludovico Bavaro Imp. ordinante, in Badenſium Marchionum manus pervenit. (*k*). Carolus IV. A. 1351. peculiari Diplomate ad Epiſcopum Argentinenſem, Bertoldum de Bucheck Præfecturam hanc tranſtulit, qui deficientibus nummis, Argenti-

(*h*) Codex Diplomat.

(*i*) Literæ extant in Tabulario Bada-Badenſi.

(*k*) Adi ſupra Lib. IV. cap. 3. §. 3. pag. 45.

nenſe telonium Badenſibus tradidit. Rupertus I. Palatinus Elector A. 1365. à Carolo Imp. poteſtatem accepit, Præfecturam ab Argentinenſi ut relueret Epiſcopo. Manſit tamen in poteſtate hujus Eccleſiæ uſque ad Wilhelmum à Dieſt, qui A. 1404. acceptis vicies & ter mille cum quingentis florenis dimidiam ejus partem Ruperto Imperatori, ut Electori Palatino, gratiæ ejus conciliandæ cauſa, conceſſit. Dimidia hæc pars penes Electores Palatinos; altera penes Argentinenſes Epiſcopos manſit. Hanc Carolus noſter ut redimeret, Literis, quas allegavimus, Fridericus Cæſar A. 1453. conceſſit.

Idem Cæſar ad Præfectoriales Ortenaviæ Civitates A. 1462. perſcripſit, (*l*) ne futuris temporibus Fridericum Palatinum, ſed Carolum Badenſem, agnoſcerent Præfectum. Ita omnis Præfectura ad Badenſes rediiſſet. Res tamen in priſtino ſtatu permanſit. Palatinis Electoribus pars eorum dimidia ante bellum Palatino-Bavaricum A. 1504. non fuit erepta.

Non rara fuit Cæſarum conſuetudo, ut oppigneratas Imperii terras reluendi facultatem concederent; reluitio tamen non fieret, (*m*) vel ob pecuniæ defectum, vel quod poſſeſſor, opibus

(*l*) Extant hæ Literæ in Tabulario Bada-Badenſi.

(*m*) Advocatiæ Suevicæ, Friderico Bavaro oppigneratæ, reluitionem Leopoldo Auſtrio Wenceslaus Cæſar A. 1379. permiſit, & illa tamen ſub Ruperto Imp. nondum penes Auſtrios fuerat. MARTENE Collectio ampliſſ. Tom. IV. Col. 33. num. 19.

CAROL. I.

potens, pignus in alium transferre recusasset; id quod Carolus quoque noster expertus est; qui nec Palatinum nec Antistitis Argentinensis obtinuit partem.

§. VI.

Varia.

Eodem tempore (1453) octavam Lichtenbergicæ Dynastiæ partem à Ludovico Dynasta obtinuit Carolus; illam præsertim, quæ in Ortenavia Marchiam tangit. Fœdus quoque initum; virtute eujus Ludovicus Carolo A. 1457. bellum gerenti, suppetias tulit. (n)

In Comitiis Francofurtanis mense Septembri A. 1454. belli Turcici causa habitis, Carolus una cum Brandeburgico & Æneа Sylvio Gurcensique Episcopo Cæsaris vices peregit. (o)

Eodem anno Fridericus Imp. literis Neostadii datis, (p) Carolo & Bernhardo Marchionibus tuitionem Eslingæ, Suevorum Civitatis liberæ commisit. Virtute harum literarum per LX. annos in protectionem Badensem Eslinga recepta est. (q)

(n) HERZOG. *Chron. Alsatiæ* Lib. V. pag. 18.

(o) GOBELLINUS *Bonnensis Vicarius*, Pio II. Pontifici à secretis Epistolis, *Commentariorum Pii II.* Lib. I. pag. 23.

(p) Die Veneris post Martini.

(q) Utrumque instrumentum vide apud DATT. *de pace publ.* Lib. II. cap. IX. num. 15. & 17.

CAROL. I.

A. 1455. Imperator, ſcripto Neoſtadii diplomate, Carolo & Bernhardo fratribus privilegia, quæ ſequuntur, conceſſit: (r)

1. Quicunque in Marchionum terris facinus aliquod perpetraverint, res in eorum judicator tribunalibus.

2. Si quis hereditaria prædia in Marchionatu teneat, & de iis controverſia naſcatur, coram judicio, in cujus diſtrictu ſita ſunt, expediatur negotium.

3. Ne quis Marchionum Badenſium ſubditos aut officiales, rationibus nondum redditis, dominis invitis recipiat cives. (s) Huc usque Carolus comparuit pacificus.

§. VII.

Bellum Palatinum.

Arctum, quo Friderico Cæſari Marchio noſter fuerat junctus, affinitatis vinculum frequentibus cum Electore Palatino, cui Cæſar ſemper adverſabatur, litibus dedit occaſionem. Hic indignatus eſt pactum, quo Philippus Ingenuus in patruum contulerat Electoratum: Fridericus ex tutore Electoris evaſit Elector; Philippum, quem adoptaverat, nonniſi mortuus ſucceſſorem habiturus. Carolus, Cæſaris, affinis ſui, auctoritate inductus, Fridericum Electorem agnoſcere recuſavit.

(r) Die Lunæ poſt Palmarum.

(s) Diploma hoc extat apud LUNIG. *Reichs-Archiv Parte ſpeciali Continuat. II. IVte Abtheilung, IXter Abſatz* pag. 941. & apud SCHILTER. *Script. Rer. German. in Codice Dipl.* pag. 98.

Inter hæc novus Elector agnato suo, Ludovico Nigro, Bipontino, Stephani Simmerensis filio, perpetuo suo æmulo, intulit bellum & Tabernas Montanas A. 1455. obsedit. (t) Belli hujus occasione constitutus est dies, quo discordiæ Fridericum inter fratresque Badenses dirimerentur, & quidem Neoburgi; quod castrum ad Navam, olim caput Comitatus. (u) Placati ibi sunt animi hostiles. Duos inter Marchiones Badenses ad cœnam sedit Fridericus, brevique post Badæ eosdem invisit, multis lætitiæ testimoniis exceptus. Marchiones Heidelbergæ vicissim inviserunt Electorem festo Simonis & Judæ. Tum denique lis illa de investitura Castrorum *Graben* & *Stein*, quam constanter recusaverat Jacobus, a filiis terminata est Ille quidem à Friderico, ut tutore Electoris Philippi, hæc feuda accepit, sed ab eo, ut Electore, ea recipere recusaverat. (x) Enimvero ad officium vasalli obstrinxit se Carolus, si Curiæ Electoralis Palatinæ Pares ex ordine Comitum id faciendum esse feudali declaraverint judicio. Judices sederunt septem Philippus scilicet de Catzenelnbogen, Hesso

(t) De bello hoc TRITHEMIUS *in Chronico Hirsaug.* ad A. 1455. ubi Tabernas montanas, in festo Tiburtii Martyris, a Friderico Electore expugnatas fuisse tradit.

(u) Schloss *Neuenburg* hodie *Naumburg* ad Navam. Eberhardum *Comitem de Neuenburg* memorat KREMER. de *Comitibus Spanheim.* pag. 15.

(x) Narrat hæc *Anonymus Palatinus*, temporis illius scriptor, cujus Codex in scriniis Electoralibus Palatinis servatur, idiomate Germanico scriptus pag. 84. 166.

CAROL. I.

de Leiningen, Guilielmus de Virneñburg, Philippus de Hanau, Philippus de Rieneck, senior Johannes IV. Rheingravius de Dhaun; Bernhardus de Eberstein.

Hi die 30. Octobr. A. 1455. novi Electoris postulata probarunt. Carolus satisfecit sententiæ & solenni ceremonia vasallagium præstitit.

§. VIII.

Fœdus cum Palatino, aliaque.

Solennitatem decennale fœdus excepit, *Unionem* (y) quod vocant. In fœdere hoc Carolus & Bernhardus fratres, Marchiones, cum Friderico I. Electore convenerunt, ut per conventionales, quos vocant, Austregas, oriturae inter fœderatos lites componerentur. Si Palatinus est actor, ex Consiliariis Palatinis arbitri duo, ex Badensibus duo sumantur, hisque communis, ex Badensibus Consiliariis addatur arbiter. Austregales hi judices conveniant Bruchsalæ. Quodsi compositio non habeat locum, major suffragiorum numerus decidat. Arbitris (z) autem in duas discedentibus partes, arbiter communis (a) cui parti accedat, illa sit victrix. Sententia pronuntiata intra tres menses sortiatur effectum. Res ita tractentur, si Palatinus contra Badenses sit actor. Quod si Badensibus contra Palatinum sit actio, eadem Austre-

(y) *Einung.*

(z) Die Zusätze.

(a) Der Gemeine.

Auſtregalis Judicii obſervabitur ratio, niſi quod communis Arbiter, ex Conſiliariis Palatinis ſumendus, diem judicii, Bruchſalæ habendum, indicet atque judicio præſit. Arbiter communis debebat eſſe indigena, ab omni obligatione liber. Hæc fœderis A. 1455. initi ſumma.

Eodem anno Marchio noſter Georgio de Schauenburg, ex Ortenaviæ Nobilibus, adventitios inter Ellum Alſatiæ & Scheram homines dedit in feudum. (*b*)

A. 1456. Carolus ordini Antonianorum Eccleſiam in Niemburg prope Emmedingam tradidit.

A. 1457. idem Carolus cum civitate Argentinenſi quinquennale fœdus percuſſit contra quoscunque. Moguntinus Antiſtes & Fridericus, Palatinus Elector, excepti. (*c*)

§. IX.

At anno ſequenti mutata fuit animorum tranquillitas. Tum enim Carolus cum Theodorico Moguntino, Ludovico Bipontino, Alberto Auſtriaco, Alberto Brandeburgico, Ottone Stephanoque Palatinis, Ulrico & Eberhardo, Wirtenbergæ Comitibus Spiræ celebravit Conventum, cui etiam ex Comitum ordi- Conventus Spir. contra Palat.

(*b*) Alsat. Illustr. Tom. II. pag. 694.

(*c*) Die Lunæ poſt feſtum Pentecoſtes. Inſtrumentum in ſcriniis Argentinenſibus extat.

CAROL. I.

ne plures interfuerunt. Actum ibi de fœdere contra Fridericum Palatinum, cujus potentia cunctis ad Rhenum formidanda Principibus. Plerique de acceptis a Palatino injuriis conquesti sunt. Consiliis vero in diversa abeuntibus re infecta discessum est. (*d*) Carolus tamen cum Ludovico Bipontino decennale condidit fœdus. Ulricus Wirtembergæ Comes in Fridericum solus tum arma capessivit. Hic Margaretham, Sabaudicam principem, Amadei I. Ducis filiam, Ludovici Palatini Electoris viduam, duxerat uxorem; cujus dotem a Friderico fratre injuste detineri causatus est.

Turbæ cum Wirtemberg.

Carolus Badensis de finibus cum Ulrico lites tum alens, infesta Wirtembergico agro intulit signa. Mox tamen cum Ulrico in gratiam rediit, (*e*) contra communem ut se defenderet hostem. Socium inter eos fœdus paulo post initum reperio, (*f*) utrique funestum.

Flagrantibus Wirtembergicum inter & Palatinum discordiis, Carolus Ganerbiale Castrum Schauenburg, prope Oberkircham in Ortenavia situm, quod Nobiles Schauenburgici ab Eberfteinio Comite aliqua ex parte tenebant in feudum, occupavit. Palatinus, Præfecturæ Ortenavicæ dimidiæ possessor, composito

(*d*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 102. pag. 850.

(*e*) HACHENBERG. *in vita Frid. I.* Lib. II. pag. 59.

(*f*) De fœdere Carolum inter atque Ulricum A. 1460. die Martis post Matthæi inito, egit DATT *de pace publ.* Lib. I. cap. 27. num. 109.

Wirtembergico bello, Badense præsidium ejecit, pristinisque possessoribus restituit Castrum. (*g*)

§. X.

A. 1459. Carolus noster post Bernhardi fratris obitum totius Marchiæ regimen solus accepit.

Conventus Mantuan. Eodem anno ad Conventum Mantuanum, quem Pius II. Pontifex belli Turcici causa indixerat, cum Eistettensi & Tridentino Episcopis, accepta a Cæsare potestate, contendit. (*) In eo Conventu Pontifex privilegia de exemtione subditorum ab exteris & Westphalicis præsertim Judiciis, Marchioni ab Imperatore collata, hac lege firmavit, „ ut ejus subditi & terrigenœ ac etiam
„ eis commissi & pro quibus respondere tenentur, quique in
„ eorum tuitione (Advocatia) consistunt, non debeant
„ nec possint extra eorum dominia & judicia ordinaria patriæ
„ pro quacunque caussa evocari, trahi aut citari, dummodo
„ conquerenti coram ordinario judice justitia non denegata
„ fuerit. „

Judicia Westphalica. Occulta Judicia, quæ vocabantur Westphalica, apud Germanos tum adhuc viguerunt. A. 1459. Carolus Eslingæ Civita-

(*g*) Kemnat. *Cod. Mscpt. Palatinus* & ex eo Hachenberg. Lib. alleg. pag. 62. In eadem Ortenavia Neuenstein fuit feudum Badense. Adi Alsatiam Illustr. Tom. II. pag. 694.

(*) Gobelinus *Commentar.* Lib. III. p. 87.

CAROL. I.

ti quæ clientelam ejus agnoverat, per legatum injunxit, ne quis Civium Judicii Westphalici reciperetur Scabinus: Si qui autem jam fuerint recepti, ad judicia illa ne traherent concives; sed citationes, ab his judicibus factæ, in aulam suam mitterentur. Carolus inter ipsos Consiliarios suos tum habuerat Judicii Westphalici Scabinos, ad quos ante biennium Eslingensis Civitas pro illorum temporum provocaverat more. (*) At A. 1461. Carolus cum Friderico Palatino Electore, cum Ruperto Argentinensi Antistite, Alberto Archi-Duce Austriæ, aliisque Principibus & Civitatibus Imperii adversus Westphalica Judicia fœdus contraxit. (**) Maximilianus I. A. 1512. ea penitus aboluit.

§. XI.

Turbæ Mogunt. A. 1459.

Eodem anno (1459.) mortuus est Theodoricus Moguntinus Elector. Pars Capituli Dietherum Isenburgicum, pars Nassoviæ Comitem Adolphum elegit Antistitem. Fridericus Palatinus Adolphum, suffragiis licet inferiorem, defendendum suscepit. (*h*) Carolus Marchio, cum fratre suo Johanne, Trevirensi Archiepiscopo, Johanne Spirensi, Ludovico Bipontino Duce, Alberto Bran-

(*) DATT. *de pace publ.* Lib. IV. Cap. 4. num. 10. 11. 12. 67.

(**) Instrumentum exhibet MVLLER. in *Reichstags-Theatro sub Frider. IV.* I. Vorstell. Cap. IX. p. 126.

(*h*) SERARIUS *Rerum Moguntiacarum* Lib. V. pag. 774. HELWICHIUS *de dissidio Moguntino* Sect. I. num. 5. pag. 158. Tom. II. *Rer. Mogunt.*

deburgico & Ulrico Wirtembergæ Comite, in Dietheri partes transfivit. Fœderatis his Equefter Nobilium Ordo quoque adhæfit. Conventus Norimbergam indictus. Invitatus Palatinus Elector, præfens ut fuam ageret cauffam. Confluentibus eo Principum legatis, Epifcopus Eichftadienfis electus eft arbiter, qui damnavit Palatinum. Ita bellum ei indictum eft A. 1460. (*i*) Præcipuus turbarum auctor fuit Cæfar, gravi Fridericum profecutus odio, fpretis Imperialibus juffis, quod retinuiffet Electoratum, ut fupra oftendi, quodque Ludovico Bavariæ Duci, a Cæfare profcripto, fubminiftraffet auxilia. Fridericus, firmato ad pericula animo, poftquam finitimas fibi adjunxerat Civitates, atque Alberto Marchioni Brandeburgico, hofti, vicinum excitaverat hoftem, Ludovicum Divitem, Bavariæ Ducem, ipfe cum Ludovico, Haffiæ Landgravio, Moguntinum Archiepifcopatum adortus, occupato Schauenbergæ Caftro, (*k*) ad Pfederhemium oppidum copias fœderatorum proftravit, feptemque Comites, Eberfteinium, Leiningenfem, Naffovium, Hennebergicum, Runckelenfem, Gleichenfem & Ifenburgicum, Heidelbergam in ca-

(*i*) TRITHEMIUS *in Chron. Hirfaug.* & HACHENBERG. *in vita Friderici I.* Lib. III. pag. 71. feqq.

(*k*) Schauenburg Caftrum Archiepifcopale in Strata Montana tum a Friderico deftructum. ZEILER. in *Topographia Palatinatus Rheni* pag. 30. & JOANNIS ad SERARIUM *Rer. Mogunt.* Lib. V. p. 774.

CAROL. I.

ptivitatem abduxit. (*l*). Expugnato Pfedershemio, tantum Diethero terrorem injecit, ut Badensi, Bipontino, Brandeburgico ceterisque fœderatis exclusis, particularem cum Palatino iniverit pacem.

Carolus pacis arbiter.

Hic omnem dein belli molem in Bipontinum convertit, qui post Pfedershemianam cladem Meisenhemium confugerat. Ibi a Friderico obsessus, in eas conjectus est angustias, pacem ut peteret supplex, quam interventu Caroli Badensis impetravit; qui & ipse paulo ante cum Friderico in gratiam redierat. Marchio cum Henrico Pappenhemio, Petro Cardinali & Episcopo Augustano, Johanne Eistettensi a Cæsare constitutus est, ut lites has Palatinum inter & Bipontinum componeret. (*m*)

§. XII.

A. 1460. cum Schauenburgicis Ortenaviæ & Alsatiæ Nobilibus (*n*) ob Schauenburgi & Bernbaci Arces orta sunt Carolo dissidia, inter quæ fratres ejus Georgium & Marcum, Nobiles isti ceperunt & in Isenheimensi Sundgoviæ arce tenuerunt captivos. Carolus Isenhemium obsedit. Fridericus I. Elector Palatinus, Imperialium Civitatum Alsatiæ præfectus, Goerzium de Adelsheim,

(*l*) TRITHEMIUS & HACHENBERG. locis alleg.

(*m*) Tabular. Bada-Badense.

(*n*) Schauenburgicam familiam exponit ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. pag. 693.

ſubpræfectum ſuum miſit, ut turbas componeret. Conditiones, ſub quibus liberati ſunt captivi, in Georgii exponimus vita.

Liberalitas in Gemmingen.

Eodem anno Carolus Dieterico de Gemmingen propter officia, patri, fratribus ipſique exhibita, caſtrum & vicum Steineck, vicos Dieffenbronn, Hamberg, Schellbraun, Hohenwarth, Neuhauſſen, Mülhauſen & Lehningen, cum juribus annexis & ſpeciatim ſilvam *Hagenſchieſs* aliaque, quæ Jacobus Marchio a Gemmingenſibus & Hirſaugienſi monaſterio acquiſiverat, literis Pforzhemii datis, in feudum conceſſit. (*o*)

Collegiata Pforzheim.

Tunc temporis quoque a Pio II. Pontifice obtinuit Carolus, ut Parochialis S. Michaëlis Pforzheimenſium Eccleſia, cum XXI. Capellaniis, ad eam pertinentibus, in Collegiatam converteretur. (*p*) Creati ſunt XII. Canonici totidemque Vicarii. Decanus conſtitutus eſt Capituli præſes. Hoc Principi ſuo promiſit, non adquiſiturum ſe bona, quæ ei precarias, preſtarias aliave tributa perſolvunt.

§. XIII.

Turbæ Mogunt. A. 1461.

A. 1461. novas in Germania turbas excitavit Ludovicus Dives, Bavariæ Dux, Epiſcopum Eiſtettenſem bello aggreſſus. Imperator Ludovicum ejusque ſocium Albertum Auſtriacum hoſtes publicos dixit, atque Alberto Brandeburgico, Carolo Baden-

(*o*) Lünig. *Reichs-Archiv Parte ſpeciali* Continuat. III. pag. 151.

(*p*) Bulla data eſt 3. Kal. Decembr. 1460.

CAROL. I.

ſi & Ulrico, Wirtembergæ Comiti, ſummam belli in eos commiſit. (q) Expeditionibus contra Ludovicum non interfuit Carolus; de ſua ſecuritate ſollicitus. Fridericus enim Palatinus Elector, novos eodem tempore motus concitavit. Dietherus, nuper electus Moguntinus Præſul, & a Pio II. Papa probatus, libertatis Eccleſiaſticæ Germanorum defenſor, moveri non potuit, ut ſolveret Annatas, aliisque in rebus, quas Pontifex ab eo exegit, præſtaret obſequium. Depoſitus ergo Papali ſententia, eique ſuffectus eſt æmulus, Adolphus Naſſoviæ Comes, quem armis nuper defenderat Fridericus Elector. Hic jam in contraria verſus, una cum Landgravio Haſſiæ, Cattimeliboci & Iſenburgi Comitibus defendit Dietherum, Papæ Cæſarique exoſum. Dietherus Eccleſiæ Moguntinæ caſtra & oppida plura Stratamque Montanam pro ſumptibus belli tradidit Friderico Palatino; addita lege, ut omnia in poteſtate ejus manerent, donec centies mille redimerentur florenis. Mira rerum converſio. Pro Adolpho ſtant Principes, qui anno ſuperiore in eum gladios ſtrinxerant; & inter hos fratrum Badenſium triga, Trevirenſis & Metenſis Antiſtites cum Carolo Marchione. (r) Huic Adolphus ſtipendii nomine Alges-

(q) *Am Pfinztage nach S. Margarethen Tag.*

(r) Adolphus, ex Naſſoica gente ortus, Badenſium erat patruelis. Mater ejus fuerat Margaretha, filia Bernhardi Marchionis. JOANNIS ad SERARIUM *Rer. Mogunt.* Lib. V. pag. 778.

Algeshemium, Gauubeckelenhemium, Drommershemium, Ockenhemium, Windeshemium, Kembdenium, cum vectigalibus nonnullis quoque contulit in pignus. (*s*) Palatinus loca quædam eripuit Adolpho. Marchio Elveshemium clauserat obsidione, sed re infecta recessit. (*t*)

§. XIV.

Dietheri & Palat. proscriptio.

Pius II. prosperis Friderici successibus injecturus moram, Dietherum, Fridericum & socios diris repetitis devovit. (*u*) Fridericus Cæsar publicos eos judicavit hostes; ac Imperii Civitatibus injunxit, ut a perduellium societate recederent. Dietherus, Ordinibus innocentiam probaturus, non modo a Pontifice ad generale provocavit Concilium, sed & scripto ad Principes & Civitates in publicum edito de injuria sibi facta conquestus est, injusta Pontificis sententia se dignitate privatum, quod libertatem & jura Imperii contra eum defenderit. Adolphum, Johannis Trevirensis, Ludovici Veldentini, Caroli Badensis & Joannis Nasso-

(*s*) TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* ad A.1461. JOANNIS ad HELWICHIUM de *dissidio Mogunt.* Sect. III. pag. 161. qui insuper addit, singula hæc loca a Carolo A.1466. Philippo Comiti Cattimelibocensi fuisse oppignerata.

(*t*) HACHENBERG. Lib.IV. pag. 114.

(*u*) A.1462. HELWICHIUS & JOANNIS loc. alleg. pag. 163. & 164. MÜLLER. *Reichstags - Theatr. sub Frid. III. IVte Vorstellung.* cap. 22. §. 3. pag. 128.

CAROL. I.

vii auxilio fultum, contra fidem, jurejurando adſtrictam, delatum a Pontifice ſacerdotium uſurpare; ſpreto ac rejecto Principum, quos controverſiæ componendæ nominaverat, judicio. Addit porro ſocios Adolphi nexu vaſallitico ſibi eſſe devinctos; Carolum Badenſem ſibi plurium annorum ſocietate conjunctum; cujus formula cautum, ne dicto factove alter alteri injuriam inferret, ejusve hoſtibus conſilium præberet aut opem. Enumerat denique Principes, quorum arbitrio controverſiam ſubmittit. (x).

§. XV.

Marchio Dux belli contra Palat.

Marchio e contra & ſocii multis de cauſis defendendum ſibi Adolphum putarunt. Præcipua fuit, quod Fridericus Palatinus, contemta Cæſaris & Pontificis auctoritate, dictatorem Germaniæ ageret; omnibus finitimis minitans jugum. Imperator literis menſe Majo A. 1461. datis, (y) Carolo Marchioni, Ulrico & Eberhardo Wirtembergæ Comitibus bellum contra Palatinum commiſerat, (z) alioque anni inſequentis diplomate (a) Civitatibus Præfectorialibus Alſatiæ injunxerat, ut Fridericum, Cæſari

(x) Scriptum hoc, die Martis poſt Dominicam Lætare A. 1462. datum, exhibet LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 105. & MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. IVte Vorſtell.* cap. 20. §. 1. p. 115.

(y(Die Lunæ ante Aſcenſionis.

(z) Die *Reichs-Hauptmannſchaft.*

(a) Ciliæ dato.

refractarium, non agnoscerent Praefectum, sed Marchionem Badensem. Similes literas eodem die ad Praefectoriales Ortenaviae Civitates perscripsit, (b) ut supra notavi.

Fridericum ergo Marchioni graviter iratum quis tandem mirabitur, quum ad frangendas Palatini opes Caesar uteretur Badensibus. Extat in scriniis Palatinis libellus ad Imperii Principes, acri stilo Marchionem perstringens, decennale quod fregerit foedus & vasalliticam fidem. Marchio violenta Palatini consilia publico quoque scripto exposuit; actorum suorum caussas Caesaris ac Pontificis judicio adscribens. (c)

Ut autem fortunas suas contra Palatini vim efficacius defenderet, cum Johanne Spirensi, Ludovico Bipontino & Ulrico Wirtembergico die Martis post Palmarum A. 1462. arctius foedus inivit, quo cautum, ut junctis viribus Diethero & Friderico bellum inferrent, nec ante ponerent arma, quam in Moguntina sede confirmarint Adolphum. (d)

Ineunte igitur anno 1462. magnis animorum motibus instauratum est bellum; ita quidem ut caedibus, incendio, rapinis

(b) Extant Literae in Tabulario Bada-Badensi.

(c) Apologia Marchionis, die Veneris post Exaudi A. 1462. scripta, una cum literis ad Wilhelmum, Saxoniae Ducem, extat in MÜLLER. loc. alleg. cap. 22. p. 129. seqq.

(d) JOANNIS ad HELWICHIUM *de dissidio Moguntino* Sect. IV. p. 164.

CAROL. I.

utrimque sæviretur. Carolus duplici via in Palatinatum irrupit, atque obsesso Neoburgi Castro, Electorem, in Moguntinis terris hærentem, ad sua defendenda excivit. (e)

Philippus Burgundiæ Dux & Theodoricus Coloniensis Præsul inter belligerantes instituerunt colloquium prope Moguntiam, ubi conventum, ut re denuo cum Principibus deliberata, legati d. V. Julii cum potestate componendi pacem Francofurtum venirent. (f) Bada-Badense Tabularium exhibet Literas, scriptas Heidelbergæ die Mercurii post festum Corporis; ex quibus apparet, inter ipsum Fridericum & Carolum de arbitris constituendis super lites, quæ jam ab A. 1461. inter ipsos ortæ, serio actum fuisse.

§. XVI.

Pugna Seckenhemiana.

Rebus ita dispositis fama, ab ipso Friderico haud dubie sparsa, increbuit, eum cum copiis in Bavariam abiisse. Fama hac Marchio & frater ejus, Metensis Antistes, Johannes Spirensis Episcopus, Ulricus Wirtembergæ Comes excitati cum sex mille peditibus & octingentis equitibus terras Palatinas invaserunt. Heidelshemium oppidum obsidione cinxerunt; quod cum bene munitum ac defensoribus instructum deprehendissent, soluta obsi-

(e) Cel. KREMER. in *vita Friderici Victoriosi*, quæ jam sub prelo Lib. III. §. 27. & 31.

(f) NAUCLERUS ad hunc annum, HELWICHIUS *de dissidio Moguntino* Sect. VI. pag. 172.

dione, haud procul ab Heidelberga castra posuerunt. Tria peditum millia & equites quadringenti, ab Adolpho in subsidium missi, se fœderatis junxerunt. Hi, relicto in castris peditatu, cum octingentis equitibus (*g*) in campo late patente Rhenum inter & Nicrum, juxta Seckenhemium, Pagi Lobodunensis vicum, palantes quum agerent, rerum suarum nimium securi, Fridericus, quem longinquum crediderant, eos ex improviso aggressus est d. XXIX Junii ex silva vicina cum mille equitibus (*h*) subito prorumpens. Singuli equites suum peditem vehebant; qui ex equis desilientes hostem imparatum adorti, ad deditionem coëgerunt. Spirensis Episcopus solus evasit. Ceteri omnes capti. Marchio cum Johanne Fleckensteinio XXVI. Dynastis & CXX. Nobilibus in Friderici Palatini potestatem pervenit. Pauci occubuerunt in prœlio. Copiæ, quæ in castris remanserant, audita Principum clade, sibi fuga consuluerunt. Victor a cæde fugientium abstinuit, copiisque reductis eodem, quo pugnatum est die, Ludovicum Bavariæ Ducem, socium, de victoria & trium Principum captivitate literis reddidit certiorem. (*i*)

(*g*) Numerum hunc ipse Fridericus victor in literis ad Bavarum ponit.

(*h*) Helwichius Sect. VI. cum Trithemio ait, Fridericum 700. Equites habuisse illisque 300. addidisse Dietherum.

(*i*) Literæ hæ extant apud Crusium *Annal. Suevicor.* Lib. VII. Part. III. pag. 409. Lehmann. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 106. pag. 865. & seq.

§. XVII.

Marchio captivus.

Principes Heidelbergam ducti XIII. mensium captivitate in arce detenti sunt. (*k*) Carolum præ reliquis durius habuit Fridericus, vinxitque catenis. (*l*)

Annus hic Moguntinæ Civitatis libertati quoque fuit fatalis. Adolphus enim, sociis suis licet devictis, animo tamen invictus urbem die XXVII. Octobr. ejusdem A. 1462. nocturno tempore occupavit sibique adeo & successoribus in perpetuum subjecit.

Typographiæ Faustianæ & Schefferianæ literarum fusarum sodales, Moguntinis huc usque muris inclusi, occasione hac per Europæum dispersi sunt orbem.

HELWICH. *de dissidio Moguntino* Sect. VII. pag. 176. In campo pugnæ monumentum victoriæ dein poni curavit Fridericus.

(*k*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* A. 1462. ex quo FREHERUS peculiari libello imprimi curavit vitam Friderici I. Pal. cui notas adjecit. GOBELLINUS in Commentariis Pii II. Lib. IX. HELWICH. loc. alleg. Traditio est, primas epulas captivis sine pane exhibitas, quod segetes perdidissent, quam rejicit FREHERUS in notis ad TRITHEMIUM de vita Friderici.

(*l*) Ita ANONYMUS *scriptor Palatinus* illius ævi in Tabulario Palatino Electorali servatus. GOBELLINUS in *Commentariis Pii II. Pont.* Lib. IX. pag. 121. ait: „ Carolus Badensis captus & manicis vinctus ferreis, in „ carcerem tetrum raptus est. „ Ulricus quoque Wirtenbergicus, literis ex carcere datis, conquestus est, se in vincula conjectum lignea,

Finiendis his ad Rhenum & in Bavaria turbis, liberandisque Principibus, conciliante Georgio, Bohemiæ Rege, conventus Neoſtadii Auſtriæ & Pragæ A. 1463. inſtituti ſunt. Ad quos legati ex omni fere Germania properarunt. Compoſita pax inter Cæſarem & Bavariæ Ducem, ſed cum Palatino victore res tranſigi non potuit; quod inveſtituram Palatinatus pertinaciter ei Cæſar negaret. (*m*) Pius II. liberandis e captivitate Principibus, ad Philippum, Burgundiæ Ducem, ſe convertit, datisque ad eum literis & miſſo Franciſco Toletano legato, eum hortatus eſt, ut afflictam Adolphi Naſſovii & captorum Principum fortunam ſuis opibus erigeret; (*n*) ſed nihil profecit. Onuphrium Tricaricenſem denique præſulem & Petrum Ferrici, Decretorum Doctorem ad Palatinum ablegavit; quibus Brandeburgicus Marchio & Henricus Pappenheimius ſeſe junxerant, Cæſaris legati. (*o*)

---

cippo & pedica conſtringi. Notanda hæc contra Hachenbergium aliosque rerum Palatinarum & Moguntiacarum ſcriptores, qui Fridericum liberaliter habuiſſe captivos perſcribunt.

(*m*) Literas has Pii II. Pont. exhibet *Auctor Anonymus Paralipom. Urſperg.* pag. 320. HELWICHIUS loc. cit. Sect. VIII. pag. 178. & MÜLLER. loc. alleg.

(*n*) HACHENBERG. Lib. V. pag. 149.

(*o*) In Bada-Durlac. ſcriniis extant literæ Adolphi, Electoris Mogunt. & Alberti, Marchionis Brandeburg. ad Marcum, Canon. Argent. filium Caroli, quibus eum hortantur, ne turpes aut duras conditiones pro Patre ineat cum Friderico I. Electore Palatino.

CAROL. I.

Horum interventu Principes libertati restituti fuerunt Anno 1463. (p)

§. XVIII.

Duris conditionibus liberatur.

Carolus noster (q) Dominica Reminiscere A. 1463. Literas tradidit Electori, quibus ei pro damnis illatis, superiorem Comitatum Spanhemio-Cruzenacensem, cum omnibus, eo pertinentibus, concessit, ita tamen, ut XXXXV. mille florenorum Rheni pretio relui posset.

Eodem

(p) De conditionibus, quibus ceteri dimissi sunt Principes, vide TRITHEMIUM. TSCHUDIUS *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 623. seq. in lytro Principum definiendo erravit, uti & HACHENBERGIUS in *Histor. Frid. I.* Lib. V. pag. 149. ubi de Georgio Metensium præsule *quadringenta quinque millia* legitur, sed legendum: *quadraginta quinque millia* & p. 150. lin. 6. ubi de Carolo March. Badensi *quinquaginta millia* florenor. legitur, sed legendum: *quadraginta.* Erravit hic quoque ANONYMUS in *Chron. Wirtenb.* apud SCHANNATUM *Vindem. Literar.* Collect. 2. NAUCLERUS fol. 966. Item ANDREAS PRESBYTER in *Chron. Bav.* apud SCHILTER. *Script. Rer. Germ.* pag. 64. Falsa hinc inde vel erronea de hoc bello vide in ANONYMO *Chronici Thuring. & Hassiæ* in SENCKENBERG. *Select. Juris & Histor.* Tom. III. p. 435.

(q) TRITHEMIUS in *Chron. &* in *Rebus gestis Friderici Palat.* oppidum hoc *Bonheim* sive *Bensheim* vocat corrupte. Idem loc. alleg. juri quoque venandi piscandique inter Selsam & Germershemium renuntiasse Carolum falso scribit. HELWICHIUS *de dissidio Mogunt.* Sect. X. pag. 180. & *Electa Juris publici Palat.* Part. II. p. 76. 84. 154. 166.

Eodem anno & die tradidit Friderico Electori Castrum & oppida Besigheim & Beinheim, (*r*) cum vicis Lœchickheim, Walheim & Freudenthal, ita quidem ut XXXV. mille florenis reluibiles essent.

Renuntiavit quoque Carolus fœderi, quod cum Ulrico Wirtemberg. & Episcopo Spirensi iniverat. (*s*) Contractus matrimonialis, inter Caroli I. filium & Ulrici, Comitis Wirtemberg. filiam initus, hac conventione rescissus est.

Præterea XX mille florenos Electori se parata pecunia, certis temporibus pro sua & suorum liberatione soluturum die Mercurii post Judica promisit.

Die Lunæ post Oculi 1463. Carolus renuntiavit juri redimendi Heidelshemium ut & Eppingam, quam pignus Imperii Marchiones possederant; Bernhardus Marchio, Ludovico Electori Palatino pro X mille florenis oppigneraverat. (*t*)

Die Mercurii post Quasimodogeniti idem Carolus Friderico promisit, se intra anni spatium cum Papa & Imperatore eum reconciliaturum, litesque inter Dietherum & Adolphum compositurum esse, ex placito Electoris. Reconciliatio si non habitura sit

(*r*) Vide nota (*q*) pag. 176.

(*s*) Lege supra ad A. 1462.

(*t*) *Codex Mscrpt. Anonymi Spirensis*, coætanei scriptoris, in Palatino Electorali Tabulario & TOLNERUS in *Histor. Palat.* p. 66.

CAROL. I.

locum, XXX mille florenos, præter ſummas prædictas, ſe ſoluturum, Marchio promiſit. Metenſis Epiſcopus & Ulricus Wirtemberg. ſinguli quoque X. mille florenos Electori ſe ſoluturos ſpoponderant, Papa ſi flecti non poſſet.

Præter hæc omnia Pforzhemium quoque Caſtrum & oppidum Palatino in feudum maſculinum, XL. mille florenis reluibile, offerre coactus eſt Marchio. (*u*)

Quin & juribus ſuis in Caſtrum Neuen-Beymberg, in Caſtrum & vallem Nanſtul, renuntiavit Carolus; Friderico permittens, ut Greventhan & Leiningæ Veteris partem relueret.

Conventum eſt denique, ut Elector jus conductus Bretta Pforzhemium, Marchio Pforzhemio Brettam exerceat:

§. XIX.

Palatinum cum Mog. Cæſare & Pont. conciliat.

Ita cum Friderico Palatino & ſociis reconciliatus eſt Carolus. Dietherum inter & Adolphum mox conciliavit inducias; (*x*) ejusdem auctoritate in pacem converſas. Dietherus oppidis quibusdam, quoad viveret, retentis, Moguntini Antiſtitis dignitati renunciavit. (*y*)

(*u*) A. 1740. Carolus Fridericus Marchio jus hoc ab Electore Palatino redemit.

(*x*) MÜLLER. in *Reichstags-Theatro ſub Friderico III. IVte Vorſtell.* cap. 32.

(*y*) GUDENUS *Cod. Dipl. Mogunt.* Tom. IV. pag. 375. GOBELLINUS in *Comment.* Lib. XII. pag. 345. HELWICHIUS & JOANNIS loco cit. pag. 189. & 190.

Poſt hæc Carolus de Friderico cum Pontifice Cæſareque reconciliando ſollicitus, Oeringæ, Comitatus Hohenloici oppido, die Martis poſt Dominicam Eſto mihi, A. 1464. conventum inſtituit; ubi præſentibus Onufrio Tricaricenſi & Petro Ferrici Legatis Pontificis; Alberto Marchione Brandeburgico & Henrico Pappenhemio, Oratoribus Cæſaris, ſtatutum, ut Fridericus Palatinus, die Lunæ poſt Lætare per eosdem legatos diris expediretur Wormatiæ. (z) Bulla abſolutionis a Pontifice miſſa; adnitente præſertim Adolpho Moguntino; qui ſarciendis, quæ in bello hoc acceperat damnis, triginta florenorum millia Carolo Badenſi transſcripſit. (a) Hic eodem anno triennale fœdus cum Eberhardo Wirtembergæ Comite inivit.

Vix ſopitæ fuerunt Rheni Superioris turbæ quum A. 1465. Galliæ Belgicæ motus eum vocarunt ad Moſam; de quibus in fratris ejus Marci differemus Hiſtoria.

§. XX.

A. 1467. Henricus Wirtembergæ Comes, Coadjutor Moguntinæ Eccleſiæ ab Adolpho creatus, propter conſtantem Friderici Palatini diſſenſum, arbitrali Caroli Marchionis ſententia di- Acta ab A. 1467.

(z) Joannis ad Serarium *Rer. Mogunt.* Lib. V. p. 780.

(a) Joannis ad Serarium loc. alleg.

CAROL. I.

gnitatem iterum deposuit, præfectura Bischoffshemiana sibi modo servata. (*b*)

A. 1468. Sigismundus Dux Austriæ ut & Equester D. Georgii in Suevia ordo, fœdere Villingæ inito, fœderis judicem Carolum Marchionem constituerunt. (*c*)

Eidem Fridericus IV. Imp. propter operam, quam exercitus Imperii Præfectus nupero bello Cæsari navaverat, speciale privilegium tribuit, (*d*) ut qui in Marchicis terris habitarent, dubiis natalibus orti, (*Bastard*) solius Marchionis, nec ullius alterius juri subessent. Sed & alio diplomate a Cæsare tum obtinuit Marchio, ut impediendis vectorum fraudibus, intra unum a Pforzhemio milliare, non super consueta tantum, sed alia quacunque via exigi posset vectigal.

Austriacam Alsatiæ & Brisgoviæ Præfecturam tum temporis administrasse Marchionem, jam alibi observavimus. (*e*)

(*b*) GUDENI *Cod. Diplomat. Mogunt.* Tom. IV. pag. 402. & JOANNIS ad SERARIUM loc. alleg. pag. 784.

(*c*) DATT de *Pace publ.* pag. 249.

(*d*) Datæ sunt literæ Græcii die S. Marci. Extant in LUNIGII *Reichs-Archiv Part. Spec.* Cont. II. *IVte Abtheilung*, *neunter Absatz* pag. 942. & in SCHILTERI *Scriptor. Rer. Germ. inter Diplom.* pag. 99.

(*e*) ALSAT. ILLUSTR. Tom. II. pag. 598. Præfectura hæc Austriaca Alsatiæ & Brisgoviæ diversa fuit a Præfectura Alsatica decem Civitatum, quæ Imperialis, non Austriaca fuit.

CAROL. I.

A. 1469. Carolus ulteriorem Spanheimenſem Comitatum, pignoris jure, Palatino tradidiſſe ſcribitur; (*f*) quo anno cum Eberhardo & Ulrico, Comitibus Wirtembergæ, fœdus Brettæ contraxit; (*g*) ſequenti tamen anno ipſe & Stauffenbergenſes Alſatiæ Nobiles iisdem Wirtembergicis bellum denuntiarunt; vicis aliquot exuſtis compoſitum. (*h*)

§. XXI.

Acta ab A. 1471.

A. 1471. Carolus cum Chriſtophoro filio ad Comitia Ratisbonenſia ſe contulit; quæ belli Turcici cauſa Fridericus Imp. indixerat. Hic Ratisbonæ agens, Carolo ejusque ſucceſſoribus & ſubditis perpetuam immunitatem a vectigali Kogenheimenſi prope Benfeldam Alſatiæ conceſſit, (*i*) quod a Wilhelmo, Argentinenſi Epiſcopo, Hittenhemii & Matzenhemii erectum, a ſucceſſore Ruperto in Kogenheim translatum. Imperator vectigal hoc tanquam illicitum & absque conſenſu deceſſorum ſuorum inſtitutum perſtringit.

(*f*) *Electa Juris publici Palatini* Part. II. p. 166.

(*g*) DATT pag. 194. & 249.

(*h*) CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. III. p. 431. & HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. II. p. 127.

(*i*) Die Lunæ poſt Margareth. Extat Diploma in LUNIG. *Reichs-Archiv* loc. cit. p. 943. & SCHILTER. loc. alleg. p. 100.

CAROL. I.

In iisdem Comitiis legati quum comparuissent Spirenses, deprecaturi bellum, quod Friderico Palatino Imperator indixerat, causam suam Carolo Marchioni, quod magna ejus apud Cæsarem auctoritas, commendarunt. Carolus ab Imperatore impetravit, ut Spirensium legati ad solium ejus admitterentur. Marchione itaque cum filio & Rudolpho Sulzensi præsentibus legati suas exposuerunt rationes, ob quas Ludovico Veldentino, quem Cæsar militiæ Imperiali contra Fridericum Palatinum præfecerat, auxilia ferre nequirent. Cæsar eos benigne audivit, & Marchione interprete usus, Spirensibus remisit militiam. Cæsar id quidem literis firmare negavit; at per Marchionem Moguntino Electori injunxit, ut responsionem, quam Spirensibus dederat, actis Cancellariæ inferret. (*k*)

Sub finem A. 1471. Carolus cum Christophoro filio & Georgio fratre, Metensi Episcopo, Heidelbergæ in Aula Friderici Electoris versatus est, litibusque Wertheimenses inter Comites & Wallbronnenses Nobiles componendis operam impendit; (*l*) anno sequenti terminaturus dissidia inter Consules Spirenses, quæ dirimenda ei commiserat Cæsar. (*m*)

(*k*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. III. p. 882. seq. MÜLLER. in *Reichstags-Theatro sub Friderico III. Vte Vorstell.* cap. 10. p. 426.

(*l*) BURGERMEISTER. *Cod. Dipl. Equest.* Tom. I. p. 833.

(*m*) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 118. p. 921.

A. 1472. Corolus Stützheimensem pagum Hattstadiensium, Alsatiæ nobilium, interitu ad Imperium redeuntem, a Friderico IV. Imperatore obtinuit, quem ille dein Reinholdo Volschio de Ober-Ehenheim tanquam subfeudum concessit. (*)

§. XXII.

A. 1473. Fridericus IV. Imp. Carolum Badæ invisit, ultra mensem cum eo versatus. Ibidem Rupertum Argentinensem Antistitem de Episcopatu & regalibus investivit. Marchio dein Cæsarem comitatus est Argentinam, & inde Treviros, (n) ubi Carolus Audax, Burgundiæ Dux, a Friderico Imp. Geldrici Ducatus investituram accepit. (o) Burgundi magnificentiam in Conventu hoc mire extollunt illius temporis Annales. (p) Acta ab A. 1473.

A. 1474. Carolus Margarethæ Albæ feminarum Abbatissæ literas commendatitias ad Episcopum Spirensem, pro obtinenda confirmatione concessit, simulque Steinensem Scultetum monasterio præfectum assignavit. (q)

(*) De Stüzheimensi hoc pago agit Alsatia Illvstr. Tom. II. p. 259.

(n) Petri *Suevia Eccles.* pag. 679. Koenigshov. *Contin.* p. 368. Paralipom. Ursperg. pag. 326. Lehmann. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 112. pag. 892. Müller. in *Reichstags-Theatro sub Friderico III. Vte Vorstell.* cap. 32. p. 556.

(o) Mappii *Annales Cliviæ Ducum* Tom. III. p. 22.

(p) Cominaeus Lib. II. cap. 8.

(q) *Scriptum Bada-Badensium contra Frauenalb Documentor.* p. 110.

Idem eodem anno legatos suos cum Electoris Palatini legatis ad Carolum, Burgundiæ Ducem, misit Brisacum, quum hic Brisgovicas & Alsaticas Domus Austriacæ terras a Sigismundo Archiduce A. 1469. oppigneratas, (r) inviseret. Sed & paulo post Marchio nuntios misit Basileam, qui de Brisgovia & Alsatia Austriaca, ex manibus Caroli Audacis liberanda cum Sigismundo Archiduce, cum Basiliensi & Argentinensi Episcopis, cum Civitatibus & Electore Palatino deliberarent. Paulo post in Conventu Constantiæ, Martio mense, conventum, ut Carolo Audaci octogies mille florenorum summa redderetur, atque adeo Sundgovia & Brisgovia Austriacæ ex ejus manibus reciperentur. Tum vero Sigismundus Austriacæ Domus nomine renunciavit juribus in terras, quas Helvetii Austriacis, Constantiensis Concilii tempore, abstulerant. (s)

Eodem anno Carolus legatos quoque suos ad Comitia Augustana ablegavit, (t) in quibus expeditio contra Carolum Burgundiæ Ducem, qui Novesium obsederat, decreta est. Carolus cum Christophoro filio in auxilium profectus est Cæsaris; cumque

(r) TSCHUDI *Eydgenossische Geschichten* Part. II. Lib. XIV. p. 708. STUMPF. *Schweizer-Chronic* Lib. XIII. cap. 16. pag. 737. PONTUS HEUTERUS *Rer. Burgund.* Lib. V. cap. 10.

(s) URSTIS. *Chron. Basil.* Lib. VI. cap. 5. p. 437. HERZOG. *Chron. Alsat.* Lib. II. pag. 121.

(t) LEHMANN. *Chron. Spir.* Lib. VII. cap. 113. p. 901.

que exercitus Imperii, relicta Colonia, contenderet Novesium ipse cum Friderico Imp. & Alberto Brandeburg. aliisque Principibus novissimum secutus est agmen. (*u*)

§. XXIII.

Motus hi induxerunt Carolum nostrum, ut eodem anno 1474. Ortenaviæ Nobiles, ab Imperio pendentes, ad XV. annorum fœdus ineundum impelleret. Primordia hæc Corporis Equestris Ortenaviæ; cujus finis erat securitas publica, Austregarum introductio; Pacis publicæ primitiæ. Constitutus est Director, (*Hauptmann*) qui cum assessoribus lites dijudicaret, ferretque sententias. Windeckii, Bachii, Rœdereri, Stauffenbergii, Schauenburgii, Neuensteinii, Pfauii, Kroschweylerii, præcipua erant novi hujus corporis membra, quod ad Comitia olim Cæsar vocavit. (*x*)

Corporis Equestr. Ortenav. origo.

§. XXIV.

Carolus partes aliquas vici Königsschaffhausen comparavit; Castrum Heidweiler cum vicis Balrechten & Dottingen permutavit, quos deinceps Trutperto, Dynastæ in Stauffen, dedit in feudum.

Accessiones terrarum.

(*u*) FUGGER *Oesterr. Ehrenspiegel.* Lib. v. cap. 24. p. 815.

(*x*) DATT *de pace publica* Lib. III. cap. 6. num. 14. pag. 543. & Lib. V. cap. 4. num. 18. pag. 583.

Ginglingam cum pacto retrovendendi acquisivit. Bickensohl, Nimburg, Bottingen & vici Weiler tertiam partem coëmit. (y)

Vicum Ottenbrunn cum juribus annexis suo & Bernhardi fratris nomine Wolffio Abbati Conventuique Hirsaugiensi tradidit A. 1457. vicosque Hustatt, Wiler, Scheltpronn & Hohenwart in compensationem accepit. (z)

§. XXV.

Mors & Character.

A. 1475. Carolus I. obiit peste, Badæque sepultus est. (a) Princeps togatis & sagatis virtutibus Principes inter Badenses conspicuus, apud Fridericum Cæsarem affinem gratiosus; apud Ordines Imperii auctoritate pollens; ob æquitatis famam gravissimis Imperii negotiis adhibitus. AENEAS SYLVIUS, (b) virtutis ejus bellicæ præco, clarissimis Germaniæ sui temporis Ducibus, Friderico Palatino Electori & Alberto, Austriæ Archiduci eum annumerat; quos omnium judicio habitos fuisse dignos ait, qui copiis contra Turcas educendis præficerentur.

(y) Loca sunt Marchionatus Hachbergæ.

(z) BESOLDUS *Document. Wirtenb.* p. 586.

(a) JUNGLERUS in *narratione genealogica Mscrpt. Domus Badensis.* Caroli I. & patris ejus Jacobi vitas delineatas vide in *Programm.* Cel. SACHSII A. 1757. seq.

(b) Libello de Germania cap. 67.

CAROL. I.

Reprehendas in Carolo, quod animo non satis firmus & constans, in colenda tamen Imperatoris, Principis inconstantis & debilis, amicitia constantior, consilia sua ad voluntatem ejus plerumque direxit; promovendis Cæsaris commodis potius, quam suis intentus. Turbis, a quibus ille medius & spectator tranquillus abstinere potuisset, absque necessitate se immiscuit; id quod Moguntina ejus bella satis demonstrant. In utroque comparuit, Cæsari ut placeret ac Papæ.

§. XXVI.

Uxor & Liberi.

Uxor Caroli I. fuit Catharina, Ernesti ferrei Archiducis Austriæ filia, quæ voluntate & consilio Friderici IV. Imperatoris & Alberti Austriæ Ducis, fratrum suorum ei desponsata A. 1446.

Fratres sorori XXX mille Ducatorum florenorum promittunt. Jacobus Marchio totidem filio Carolo promittit & pignoris loco Dynastias Hachberg & Höhingen, quartam partem Dynastiarum Mahlberg & Lahr ei concedit.

Catharina una cum Imperatrice Eleonora & legato Pontificis A. 1463. operam dedit, ut inter Fridericum Imperatorem & fratrem ejus Albertum restitueretur concordia. (c) Obiit A. 1493. d. XI. Septembr.

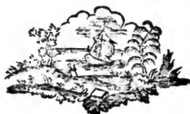
(c) ROO *Histor. Austr.* FUGGERI *Ehrensp.* Lib. VII. pag. 272. sed uterque Catharinam nostram erronee *Margaretham* adpellant.

CAROL. I.

Ex ea Carolo nati sunt Christophorus, Albertus, Fridericus, de quibus singulis infra differimus.

Unica, quam novimus, filia Caroli, Zimburga, A. 1468. desponsata fuit Engelberto, Nassoviæ Comiti, filio Johannis Ehrenbreitsteinii, conciliante Johanne Trevirensi Electore, Zimburgæ patruo. (*d*) Engelbertus ex matrimonio cum Zimburga nullam sobolem reliquit.

(*d*) Instr. extat in Tabular. Bada-Badensi. MIRAEUS *Opp. Dipl.* Tom. I. p. 219, Zimburgam hanc vocat *Lutgardem*.

CAPUT IV.

B. BERNHARDUS.

§. I.

Post Carolum, cujus vitam exposui, Bernhardus fuit primus filiorum Jacobi; specie oris & corporis dignitate conspicuus; sanctimonia vitæ ad posteros clarus. Nativitatis ejus annus non liquet. Pater moriens A. 1453. instituit testamento, ut Georgius in Caroli, vel Bernhardi, fratrum seniorum, vel in Cæsarea aliave Aula educaretur, quam diu vigesimum quartum ætatis annum non attigisset. Bernhardus ergo patre moriente major ætate jam fuit. Unde & ipse feuda Moguntina & Spirensia A. 1454. accepit. (*a*) Assignavit ei Jacobus civitates & præfecturas Pforz-

Bernhardus regimen fratri reliquit.

Aa 3

(*a*) JOANNIS AD SERARIUM *de Rebus Mogunt.* Lib. V. pag. 765. Unde ante A. 1438. natus fuit Bernhardus.

B. BERN.

heim, Stein, Remchingen, Waldeck, Liebenzell, Altensteig & Besigheim cum vicis inde pendentibus. Georgius frater junior, terris, quas acceperat, in gratiam Caroli & Bernhardi fratrum seniorum, renuntiavit.

Magdalena, Caroli VII. Regis Galliæ filia, destinata fuerat sponsa Bernhardo; (b) at sponsus, vitam eremiticam eligens, Carolo fratri terrarum, quas possederat, possessionem (c) hoc tradidit anno; cum sociis duobus secessurus in eremum.

§. II.

In itinere Italico obit, inter Divos relatus.

Consilia hæc Bernhardi interrupit Fridericus IV. Imperator, qui eum ad omnes Europæ Principes, sacri contra Turcas belli ut classicum caneret, misit legatum. (d) Turcæ anno præcedenti Orientale Græcorum occupaverant Imperium. Bernhar-

(b) Magdalena hæc deinceps quoque desponsata Ladislao, Hungariæ & Bohemiæ Regina, qui sponsus decessit. Uxor denique Gastonis Fuxensis facta est. AENEAE SYLVII *Histor. Bohem.* cap. 69.

(c) Jus in terras integrum sibi servasse Bernhardum, vel ex solo documento de A. 1457. apud BESOLDUM *Docum. rediviv. Wirtemberg.* P. I. pag. 363. seq. apparet. Sed nec alia diplomata idem probantia desunt.

(d) AGOSTINO DELLA CHIESA *Corona Reale di Savoia*, qui eum vocat *Presidente* del Imperator Frederico III.

dus a Gallia fecit initium, ubi Carolum VII. Regem, quem socerum habere debuerat, adiit. Circa Kalendas Quintileis A. 1458. Sabaudiæ Ducem Augustæ Taurinorum invisit Ludovicum, filium Amedei VIII. qui ex Comite Dux a Sigismundo Imp. atque deinceps a Concilio Basiliensi ex Duce Pontifex Rom. sub Felicis V. nomine electus est. In Aula hac honorifice exceptus cum brevem post moram inde progressurus esset ad Calixtum III. Pontif. Romam, in Montis Calerii oppido ad Padum, vix tribus milliaribus supra Taurinum, subito morbo correptus, in Franciscanorum monasterio eodem anno decessit (*e*) atque in Collegiata Ecclesia S. Mariæ sepultus est, prope majus altare; (*f*) A. 1469. a Sixto IV. Pont. inter Divos

(*e*) ANONYMUS PALAT. MS. supra jam allegatus, pag. 262. tradit Bernhardum cum duobus ex Inferiore Nobilitate itineris comitibus, quorum unus dicitur Schellenbergius, interiisse in itinere sacro, quod per mare in terram sanctam susceperit. PHILIBERTUS PINGONIUS *in Chronica Augustæ Taurinorum* de Bernhardo ad veritatis normam hæc scribit: „ A. 1458. mensis Julii initio Bernardus Badensis Marchio sanctimonia vitæ ac natalibus clarus Taurinum ingreditur; qui postmodum, suscepto ad pietatem itinere, Montiscalerii morbo interrumpitur & morte prævenitur. Obiit XV. Julii & ob toties repetita varia miracula inter Divos est habitus.„ Conf. quoque AGOSTINO dict. loc.

(*f*) Jusserat Bernhardus, ut in Ecclesia hac sine impensis terræ mandaretur. Frater tamen ibidem ei condi jussit monumentum, teste PISTORIO *in*

B. BERN.

relatus. Consecrationis ejus acta in Chartophylacio Vicensi Episcopatus Metensis, custodiuntur. Frater Georgius, Metensis Antistes, imaginem ejus in Ecclesia Vicensi servavit. (g) In Abbatia S. Vitonis apud Virodunenses magna quoque B. Bernhardi veneratio. (h)

§. III.

Mores ejus.

Mores ejus præter alios expressit Trithemius, (i) & Charta, qua Sixtus IV. Bernhardum A. 1478. Thaumaturgum declarat. (k)

Oratione II. de vita Jacobi Marchionis p. 131. ubi in anno mortis cum plerisque errat A. 1459. eum obiisse scribens.

(g) VOLZYR *Histoire de la Victoire d'Antoine Duc de Lorraine contre les mescreans Lutheriens du Pays d'Aulsays* Lib. I. cap. 10. MEVRISSE *Hist. des Eveques de Metz* Lib. III. p. 569.

(h) CALMET *Hist. de Lorraine* Tom. II. p. 705.

(i) *Chron. Hirsaug.* ad A. 1465. p. 459. sq.

(k) ANTONIVS MOMBELLVS Civitatis Montiscalerii Patricius librum de vita ejus conscripsit, cujus rubrum: *La Corte santificata dalla vita & dalle virtu del B. Bernardo Marchese di Baden, Protettore della Citta di Moncalieri.* Taurini 1722. 4to. Idem MOMBELLVS Poëma de B. Bernardo scripsit, & Serenissimo Marchioni Ludovico Badensi dedicavit, quod Poëma Biographiæ annexum. Ante eum JO. BAPT. PLANCARDI Italico quoque sermone Beati Bernardi vitam conscripsit; quem librum in idioma Teutonicum transtulit JO. HORNIG. e societate Jesu, 4t. Argentinæ A. 1686. Georgius Metensis Episcopus, frater Bernhardi,

Pontifex hic Bulla A. 1480. data Eporegienſi injunxit Epiſcopo, ut in vitam & miracula Bernhardi inquireret. Inquiſitio inſtituta A. 1481. a Guillermino Catya, juris utriusque Doctore & Archidiacono Taurinenſi, Sedis Apoſtolicæ Protonotario & Epiſcopi Taurinenſis Vicario, qui, auditis teſtibus, XXXVIII. miracula, in Diœceſi Taurinenſi facta, collegit. Pontifex ea de re Chartam miſit ad Marchionem Badenſem, fratrem defuncti, (*l*) quæ cum cilicio in Bada-Durlacenſi Tabulario ſervatur. (*m*)

Ex ſcriptoribus domeſticis Bernhardum FRANCISCUS IRENICUS extulit. (*n*)

A. 1478. ad Senatum Moncalerienſem nuncios miſerat de canoniſatione fratris deliberaturus cum illo. Literas Georgii vid. ap. MOMBELLVM dict. loc. p. 115. ſq.

(*l*) PISTORIVS in *Orat. II. de vita & morte Jacobi March.* p. 132.

(*m*) HORNIG. p. 12. ait: Pœnitentiariam veſtem Bernhardi adhuc in Eccleſia Moncalierienſi ſervari.

(*n*) *Exegeſis Germaniæ* Lib. III. Cap. 101. „*Hic*, inquit, *ob omni fœditate remo-* „ *tus, poſtquam mundi immundi vias ingrediebatur, ſolum ad imitandum* „ *ſibi Chriſtum quæſivit, omnem anteceſſorum religionem ſuperavit, futuris* „ *exemplum reliquit. Hujus vita ſimplex, incorrupta, ac nulla vitiorum* „ *pravitate irretita aut offenſa erat. Hic univerſis renunciavit voluptati-* „ *bus, veræ religionis ſacramentum ſequebatur. Quicquid ad divinæ ma-* „ *jeſtatis cultum attinebat, ab illo nihil videmus prætermiſſum: nullus ſo-* „ *mnus huic in delicto mortali ſurrepſit: penitus etiam ſeſe a ſæculari ne-* „ *gotio, divinis muneribus alioqui deſtinatus, ſubtraxit: patrimonium*

B. BERN.

§. IV.

Nummi. Perennibus metallis memoriam & imaginem ejus insculpi curavit Christophorus Marchio, Beati nepos ex fratre. Diversi quatuor nummi alii supersunt, Marchionis hujus jussu excusi, quos in nummorum Badensium serie suo loco proferimus.

„ *amore Christi, ut nunquam ab eo oculos haberet remotos, libere suis fratribus addixit, iis contentus tantum, quae ad vitae suae sustentationem ac tutelam necessaria requirebantur. Hunc inde per hujus saeculi tenebras raptum, vitae suae finis consentaneus excepit, postquam sibi bonis operibus, nobis exemplo respondebat, ac satisfecit, memoriam suam consecravit sempiternam: in oppido Lotharingiae, Mumpelir dicto, inaestimandis coruscat miraculis: visum caecis restituit, auditum surdis reparat, nulli oculos ad eum tenenti patrocinium denegat; Hunc jam votis expetimus, ad nostram salutem sevocamus: & quicquid tristius accidit, auspicio ejus auspicatissimo ac omine corrigimus.* „ Errat IRENICUS dupliciter, Montis Calerium, Pedemontii oppidum, in quo Bernhardus decessit, *Mumpelir* vocat & in Lotharingia constituit.

CAPUT V.

JOHANNES II.

TREVIRENSIS ELECTOR.

§. I.

Johannes, tertiogenitus (*a*) Jacobi I. filius, (*b*) ex ſententia Genealogorum natus eſt d. IX. Febr. A. 1430. TRITHEMIUS diem XIV. Junii ponit. (*c*) Johannis initia.

Johannes a prima ætate eccleſiaſtico ſtatui deſtinatus fuit a patre. Hic teſtamento annuam ei aſſignavit penſionem; cujus

(*a*) Johannem Carolo & Bernhardo fratribus ætate fuiſſe minorem, facile perſpicimus, quod his inter ſe terras partientibus, Johannes ad Eccleſiam tranſiit. In teſtamento patris Jacobi Johannes Bernhardo fratri poſtponitur.

(*b*) Duplicem errorem errat BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag 290. ubi Johannem Bernhardi Marchionis & Margarethæ Lotharingicæ filium ſcribit.

(*c*) *Chron. Hirſaug.* ad A. 1430. Scriptor hic qui in definiendo die natali Jo-

JOH. II.

dimidia pars, ſimulac beneficium eccleſiaſticum obtinuerit, ceſſaret: altera quoque extingueretur, ſi ad Epiſcopatum pervenerit.

Juvenis ille nondum confirmatæ ætatis in Moguntina, Trevirenſi & Argentinenſi Eccleſiis Canonicatus accepit. (*d*)

§. II.

Fit Elector Trevirenſis.

A. 1456. (*e*) mortuo Jacobo Sirckano, Electore Trevirenſi, a XV. Canonicis Capitularibus Archiepiſcopus deſignatus eſt, die XXI. menſis Junii. (*f*) Ex oppoſita parte quatuor ele-

hannis Archiepiſc. horam cum minut. notat, ſibi ipſi contrariatur. A. 1456. ubi de electione ejus in Archiepiſcopum agit, nonniſi XXII. ætatis annos ei tribuit. A. 1503. quo obiit Johannes, LXXIX. annos eum compleviſſe ſcribit.

(*d*) SERARIVS *Reum Moguntiacarum* Tom. II. p. 339.

(*e*) PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS in *Catalogo Archiepiſcoporum Trevir.* Cap. 100. electionem hanc in A. 1449. Baſilienſis Lexici Concinnatores in A. 1451. Johannis electionem rejiciunt, quibus annis ſuperſtes fuit Jacobus, Johannis deceſſor, uti diplomata apud HONTHEMIVM oſtendunt. In Inſtrumento renuntiationis, quo Georgius Marchio renuntiat ſuis juribus A. 1454. Johannes adhuc vocatur Marchio, & Alberto Brandeburgico poſtponitur. AENEAS SYLVIVS in *deſcriptione Germaniæ* Cap. 13. electionem ejus ſub Calixto III. ponit, qui nonniſi A. 1455. creatus eſt Papa.

(*f*) GESTA TREVIR. *Mſcpt.* apud HONTHEM. *Hiſt. Trevir. Dipl.* Tom. II. p. 426. not. a). TRITHEMIVS *Chron. Hirſaug.* ad A. 1456. BROWER.

gerant Johannem, ex Bavariæ Ducibus, Stephani filium, cui Philippus Burgundiæ Dux, Princeps vicinus & potens, maxime cupiebat. (*g*) Alii Diethero Isenburgico adhærebant, Ecclesiæ Moguntinæ & Trevirensis Canonico, qui dein ad Moguntinam sedem evectus. At suffragiorum numero & auctoritate præstabant, qui Archiepiscopum postulabant (*h*) Johannem nostrum Badensem, quem præter natalium splendorem, ingenii vires morumque svavitas commendarunt præ aliis. (*i*)

Annal. Trev. Lib. XIX. p. 219. add. Inscriptio apud BROWER. loc. cit. pag. 306.

(*g*) ANONYMVS PALAT. p. 185. Johannem hunc Palatinum neque TRITHEMIVS, neque GESTORUM TREVIRENSIVM *Auctor Anonymus* memorant; qui Dietherum modo Isenburgicum Johannis Badensis æmulum produnt; at meminit ejus AENEAS SYLVIVS, qui de electione hac Trevirensium ita scribit loco allegato: „ Cujus (Johannis) ætatis defe-
„ ctum singularis virtus redemit & majorum suorum imagines suppleve-
„ runt. Nam familia Badensis, claris illustrata titulis, nullum unquam
„ non egregie sapientem virum produxit. Annuit votis Capituli Rom.
„ Præsul, quamvis Philippus, Burgundionum princeps potentissimus,
„ ac de Romana Ecclesia optime meritus, alium ex Domo Bavariæ in
„ illa ecclesia peteret, suis circumdata dominiis, Pontificem. Add. cap. 75.

(*h*) Johannes tum circiter XXVI. annos habebat, unde postulari, non eligi poterat, adeoque dispensatione Summi Pont. opus habuerat.

(*i*) GESTORVM TREVIR. Auctor *optimæ eum indolis & acuti ingenii pro*

Hic altero, ſtatim poſt electionem die, comitante Carolo Marchione fratre, palatium ingreſſus, plura Eccleſiæ Trevirenſis Caſtra in poſſeſſionem accepit. Miſſis Romam legatis, magno labore, gravibusque impenſis a Calixto III. Pontifice confirmationem obtinuit, quam Dietherus, æmulus ejus impedire ſtuduerat. (*k*). Die XXV. Oct. a Pontifice Maximo ornatus eſt Pallio. A. 1462. conſecratus eſt Sarburgi a Georgio fratre ſuo, Antiſtite Metenſi. Quo anno etiam triga fratrum, Carolo, Georgio & Marco comitatus, pompa ſolenni Urbem Trevirenſem intravit, more majorum. Cives in ejus verba jurarunt. (*l*)

ſua ætate adoleſcentem adpellat. TRITHEMIVS ad A. 1456. principem eum *manſuetiſſimum*, *liberalem*, *affabilem*, *juſtum & rectum*, *amatorem cleri*, *defenſorem pauperum*, *ac magnificum conſervatorem ſubditorum agnoſcit.*

(*k*) GESTA TREVIRENSIA *Mſcpt.* apud HONTHEIM. *Hiſt. Trevir. Dipl.* Tom. II. pag. 426. not. a. JOANNIS AD SERARIVM *Rerum Mogunt.* Lib. V. pag. 771. KYRIANDER in *Annalibus Auguſtæ Trevirorum* Parte XV. pag. 206.

(*l*) GESTA TREVIR. cap. 170. in HONTHEMII *Prodromo Hiſtor. Trevir.* Parte altera p. 853. & 854. KYRIANDER loco alleg. p. 206. ſeqq. BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 291. & 293. In anno conſecrationis diſſentiunt ſcriptores: KYRIANDER ad A. 1458. *Auctor Anonymus* GESTOR. TREVIR. ad A. 1462. eam refert.

§. III.

Johannes ex Badensium stirpe in Trevirensi sede fuit primus Elector. BERNHARDUS ZECHIUS (*m*) jam A. 1436. Jacobum quendam ex Marchionibus Badæ, Genealogiæ Badensi & Archiepiscoporum Trevirensium Catalogo ignotum, Archipræsulem constituit, quem ex Saxonicis Electoralibus actis eruisse se putavit; miratus, ante se observasse neminem, tres ex Badensi Domo Marchiones intra LXX. annos Trevirense occupasse solium, Jacobum nempe suum, quem profert, Johannem & Johannis ex fratre pronepotem Jacobum. Verum enimvero efficto suo Jacobo Badensi Zechius ea omnia adscribit, quæ Jacobo ex Sirckiis Lotharingicis, decessori Johannis, haud dubie tribuenda. Hic enim Burgundiæ Ducem Ducesque Saxoniæ, Cæsareus arbiter, Confluentiam invitavit, ut eorum lites dirimeret. Hic pacta cum Wilhelmo Duce Saxoniæ inivit. Sirckius Rabano, Archiepiscopatum resignanti, successit, atque adeo inter eos Jacobus Badensis non invenit locum. (*n*) Non alius profecto illis temporibus vixerat Marchio, quam Jacobus, pater Johannis, qui omnem Mar-

Primus ex Badensium stirpe.

(*m*) *Europæischer Herold* Tom. I. p. 502.

(*n*) PETR. MERSSAEUS CRATEPOLIUS in *Catalogo Electorum Ecclesiast.* in GUALTERI (*Gruteri*) *Chronico Chronicorum Ecclesiast.* Tom. I. pag. 1470.

JOH. II.

chionatum tenuerat folus. Ab axiomate *Serenitatis*, (*o*) quo Wilhelmus Saxoniæ Dux Jacobum Sirckium compellat, Zechianæ conjecturæ nullum pondus accedit. Axioma hoc Principibus fecularibus tum nondum erat folenne; nec in ipfa Badenfi Domo receptum ante Chriftophorum Marchionem. Baltheus, in figillo confpicuus, ad quem Zechius præfertim quoque provocat, nihil aliud quam fimilitudinem inter Infignia Sirckiana & Badenfia indicat. Infigne hoc Sirckiis non modo cum Domo Badenfi, fed & cum Argentinatibus, aliisque multis commune eft. Florentiffimi rerum Trevirenfium fcriptores, BROWERVS, (*p*) CRATEPOLIVS, (*q*) HONTHEMIVS, (*r*) Jacobum hunc Zechianum ignorant, quem profecto Genealogicæ & Chronologicæ rationes excludunt.

§. IV.

Acta ab A. 1457.

Initio regiminis fœdus Comitum, Dynaftarum, Nobilium ac Civitatum Diœcefis Trevirenfis, pro defenfione mutua jurium ac libertatum fuarum initum, auctoritate Calixti III. Pontificis & Friderici IV. Imperatoris diffolvit Johannes. Cum civitatibus,

(*o*) *Durchlauchter.*

(*p*) *Annalium Trevir.* Tom. II. p. 279.

(*q*) In Catalogo loc. alleg.

(*r*) HIST. TREVIR. Tom. II. p. 389.

tibus, arcibusque Nobiles in obsequium Archiepiscopi redierunt. (*s*)

A. 1458. Vindobonam iter instituit, ibique de feudis & regalibus solenniter investitus, præter veterum privilegiorum confirmationem, nova ab Imperatore jura obtinuit. (*t*)

In Moguntino bello, Johannes una cum Carolo & Georgio fratribus Adolpho contra Dietherum adhæsit, uti supra ostensum. Adolphus quartam Lansteinensis vectigalis partem pro sumtibus in bellum factis, oppigneravit Johanni, addita potestate quartam hanc colligendi, simulac Lansteinium Diethero fuerit ereptum. (*u*) Oppidum hoc, Confluentiæ vicinum, Dietherus firmaverat præsidiis, indeque in subjectam regionem frequentes cædes & rapinas agebat. Johannes defendendis suis finibus, & occupando vectigali, in quod jus acceperat, valido exercitu collecto, A. 1462. Lansteinium bis obsedit; at Palatinis fortiter se defendentibus, re

Bellum Moguntinum.

Tom. II. Cc

(*s*) Tabulas hujus fœderis cum mandato Frid. IV. Imp. exhibet. HONTHEIM. *Cod. Dipl. Trevir.* Tom. II. p. 423. & 428. Addatur KYRIANDER *Annal.* Part. XV. pag. 208. & BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 291.

(*t*) Diplomata exhibet HONTHEIM. loc. alleg. num. 840. Adde GESTA TREVIROR. in ejusdem *Prodromo Histor. Trevir.* Part. II. p. 853.

(*u*) Data est Charta Kalendis Januarii 1462. JOANNIS AD HELWICHIUM *de Dissidio Mogunt.* in SERARII *Rer. Mogunt.* Tom. II. pag. 162.

infecta discessit. (x) Moguntinæ hæ turbæ anno sequenti transactione sopitæ sunt. (y)

Diuturnas autem cum Trevirensi Civitate lites A. 1469. Johannes denique ea lege composuit, ut suprema jurisdictione sacra ac civili retenta, Scabinos creandi, triumque ex opificum tribubus magistrorum constituendorum servata potestate, cetera cum urbis magistratu communicaret, civesque a pedagio & ripatico ad tempus liberos pronuntiaret. (z)

Eodem anno Johannes liberorum Caroli fratris sponsalia magnifico apparatu celebravit Confluentiæ. Zimburgam neptem Engelberto, Nassoviæ Comiti; Ottiliam, Philippi Catimelibocensis Comitis filiam, Christophoro collocavit, ex fratre Carolo nepoti. (a)

§. V.

Acta ab A. 1470.

A. 1470. lites Johannem inter Trevirensem & Fridericum Palatinum Electorem, ut Spanheimensem Comitem, de jure in Mosellam agitatæ, Georgii, ex Badensium familia Metensis Episcopi, sententia compositæ fuerunt. Georgius Regale hujus

(x) TRITHEMIVS *Chron. Hirsaug.* ad A. 1462.

(y) Vid. supra in vita CAROLI *March.*

(z) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 297. KYRIANDER loco alleg. pag. 210. conventionem hanc conceptam quidem, sed non impletam fuisse tradit.

(a) BROWER. loc. alleg.

Joh. II.

fluminis a rivo *Dillemerbach* infra *Remich* usque ad Rhenum, Electori atque Ecclesiæ Trevirensi competere & ablatas piscatoribus Spanheimensibus res jure captas fuisse censuit. (*b*)

A. 1471. ad Comitia Ratisbonensia cum Marco fratre & lectissimo provincialium Comitatu profectus, institutis de bello Turcico deliberationibus interfuit. Ibidem ei & Moguntino atque Brandeburgico Electoribus cum Philippi Burgundiæ Ducis oratoribus nata contentio; qui ante Electorum absentium legatos sibi locum vindicabant. Res ita transacta est, ut Burgundici legati ante faciem Cæsaris, inter oratores regios, collocarentur. (*c*) Finitis Ratisbonensibus Comitiis Elector Cæsarem Badam & inde Argentinam secutus est. (*d*)

Universitas Trevirensis.

Antiquissimam literarum apud Treviros scholam, qua apud Germanos nulla vetustior est, ampliare jam decreverat Archipræsul Jacobus. At successor Johannes A. 1472. executus est opus. Hic acceptis duobus aureorum millibus, quos negotio huic impenderat, Nicolai V. Pontificis literas, Jacobo Archiepiscopo jam A. 1454. concessas, Senatui Trevirensium tradidit & novas insuper a Sixto IV. Pontifice impetravit. Instituta est Universitas

(*b*) HONTHEIM. *Histor. Dipl. Trevir.* Tom. II. p. 453. num. 859.

(*c*) JO. ANT. CAMPANUS *Epistolar.* Lib. VI. Ep. XII. in FREHERI *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. II. p. 296.

(*d*) KYRIANDER p. 207. GESTA TREVIROR. cap. 170.

Joh. II.

ſtudiorum ac ſolenni Magiſtratus edicto nuntiata eſt orbi die XVI. Martii 1473. Cancellariatum ejus perpetuum ſibi Antiſtes ſervavit. (e)

Eodem anno Cæſari, Treviros ad Comitia venienti, cum Chriſtophoro ex fratre nepote & ſelectis aliquot nobilium turmis, magna pompa obviam proceſſit Johannes, atque in ſumtuoſo illo Caroli Burgundi convivio ſecundum ab Imperatore tenuit locum. (f) Carolus promiſſam a Cæſare regiam cum non accepiſſet coronam, Treviris rediens, Archiepiſcopales male habuit terras.

Circa id tempus Sixtus IV. Pontifex Abbatiam Prumienſem vicinam Johanni Archiepiſcopo ad dies vitæ conceſſit; id quod Fridericus Imperator literis Auguſtæ datis, ratum habuit. (g)

§. VI.

Acta ab A. 1474.

A. 1474. Fridericus Imperator quum Carolus Burgundus Noveſium oppugnaret, exercitum ad urbem liberandam ad-

(e) Kyriander loco alleg. p. 268. ſqq. Hontheim. *Hiſtor. Treviror. Diplom.* Tom. II. p. 325. & 417. Nelleri *Jurisprudentia Trevirorum ſub Germanis* in Hontheмii *Prodromo Hiſtoriæ Trevir.* Part. I. p. 527. & 539. ſqq.

(f) Brower. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 300. & 302.

(g) Hontheim *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 459. num. 864.

duxit. Johannes noſter cum copiis eum ſecutus eſt, atque conflictui ad Noveſium inſequenti anno interſuit. (*h*)

A. 1476. cum Diethero Moguntino & Friderico Palatino, Electoribus, pactus eſt, ut a vectigalium in Rheno ſolutione nemo eſſet immunis, quo tollerentur abuſus. (*i*)

A. 1477. Johannes una cum Georgio, Metenſi Epiſcopo & Ludovico, Bavariæ Duce, legatus a Cæſare in Belgium miſſus, confirmationem matrimonii Maximilianum inter Archiducem & Mariam Burgundicam, in Conventibus Ordinum, Gandavi & Lovanii habitis, obtinuit. Omnium Ordinum Proceres cum Johanne Archiepiſcopo ejusque fratribus, Carolo & Georgio obviam Maximiliano progreſſi, Colonia Agrippina eum Gandavum deduxerunt, ubi pompa vere regia celebratæ ſunt nuptiæ. (*k*)

Idem Elector brevi poſt cum Moguntino in Galliam a Maximiliano Archiduce miſſus eſt, de ſucceſſione Burgundica terrarumque ablatarum reſtitutione cum Ludovico XI. Rege acturus. Hic Electoribus, Inſulam venientibus, ſecuritatem itineris denegavit; unde re infecta ad Maximilianum redierunt. (*l*)

(*h*) Browervs pag. 304.

(*i*) Hontheim. pag. 467. & 470. num. 871. & 873.

(*k*) Pontvs Hevtervs *Rerum Auſtriacar.* Lib. I. cap. 7. Fvgger. *Oeſterr. Ehrenſp.* Lib. V. cap. 26. pag. 854. & Brower. loc. cit. pag. 306.

(*l*) Fvgger loc. alleg. cap. 28. p. 877.

JOH. II.

A. 1478. exorto inter Civitatem Trevirensem & Manderscheidios bello, quum dubio sæpe marte pugnatum esset, Johannes Archiepiscopus inter eos pacem restituit. (*m*)

A. 1482. Matthias Corvinus, celebratissimus ille Hungariæ Rex, Præsuli nostro victoriam, quam Matthias Gerebius Croatiæ præfectus a Turcis ad Savi ripam reportaverat, nuntiavit, addens: „ Hujus victoriæ lætitiam cum Johanne se eo communicasse libentius, quod eum in Imperio principem unicum norit, qui prosperis rei Christianæ successibus vel maxime faveat. „ (*n*)

Eodem anno exorta apud Confluentinos seditio Capituli Trevirensis intercessione composita fuit. Senatus omnis cum selectis e civium ordine, ad Electoris genua prostratus, delictorum veniam petiit. (*o*)

§. VII.

Acta ab A. 1486.

A. 1486. Johannes noster cum reliquis Electoribus Maximilianum Archiducem Francofurti Regem renuntiavit, eumque & Fridericum Imperatorem honorifico Comitatu, ad peragenda coronationis solennia profecutus est Aquisgranum. (*p*) Ibi

(*m*) GESTA TREVIROR. cap. 186. in HONTHEM. *Prodrom.* Part. II. pag. 874.

(*n*) Literas has exhibet BROWERVS loc. alleg. p. 308.

(*o*) HONTHEIM loc. alleg. num. 871. & 873. p. 467. & 470.

(*p*) TRITHEMIVS ad h. A. & BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 308.

una cum Moguntino & Colonienfi coronam novo Regi impofuit. (*q*)

A. 1487. in Comitiis Noribergenfibus auctoritate apud ordines & gratia floruit; pax publica ut firmaretur, fortiter contendens. (*r*)

A. 1488. cum Winnebergiis Nobilibus implicitus bello, Beilfteiniam arcem obfedit; fed Johannis Bavariæ Ducis & Comitis Wirtenbergæ interventu funt compofitæ lites. (*s*)

Eodem anno Johannes nofter cum Archiepifcopo Colonienfi convenit, ut in decretis electionis Regis Romanorum Trevirenfis & Colonienfis nomina fua alternatis vicibus, primo loco, fubfcriberent. Maximilianus Romanorum Rex quum ante biennium eligeretur, primus fubfcripfit Trevirenfis. Unde jus primæ fubfcriptionis fequenti electione Colonienfi competiit. Eadem alternationis ratio obfervanda in pofterum; ita tamen, ut Elector præfens abfentis præferatur legatis; utque in fuis quisque Archi-Cancellariatibus prælationis jure, Aurea Bulla firmato, utatur. (*t*)

(*q*) *Acta Coronationis* in FREHERI *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. III. p. 31.

(*r*) BROWERVS loc. alleg. FVGGER in *Speculo Auftr.* Lib. V. c. 34.

(*s*) GESTA TREVIROR. cap. 171. in HONTHEMII *Prodromo* Part. II. pag. 855. KYRIANDER in *Annal.* Part. XV. p. 208.

(*t*) HONTHEIM *Hiftor. Diplom. Trevir.* Tom. II. num. 876. pag. 475. Hodie Elector Trevirenfis absque alternandi neceffitate priori loco fuffragium init, omnibusque Imperialibus decretis primus ipfe fubfcribit. Alter-

Joh. II.

A. 1490. & 1492. varias cum Electoribus Rhenenſibus de communi moneta aurea & de commercio Rhenano conventiones inivit. (*u*)

Jacobus Bad. Coadjutor.

A. 1493. Johannes noſter Jacobum, Chriſtophori Marchionis filium, adeoque fratris ſui Caroli I. nepotem, futurum ſucceſſorem elegit. Alexander VI. jus ſuccedendi firmavit. Refragantibus quibusdam Canonicis, varias inter ambages, protracta res eſt, dum viveret Johannes. (*x*)

Hic A. 1495. Comitiis Wormatienſibus, in quibus denique Pax publica in perpetuum ſtabilita, interfuit. Impetravit tum Johannes diploma, quo cum veterum regalium confirmatione nova a Cæſare privilegia & inter hæc D. Maximini Abbatem inveſtiendi jus, accepit. (*y*)

§. VIII.

Bellum Boppard.

A. 1497. natum eſt ei cum Boppardienſibus bellum. Boppardia, Imperialis quondam civitas, jam inde a Ludovici Bavari & Ca-

natio autem ad prærogativam in eundo, ſtando ſedendoque uſu reſtricta eſt. MOSER *Chur-Trieriſches Staats-Recht* Cap. 4. §. 3. ſeqq.

(*u*) HONTHEIM loco alleg. num. 881. 882.

(*x*) *Ibidem* num. 883. pag. 491. TRITHEMIUS *Chron. Hirſaug.* ad A. 1500. & BROWER. loco alleg. p. 315.

(*y*) HONTHEIM *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. num. 886. 887. 888. pag. 494. ſqq. add. BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 312.

Joh. II.

& Caroli IV. temporibus Ecclesiæ Trevirensi oppignerata, ægre cum ferret libertatis jacturam, consilio nobilium Civitatis, quibus cum Archiepiscopo intercedebant lites, missis clam ad Comitia Wormatiensia A. 1495. legatis, insignia a Maximiliano Imperatore privilegia, inscio Electore, impetraverat. Revocavit ea paulo post Cæsar. At Boppardienses, ejecto Archiepiscopi Sculteto, Arcem Boppardiensem, mediocri præsidio firmatam, obsederunt. Johannes, vocatis in auxilium Philippo Palatino Electore, Wilhelmo Hassiæ Landgravio, Christophoro Marchione Badensi aliisque Principibus, cum duodecies mille militum exercitu Boppardiam obsidione cinxit & in potestatem accepit. Johannes, Palatinus Comes, lineæ Simmerensis, deditionis leges conscripsit, quibus inter alia cautum est, ut Boppardienses, salva vita, honoribus & bonis Civitatem Archiepiscopo cum omni jurisdictione & imperio traderent. Johannes autem impensarum nomine, magnas pecuniæ summas Principibus sociis erogavit, quo factum, ut exhausto ærario, Trevirensem ecclesiam debitis oneraret. (z)

(z) Trithemius ad A. 1497. pag. 564. & *Acta* apud Honthemium *Histor. Diplom. Trevir.* Tom. II. pag. 501. seqq. add. Brower. loc. alleg. p. 314. sq. & Gesta Trevir. cap. 171. in Honthem. *Prodromo Histor. Trevir.* Part. II. p. 854.

§. IX.

Obitus.

Obiit Johannes ſeptuagenarius ſenex A. 1503. die IX. Febr. (a) Pontificatus ſui A. XLVII. ætatis LXXIII. (b) Pulveris pyrii incendio, ſupra conclave, in quo verſabatur, Cochemii quadriennio ante obitum orto, imminens vitæ periculum evaſerat. Corpus ejus ex Ehrenbreitſteinia arce Confluentiam translatum, atque in S. Nicolai Choro ſummi templi conditum eſt, quod ipſe ſibi dum viveret, exſtruxit. (c)

§. X.

Chara-cter.

Liberalitatem ejus atque juſtitiam celebrant rerum Trevi-

(a) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 318. TRITHEMIVS ad A. 1503. XIX. Febr. obiiſſe tradit Johannem, ſed perperam.

(b) Errat TRITHEMIVS loco alleg. qui LVII. annis eum præfuiſſe atque LXXIX. ætatis annos compleſſe dicit. Errat quoque PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS, qui in *Catalogo Archiepiſcoporum Trevirenſium* §. 100. ætatis LXXIX. Pontificatus LIII. annos ei aſſignat. Ipſe BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 318. male Johannem ne ſeptuageſimum quidem annum attigiſſe ſcribit, deceptus, uti videtur, auctoritate TRITHEMII, qui eum annum ætatis XXII. agentem electum fuiſſe Archiepiſcopum prodidit, contra quæ notavimus ſupra, ubi de die natali & de electionis tempore Johannis Archiepiſc. plura diſſeruimus.

(c) BROWERVS loc. alleg.

renſium ſcriptores. (*d*) Literas amavit, quibus a teneris aſſueverat, ipſosque literatos ſummo favore & gratia proſecutus eſt. Præclaram juris peritiam ejus Commentarius Juris Treverici, teſtatur, quem A. 1488. publici juris fecit. (*e*) Apud Imperii Ordines propter æquitatem ſuam & multiplicem rerum experientiam maxima auctoritate floruit. (*f*) Reprehenditur, quod grave æs alienum reliquerit; (*g*) quæ temporum injuriæ & cala-

(*d*) TRITHEMIUS ad A. 1456. & BROWERUS loc. alleg.

(*e*) BROWER. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 309.

(*f*) PETRUS MERSSAEUS CRATEPOLIUS loc. alleg.

(*g*) TRITHEMIUS ad A. 1503. hac de re ita ſcribit: „ Reliquit Eccleſiam „ ſatis tenuem, & ære non parum gravatam alieno, cujus inopiæ cau- „ ſam nonnulli triplicem aſſignarunt. Prima fuit bellum, quod cum „ Boppardienſibus habuit, in quo plus quam centum florenorum millia „ expendit. Secunda fuit nimia ejus in alienos clementia, quippe qui „ multis multa contulit ingratis, & qui nihil tale vel ab eo, vel ab „ Eccleſia Trevirorum meruerunt. Ex cujus ore paucis ante obitum „ menſibus audivi: Nihil, inquiebat, magis cruciat animum meum, „ quam eorum ingratitudo, quibus non merentibus benefeci: quoniam „ ecce, quos exaltavi de ſtercore, fecique magnos & divites, jam con- „ temnunt me, & partes contra me ſequuntur mihi adverſas. Cauſam „ deficientiæ tertiam ſuorum quidam Alchimiſtarum deceptionibus ad- „ ſcribentes, eum plus quam 30000. flor. in ea vanitate referunt ex- „ pendiſſe. Quam ipſe de ſe opinionem ſuorum & novit & redarguit „ eſſe falſam, aſſerens, me aliquando præſente, ſub jurejurando, quod

JOH. II.

mitati adfcripferis. Laudandus, quod infignes Ecclefiæ Trevirenfis ditiones, a deceſſoribus oppigneratas, redemit; novisque Ecclefiam fuam poſſeſſionibus auxit; (*h*) magnificis operibus diœcefin exornavit, arces plurimas, ruinam minitantes, refecit, alias de novo exſtruxit, atque Trevirenfe palatium & Francofurtanum, ut & curiam Confluentinam reſtituit. (*i*) Memorabilis inprimis puteus, quem A. 1481. in Caſtro fuo Ehrenbreitſtein magnis impenfis per rupes paravit; opus ſtupendum, cujus memoriam folenne monumentum & infcriptio hodieque confervat. (*k*) Idem

„ in Alchimiſtarum fchola, ne dicam Sophiſtria, quingentos & non plu-
„ res, magiſtris errorum difcipulus inſtituendus expofuiſſet auri flore-
„ nos. Sit ita vel non fit, tribus calamitatibus preſſum conſtat, qua-
„ rum occafione pauper evafit.

(*h*) KYRIANDER *Annal. de Auguſta Trever.* Part. XV. p. 207. & 208. BROW. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 306. & Lib. XX. pag. 318. & 319.

(*i*) KYRIANDER loco alleg. GESTA TREVIRORVM cap. 171. BROWER. loc. cit. p. 306. & 307.

(*k*) Infcriptio, Ehrenbreitſteinianæ arcis hæc eſt: ANNO DOMINI MCCCCLXXXI. VIII. MARTII JOHANNES EX ILLUSTRIBUS JACOBO MARCHIONE BADENSI ET CATHARINA LOTHARINGIAE DUCISSA NATUS TREVERORUM ARCHIEPISCOPUS INTER PLURIMA IN HOC ET CAETERIS ECCLESIAE CASTRIS EXIMIE A SE COMPLETA EDIFICIA HOC IN LOCO SCISSIS PETRIS

salutaribus edictis disciplinam ecclesiasticam emendavit, monachos atque moniales ad severiorem vitam adegit, multaque praeclara sanciendis rite moribus constituit. (*l*) Omni gubernationis tempore, si Boppardienses & alios minoris momento motus excipias, pacem nutrivit, (*m*) initoque cum finitimis foedere firmavit.

§. XI.

Foedera.

Enimvero jam A. 1457. Unioni Electorum accessit. (*n*) A. 1458. cum Dietero, Coloniensi Electore, peculiares amici-

AQUAM PRIMUS EXQUIRERE COEPIT DEMUM POST LABORES ET SUMPTUS IMMENSOS AQUA ABUNDE INVENTA TALITER ET FONTIS ET CIRCUMPOSITAE TVRRIS OPUS CONSUMMAVIT ANNO DOMINI MCCCCLXXXIIII. MENSE SEPTEMBRI PONTIFICATUS SUI XXIX. EST FONTIS PROFUNDITAS CCLXXX. PEDVM. BROW. *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 306. alia prorsus ratione Inscriptionem hanc sistit. Catharinam quoque Lotharingicam contorte *Margaretham* adpellat.

(*l*) BROW. loc. cit. pag. 307. & 312. HONTHEIM. *Histor. Trevir. Diplom.* Tom. II. num. 847. & 854. p. 440. & 449.

(*m*) KYRIAND. loco alleg. GESTA TREVIR. cap. 171.

(*n*) HONTHEMIVS loco alleg. p. 429. num. 838.

tiæ leges inivit. (*o*) Memorabile inprimis eſt fœdus, quod A. 1462. cum Philippo, Burgundiæ Duce, Bruxellis contraxit, quo Lucemburgenſium ac Trevirenſium ditionum ſecuritatem mutuumque ſibi auxilium pepigerunt. Triennio poſt Carolus, Philippi filius, Caroleſii tum Comes, poſtea Audax dictus, huic fœderi acceſſit, atque ſeparato articulo Galliæ Regem ab eo excluſit. (*p*) Neque tamen a Carolo permoveri potuit Johannes, ut bello ejus contra Gallos accederet.

A. 1465. Johannes cum Philippo, Catimeliboci Comite, (*q*) A. 1471. cum Gerhardo Juliaci, Montiumque Duce, (*r*) A. 1479. cum Henrico Haſſiæ Landgravio, (*s*) fœdera percuſſit. A. 1480. cum Civitate Trevirenſi ad vitæ tempus ſocietatem iniit ea lege, ut adverſus quamcunque vim utraque pars mutuum ſibi præſtaret auxilium; Electori in Civitatem, Civibus in Eccleſiæ Trevirenſis caſtella aditus pateret, neque Trevi-

(*o*) IDEM loc. cit. num. 839. p. 431.

(*p*) HONTH. loc. cit. num. 851. & 852. pag. 445. ſqq. De fœdere hoc ſpeciatim agit HONTHEMIUS in *Originibus Politicis Trev. ſub Germanis Prodromi* Part. I. p. 503. & 509.

(*q*) IDEM num. 853. p. 448.

(*r*) num. 860. p. 455.

(*s*) num. 868. p. 463.

renses unquam hostibus Electoris, domini sui ac principis, faverent. (*t*)

A. 1484. & 1487. Bertoldum Electorem Moguntinum, (*u*) A. 1488. Ludovicum ejusque filium Alexandrum, Veldentinos Principes, (*x*) A. 1489. Philippum Electorem Palatinum, (*y*) amicitia, mutuisque sponsionibus sibi conjunxit. Quin & eodem anno Fœderi Suevico, quod ad tuendam pacem publicam, a Friderico Imperatore Francofurti promulgatam, Sueviæ Civitates nuper iniverant, socius accessit. (*z*) Denique tabulis peculiaribus eodem tempore datis, pacis publicæ Francofurdianæ defensionem cum Sigismundo, Austriæ Archiduce suscepit. (*a*)

Titulus Electoris.

Nec prætereundum silentio, quod inter Archiepiscopos Trevirenses Joannes in Chartis & Diplomatibus *Electoris* titulo usus

(*t*) num. 870. p. 465. Ex fœdere hoc KYRIAND. *Annal. de Augusta Trevirorum* Part. XVII. p. 263. & 267. adstruere nititur, Johannem Archiepiscopum liberam Imperii Civitatem Treverim censuisse.

(*u*) HONTHEIM loc. cit. num. 874. p. 472. JO. AD SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. p. 797. & 800.

(*x*) Num. 877. p. 478.

(*y*) Num. 878. p. 480.

(*z*) Num. 879. p. 482. & DATT. *de pace publica* Lib. II. cap. 10. num. 14.

(*a*) DATT. loc. alleg. num. 54.

JOH. II. eſt primus; quamvis ante eum Imperatores & Principes axiomate hoc Archiepiſcopos Trevirenſes ornaverint. (*b*) Nummos ejus tres HONTHEMIUS (*c*) protulit, qui inter Badenſes noſtros comparent.

(*b*) HONTHEIM loc. alleg. p. 429. nota a) in fine.

(*c*) *Hiſtor. Trevir.* Tom. II. pag. 885. & 890. *Groſchen-Cabinet* Tom. IV. Tabul. XIII. num. 110. & 111.

CAPUT

CAPUT VI.

GEORGIUS

METENSIS EPISCOPUS.

§. I.

Georgius, Jacobi filius, hanc lucem adſpexit anno circiter 1433. (a) Hic a prima ætate deſtinatus Eccleſiæ, jam A. 1445. una cum fratribus Johanne & Marco, in Caſtro Badenſi, a Vicario Generali Spirenſi tonſuram accepit; atque A. 1454. Sabbato ante D. Laurentium portioni terrarum ſuarum renuntiavit Pforzhemii. Georgius Metenſis creatur Epiſcopus.

A. 1457. juvenis ætatis fere quinque luſtrorum a Conrado, Metenſi Epiſcopo, conſenſu Capituli, Coadjutor creatus eſt. Ca-

(a) MEURISSE *Hiſtoire des Eveques de Metz* Lib. III. pag. 568. Georgium

GEORG.

lixtus III. Pontifex eodem anno Coadjutoriam hanc literis confirmavit, & speciali privilegio indulfit, ut ad XXVII. ætatis annum usque Metensem Ecclesiam regeret Administrator atque deinceps Episcopus, sine novo diplomate. At Conrado A. 1459. defuncto, Canonici quidam Ulrico Blamontano Comiti, Canonico Metensi, Episcopatum detulerunt. Pius II. Pontifex Georgii partes defendens, factionem oppressit. Georgius, possessionem Episcopatus eodem anno adivit. (b)

§. II.

A Schauenburgicis capitur.

A. 1460. inter Carolum Marchionem, Georgii fratrem & Schauenburgicos Nobiles, de Schauenburgi & Bernbaci Castris intercesserant lites; quae mutuae diffidationi causam praebuerunt. Ea occasione Georgius electus & confirmatus Metensis (c)

XXIV. ætatis annum egisse tradit A. 1457. quo Metensis Ecclesiæ Coadjutoriam accepit; ut itaque secundum Meurissium annus natalis Georgii incidat in A. 1433. Consentit quodammodo testamentum Jacobi patris de A. 1453. in quo dicitur, Georgium posse educationis caussa usque ad A. XXIV. ætatis commorari vel in Caroli, vel in Bernhardi, vel alia aula.

(b) MEURISS. loco alleg. p. 568. sq.

(c) Georgius tum nondum consecrationem acceperat, unde in literis Tabularii Schauenburgici dicitur: *Erwehlter und bestätigter zu Metze.*

GEORG.

una cum fratre Marco, a Schauenburgicis fratribus, Georgio, Reinhardo & Friderico in Alſatia captus, Iſenhemii, quod Alſatiæ Caſtrum ſupra Rufacum jacet, in cuſtodia detentus eſt. Carolus Marchio fratribus ſuis liberandis cum Petro de Moersperg, Præfecto Auſtriaco, pluribusque Nobilibus Metenſis Eccleſiæ, Iſenhemium eodem anno obſedit. At Goetzius de Adelsheim, Subpræfectus Palatinus, a Friderico Electore, ut Cæſareo Alſatiæ Præfecto, tum miſſus, rem ad concordiam reduxit. Georgius & Marcus ſine pretio liberati. Lites vero inter Badenſes & Schauenburgicos Friderici Palatini arbitrio delatæ. Carolus Marchio actioni, in Judicio Cæſaris Aulico contra Schauenburgicos inſtitutæ, renunciavit. (*d*)

Eodem tempore Fridericus Schauenburgicus partem Iſenburgici Caſtri cum Terris in Mundato ſuperiori, in Sundgovia & omni Auſtriaca ditione, quas ipſe vel conjux ejusque ex priore cum Stauffenbergico Nobili matrimonio filius tenue-

(*d*) Literæ hac ſuper re die Jovis ante Bartholomæi datæ, in *Tabulario Schauenburg.* ſervantur. add. Caroli I. vita ad A. 1460. & ALSATIA ILLUSTR. Tom. II. p. 69.

GEORG.

rant, octo millium & quadringentorum florenorum pretio in Georgium nostrum transtulit. (*e*)

Hic A. 1461. solenni pompa Metensium Civitatem intravit, comitantibus eum Carolo Marchione, Johanne Trevirensi & Marco Coloniensi Canonico, fratribus suis, qui cum Nassoviæ Comite aliisque Principibus & septingentis equis advenerant. Georgius tum vasallos Metensis Ecclesiæ, Comites Nassoviæ, Salmenses, Blamontanos, Lichtenbergicos aliosque investivit de feudis. Sarburgum oppidum Domino Vinstringæ tradidit. (*f*)

§. III.

A Palatino quoque captus.

Concitato inde Moguntino bello, Adolphi Nassovii partes una cum Johanne Trevirensi & Carolo Marchione fratribus secutus est. Adolphus literis die Veneris post Ascens. A. 1462. datis, de damno, si quod acciperet, Georgio cavit, quingentos annuatim florenos ex Lohnsteinensi portorio, utprimum expugnaverit oppidum, se ei soluturum promittens. (*g*) At paulo post

(*e*) Literæ modo allegatæ.

(*f*) MEURISS. *Histoire des Evêques de Metz* p. 568. sqq.

(*g*) JOANNIS ad HELWICHIUM *de dissidio Mogunt.* in SERARII *Rer. Mogunt.* Tom. II. p. 162.

Georgius infelici ad Seckenhemium prœlio cum Carolo fratre captus, annuam, & quod excurrit, captivitatem transegit; quadragies & quinquies mille florenorum lytro redimendus. Præterea tres arces, quas in Lotharingia habebat, Bergardum, S. Theobaldum & S. Crucem Palatino tradere, & de innocentia ejus Pontificem æque ac Cæsarem docere, curareque, ut omnem adversus eum simultatem deponerent, coactus est. (*h*) GEORG.

Adolphus Archipræsul anno sequenti Georgio pro acceptis damnis triginta florenorum millia transscripsit. (*i*)

§. IV.

Durante hoc bello Metenses, Dietheri Isenburgici partes amplexi, quum A. 1462. Canonicos Cathedralis Ecclesiæ, Adolpho faventes, expulissent civitate, a Pio II. diris devoti sunt. Ca- Lites cum Metensibus.

Ee 3

(*h*) Vide supra in Carolo I. TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1462. HELWICHIUS loc. alleg. p. 180. & 181. HACHENBERG. in *Historia Friderici I. Palat.* Lib. V. pag. 149. Postrema hac conditione Georgius, conciliato paulo post cum Pontifice Cæsareque Palatino, liberatus est. JOANNIS ad SERARIUM *Rerum Mogunt.* Lib. V. Tom. I. p. 780.

(*i*) JOAN. loc. alleg.

GEORG.

nonici bonis reditibusque ſpoliati apud Muſſipontanos primum, dein Vici ſubſtiterunt, donec poſt quinquennale exilium redeundi in urbem ipſis fieret poteſtas. A. 1467. Georgius Epiſcopus, cui totius negotii curam demandaverat Pontifex, Canonicos Civitati, Civitatem Pontifici conciliavit: quo temporis intervallo urbem identidem inviſit, liteſque de cenſuum quorundam ſolutione cum Metenſibus amica tranſactione compoſuit. (*k*)

A. 1470. Georgius arbiter fuit difficultatum inter fratrem, Trevirenſem Archiepiſcopum & Fridericum Palatinum. (*l*)

§. V.

Acta ejus reliqua.

A. 1473. Fridericum IV: Imperatorem Metas venientem, magnifice recepit. (*m*) Imperator Treviros ad Comitia abiit. Georgius cum Carolo fratre, aliiſque Principibus eum ſecutus eſt. Ibi cum de regia Caroli Burgundi ageretur dignitate, eumque in finem omnia præpararentur, Georgio ſacrandi inungendique novi

(*k*) MEURISS. loco alleg. Lib. III. p. 570. ſqq.

(*l*) Vide ſupra in vita Johannis Archiepiſcopi.

(*m*) MEURISS. loc. alleg. p. 588.

Georg.

Regis partes demandatæ fuerunt. At ſubita profectio Cæſaris hæc omnia intervertit. (*n*)

A. 1474. Georgius auctor fuit pacis inter Civitatem Metenſem & Lotharingiæ Ducem, inopinato Civitatem bello qui fuerat aggreſſus. (*o*)

Sed honorifica præſertim fuit ſolennis ejus ad Belgas legatio, quum A. 1477. a Friderico Imperatore Gandavum miſſus, una cum Johanne Trevirenſi & Ludovico, Bavariæ Duce, in magno Procerum conſeſſu pathetica oratione impetravit, Maximilianum Archiducem inter & Mariam Burgundicam ut decerneretur conjugium. (*p*) Paulo poſt Georgius noſter Maximilianum comitatus eſt Gandavum; ejusque nuptiis cum Maria interfuit.

§. VI.

Obitus.

Maximilianus, ut gratam mentem teſtaretur Georgio, Epiſcopatum Ultrajectinum ei deſtinavit, ſed antequam literæ

(*n*) Comines *Memoires* Lib. II. Ch. 8. Browerus *Annal. Trevir.* Lib. XIX. p. 300. & 302.

(*o*) Meuriss. loc. alleg.

(*p*) Pontus Heuterus *Rerum Auſtrjacar.* Lib. I. cap. 7. Fugger. *Oeſterreichiſcher Ehrenſpiegel* Lib. V. cap. 26. p. 854. ſqq. Meuriss. l. c.

GEORG.

expedirentur papales, Georgius Mediovici (*q*) deceſſit A. 1484. d. XI. Octobr. cum per XXV. annos Eccleſiæ Metenſi præfuiſſet. Corpus ejus in Eccleſia Cathredali ſepultum eſt Metis. (*r*)

neſcio, quo auctore tradit, ingens tum vitæ periculum adiiſſe Georgium, minantibus ei mortem Belgis, niſi matrimonium Mariæ cum Maximiliano perficeret.

(*q*) *Moyenvic.*

(*r*) MEURISS. l. c. p. 590. & 552.

CAPUT

CAPUT VII.

MARCUS

Episcopus Leodiensis Postulatus.

§. I.

Postremus filiorum Jacobi Marcus, Ecclesiastico quoque statui a patre dicatus, vix decimum egressus annum tonsuram A. 1445. accepit, uti supra notatum. (*a*) Marcus Canonicus Coloniensis.

A. 1459. possessionem Episcopatus Metensis Georgii fratris nomine adiit; cujus resignatione Coloniensis Ecclesiæ Canonicatum paulo ante impetraverat. (*b*)

A. 1460. Marcum una cum fratre Georgio Schauenburgici Nobiles Isenhemii tenuerunt captivum. (*c*)

(*a*) In vita Georgii, fratris ejus.

(*b*) Meuriss. *Hist. des Eveques de Metz.* p. 559.

(*c*) Vita Georgii ad A. 1460.

Eodem anno & fequenti in Comitatu fuit Johannis & Georgii fratrum, quum ille Treviros, hic Metas folenni ceremonia ingrederentur. (*d*)

A. 1463. occafione transactionis inter Adolphum Naffovium & Dietherum Ifenburgicum miffus eft Tiburum ad Pontificem Maximum legatus, ut ejus confenfum impetraret. (*e*)

§. II.

Fit Protector Leodienfis.

A. 1465. magna rerum converfio apud Leodienfes occurrit, cui implicita fuit Domus Badenfis, occafione Ludovici (*f*) Borbonii, quem Epifcopum, poft regimen decennale, rejecerant; Marcum noftrum in Mainburnum fuum eligentes. Ludovicus, Caroli Borbonii, & Agnetis, quæ Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, foror fuit, filius, (*g*) A. 1456. a Johanne Heinsbergio Co-

(*d*) Vita Johannis & Georgii.

(*e*) GOBELLINUS in *Commentar. Pii II. Pont.* p. 328. & HELWICHIUS *de diffidio Mogunt.* Sect. XIII. p. 191.

(*f*) TRITHEMIUS in *Chron. Hirfaug.* ad A. 1465. Leodienfem hujus temporis Epifcopum vocat Johannem, qui Ludovici fuerat deceffor. Johannes jam A. 1455. Ludovico Borbonio Leodienfem Epifcopatum tradiderat, ut ex MERSSAEI CRATEPOLII *Electorum Ecclefiafticorum Catalogo* apud GUALTHERIUM (*Gruterum*) *Chronico Chronicorum* Tom. I. p. 1518. addifcimus.

(*g*) SAINCTE-MARTHE *Hift. Genealogique de la Maifon de France* Tom. II. pag. 45.

mite, viro virtutibus & meritis gravi, Leodienſem Epiſcopatum octodecim annorum juvenis acceperat, commendante avunculo, Leodienſium vicino, in cujus aula educabatur. (*h*) Calixtus III. Pontifex difficulter conſenſit. Conſenſit tamen, poſtquam Burgundiæ Dux bello ſacro contra Turcas ſe acceſſurum ſpem fecerat, quam poſtea fraudavit. Sed & Epiſcopus juvenis, morum incautus, & a ſacerdotio abhorrens, Principis magis, quam Epiſcopi dignitatem affectavit, atque adeo Leodienſium ſpem & ipſe fefellit; conſecrationem Epiſcopalem pertinaciter recuſans. Leodienſes ſuſpicati ſunt, id quærere Ludovicum, ut conſuetudine ſecularis adminiſtrationis continuata, regimen Epiſcopale dediſceret Civitas, atque adeo pedetentim in Ducalem converteretur, vicini Burgundiæ Ducis ſubitura imperium. (*i*) Multis in rebus ergo denegata ſunt Ludovico & Officialibus ejus obſequia. Philippus, nepotis ſui jura vindicaturus, petiit a Papa, Leodienſes ut interdicto ſubjiceret. Voluntati ejus detulit Pius II. Calixti ſuc-

(*h*) Suffridus Petri in *vita Ludovici Borbonii* Cap.XX. Geſtorum Pontificum Leodienſium a Chapeavillo editor. Tom. III. p. 130.

(*i*) Docet hæc gravis & magni nominis ſcriptor, Jac. Piccolominus, *Cardinalis Papienſis*, *in Commentariis ſuis*, Mediolani editis A. 1506. vid. Lib. III. p. 396. In cauſſas diſſenſionis Leodienſium cum Ludovico Borbonio pluribus inquirunt Auctores Galliae Christianae; qui tamen, quod mirum, ne verbo quidem meminere Marci Badenſis. Tom. III. p. 903. & 904.

MARCUS.

cessor. A. 1462. Leodiensibus denuntiata censura. (*k*) Lis tamen in Curia Romana per aliquot annos protracta, A. 1465. mense Januario a Paulo II. pro Ludovico decisa est. (*l*)

Inter hæc Razo Herensis, & Barius Surlch, ex Proceribus Leodiensibus ad Carolum, Marchionem Badensem, se contulerunt ejusque auxilium contra Episcopum & Philippum, Burgundiæ Ducem, implorarunt; tutela Episcopatus Marco, fratri Marchionis, (*m*) oblata. Marcus, rejecto Borbonio, spem Leodiensis Episcopatus accepit. (*n*) Badenses, rem minus difficilem arbitrati sunt, quod Ludovicus XI. Galliæ Rex, Borbonio Burgundoque infensus, Leodiensibus promiserat auxilia. Redux igitur Leodium Razo, convocatis ordinibus, Dominica Lætare A. 1465. *Mainburnum* (*o*) seu Protectorem Leodiensium proclamavit Marcum

---

(*k*) SUFFRIDUS PETRI Cap. 22. & 23.

(*l*) Bullam Pauli Pont. exhibet CHAPEAVILLUS in *Annotat.* ad SUFFRIDUM PETRI loco alleg. p. 143.

(*m*) Marcum SUFFRIDUS male Caroli Marchionis filium adpellat.

(*n*) SUFFRIDUS loc. alleg. cap. 24.

(*o*) *Mainburni* nomine utitur ADRIANUS *de* VETERI BUSCO *Monachus Sancti Laurentii Leodiensis*, scriptor coævus, *in Diario Rerum Leodiensium sub Johanne Heinsbergio & Ludovico Borbonio Episcopis.* Extat in MARTENE *Collect. Veter. Scriptor.* Tom. IV. p. 1267. sqq. Mainburni ex *Mundiburdio* medii ævi voce, vulgus corrupit. Vox denotat tutorem, defensorem & in Chartis Belgicis præsertim varia inflexione occurrit, ut CANGIUS docet.

MARCUS.

Badenſem, quem Friderici Cæſaris affinitas, triumque fratrum, Caroli Marchionis, Johannis Trevirenſis & Georgii Metenſis Antiſtitum opes præſertim commendaverant. Razoni ſe oppoſuerunt Johannes & Eberhardus, ex Arenbergenſium familia, pater & filius, Comites Marcani, qui Leodienſis ditionis vicinæ protectionem jure hereditario ſibi vindicabant; Badenſibus alioquin infeſti, cum quibus lites eis intercedebant & bella. Prævaluit tamen Razonis auctoritas, atque unanimi omnium conſenſu Protector electus eſt Marcus; qui de eventu rei ſolicitus, cum tribus fratribus tum Metis (*p*) agebat. Eo miſſi Leodienſium legati, Marcum invitarunt, ut circa Paſchatis feſtum ſolennis inaugurationis cauſſa Leodium veniret.

Ludovicus XI. Galliæ Rex, inteſtinis Procerum turbis agitatus, Leodienſibus deſtinaverat literas, quibus Nivernenſem Comitem Protectorem illis obtulit; ſed de Badenſis electione certior factus, in eandem conſenſit. (*q*)

(*p*) Fratres Marchiones Metis progreſſi ſunt Coloniam, quo Leodienſium legati venientes, armata manu eos duxerunt Leodium. WERNERUS TITIANUS *Annalium Novefienſium* Auctor in MARTENE *Collect. Veterum Scriptorum* p. 608.

(*q*) Singula hæc accurate exponit ADRIANUS *de* VETERI BUSCO p. 1267. ſqq.

§. III.

A Leodiensibus inauguratur.

Marcus secundo Paschatis festo splendide a Leodiensibus exceptus, inter Carolum Marchionem & Johannem Trevirensem, (r) fratres suos, medius, Episcopali pompa Civitatem ingressus est, peractisque sacris publicum Civitatis palatium invisit. Ibi præstito solenni jurejurando promisit, omnibus viribus eo se allaboraturum, ut ex Protectore Episcopus fieret; seque nihil oppigneraturum extraneis, sed civium libertates & jura conservaturum intacta. Vicissim Leodienses perpetuam Marchioni fidelitatem polliciti sunt. Ab hoc tempore Marcus noster in Literis *Regens & Gubernator ac Administrator Patriæ Leodiensis, Ducatus Boullionii & Comitatus Lossensis* adpellatur. Tum etiam Magistri, Consules & Officialium Præfecti fidem ei præstiterunt.

Marcus, armata manu & præcedente cum albo baculo Razone, Dinantum & reliqua Leodiensis & Lossensis ditionis oppida invisit ac ubique populos in obsequium recepit. Reversus Leodium legatos, qui Lovanio, Bruxella, Antwerpia & Silva

(r) WERN. TITIANUS *Annalium Novesiensium* Auctor in MARTENE loco alleg. pag. 608. & TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* Johannem Trevir. interfuisse testantur. At silent eum ADRIANUS *de* VETERI BUSCO p. 1269. & SUFFRIDUS PETRI Cap. 25.

Ducis advenerant, ſalutavit. Capitulum Leodienſe, quod ab initio Marcum Protectorem agnoſcere recuſaverat, d. XVII. Maji in ejus quoque partes tranſivit.

§. IV.

Foedus init cum Lud. XI. Galliæ Rege.

Inſequenti Aſcenſionis feſto ſplendida Galliæ Regis legatio, cui præerat Caſtellionenſis (s) Leodium venit, contra Burgundos & Borbonios, cum Protectore & Leodienſibus ut perculteret fœdus. Res ſtudio præſertim Razonis perfecta die XVII. Junii. Promiſſa ſunt auxilia reciproca. Galli in Hannoniam, Leodienſes in Brabantiam impetum faciant. Rex pro ducentis lanceis, quas Leodienſes conſcribant, menſtrua XV. librarum Turonenſium ſtipendia ſolvat; in ſingulas lanceas tres equites computati. Præterea conventum, ut de confirmatione Marci cum Pontifice Ludovicus Rex ageret, neque obedientiam ei præſtaret, antequam obtinuiſſet petita. (t)

Inito hoc fœdere, Carolus Marchio rediit domum, milites ut colligeret pro Gallo. Marcus vaſallos Leodienſis Eccleſiæ ad inveſtituram feudorum ſuſcipiendam adegit. Bona Epiſcopatus

(s) Sire de Chaſtillon.

(t) Fœdus hoc extat in Leonard. *Traités de Paix* Tom. I. pag. 60. & du Mont *Corps Diplomat.* Tom. III. p. 328. Addatur Adrian. *de* Veteri Busco loc. alleg. p. 1274.

fibi afferuit. Abfentium, ut & eorum, qui in verba ejus jurare detrectaverant, facultates fifco addixit.

§. V.

Adverfa factione oppreffa poftulatur Epifcopus.

Exfpiraverat quadrimeftre tempus, quo Pontifex interdictum in Leodienfes fufpenderat. Magna inter eos animorum commotio. Clerus Protectorem adiit, rogans, ut de fervando interdicto cum populo ageret. Annuit Badenfis; fed Dominus de Bare, Razo, aliique, qui Leodii rerum potiebantur, interverterunt confilia Cleri, & convocato ad palatium populo, falfam Pontificis bullam & interdictum nullum effe oftenderunt. Canonicorum, qui aufugerant, vel intermiferant facra, domus fpoliatæ, bonaque fub hafta funt vendita. Protector cum Magiftris & Confulibus Urbis, creato fuarum partium Officiali, jurisdictionem fibi arrogarunt utramque. Borbonius Hoyo pulfus, & occupato a Leodienfibus oppido, Marcus ibidem inauguratus Protector.

Florentibus ita Marci rebus confcriptæ ad Pontificem literæ funt, quibus ille trium ftatuum nomine poftulabatur Epifcopus; rejecto Borbonio, quem viginti rationibus allegatis impulfi, Epifcopum fe agnituros negarunt. Leodienfium literis fuas quoque addidit Ludovicus XI. Galliæ Rex, qui fœdere, fupra indicato, ad folicitandum ea fuper re Pontificem fe obftrinxerat. Literæ hæ perferendæ Romam datæ Hugoni Benefacti, thefaurario Metenfis Ecclefiæ, quem cum fratre Leodii reliquerat Meten-

Marcus.

ſis Antiſtes; eique in mandatis datum, ut pro impetranda Badenſis confirmatione, omnem Romæ lapidem moveret.

§. VI.

Indicto Burgundis bello domum redit.

Hæc dum agerentur Leodii, Carolus Marchio inſtruendo adverſus Burgundos bello totus incubuit, coactisque domi quadringentis haſtiferis & peditibus ſexaginta, cum omni apparatu bellico, ſub initium menſis Auguſti Leodium rediit. Eodem tempore inſignis pecuniæ ſumma, ſolvendis militum ſtipendiis, e Gallia fuit allata. Leodienſes tum Philippo, Burgundiæ Duci, bellum denunciarunt. Protector ſuo quoque nomine fecialem miſit Bruxellas, quem Dux, leniſſimus Princeps, liberaliter habitum, veſtibus & auro donavit.

Sed de belli ratione tandem fuerat deliberandum. Heic alii in Brabantiam ex fœdere cum Gallis, alii in Limburgenſem ditionem educendas eſſe copias cenſuerunt. Prævaluit poſterior ſententia Badenſium ſtudio, qui de reditu ſolliciti, longius progredi noluerant. Unde Leodienſes, Carolo Marchione & Protectore ducibus, Civitate egreſſi, in Limburgenſes terras irruptionem fecerunt, pluribusque vicis immani crudelitate deletis, Falcomontem obſidione cinxerunt quarto die Septembris. Hærente ibi Leodienſium exercitu, quum allatus eſſet nuntius, Ludovicum Borbonium, Burgundicis inſtructum copiis, liberandi oppidi cau-

MARCUS.

ſa, propius acceſſiſſe, Marcus, cum fratre Carolo & adducto equitatu, Leodienſium caſtra noctu reliquit, (*u*) magnisque itineribus in Marchiam contendit.

Fugæ hujus cauſæ.

Leodienſium crudelitatem animique levitatem horruerunt Marchiones; frequentibus etiam Trevirenſis & Metenſis fratrum Antiſtitum literis moniti, ut ſeditioſi populi cauſam desererent, quam gravi ſententia damnaverat Pontifex. Acceſſit, quod eodem tempore Ludovicus Galliæ Rex, pace cum Carolo, Caroleſii Comite Philippi boni filio, facta, Leodienſes neglexerat: quodque Caroleſius, ordinatis Gallicis rebus, in eo jam erat, ut conjunctis cum patre copiis, omnem belli molem in Leodienſes converteret. (*x*)

§. VII.

Acta reliqua cum Leodienſibus.

Excuſandæ tamen fugæ ſuæ Marchiones noſtri legatos miſerunt Leodium, qui bonorum relictorum æſtimationem inirent. Sed male a Leodienſibus excepti, re infecta reverſi ſunt. Leodienſes cum Ludovico Borbonio & Burgundiæ Duce redierunt in gratiam. At anno inſequenti 1466. novam rebellionem parantes, de revocando Badenſi iniverunt conſilia. Invaluit factio, quæ in contemtum Borbonii, nomen Badenſis per omnes Civitatis pla-

(*u*) D. 5. Sept. A. 1465. ADRIANUS de VETERI BUSCO. SUFFRIDUS PETRI locis allegatis. CHRONICON MAGNUM BELGICUM p. 420.

(*x*) SUFFRIDUS PETRI loco citato. COMINAEUS *Memoires* Lib. I. Cap. XIV.

teas, festivis acclamationibus circumtulit, detractisque Borbonii insignibus, arma Badensia ubique suffixit. Marci imago ad omnes urbis portas collocata habitu clericali, angelis mitram super caput tenentibus. Missa quoque ad Marcum legatio, quæ reditum ei persuaderet. Hic cum fratribus ea de re se communicaturum respondit, atque in literis ad Leodienses, quibus devotum eis animum spondet, *Regentem* adhuc *patriæ Leodiensis*, *Ducatus Boulloniensis & Comitatus Lossensis* se scripsit. At Marci cunctationem indignati Leodienses, imagines ejus & Badensia insignia sustulerunt ubique. (*y*) Carolum autem Burgundiæ Ducem, qui A. 1467. patri successit, perpetuis lacessiverunt injuriis usque ad A. 1468. quo illa ira commotus, inspectante Ludovico XI. Rege, Civitatem flammis delevit. (*z*)

Abdicata Leodiensium tutela, Argentinensem Canonicatum Marcus accepit. Unde natus eorum error, qui eum Argentinenses inter Episcopos ponunt. (*a*)

(*y*) Adrianus de Veteri Busco loco allegat. pag. 1290. seqq. Meyer. in *Annal. Flandricis* Lib. XVI. p. 396.

(*z*) Comines *Memoires* Lib. II. Chap. 1. 2. 3. 4. 7. 10. 11. 12. 13.

(*a*) Reusnerus in *Genealogico Opere* pag. 515. eum in ipso limine officii obiisse tradit A. 1478. quo auctore, ignoro. Vacaverat illo anno Argentin. Ecclesia morte Ruperti Bavari; cui Albertus ex eadem domo Antistes, interjecto vix unius mensis spatio successit. Gallia Christiana Tom. V. p. 815.

MARCUS.

A. 1471. Comitiis Ratisbonensibus cum Johanne Trevirensi interfuit.

§. VIII.

Obitus.

Obiit A. 1478. 14. Kal. Sept. postremus filiorum Jacobi; quorum indolem & felicia fata IRENICUS (b) his verbis exponit: „ O felicissime omnium Jacobe Marchio, cui nihil quod „ felicitatis esset, defuit, beatus partu, ac beatior fortuna tam „ corporis, quam animi bonis: beatissimus liberis beatissimis, & „ te multo beatioribus. Collocabatur tibi conjugio Caroli Lo- „ tharingi Ducis filia, thorus Ducatu insignitus: filios sex fortu- „ na indulsit, unum, cujus nomen inter Divos relatum est, duos „ Episcopatibus amplissimis instructos, tertium Episcopatui Ar- „ gentinensi quam proximum. Ante obitum quoque videre tibi „ datum est, Carolo potentissimo, qui adhuc extiterunt, Mar- „ chioni, filio, Friderici III. Cæsaris sororem in uxorem co- „ pulari, unicam filiam Alberto Brandenburgensi Marchioni ac „ Imperii Romani Electori destinatam. „

(b) *Exegesis Germaniæ* Lib. III. cap. 101. p. 158.

Tom. I.

PHORIANA.

ıb. I I I.

ultimo Marchione, cum Rœtela Rodemachern, &c. ei concedit.

5 1 7.

R U M.

:OLUS.	5. CHRISTOPHORUS.	6. PHILIPPUS.
n 1 4 7 6.	natus A 1 4 7 7.	natus A. 1 4 7 8.
F s Argenti-	Canonicus Argenti-	† A. 1 5 3 3.
ıfis	nenfis.	die 1 7. Septembris
5 1 0.	† A. 1 5 0 8.	Uxor: Elifabetha,
		Philippi Elector. Palat.
NGUS	II SIBYLLA.	filia
na	nata A. 1 4 8 5.	A. 1 5 0 3.
A†	Uxor Philippi Com. Hanov.	† A. 1 5 2 2.
2 2.	A. 1 5 0 3. † 1 5 2 7.	

.JACOB.	MARIA	JOHANNES	MAXIMILIANUS
n. ıatus	EVA.	ADAMUS.	CAESAR.
ci denatus	nata &	natus &	natus
5 1 1.	† 1 5 1 3.	† 1 5 1 6.	& † 1 5 1 9.

PERIODUS V.

SIVE

CHRISTOPHORIANA

CAPUT I.

CHRISTOPHORUS

A. 1475 --- 1527.

§. I.

ernhardianam Periodum, bellicis agitatam tumultibus excipit Christophoriana; primis sub Marchionibus tranquillior; sub mediis bello quoque strepens & armis. Introitus.

Pax publica, veteri ignorata Germaniæ, in solennibus Wormatiæ Comitiis seculo XV. finiente condita, non Marchiæ modo Badensi, sed omnibus Germaniæ terris tempora pacatiora induxit. Velitationes continuæ, diffidationes quas vocant, quæ per tot sæcula miseram turbarunt Germaniam, in perpetuum proscriptæ sunt.

CHRIST.

Bonæ literæ & artes, ex Græcia per Italiam Germanis allatæ, bellicoſam nationis indolem non parum mitigaverant.

Verum enimvero ipſæ hæ politiores literæ, homines humaniores quæ reddunt; quæ magnum Germaniæ decus attulerunt & lumen, magnis quoque in cultu religioſo converſionibus rerum occaſionem dederunt. Marchiones Badenſes, aliorum Germaniæ Procerum exemplo, vel veteribus vel novis ſacris addicti, ſacrorum ſuorum formam populis, ſibi ſubjectis, quoque dederunt pro lege. In Marchia utraque Badenſi, in Hachbergica ceteriſque horum Principum terris cultus divini ratio aliquoties mutata, reſtaurata, abolita; donec bello tricennali, medios inter belli furores, duas inter Lineas Badenſes, quæ ſubſiſtunt, res denique transacta, & Weſtphalica Pacificatione firmata.

§. II.

Chriſtophori initia.

In limine hujus Periodi ſtat Princeps, quo majorem, meliorem nunquam Marchia vidit, CHRISTOPHORUS, pacis & belli artibus clarus; verus populi ſui pater.

Immortalis memoriæ Princeps primam lucem aſpexit A. 1453. d. 13. Novembris, magno patre major & felicior filius, cui in Marchicis terris cum fratre ſucceſſit. Juvenis viginti duo annorum ad Fridericum IV. Imperatorem, avunculum ſuum, Francofurtum profectus eſt, qui excelſæ indolis nepotem in comitatu ſuo retinuit, eique Badenſia Imperii feuda, Alberto quoque fratre

inclufo, folenni ceremonia contulit. In laterculo feudorum utraque Badenfis & Hachbergenfis Marchia, Eberfteinii Comitatus dimidia pars, Dominium Ufenberg, Windeckiana Bona cum Stutzhemio Alfatiæ vico enumerantur. (*a*) Prima hæc, quam novimus, inveftitura Hachbergæ a Cæfaribus facta; præcedentes de fola Badæ Marchia loquuntur.

§. III.

Privileg. Cæfar.

Antiquis Imperatorum Privilegiis accefferunt tum nova; quorum fumma huc redit. Marchionum Badenfium Vafallos, officiales, fubditos & qui in eorum funt protectione feu advocatia, coram Judicio Cæfaris Aulico, Rotwilenfi, vel Provincialibus aliisque judiciis convenire non liceat; fed lites eis motæ, ad ipfos Marchiones vel ad eorum tribunalia remittantur. Quod fi juftitiæ rationem non habeant Marchiones, aut ultra fex feptimanas & triduum protrahant litem, actori fit integrum ad alium quoque judicem caufam deferre. E terris Badenfibus profugos, dominis invitis, recipiat nemo, fed petentibus Marchionibus eorumque Præfectis, etiam poft viginti reftituat annos. Profcriptos recipiendi jus tribuitur Marchionibus; qui tamen profequentibus eos admi-

(*a*) Literæ die Veneris ante Simonis & Judæ confcriptæ exhibentur a LUNIGIO, *Reichs-Archiv Fortfetzung der anderen Continuation Vierte Abtheilung, Neunter Abfatz* pag. 947. SCHILTER in *Scriptorib. Rerum German. inter Documenta* p. 101.

CHRIST.

niſtrent juſtitiam. (*b*). Sereniſſimi (*Durchleuchtig*) titulus a Chriſtophori tempore Marchionibus Badæ hinc inde tribuitur, Cæſares tamen, nec in hoc privilegio nec in ſequentibus ante Leopoldum Imp. A. 1664. hujus tituli meminerunt.

§. IV.

Varia.

Eodem anno (1475.) in Colonienſi conventu bellica contra Carolum Burgundum expeditio decreta. Cæſar menſis Maji initio cum octoginta millium armatorum exercitu Colonia egreſſus, ad Noveſium, quam urbem Carolus obſederat, contendit. Poſt duos conflictus ſoluta obſidio & pax inita fuit. (*c*) In expeditione hac copias quoque ſuas Cæſari adduxit Chriſtophorus; (*d*) qui eo ipſo tempore cum Wirtenbergæ Comitibus ſuper fabricam communis monetæ ad decennium Leonbergæ conventionem inivit. (*e*)

Alber-

(*b*) Super privilegia hæc Diplomata duo, A. 1475. die Martis ante Simonis & Judæ data, exhibet LUNIG loc. alleg. p. 944. ſq. SCHILTER loco alleg. p. 103. & 105.

(*c*) MICHAEL BOIEMUS in *Vita Alberti* §. 9. JAC. UNRESTVS in *Chron. Auſtr.* pag. 597. EMANUEL SUEYRO *Annales de Flandres* p. 525.

(*d*) GERARDUS A ROO pag. 281. ſcribit: „ Eodem die advenit Chriſtophorus Marchio Badenſis & poſtridie Henricus Haſſorum Princeps „ Hermanni frater cum non contemnendis uterque copiis.

(*e*) PETRI *Suevia Eccleſiaſtica* p. 710.

Albertus frater A. 1476. Marchiam ei omnem per ſexennium ſoli regendam reliquit; quo tempore elapſo, inſtituta eſt inter fratres diviſio, conciliante Sauſenbergico Marchione Rudolpho. Chriſtophorus Marchiam Badæ & dimidiam Comitatus Eberſteinii, atque Dynaſtiæ Lahrenſis oppigneratæ partem accepit. Alberto Marchia tota Hachbergæ obvenit. Fratrum utrique terras oppigneratas reluendi jus ſervatum, & hereditas matris. Cum autem Maximiliano contra Brugenſes operam præſtans, in obſidione Belgici oppidi Damm Albertus A. 1488. periiſſet improlis, Marchicas ſuæ lineæ terras omnes ſolus denique conjunxit Chriſtophorus. Pacta cum fratre.

§. V.

Hic A. 1477. cum Moguntino, Trevirenſi Electoribus, aliisque Imperii magnatibus Maximilianum in Flandriam comitatus eſt, ut ſolennitati nuptiarum, quas ille cum Maria Burgundica celebravit Gandavi, intereſſet. (f) Varia.

Eodem anno diploma a Friderico IV. obtinuit; quo firmatum eſt privilegium Carolo patri ejus datum, ut intra unum a Pfortzhemio milliare, a vectoribus ſuper quacunque via exigi poſſet vectigal. (g)

(f) HARAEI *Annales Brabantiæ* Tom. I. p. 452. LE PETIT *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Liv. 6. p. 524.

(g) Scriptum Vindobonæ die ultimo Martii extat in LUNIG loc. allegat. p. 948. & SCHILTER p. 107.

CHRIST.

A 1479. Albertum, ex Comitum Palatinorum familia Argentinensium Antiſtitem, cum more majorum Civitatem introiſſet, una cum Philippo Electore Palatino aliisque Principibus Chriſtophorus comitatus eſt. (*h*)

Tum quoque Maximiliano Archiduci, bello cum Gallis implicito, utilem navavit operam; capto inter alia Luxemburgi Caſtro; ex quo Johannem Domarianum, Gallicæ partis equitem ejecit, teſte inſcriptione Luxemburgi ſuperſtite, quam exhibet BERTHOLETUS. (*i*)

§. VI.

Succeſſio Cattimeliboc.

Eodem anno (1479) Philippus, Cattimelibocenſium Comitum poſtremus, deceſſit, ſeptuaginta ſeptem annorum ſenex; filiam Annam & ex filio cognomine, qui viginti quinque annis an-

(*h*) *Chronicon Mſcpt. Argent. Anonymi.*

(*i*) *Hiſtoriæ Luxemburg.* Tom. VIII. pag. 7. Inſcriptio hæc eſt:

Meſſire Chriſtophe Marquis de Baden
Preſentement Capitaine & Gouverneur
du Duché de Luxembourg
Prit par les armes ce Chateau de Luxembourg
Au nom de tres haut & tres puiſſant Prince & Seigneur
Maximilien Roi des Romains
Sur Jean de S. Domarien Chevalier qui pour lors
Tenant le parti du Roi de France & des Flamans
L'occupoit contre le fusdit Roi des Romains.

te patrem obierat, unicam neptem relinquens Otiliam, Chriſtophori Marchionis noſtri uxorem. Anna Henricum Landgravium Haſſiæ habuerat conjugem. Inter duas has Principes, amitam nempe & fratris filiam, de ſucceſſione certatum.

Cattimelibocenſis Comitatus, uti pleræque Imperii ditiones, allodiis conſtabat & feudis. Feuda vel ab Imperio, vel a Principibus Eccleſiaſticis, præſertim Herbipolenſi Epiſcopo, aliisque pendebant. (*k*) Otilia dimidiam hereditatis avitæ partem jure repræſentationis ſibi deberi contendit; allodia magis, quam feuda affectans. (*l*) Anna vero Comitatum vicinum omnem, Haſſi conjugis ſui ope, occupavit; feuda ex conventione ſoceri cum dominis directis, (*m*) allodia jure ſanguinis ſibi vindicans; proxima heres defuncti; (*n*) filia quod gradu propior nepte.

(*k*) MULLERI *Reichstags-Theatr. ſub Maximiliano I.* Part. I. *2te Vorſtellung.* Cap. 68. §. 10. p. 611.

(*l*) „ *Ihre Fürderung und Anſprach um ihr Anherrlich Veterlich und Mütterlich nachgelaſſene ligende Erbgüter und fahrende Habe und ihre Gerechtigkeit der obgedachten Graveſchafften Katzenelnbogen und Diez.* „ Verba ſunt Inſtrumenti renunciationis Otiliæ.

(*m*) Ad conventionem hanc provocant Haſſi; teſte MULLERO loco allegat. pag. 5. JurisConſulti Pariſienſes in Reſponſo ſuper litem inter Haſſos & Naſſovios, pro Philippo Haſſiæ Landgravio pronuntiant; habita præſertim ratione literarum ſimultaneæ inveſtituræ, quas A. 1470. Philippus Comes Cattimelibocenſis ejusque gener Henricus. Haſſus à Rudolpho Herbipolenſi Epiſcopo obtinuerunt. Vid. CAROLUS MOLINAEUS *Conſil. 18. Operum* Tom. II. p. 865.

(*n*) In Inſtrumento renunciationis Otiliæ Henricus Landgravius vocatur

§. VII.

Lis de ea & renunciatio.

Chriſtophorus Otiliæ uxoris ſuæ nomine in Aula Cæſarea A. 1480. litem inſtituit, ac Fridericum fratrem, qui dein Ultrajectenſium Antiſtes, miſit ad Cæſarem, cauſam ut ageret præſens. (*o*) Cæſar Landgravium ad tribunal vocavit. (*p*) Sed poſt biennii moram, ſeparatio allodiorum a feudis & alia, quæ in diſceptationem veniebant, difficiliorem in dies cum redderent litem, Haſſo conſtanter in poſſeſſione Comitatus manente, Chriſtophorus denique in amicam cum Landgravio transactionem conſenſit; accepta, quam Henricus obtulerat, pecuniæ ſumma. Actioni in hereditatem avitam renunciavit Otilia, ſervato ſibi tantum ſucceſſionis jure, ſi quando omnis Henrici extingueretur poſteritas. Inſtrumentum hac ſuper re A. 1482. menſe Majo conditum eſt Badæ. (*q*)

„ *Der* nehiſte Erb *der Graveſchafft Katzenelnbogen und Diez von wegen*
„ *der Hochgebohrnen Fürſtinnen ſeiner Gnaden Gemaheln, Frau Annen*
„ *Lantgrävin zu Heſſen &c, gebohrne Grävinne zu Cazenelnbogen und zu*
„ *Diez, des gedachten Graven Philipſſen Dochter.* „

(*o*) Literæ Credentiales, quas vocant, Friderico ad Cæſarem datæ, extant in Tabulario Bada-Badenſi.

(*p*) Mandatum Imperiale cum citatione in eodem Tabulario ſervatur.

(*q*) MULLERUS *Reichstags-Theatr. ſub Friderico IV. Vte Vorſtell.*, Cap. 12. pag. 55.

Ita ex divite Cattimelibocensi successione ad Badenses nihil pervenit. Christophori avunculus Cæsar procul dubio induxit eum, ut cum Hasso transigeret; quod in Aulico judicio eum causa casurum esse existimavit.

§. VIII.

Expeditio Geldrica aliaqua.

Post institutam cum Hasso litem Christophorus A. 1481. in expeditione Geldrica Maximilianum secutus est. (r)

A. 1486. Electores ad eligendum Romanorum Regem Francofurti convenerant. Marchio noster Friderico Imp. ad conventum hunc proficiscenti comes adhæsit. (s) Habita tum quoque Imperii Comitia, in quibus de bello contra Turcas quæsitum. Christophoro, una cum Wurtzburgensi & Passaviensi Episcopis & Brandeburgi Marchione, id datum negotii, ut deliberatione cum legato Pontificis habita, decernerent, quid facto sit opus, eaque de re Cæsarem & Electores docerent. (t) Maximilianus Rex Romanorum electus, coronationis causa Aquisgranum deductus est. Christophorus & Albertus frater in itinere nobilium agmen duxerunt. (u)

(r) Le Petit *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Liv. 6. p. 537.

(s) Muller. *Reichstags-Theatr. sub Friderico IV. VIte Vorstellung* Cap. 1. pag. 2.

(t) Fugger. *Speculum Austr.* Lib. V. Cap. 33. p. 952.

(u) Idem loc. cit.

§. IX.

Expeditio adversus Brugenses.

Biennio poſt Civitas Brugenſis, ſeditione commota, Maximilianum Regem cuſtodiæ mancipaverat. Fridericus pater LXXIII. annorum ſenex, habitis per Imperium delectibus, quantas potuit copias, filio liberando in Belgium adduxit. Chriſtophorus cum Alberto & Friderico fratribus quater mille pedites, quos ſuis ſumtibus collegerat, exercitui Imperiali conjunxit. (*x*) Fama de Cæſaris adventu in Flandriam delata, Brugenſes facinoris pœnitentia ducti, reliquorum Belgii ordinum interventu, poſt quartum captivitatis menſem libertati reſtituerunt Maximilianum; præſcripta ei pacis formula, quam jurejurando ſancire coactus eſt. Refractaria ille urbe relicta ad patrem iter paravit; ſed nondum exceſſerat Brugenſium fines, quum Belgarum legati, firmandæ pacis cauſa, eum adirent. Maximilianus, iratum Cæſaris animum interceſſione aliquot Germaniæ Procerum mitigandum eſſe cenſuit, commendavitque Chriſtophorum ejusque fratres Albertum atque Fridericum, ut ope eorum in gratiam reducerentur Brugenſes. Badenſibus licet injunxerit Cæſar, Flandricas rebellium terras ferro ut perſequerentur & flammis, apud eum tamen interceſſerunt pro Flandris. Sed flecti non potuit Cæſar, qui cum

(*x*) FUGGER. loco allegat. Lib. V. Cap. 36. pag. 999. OLIVIER DE LA MARCHE *Memoires* Lib. II. p. 641.

CHRIST.

omnibus copiis in agrum Gandavensem progressus, in vicinia urbis castra locavit; Flandris è Gallia arcessentibus auxilia, quibus ruinam imminentem averterent. Deinsam, haud ignobile ad Lisam oppidum, Galli Flandrique insederant, prohibituri, ne Cæsari ex Hannonia adveherentur commeatus. Christophorus cum quatuor millibus Germanorum peditum missus, nocturno impetu oppidum expugnavit, quadringentis fere hostium cæsis. In Gandavenses deinceps & Brugenses sævitum. Cæsar, relictis cum filio copiis, in Germaniam rediit. In Comitiis Francofurtanis A. 1489. denique compositum est bellum. Conventui huic inter alios Proceres Christophorus quoque cum filio Jacobo interfuit. (y)

§. X.

Regimen Ducatus Luxenb. Marchioni committitur.

Luxenburgici Ducatus Regimen pro præstitis officiis Maximilianus Christophoro eodem anno ampla cum potestate tradidit; (z) militarium & civilium rerum ei potestatem committens. In beneficiorum ecclesiasticorum collatione jus præsentandi exercuit; magistratus officio male functos exauctoravit. (a) Promisit Maximilianus, dignitatem Christophoro se non ablaturum, nisi debito eum præmonuerit tempore atque impensarum ratione satis-

(y) PONTVS HEVTERVS *Rerum Austriacarum* Lib. III. Cap. 10. 11. 16. FVGGER. loco alleg. p. 999. sq.

(z) BERTELII *Descriptio Luxemburgici Ducatus* p. 485.

(a) Diploma Middelburgi die 20. Aug. datum in Codice Diplom. exhibemus.

CHRIST.

fecerit. (*b*) Quin & per Vicarium ut regeret Ducatum Marchioni permisit. Luxemburgi Castrum iisdem conditionibus ei traditum est. (*c*) Marchio, Præsule Cameracensi præsente, Regi fidem adstrinxit. (*d*)

Silvanectensis Pacis, inter Maximilianum Imperatorem & Carolum VIII. Galliæ Regem A. 1493. initæ, tabulas custos & vindex pacis Christophorus sigillo quoque suo firmavit. (*e*) Hæc de Belgis; nunc ad Germanos redeundum.

§. XI.

Idem Fœderis Suevici socius

Maximilianus Romanorum Rex vix fuerat electus, quum omnibus viribus eo allaboravit, perpetua pax publica tandem ut in Imperio vigeret. Prælusit pace tum ad decennium constituta; cui

(*b*) Codex Diplom. Badensis.

(*c*) Idem Cod. Diplom.

(*d*) Gubernium hoc Carolus I. Hispaniæ Rex, Belgii Princeps, A. 1518. Christophoro de novo commisit. Idem Cod. Diplom. ad hunc annum. DROLLINGERVS in *Lexico Basil.* in Vita Christophori scribit, Maximilianum Christophoro Luxemburgicum oppigneraſſe Ducatum atque eum postea reluisse; sed asserti sui auctorem non profert.

(*e*) LEONARD *Traités de paix* Tom. I. pag. 365. Germanis & Belgis Warandia Pacis usitatior, illis præsertim temporibus, quibus paces publicæ nonnisi temporariæ erant. In Westphalica Pace usus hic quoque adhibitus est.

cui porro firmandæ biennio poſt Suevos induxit, ut Equeſter eorum Ordo Liberæque Civitates inter ſe ad octennium fœdus inirent Eslingæ, quod Bavariæ Ducum & Helveticæ Ligæ retardaret progreſſus. Suevico fœderi Chriſtophorus, à Maximiliano inductus, A. 1489. die Palmarum acceſſit, quod & Moguntinus Elector, Brandeburgici Marchiones, Archidux Auſtriæ, Wirtenbergæ Dux eodem die fecerunt. (*f*)

§. XII.

Memorabilior in Badenſium Chronicis inſequens annus eſt, (1490) quo via parata, ut patrimoniales eorum terræ, per tria fere ſecula a terra matre diſtractæ, in unum corpus redirent. Pactum ſucceſſionis Sauſenberg.

Die Jovis poſt B. Bartholomæi Philippus Marchio Sauſenberga-Rœtelanus ſuæ lineæ poſtremus, mutuæ ſucceſſionis pactum, quod ſtilo domeſtico: *Das Rœteliſche Gemechte* (*g*) *vel Erbeinigung* Badenſes appellant, cum Chriſtophoro inivit; Sacrum Domus Badenſis Palladium. Quamvis enim Sauſenbergicæ Lineæ, quæ junior erat; ad interitum vergenti, ſenior ſuccedere debuiſſet, a ſtipite communi quod fuerant prognatæ; reciproca tamen linearum ſucceſſio novo pacto roborata eſt; cujus capita præcipua heic proponimus Lectori.

(*f*) DATT *de Pace Publica* Lib. II. cap. 9. & 10.

(*g* Diſpoſitio, Conventio, Germanis tum dicebatur *Gemæchte*, *Gemechtnüs.*

Si Christophorus sine mascula herede decedat, Marchia Hachbergæ cum Hohinga & oppido Sulzberg ad Philippum perveniat. Philippo absque masculis decedente heredibus, Dynastiæ Rœtela, Sausenberga, Badevilla ad Christophorum perveniant. Unionem hanc hereditariam Officiales & subditi utriusque partis accipiant & jurejurando confirment. Neuter aliquid ex Marchicis his terris alienet. Si aliquid vendatur, rei venditæ pecunia in aliam rem utilem vertatur. Libera sit rerum oppigneratarum superstiti reluitio. Vidualitia uxorum super has terras sint licita. Principis filiæ dos ad octo mille florenos ascendat. Viduales & dotales terræ suo tempore redeant ad corpus. Alienatio permittitur, si quis Marchici sanguinis ex captivitate redimendus, vel si pia instituenda fundatio. Deficientibus masculis Marchicæ terræ ad filias transeant. Officiales si qui novi creentur, in Pacta hæc jurent. Singulis decenniis subditi jusjurandum renovent.

Transactionem hanc Maximilianus Cæsar A. 1499. d. 13. Aug. Friburgi Brisgoviæ sua auctoritate roboravit per literas, quibus tamen, inscio Christophoro, clausulæ quædam insertæ fuerunt, de quibus infra differitur.

§. XIII.

Turbæ Weissenburg.

Weissenburgensis Abbatiæ Regalis Benedictinæ in Alsatia Inferiore motus, à Friderico I. Electore Palatino excitati, à Phi-

CHRIST.

lippo Ingenuo aucti, Principes vicinos commoverunt, ut ad componendos eos A. 1491. certatim concurrerent.

Joannes Trottius, miles Thuringus, Marefchallus Aulæ, apud Philippum Monafterii Advocatum gratiofus, Abbatiam duriter habuit, atque in ejus bona manus injecit. Re Romam delata, Elector & Trottius cenfuræ ecclefiafticæ ab Innocentio VIII. fubjecti funt. Chriftophorus Electorem amicum, fed in omni hoc vacillantem negotio, ad transactionem cum Abbatia perducere non potuit, nifi poft Trottii deceffum. (*h*)

§. XIV.

Marchio Aurei Velleris Eques.

Illuftre hoc in Annalibus Badenfium tempus eft, quo Domus hujus opes fub Principe noftro, quem augendis, ordinandis, ornandisque Badenfium rebus fata deftinaffe videbantur, non exigua incrementa ceperunt.

Initium factum eft ab Aurei Velleris torque; qua Philippus Archidux, Galliæ Belgicæ heres, quatuordecim annorum juvenis, Chriftophorum Marchionem anno, quem recenfemus, (1491) ornavit Mechliniæ. (*i*)

At Maximilianus pater tutorque Philippi, ftrenuam confanguinei fui fidem & operam in Belgicis & Francicis bellis plu-

(*h*) TRITHEMIVS in *Chron. Hirfaug.* ad A.1491.

(*i*) FVGGER, *Speculum Auftriacum* Lib.V. cap.39. p.1040.

res per annos conſtanter expertus, de remuneratione ſollicitus, occaſionem denique invenit, qua ei domuique ejus gratum animum oſtenderet; Dynaſtias quasdam atque Dominia, in Ducatu Luxemburgico ſita, A. 1492. in perpetuum ei conferens feudum, quorum præcipua Domui Badenſi ad noſtra usque tempora adhærent.

§. XV.

Ditiones Luxemburg. accipit.

Rodemacheræ, Richemontii, Hesperingæ, (*k*) Bolchenæ (*l*) & Vſeldingæ (*m*) feuda intelligo. Rodemachera (*n*) oppidum, Dynaſtiæ caput, tribus leucis diſtans Luxemburgo, ſuos a longo tempore habuerat Dynaſtas, qui per omnem Ducatus Luxemburgici tractum terras poſſederunt. Sub Carolo Burgundiæ Duce, ſub Maria & Maximiliano conjugibus, ut & ſub

(*k*) In Inſtrumento legitur *Hesprenges*, Germ. Herspring.

(*l*) Feudum Vincentii Comitis Marcani, à Luxemburgico Ducatu pendens.

(*m*) Dynaſtiam hanc prope Rodemacheram, Domino de Clerval olim oppigneratam, Vincentius Marcanus redemerat, ut Charta nos docet.

(*n*) Tria ſunt Ducatus Luxemburgici oppida, quæ in *Machern* deſinunt *Rodemachern*, *Kœnigsmachern*, *Grœvenmachern*, circa Moſellam flumen. *Machern* pro *Marchern* à Marcha nonnulli derivant, quod loca hæc in finibus Ducatus Luxemburgi, Lotharingiam verſus, ſita ſunt. ZEILERVS in *Topographia Ducatus Luxemburgici* p. 242. ubi & annotat, Rodenmachern ſubinde *Rodenbach* appellari. Idem ZEILERVS in *Itinerario Germaniæ* cap. 32. pag. 474. ſcribit *Rodemarck*. GVICCIARDINVS *Rodemacriam* appellat in *Deſcriptione Belgii* p. 292.

Philippo, filio eorum, Gerhardus Rodemacheranus in bellis, cum Ludovico XI. & Carolo VIII. ortis, Gallicas partes fovit, arma contra dominos suos identidem ferens. Maximilianus in literis feudalibus, Marchioni datis, ipse nos docet, Rodemacheræ, Richemontii, Herspringæ Castra tormentis bellicis a se expugnata fuisse, hostibusque erepta. Castra hæc tamen cum terris noluit penes filium suum Philippum manere, sed ut erat indulgens, Bernhardo perduellis Gerhardi filio atque Vincentio Moërsiæ & Sarwerdæ Comiti, tradidit; iniquum existimans, filium innocentem patris, qui inter hæc mortuus est, luere peccata. Sed Moërsius & Rodemacheranus, accepti beneficii immemores, turbis super matrimonium Annæ Britannicæ inter Carolum VIII. Galliæ Regem & Maximilianum exortis, Gallicas denuo secuti sunt partes. Captivus tum Abbevillæ in Picardia tenebatur Carolus, ex Egmontanorum Comitum familia, Geldriæ Dux; (o) cujus pater Adolphus, homo turbidi ingenii, Arnoldum patrem suum olim quoque tenuerat captivum. Carolus Audax, Burgundiæ Dux Geldricum Ducatum ceterasque terras avitas vi abstulit

(o) Carolus hic cum Philippo Ravensteinio, copiarum Austriacarum præfecto, Civitatem Bethuniam tentaturus, A. 1487. una cum Nassoviæ Comite in Gallorum manus inciderat. JALIGNY *Histoire de Charles VIII.* in *Collectione Scriptorum Godofredi* pag. 35. BVZELINVS in *Annalib. Gallo-Flandriæ* Lib. X. p. 467.

MARCUS.

Adolpho. Maximilianus per Mariam Burgundicam, Caroli Audacis filiam atque heredem, accepit Geldriam, & ad annum usque 1492. possedit. Hoc ipso anno Vincentius, Moërsii & Sarwerdæ Comes, quem memoravimus, Gallicis adjutus copiis, Carolum post quinque annorum captivitatem in avitum Geldriæ Ducatum restituit. Vincentii filius, vel ex filia nepos, Bernardus Rodemacheranus Carolo VIII. Galliæ Regi, pro Geldri lytro relictus est obses. (*p*)

Novam hanc Vincentii & Bernhardi vasallorum perfidiam Maximilianus Romanorum Rex punivit, eodemque anno 1492. Dominia utriusque Luxenburgica, superius memorata, fisco ad-

(*p*) Vincentius Moersanus in Literis Caroli Geldriæ Ducis, ad Fridericum IV. Imp. A. 1492. datis, vocatur Comes de Moërsa & Sarwerden apud PONTANVM *Histor. Gelriæ* Lib. XI. pag. 597. Vincentii hujus filium obsidem pro Carolo apud Galliæ Regem mansisse atque in captivitate Gallica A. 1501. obiisse tradit idem PONTANVS loco allegat. pag. 591. 602. 621. At Maximilianus in literis Investituræ, Christophoro Marchioni datis, Bernardum Gerhardi Rodemacherensis filium, Vincentii Moërsensis nepotem & pupillum in Gallia mansisse obsidem, scribit; *Mambour & tuteur dudit Bernard son petit fils.* Pontani tamen sententiam Belgici scriptores sequuntur. PONTVS HEVTERVS *Rerum Austriacar.* Lib. II. cap. 12. Lib. IV. cap. 4. & HVBERTVS LOYENS in *Synopsi de Lotharingiæ, Brabantiæ & Limburgi Ducibus* pag. 174. HENNINGES in *Theatr. Geneal. Part. Priore Germaniæ* pag. 416. Bernhardum nostrum Rodemacherensem Vincentii ex filio Friderico nepotem constituit. Friderico uxorem assignat Baronissam de Rodemachern.

dixit; eaque Chriſtophoro Marchioni, Principi ſibi fido, & per quadriennium jam Gubernatori Ducatus, præſtita ob officia, gratus conceſſit in feudum. Eidem alia quoque aliorum proſcriptorum bona, nempe Comitatum S. Pauli, qui etiam Rubenſis dicitur, vernacule *Rouſſy* (*q*) cum parte Dominii *Fontois* & *Berward*, item Dominia *Florenges* (*r*) & *Ruland* brevi poſt tradidit. Dynaſtiam vero *Pittanges* (*s*) quam domino de Crehanges, ob feloniæ crimen ademtam, Friderico Comiti Bitenſi vendiderat, redimendi poteſtatem Chriſtophoro fecit. Singula hæc poſt Pacem Silvanectenſem A. 1494. novis literis confirmavit Maximilianus; ſpeciale hoc quoque jus addens, ut lite ſuper illis ditionibus mota, Chriſtophorus coram ſolo Cæſare aut Romanorum Rege diceret cauſam. Confirmatorias donationum iſtarum Chartas Codex Diplomaticus dabit.

§. XVI.

In Belgio hæc dum ſuſcepit Romanorum Rex, pater ejus Imperator Suevici fœderis ſocios contra Albertum Bavariæ Du- Bello Bavarico involvitur.

(*q*) In Charta legitur *Ruttich*, *dicte Sainct Paul*. Comitatus inter Luxemburgum & Theodonis villam, (Diedenhofen) quem exponit Bertelius in *deſcriptione Ducatus Luxenburgenſis* pag. 256. quæ extat inter Reſpublicas Elzevirianas. Henricus Luxenburgi Comes Chartam A. 1262. datam ita inchoat: Nos Henricus Comes Luxemburgenſis, *Rubenſis* & Marchio Arlunenſis, apud Bertelium loco alleg.

(*r*) In Inſtrumento *Florhange* prope Theodonis villam.

(*s*) *Pettanges*, Germ. *Puttingen* inter Luxemburgum & Arlunum, *Arlon*.

CHRIST.

cem armavit. Princeps hic, ſapientem quem vocant, vicinæ Ratisbonæ libertati inſidiatus, variis artibus rem eo perduxit, ut urbs, debitis onerata & quo ſe verteret neſcia, priſtinum ſibi ſumeret dominum atque A. 1486. Bavaricæ ſe ſubjiceret ditioni. Imperio liberam Civitatem ut reſtitueret Bavarus, nulla Cæſaris perſuaſione potuit induci. Collectus eſt fœderatorum exercitus ad Vindelicorum Auguſtam. Copias quoque ſuas adjunxit Chriſtophorus. Sed antequam cum Alberto res deveniſſet ad prœlium, Maximilianus, cui tranquillitas publica ſemper curæ fuit, ad ſaniora eum reduxit conſilia atque reconciliavit cum Cæſare, quod eodem, quem exponimus, anno (1492.) evenit. Ratisbona, per ſexennium libertate privata, priſtinam libertatem fere nolens recepit. (*t*)

§. XVII.

Robertum Marcan. in ordinem cogit.

Triennio poſt in expeditione Belgica Maximilianum comitatus eſt Chriſtophorus; S. Georgii gerens vexillum. (*u*)

Robertus II. Marcæ Comes Roberti I. A. 1489. defuncti, filius, vir bellax & inquies, qui poſtea Bullionii Ducis nomen aſſumpſit, (*x*) in Leodienſis ditionis partibus Eſdainum poſſidebat Caſtrum;

(*t*) FVGGER. *Speculum Auſtr.* Lib. V. cap. 40. pag. 1055. ADLZREITTER *Annal. Boicor.* Part. II. Lib. IX. cap. 45. ſqq.

(*u*) WENCKER de *Gleeenburg.* pag. 41. & 43.

(*x*) Roberti hujus abneptis Carolina (*Charlotte*) nupſit A. 1592. Turriano Vi-

Caſtrum; (y) cujus præſidiarii per regiones vicinas rapinis ſuis vexabant colonos.

Philippus Archidux miſit Chriſtophorum, ut ex Luxemburgenſi, Namurcenſi atque Hannonienſi tractibus ad coërcendos prædatores tria peditum millia colligeret. Bulainium Marchio expugnat caſtellum; prædatores arbore infelici ſuſpendit; Bullionii Caſtrum tormentis quatit, incendit, evertit. Eſdainum interea magnis operibus communivit Marcanus & cum trecentis militibus fortiter defendit; denique Chriſtophoro ſe tradens, dimiſſus eſt liber. (z)

§. XVIII.

Tunc temporis (1495.) habita ſunt illa Wormatiæ Comitia, quæ publicam quietem apud Germanos tandem ſtabiliverunt. Interfuit eis Chriſtophorus (a) atque a Cæſare in mandatis accepit, ut cum ordine equeſtri Ortenavico ejus nomine ageret. (b) Ordo ille nuper Caroli Badenſis inſtinctu, ejusdem publicæ pacis promovendæ cauſa, in corpus coiverat. Geſta ejus varia.

ce-Comiti Turenni Domuique huic Ducatum Bullionii & Sedani intulit.

(y) *Esdain* ad Moſam eſt ſitum, inter *Mezieres* & *Yvois*.

(z) PONTVS HEVTERVS *Rerum Auſtr.* Lib. V. cap. 4. FRANCISCVS HARAEVS in *Annalibus Brabantiæ* Tom. I. p. 494.

(a) TRITHEMIVS in *Chron. Hirſaug.* ad h. a. DATT *de Pace publ.* p. 494.

(b) DATT loc. cit. pag. 232.

CHRIST.

A. 1496. Fœderi Suevico, in triennium renovato, accessit. (c) Tum quoque Philippus Archidux, Civitatis Virdunensis Burgundiæ Gubernatorem Marchionem nostrum constituit: (d) eidemque triennio post annuam 1200. librarum assignavit pensionem.

Anno sequenti cum Eberhardo, Wirtenbergæ Duce, super advocatiam Monasterii Albæ Dominorum transegit, Maximiliano I. Imp. transactionem firmante. (e)

Dimidiam Lahræ & Mahlbergæ coëmit.

Eodem tempore Christophorus a Johanne & Jacobo, Moërsii Sarverdæque Comitibus, dimidiam partem Lahræ & Malbergæ coëmit; (f) ita quidem, ut utraque Dynastia a Sarwerdanis & Badensibus indivisim regeretur. A. 1629. fuerunt divisæ. Malberga penes Bada-Badenses mansit, Lahra ad Saræpontanos Comites, Sarverdæ heredes, transivit, qui eam deinceps Bada-Durlacensibus oppigneraverunt.

§. XIX.

Pacem publicam renovat.

Hæc dum aguntur, Christophorus fratri suo, Trevirensi Archiepiscopo, adversus Boppardienses rebelles, cum Palatino

(c) IDEM pag. 325. & 337.

(d) Chartam hanc, die 8. Januarii datam, Codex Diplom. exhibet.

(e) BESOLDI *Monumenta Wirtenb.* pag. 122. seqq. PETRI *Suevia Sacra* pag. 41.

(f) KLOCK. *Consilior.* Tom. II. Consil. 56.

CHRIST.

Rheni & Hassiæ Landgravio adduxit auxilia, quibus Boppardia subacta. (g) Paci publicæ contrariari hæc visa sunt. Et tamen paulo post (1498) cum Ulrico Wirtenbergæ Duce in Comitiis Friburgi Brisgoviæ die 26 Julii Wormatiensis pacis publicæ fœdus in octennium Marchio noster renovavit. (h)

Regimenti Imp. consors.

Neque vero Germanicæ securitati satis prospectum esse reputaverat Cæsar; nisi & augustus Imperii constitueretur Senatus, qui repræsentaret Comitia, subitisque rebus præsens afferret remedium; Turca imminente Germanis. Senatum hunc Vigintiviralem Cæsar in Comitiis Augustanis A. 1500. Statuum Germaniæ consilio instituit, & assessorem ejus constituit Christophorum. (i) Consessus nonnisi per biennium duravit; sub Carolo V. restaurandus ad tempus.

Eodem Cæsare suffragante, eodemque anno, Fœderi Suevico, quod in duodecim annos renovatum, (k) Marchio quoque noster accessit; magna animo consilia revolvens. (l)

(g) KNIPSCHILD. de *Civitatibus Imperial.* Lib. IV. cap. 1. p. 350. Vide Johannis Archiepiscopi Trevir. vitam supra.

(h) DATT pag. 796. & 915.

(i) MVLLER. *Reichstags-Staat* Lib. I. cap. 5. RECESS. IMP. edit. *Senckenberg.* Part. II. pag. 84. Christophorus ad comitia Augustana Hermannum de Sachsenheim miserat legatum. FVGGER. *Specul. Austr.* Lib. VI. cap. 4. p. 1130.

(k) DATT. p. 350. 443. 446. & 473.

(l) Inter hæc Christophorum A. 1501. in Belgio fuisse ex Charta Bruxellis d.

§. XX.

Johannam Sausenb. filio quærit uxorem.

Aderat nimirum tempus illud, quo Linea Badensis junior, quæ Hachberga-Sausenbergica vel Rœtelana dicebatur, visa est cum Philippo ad interitum vergere. Opibus hæc multum superavit Hachbergicam, cujus terras proavus Christophori Bernhardus acquisivit. Postremi tres Sausenbergæ Marchiones Burgundiæ Ducibus addicti, principem Ducatus urbem frequentes inhabitaverunt Divionem. Guilielmus, Rudolphus, Philippus, pater, filius & nepos, in Burgundicis terris suis lubentes sederunt. Philippus, natu quintus, Christophori filius, vividi ingenii & magnæ indolis Princeps, destinatus a patre, Johannam, Philippi Sausenbergici filiam & heredem unicam, qui duceret uxorem; ut Sausenbergicæ, Rœtelanæ, Badevilerenses terræ, vel patrimoniales vel acquisitæ, cum Badensibus jungerentur & in unum corpus coirent. Philippus XXII. annorum tum juvenis in Philippi Sausenbergici aula educabatur; gener ejus, omnes ut credidere, futurus.

Christophorus, hac spe plenus, A. 1501. misit ad Philippum legatos Hermannum de Sachsenheim & Johannem de Schauenburg (*m*) cum Georgio Hosio, ab epistolis secretis, qui

27. Sept. data addiscimus, cujus mentio apud OLIVAR. UREDIUM de Sigillis Comitum Flandriæ p. 133.

(*m*) Prior aulicus ministerialis fuit, quem vocant *Land-Hoffmeister*. Posterior dictus est *Haus-Hoffmeister*.

Johannam, ejus filiam, pro filio ſuo Philippo peterent uxorem. Originis, ſanguinis, inſignium communio; familiæ pacta vinculum hoc novum ſuadere, imo & exigere videbantur.

§. XXI.

Sed fruſtra.

At Marchio, Johannæ pater, audita Legatorum oratione reſpondit, Ludovico Galliarum Rege inſcio, inſcioque Amedeo, Sabaudiæ Duce, ſocero ſuo, quin & inſciis vicinis ſociis, per quos intellexerat Bernates, filiam in matrimonium ſe collocare non poſſe. Addidit tamen elogium agnati juvenis, Philippi Badenſis, ejusque virtutes & animi dotes, multis laudibus extulit. (n) Ex reſponſo hoc, quid intenderet Philippus, intellexerunt legati; cum repulſa inexpectata domum redituri. Chriſtophorus poſt hæc aliam ingreſſus eſt viam; in id unice intentus, ut moriente Philippo, Brisgovicas ejus terras, ex mutuæ ſucceſſionis pacto, ante undecim annos inito, occuparet.

Johanna Sauſenbergica, Badenſem ingredi quæ debuerat Domum, Longuevillanam ingreſſa eſt; atque Burgundicas & Helveticas patris hereditarias terras ſibi retinuit & ad poſteros ſuos Longuevillanos propagavit. (o)

Kk 3

(n) Hæc ex Bada-Durlacenſis Tabularii volumine, quo Auſtregale Spirenſis Epiſcopi Judicium in cauſa Landgraviatus Badenſium exponitur.

(o) Vide Tomum I. *Hiſtor. Zaringo-Badenſis* p. 418. ſqq.

§. XXII.

In Saufenberg. tamen Brisgoviæ terris fuccedit.

Rœtelenfis autem, Saufenbergica & Badevillenfis Dynaftiæ, virtute pactorum, quæ fupra expofui, ad Chriftophorum transfierunt; perpetuo Badenfibus terris vinculo iungendæ. Enimvero terrarum iftarum incolæ, intellecto Longuevillani, poft mortem foceri, eas poftulantis, confilio, A. 1503. Rœtelenfe Caftrum muniverunt præfidio, numeroque decies mille armati in Harda convenerunt auftrali, (*p*) unanimi confenfu conftanter profeffi, nullum alium fe agnituros effe dominum, quam Chriftophorum, Marchionem Badenfem.

Lites defuper cum Longuevill.

Johanna, de ablatis fibi Brisgoviæ Dynaftiis apud Helvetios conquefta, in Camera Imperiali litem intendit, quæ inter Longuevillanos & Chriftophori pofteros octoginta per annos continuata eft. Bafilienfes a Longuevillanis per aliquod tempus non fuerant alieni. Res tamen, Prætore & Senatu Bernenfi arbitris d. 28. Aug. A. 1581. duarum Principum fœminarum interventu, feptuaginta octo poft annos, compofita eft.

§. XXIII.

Transactio.

Maria Longuevillæ & Totavillæ Dux, Novi Caftri Comes, Borboniæ Dux nata, Helionori, Longuevillæ Ducis (*q*) vidua,

(*p*) *Saufenhard* in colle, qui a Slienga vicina dicitur *der Sliengenberg*.

(*q*) Frater hujus Leonori fuit Francifcus Marchio de Rothelin, quod nomen

materque Henrici & Francifci, virtute poteftatis, à Galliæ Regibus, Carolo IX. ac dein Henrico III. acceptæ, ut & Anna, Caroli II. Marchionis Bada-Durlacenfis vidua, junctis trium Marchionum adolefcentium tutoribus, in urbe Berna convenerunt. Declaravit Maria, fe pro CCXXV. florenorum millium fumma, intra tres annos folvenda, omnibus juribus & actionibus liberorum fuorum, coram Judicio Camerali hucusque verfantibus, in Rœtelæ, Saufenbergæ & Badevillæ Dynaftias, oppidumque Schopfheim, folemniter renunciare. Conditum eft Renunciatianis Longuevillanæ Inftrumentum folenne, (*r*) eique Maria Borbonia cum Confiliariis Aulæ Comitatus Novi Caftri fubfcripfit. Bernenfis Civitatis nomine Chartam Dachfelhoferus fignavit. Adjecta funt fubfcribentium figilla.

Longuevillanæ gentis fator eft Johannes de Aurelia, Dunefii (*Dunois*) & Longuevillæ Comes, Ludovici Aureliani Ducis, qui A. 1468. deceffit, filius nothus, magni animi heros. Francifcus I. Johannis filius, pater fuit Francifci II. in cujus favorem Ludovicus XII. Galliæ Rex, Longuevillanum Comitatum A. 1505.

Longuevillanorum origo.

---

gentilitium ad pofteros propagavit ad hunc usque diem. Habetur ille pro filio fpurio Francifci Longuevillani, ex concubina de Bloffet fufcepto. At Bloffetam hanc legitimam Francifci uxorem fuiffe docebit ILL. HOZIERIUS Infignium Franciæ judex, ut ipfe ad me fcripfit d. 7. Dec. 1762.

(*r*) Authenticum in Tabulario Bada-Durlacenfi fervatur.

in Ducatum erexit. Frater junior Ludovicus, Johannæ Saufenbergicæ maritus, Rœtelani Marchionis ufus eft titulo, quamdiu frater ejus fupererat. Poftea & alia hujus Domus linea titulum *Marchionis de Rothelin* accepit. Axioma hoc Longuevillæ Ducem in transactione cum Badenfibus fibi refervaffe ZECHIUS fcribit; (*s*) at in Charta mentio refervationis non fit.

§. XXIV.

Chriftoph. Philippo fil. terras affignat.

Eodem anno, quo Saufenbergenfem hereditatem adierat Chriftophorus, Philippo ille filio fuo Marchionatum Badenfem, Spanhemii & Eberfteinii Comitatuum partes Badenfes, cum Dynaftia Altenfteig attribuit, ita quidem, ut omnia ad heredes transferret. Fecit hoc Heidelbergæ, Electore Philippo Ingenuo, amico fuo, præfente; quum nempe eundem Philippum cum Electoris Palatini filia Elifabetha fponfaffet. (*t*) Immutata hæc tamen funt A. 1510. Mulnbergæ, (*u*) ubi Chriftophorus inter tres filios feculares, Bernhardum, Philippum & Erneftum, ratione fucceffionis, denuo difpofuit. Sed utraque difpofitio teftamento, quod A. 1515. Chriftophorus condidit, abolita eft, ut fuo loco videbimus.

Impen-

(*s*) EVROP. HEROLD. Tom. I. p. 508.

(*t*) Die Martis poft S. Pauli converf.

(*u*) Die Veneris S. Michaëlis.

CHRIST. Weingarten Palatino vendit.

Impensæ multiplices, Longuevillanæ litis causa faciendæ, necessitatem Marchioni nostro imposuerunt, ut A. 1504. oppidum & Castrum Weingarten ejusque præfecturam Philippo Ingenuo, Electori Palatino, pro 12000. florenis Rhenensibus, cum pacto antichretico venderet. (x)

§. XXV.

A bello Bavarico abstinet.

Acquisiverat hæc Elector, magnam Electoratus sui partem Bavarico mox bello perditurus; eodem nempe anno proscriptus à Cæsare. Tum vero sanctæ & inviolabilis fidei ac amicitiæ specimen Christophorus edidit. Nulla enim ratione ab ipso Imperatore, cui alias addictissimus fuerat, potuit induci, ut arma contra Palatinum proscriptum arriperet, atque adeo recuperaret non modo ea, quæ nuper vendiderat, sed & quæ Fridericus Victoriosus ante hos quadraginta duo annos Carolo patri captivo extorserat. Rarum Principis moderati exemplum; qui occasionem, a fortuna oblatam, maluit contemnere, quam amicum, filii sui socerum, hostibus obrutum, suis terris spoliare. (y) Ipsa reconciliatio

(x) TOLNERI *Histor. Palat.* Cap. II. p. 54.

(y) TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* A. 1504. Notum est ejus dictum *Eid und Ehr, gilt bey uns mehr, dann Land und Leut gewinnen.* PAREUS *Histor. Palat.* Lib. VI. Sect. I. pag. 235.

Philippi Electoris cum Cæſare interceſſioni Chriſtophori tribuenda eſt. (z)

§. XXVI.

Eberſteinio proſcripto terras reſtituit.

Bernhardus III. Eberſteinii Comes, Palatini vaſallus & ſocius, in eodem bello a Cæſare devotus eſt diris. Bernhardinam Comitatus Eberſteinenſis partem Philippo, Chriſtophori filio, Cæſar donavit. Sed & hac liberalitate filium ſuum frui noluit Chriſtophorus, eumque induxit, ut Eberſteinenſis Comitatus ablati partem Bernhardo A. 1505. reſtitueret; quæ nonniſi ſesquiſeculo poſt, gente cum Caſimiro A. 1660. extincta, variis denique modis ad Badenſes rediit. (a)

Magnum præ ſe animum ferens.

Moderatio Chriſtophori pro vario hominum ingenio extollitur vel reprehenditur. Palatini ſcriptores eam multum dilaudant. TOLNERUS, (b) poſtquam Caſtra, oppida, diſtrictus,

(z) PONTVS HEVTERVS *Rer. Auſtr.* Lib. VI. Cap. 6. FVGGER. *Specul. Auſtr.* Lib. VI. Cap. 6. pag. 1155. ſeq. BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 322. Cæſarem in caſtris ad Kuffteiniam arcem Chriſtophorus adivit.

(a) ILL. PREVSCHEN. in *Diſſert. de Comit. Eberſtein.* in *Carlsruher Sammlungen* pag. 422. Imo & partem Sylvæ Gernſperg Badenſe allodium Bernhardo & poſteris in feudum maſculinum conceſſit.

(b) *Hiſtoriæ Palatinæ* pag. 104. Nec ſilentio hic prætereundus eſt Johannes ſenior, Palatino Simmerenſis, qui nullo modo potuit induci, identidem licet invitatus, ut contra Philippum Ingenuum corriperet arma, cum tamen opima quoque ſpolia ex bello iſto reportare potuiſſet.

quos Bavarus, Wirtenbergicus, Hassus, Bipontinus, Leiningenses, Noribergenses, quin & ipse Maximilianus Philippo Palatino abstulerant, enarrasset, solius Christophori abstinentiam & magnanimitatem multis laudibus effert. Receptius tamen est Machiavelli consilium: ampliandæ potentiæ quoties offertur occasio, occasione utendum.

§. XXVII.

Fœdus cum Maximil. Imp.

Florentes tum fuerant Ludovici XII. Galliæ Regis in regno suo & in Italia opes, ubi Mediolanensem occupaverat Ducatum; Helvetiorum fœderatus; Longuevillani, uti vidimus, Ducis fortunæ promotor.

Sinistri quid ab austro quum timuisset Christophorus, A. 1505. die Veneris post Lætare contra Gallos, Helvetios aliosque cum Maximiliano Cæsare fœdus inivit, quod speciatim Austriacas & Badenses in Alsatia, Brisgovia & Nigra sylva ditiones respexit. Wolfgangus, Furstenbergæ Comes, Alsatiæ superioris & Ortenaviæ Provinciarum Præfectus; Caspar Baro de Mœrsperg, Advocatiæ Alsaticæ Vicarius Austriacus, Cæsaris nomine; David de Landeck, Rœtelanus, & Asimus ad Lacum, Hachbergensis Præfectus, pro Christophoro Marchione fœdus firmarunt sigillis.

CHRIST. Spanheimensia.

Biennio ante Jacobus Joanni, propatruo suo, Electori Trevirensi, in hac dignitate successerat; Christophori filius. Hic A. 1507. cum patre & cum Johanne Palatino Simmerensi, qui maximam Comitatus Spanheimensis partem tenuerant, convenit, ut lites, ob Comitatus jura quædam cum Archiepiscopatu Trevirensi exortæ, componerentur per arbitros. (c)

§. XXVIII.

Westphalici Jud. abolitionem promovet.

Gravamina contra vetus illud inquisitorium Westphaliæ tribunal secretum, quod etiam Vemicum dicebatur, a longo jam tempore apud Germanos invaluerunt. Intolerabile visum est Imperii Statibus, cives sibi subditos, inaudita causa, ab eo judicari, damnari occulte, & a Scabinis illius Judicii, inscio ditionis domino, ubicunque deprehenderentur, occidi. (d) Sigismundus & Fridericus IV. Impp. correxerunt abusus. At Anno 1470. Westphalici illi judices eo audaciæ progressi sunt, ut ipsum Cæsarem ad tribunal suum citarent. (e) Impotentis horum judicum dominationis Argentinenses pridem pertæsi, duos eorum emissarios A. 1472. damnarunt ad suffocationem in flumine.

(c) HONTHEMIUS *Histor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 582.

(d) AENEAS SYLVIUS in *Europa* cap. 37.

(e) WENCKER. in *Apparatu Archivor.* p. 383.

CHRIST.

Nefandum hoc judicium Cæſar A. 1512. aboluit. Triennio ante Chriſtophorus, atrocitatem judicii hujus quoque indignatus, Argentinenſes invitavit, ut menſe Auguſto ad Hagenoenſem Conventum, contra Weſtphalicos judices conſtitutum, ſuos quoque mitterent legatos, (*f*) fœdusque contra illos renovarent. Auctoritas, qua apud Cæſarem noſter Marchio polluit, judiciorum horum everſionem non parum promovit.

§. XXIX.

Lis cum Godesav.

Eodem tempore Godesavienſis Monaſterii, Durlaco vicini Abbas Jacobus, Benedictinæ familiæ, Chriſtophoro Marchioni, Advocato Cœnobii, de terris quibusdam & juribus Romæ litem intenderat. Monachi deſeruerunt Abbatem, quod temere litigaſſet. Proſequendæ liti cum negaretur pecunia, in Germaniam rediens, Abbatialem dignitatem depoſuit Abbas. (*g*)

Fœdus Wirtenberg.

Biennio poſt (1511) firmandæ pacis publicæ cauſa Marchio noſter ad vicennium ſpeciale fœdus cum Ulrico inivit Stutgardiæ; (*h*) ubi magno tum apparatu celebratæ ſunt nuptiæ, qui-

(*f*) WENCKER. loco alleg. p. 390.

(*g*) TRITHEMIVS in *Chron. Hirſaug.* ad hunc annum.

(*h*) DATT *de pace publ.* p. 796.

CHRIST.

bus Sabinam, Alberti IV. Bavariæ Ducis filiam, uxorem duxit Ulricus; (*i*) turbis in Imperio deinceps excitatis notiſſimus; a Fœdere Suevico ſuis terris expulſus, quod pacem publicam violaſſet; quam ut firmaret, cum Chriſtophoro nunc junxerat fœdus.

Comitia Trev. & Colon.

Anno ſequenti habita ſunt Treviris atque Agrippinæ Coloniæ Imperii Comitia, quibus eum cum Erneſto & Philippo filiis interfuiſſe reperio. (*k*)

§. XXX.

Lis cum Auſtriacis de Sauſenberg. terris.

Maximilianus Cæſar Marchionem noſtrum licet impenſe amaverit, a Conſiliariis tamen inductus eſt, ut Briſgovica ejus jura imminuere tentaret. Res altius repetenda eſt.

Reciprocum illud Rœtelenſe pactum, a Chriſtophoro & Philippo A. 1490. conditum, Charta ſua A. 1499. Cæſar confirmans, non modo Rœtelæ Caſtrum & oppidum Schopfheim feuda oppignerata, ſex mille florenis reluibilia, appellat, ſed & ipſis Rœtelæ, Sauſenbergæ & Badevillæ terris larvam Landſaſſiatus inducit; falſa opinione imbutus, Landgraviatum Briſgoviæ Auſtria-

(*i*) TRITHEMIVS in *Chron. Hirſaug.* ad hunc annum.

(*k*) TRITHEM. ad hunc annum. FVGGER. in *Specul. Auſtr.* Lib. VI. cap. XV. p. 1288.

Christ.

ci juris esse, eique in omnes Brisgovici Pagi terras suprematum adhærere. Marchio clausulam, eo inscio additam, constanter rejecit atque contra eam identidem protestatus est; nihil tamen in litteris mutatum.

Ensisheimense tribunal, cui Alsatia Austriaca & Brisgovia suberant, Christophoro A. 1503. Sausenbergo - Rœtelanam hereditatem adeunte, aliquamdiu quievit. At A. 1514. Dynastiarum illarum Præfecti ad Principem referunt, quod Austriacum Regimen collectas, & militaria servitia a Marchicis exigat, quin etiam postulet, ut a judicio Rœtelano (*l*) ad Austriacum Regimen libera provocatio sit.

§. XXXI.

Jacobus Nagelius, Eques, Rœtelanæ Dynastiæ tum fuerat Præfectus. Causa hac magis magisque ingravescente Legati Helvetici Corporis, Badæ in Argovia collecti, die Martis ante Simonis & Judæ Christophoro Marchioni, quin & Civitas Basiliensis Nagelio studia sua officiaque obtulerunt. Tentata subinde est compositio litis. Austregalis Judex, Spirensis Episcopus A. 1567. Diuturna.

(*l*) Von dem Kapff zu Rœteln. Kapfengericht, habitum in Castro Rœtelensi sub dio in loco prominente qui *Kapff* vocabatur.

CHRIST.

in prima inſtantia pro Auſtriacis ſententiam tulit. (*m*) Lento tamen gradu in Camera Imperii lis continuata eſt.

Sueci Exemplo Pacis, quod jam A. 1647. die 14. April. Cæſareanis obtulerant, hæc verba inſeruere: „ Renunciant Archiduces Auſtriæ pro ſe & heredibus in perpetuum actionibus „ & proceſſibus ſuper Dynaſtia Rœteln aliisque ditionibus in „ Camera contra Marchiones inſtitutis. „ (*n*)

Cum Iſaaco Volmaro, Conſiliario Cæſareo hac ſuper re quoque egerat Fridericus V. Marchio Oſnabrugæ. (*o*) Sed fruſtra laboratum.

Seculi decurſu opus erat, omnis ut componeretur contentio, quam Maria Thereſia denique A. 1743. terminavit, uti ſupra oſtenſum. (*p*)

§. XXXII.

Marchio inter filios teſtamento diſponit.

Duodecim ante obitum annis, (1515) poſtquam totidem luſtra vitæ cum dimidio expleſſet, Chriſtophorus inter filios ſuos, ſeculo addictos, Bernhardum, Philippum, atque Erneſtum poſtremam

(*m*) ADAMI Relatio de Pacificatione Weſtphalica cap. 28. §. 17. p. 516.

(*n*) A MEYERN Acta Pacis Weſtphal. Tom. V. p. 460.

(*o*) IDEM pag. 704.

(*p*) Tom. I. *Hiſtor. Zaringo-Badenſis* p. 413.

mam divifionem terrarum & Pragmaticam fanctionem Domus conftituit, quæ hodieque fervatur. Præcipua fanctionis hujus capita proponimus lectori.

1. Difpofitiones A. 1503. & 1510. a Chriftophoro factæ abrogantur.

2. Bernhardus, filiorum fenior, dimidiam partem Comitatus Spanheimenfis pofterioris, una cum Luxenburgicis Dynaftiis, Rodemacher, Reichsperg, Hefperingen & Ufeldingen; jus fuper Puttingen, Ruland, quin & fuper pignus Trevirenfe Schœnenberg accepit.

3. Philippi portio Marchionatus Baden cum Altenfteig & Beinheim, loca oppignerata Neuenburg & Weingarten, Eberfteinii pars dimidia, Dominia Lahr, & Mahlberg cum vicis a Geroldseckia Domo comparatis.

4. Ernefto deftinantur Marchionatus Hachbergæ, cum Ufenbergæ, Rœtelæ, Badevillæ, Saufenbergæ Dynaftiis oppidoque Schopfheim, &c.

5. Officiales & fubditi futuris Principibus jurent.

6. Rudolpho filio, qui Clericus, annua centum florenorum penfio decernitur.

7. Pignora ſi redimuntur, ad fundorum novorum acquiſitionem adhibeatur pecunia.

8. Singuli tres filii cum terris pecuniam, & quidquid redituum in cellis, granariis, reperitur, ut & ſupellectilem retineant. Argentea vaſa inter quatuor filios, Burgundica debita inter ſeculares tres ſolos dividantur.

9. Singuli ſua feuda accipiant, ſua onera portent; debita terris inhærentia ſolvant.

10. Quæ debita Chriſtophorus, pro Aulæ ſuæ ſuſtentatione contraxit, eorum dimidiam partem ſolus Philippus, alteram Bernhardus & Erneſtus junctim perſolvant.

11. Otilia, Chriſtophori uxor, mortuo marito, teloŋium Boppardiæ percipiat. Bona ejus illata ad reluendas Spanheimenſes, Lahrenſes, Mahlbergenſes terras, & ad Luxenburgenſes quasdam acquirendas adhibitæ ſunt.

12. Commendatur filiis concordia, & ſi difficultas oriatur, amica compoſitio, vel juridicum examen.

13. Singuli tres fratres utantur titulo & inſignibus Badæ.

14. Filiæ Principes omnes a ſucceſſione in terris excluduntur, quamdiu maſculi ſuperſunt.

15. Dos octo, vel decem millium florenorum illis conſtituitur.

16. Renuncient in favorem masculorum, duodecimum quum attigerint annum.

17. Terræ si augeantur, summa quoque dotis augeatur.

18. Filii in matrimonialibus pactis addant formulam de exclusione feminarum.

19. Prohibetur alienatio terrarum.

20. Si oppignerandi necessitas adsit, pignus fratri & agnatis prius offeratur. Exteris si oppigneratio facienda, fiat cum reluitionis jure, Marchionibus Badensibus cunctis servato.

21. Rami extincti filiæ octo vel decem mille floreni solvantur in dotem; vel, si monasticam vitam eligat, debito ei modo prospiciatur.

22. Philippus Marchio ceteris fratribus documenta illa tradat, quæ terras eorum respiciunt; documentorum communium eis dentur exempla.

23. Officiales & subditi ad Pragmaticæ hujus legis observationem adstringantur.

24. Tres filii jurejurando hanc legem confirment cum jurium suorum, si quæ habeant, renunciatione.

25. Sanctionis testamentariæ auctor eam denuo corroborat, firmamque ejus observationem promittit.

Non transeundum silentio est, quod Guilielmus Argentinensis Episcopus Sanctionis hujus fuit præcipuus promotor. Testes Johannes de Schauenburg Gubernator Luxenburgicus. Jacobus Kirser, Doctor juris & Cancellarius. Blicker Landschad de Steinach, Præfectus Pforzheimensis. Conradus a Venningen, Præfectus Durlacensis. Consules denique & Senatores Oppidorum Baden & Pforzheim.

Testamentaria hæc Sanctio die S. Jacobi A. 1515. condita est Pragæ.

§. XXXIII.

Regimen filiis tradit.

His ita stabilitis, Christophorus, corpore debilis, solenni Diplomate, die S. Petri ad vincula ejusdem A. 1515. scripto, regimen terrarum, ad formam, quam memoravimus, suis tradidit filiis. Abdicavit se regimine ad quatuor annos, & ad hoc usque tempus consiliariis & officialibus fidem sibi datam remisit. Addita clausula, ne feuda vacantia novo, patris inscitu, conferrentur vasallo; neve proprio filii, sed vicario patris nomine gubernarent. Sed paullo post mentis quoque cum accessisset debilitas, Maximilianus Cæsar Literis d. 15. Jan. 1516. Augustæ Vindelicorum datis, tres filios ad anni spatium Curatores & Vicarios patris, in sua quemque portione, constituit.

Eodem anno Equitis Aurei velleris dignitas in folenni Torquatorum conventu, a Carolo Auftrio, Belgii Principe, Bruxellis celebrato, translata eft a patre Chriftophoro in filium, qui Caroli aulam fequebatur, (*q*) Bernhardum haud dubie, Luxenburgica qui feuda acceperat.

Acceffit denique alienatio mentis, quæ filios coëgit, ut, accedente auctoritate Cæfarea, patrem veteri Caftro Badenfi, quod ille nuper deferuerat, A. 1518. includerent. (*r*)

§. XXXIV.

Pax publica Wormatiæ, ut diximus, in perpetuum ftabilita, a rupibus & præcipitiis montium Germaniæ Proceres paulatim invitavit ad plana. Chriftophorus hanc epocham prævertit. Anno enim 1479. Caftrum Badenfe vetus, ubi conditores & ftatores gentis quadringentos per annos habitaverant, reliquit, novumque Thermis oppidoque Badæ vicinum ædificavit in loco, ubi Palatium hodiernum confpicitur. Vetus viduæ Matri inhabitandum conceffit. (*s*)

Novum Badenfe Caftrum exftruit.

(*q*) PETIT *Chronique de Hollande* &c. Tom. I. Lib. VIII. p. 13.

(*r*) Conventio Philippi atque Ernefti hac fuper re extat, data Vigilia Vifitat. Mariæ.

(*s*) Die convenfionis Pauli. JVNGLERVS in Chriftophoro.

CHRIST.

Castrum vetus.

Castrum hoc montanum, ubi incunabula Gentis, unde nomen Badensis Domus profluxit, bellorum temporumque injuriis destructum, in ipsis ruderibus spectatori venerabile una cum hodierno, ad Badæ oppidum sito, tabulis æneis impressa exhibemus Lectori.

§. XXXV.

Investitura Caroli V. Imp.

Tribus post annis Carolus V. Imp. Wormatiæ Christophoro Marchioni, intervenientibus filiis ejus Philippo & Ernesto, amplissimas dedit litteras feudales d. XXVII. Febr. in quibus terræ exprimuntur sequentes: Marchionatus Badensis, Marchionatus Hachbergensis, dimidia pars Comitatus Eberſteinii, Dynastia Usenbergæ; dimidia pars Castri & oppidi Malberg. Pars Marchionum in vicis Districtus Riedæ, in Kippenheim, Ichenheim, Kirchzelle, Tundenheim, Altheim; denique vicus Stuzheim Argentinensis Episcopatus. Aurea item Argenteaque monetæ.

Literæ Clementis VII.

A. 1524. Clemens VII. Papa literis a nobili viro Marchione Badensi Christophoro petivit, ut Cardinalem Campegium, Legatum a latere, Noribergam ad Comitia Imperii proficiscentem, benigne excipiat, eique tam in conventu ipso, quam alibi opera sua adesse velit. (*t*)

(*t*) Codex Diplom. Badensis.

ad pag. 77.

RI VETERIS PARS PRIOR.

Weis sculp. Argent.

ad pag. 278.

VETERIS PARS POSTERIOR.

ad pag. 213

VETERIS LATVS MERID.

N°IV. ad pag.

J. Striedbeck sculpsit Argent.

§. XXXVI.

A. 1527. d. XXIX. Aprilis Chriſtophorus deceſſit, Marchiæ & Gentis ſuæ amplificator & ſtator; qui Luxenburgici Ducatus Dynaſtias atque Dominia donatione Maximiliani, uti vidimus, partim etiam emtione acquiſivit; qui Lahræ & Malbergæ dimidiam partem ſuæ Domui intulit; Sauſenbergæ, Rœtelæ, Badevillæ Dynaſtias, vi pacti, cum Sauſenbergenſium Marchione poſtremo initi, multo labore, magnisque impenſis ad Marchionatum Badenſem reduxit. (*u*)

Mors Christoph. & acceſſiones terrarum ſubeo.

Vicorum Ottenheim, Frieſenheim, Oberweiler & Heiligenzell partem dimidiam, quin & partem præfecturæ Schwand vicumque Tutſchfelden, item duas tertias vici Weiler, cum partibus nonnullis præfecturarum Singen & Mutſchelbach; tres item quaterniones vici Nieſern dimidiamque vici Eiſingen comparavit. Caſtrum Alſatiæ & oppidum Beinheim a Bernhardo, Eberſteinenſi Comite, redemit. Octavam Caſtri Zaringenſis partem, vicos Gundelſingen & Reutenbach emtione ad Marchiam transtulit; quam Principum Badenſium nullus tot terris adauxit.

(*u*) Vide ſupra A. 1503.

§. XXXVII.

Chara-cter.

Ceterum Christophorus plerosque sui seculi Principes dignitate oris corporisque præcelluit. Mens ei recta, moderata, justitiæ, æquitatis amans, promissorum tenax, fallere nescia. Imperium clementia & comitate temperavit. In toga & sago erectus semper, &, prouti circumstantiæ id exigere videbantur, vel severus vel blandus. In tractatione rerum cautus & alacer; trium sibi succedentium Cæsarum amore & benevolentia per totos quadraginta annos sine interruptione conspicuus; qui dignitatibus, feudis, honoribus (*x*) eum omnes ornarunt. Subditos sibi Marchiæ cives bonis institutis & legibus abunde instruxit; suoque illos rexit exemplo. Codicem Juris provincialis (*Erbordnung*) A. 1511. Marchiæ suæ dedit. Ordinem caussarum in suis & vasallorum atque Landsassiorum terris observandum, biennio ante præscripserat.

Oeconomicas ejus virtutes si spectes, alieni non appetens fuit, nec sui profusus; sine avaritia parcus; sine profusione liberalis; castus unius conjugis maritus; quindecim liberorum sine macula

(*x*) Aurei velleris torque.

CHRIST.

cula feliciſſimus pater. Aula Chriſtophori virtutum & gratiarum fuit theatrum & ſchola.

Tantus Princeps decennio ſibi fuit ſuperſtes; felicior dicendus, ſi poſt conditum teſtamentum obiiſſet.

Doctus illius ævi Italus, Philippus Beroaldus, Bononienſis, (y) ita de eo ſcribit: „Marchio Badenſis Chriſtophorus, „ Auguſtiſſimi Imp. Friderici III. ex ſorore nepos, - - - animi „ magnitudine virtutisque præſtantia ceteris totius Germaniæ „ Principibus haud dubie antecellit; ſine quo nihil memorabile „ per hoſce annos ab inclytiſſimo Maximiliano geſtum eſt, cui „ Ducatus bellici primæ partes conſenſu Germanorum deferun„ tur, apud quos fortiſſimi Principis nomen meritiſſimo conſe„ cutus eſt. „

§. XXXVIII.

Uxor Otilia.

Otilia, Chriſtophori Conjux, ex Comitum Cattimelibocenſium Domo fuit, Philippi junioris filia, Philippi ſenioris, Comitis ſuæ gentis poſtremi, neptis; quam Avus A. 1468. deſponſaverat Marchioni.

Philippo Ingen. ante promiſſa.

Tabularium Electorale Palatinum me docuit, Fridericum I. cum Philippo ſeniore A. 1456. Oppenhemii conveniſſe, ut Philip-

(y) In Dedicatione Libelli de *Felicitate* ad Jacobum Marchionem, filium Chriſtophori.

pus, quem deinceps appellaverunt Ingenuum, in Electoratu Palatino futurus succeſſor, octo tum annorum puer, ubi adoleverit, Otiliam, Philippi neptem, duceret uxorem, atque adeo Cattimelibocenſes terras cum Palatinis aliquando conjungeret. Otiliæ, pubertatis annos ingreſſæ, procos inter Chriſtophorus Badenſis comparuit. Fridericus Elector, de augendis Palatinæ Domus opibus ante omnes alios ſollicitus, A. 1467. Philippi, novendecim tum annos nati, ad contrahendas has nuptias requiſivit conſenſum, atque ſolennem hac ſuper re Conventum d. IX. Sept. Heidelbergæ inſtituit; ad quem Wormatienſis & Spirenſis Epiſcopi, Magiſter Ordinis Teutonici, præcipuique Aulæ Palatinæ proceres vocati. Sed contra omnem Friderici ſpem Philippus ſponſalia recuſavit præfracte; non ſemel teſtatus, ad ineundum matrimonium ætatis ſe nondum eſſe maturæ. Quin & inſuper addidit, malle ſe ex Principum, quam ex Comitum claſſe aliquando ſibi eligere uxorem. Elector indignatus repulſam, de ſua Palatinas res promovendi voluntate multa teſtatus, ad poſterorum memoriam, quæ geſta ſunt, juſſit perſcribi. Inſtrumentum Heidelbergæ confectum die Mercurii poſt Nativitatis Mariæ. Patrui conſilium Philippus ſi fuiſſet ſecutus, dives ille Cattimelibocenſis Comitatus ad Palatinam domum haud dubie perveniſſet. Fridericus cum Philippo, Otiliæ avo, cum Dominis feudorum res ita ordinaturus fuerat, a ſucceſſione filiam excluſiſſet ut ex filio neptis.

Ita cum Chriſtophoro nuptias celebravit Otilia; cui Caſtrum Stadeck cum hominibus atque bonis; quin & ſedecies mille floreni ſuper Caſtrum Algesheim ab Avo aſſignati ſunt pro dote. (z) Alma hæc genetrix poſt quinquagenarium fere conjugium A. 1517. die XV. Aug. deceſſit.

§. XXXIX.

Sobolem ejus ordine nativitatis recenſeo.

1. Jacobus natus A. 1471. qui, jure primigenituræ neglecto, eccleſiaſticam vitam elegit; quam deinceps ſpeciatim expono.

2. Maria A. 1473. d. 2. Jul. (a) Electa Abbatiſſa Monaſterii Lucidæ Vallis, mortua 6. Id. Jun. 1519.

3. Bernhardus A. 1474. (b)

4. Carolus A. 1476. die 21. Maji. Canonicus Argentinenſis & Cuſtos, atque A. 1506. Electioni Archiepiſcopi Argent. Guilielmi de Honſtein interſuit. Collegii quoque Metropolitani

(z) Charta extat in Tabulario Bada-Badenſi.

(a) BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 297. ubi dies natales liberorum Chriſtophori ſollicite annotavit. JVNGLERVS jam A. 1470. natam fuiſſe tradit Mariam, quam Jacobo II. Archiepiſcopo ætate majorem conſtituit; ſed nimium, quod inter Jacobum hunc & Bernhardum relinquit, intervallum, Broweri ſententiam magis probabilem reddit.

(b) Vide Tom. III. ubi de Bernhardo III.

CHRIST.

Trevirensis Canonicum eum fuisse scribit BROWERUS. (c) Obiit A. 1510. die 7. Octobris. (d)

5. Christophorus A. 1477. pridie B. Mariæ Magdalenæ. Argentinensis & Coloniensis (e) Ecclesiarum Canonicus, obiit Durlaci A. 1508. d. 29. Mart.

6. Philippus A. 1478. Marchiæ Badensis possessor, de quo speciatim agimus infra.

(c) Lib. XIX. p. 298.

(d) JACOBUS LOCHER, in Friburgensi Lyceo vivens, Horatium Argentorati impressum A. 1497. ei dedicavit. GRUNINGERUS, illustris Argentinensium Typographus, scriptorem hunc cum iconibus multis, ligno incisis, & commentariis amplis, in forma majore, imprimi curavit; splendidum pro illo tempore opus, dignum quod Carolo dicaretur. Hic in Argentinensium summo templo sepultus est cum hac inscriptione, quæ periit.

Marchio qui fueram de Baden ædis & hujus
Custos, vermiculis sum datus esca levis.
Qui legis hæc discas Parcarum stamina nullis,
Nam mors quæque rapit, parcere stemmatibus.
Si domus aut pietas, inopum si cura bearent
Quenquam, cum superis, Carole, nectar habes.

Vid. SCHADAEI *summum Argentinensium templum* pag. 74. In *Cod. MS. Monumentorum Argent.* hæc verba reperio: „ A. 1510. obiit Carolus „ Marchio Baden. Dominica post Francisci Canonicus atque custos ma- „ joris Ecclesiæ Argent. requiescat in pace. „

(e) BROWER. loc. cit.

7. Otilia d. 6. Jun. A. 1480. Abbatissa Monasterii Cisterciensis Pfortzhemii. (*f*)

8. Rudolphus IX. A. 1481. d. 16. Junii. Canonicus Ecclesiarum, Moguntinæ, Coloniensis, Argentinensis & Augustanæ, ut & Canonicus Primicerius in æde S. Stephani Metensis. (*g*) A. 1506. interfuit electioni Episcopi Argent. Guilielmi de Honstein. Obiit 9. Kal. Octobr. 1533.

9. Ernestus nat. A. 1481. (*h*)

10. Wolfgangus nat. A. 1484. d. 10. Maji. A. 1522. vivis excessit. (*i*)

11. Sibylla A. 1485. d. 26. April. (*k*) desponsata est Ludovico Comiti Nassoviæ & Saræpontis A. 1490. Dotem filiæ promisit pater 8000. florenor. Rhen. Elector Trevir. Johannes pacta firmavit litteris, datis Palatioli (*Pfæltzel*) Vigilia omnium Sanctorum 1490. (*l*) Contractus caruit effectu. Nam A. 1503. eadem

(*f*) PETRI *Suevia Ecclesiast.* p. 667.

(*g*) SERARIVS *Rer. Mogunt.* Tom. II. pag. 339. Moguntinensem Canonicatum resignatione Jacobi fratris A. 1497. accepit.

(*h*) Vid. Tom. III.

(*i*) Ita JVNGLERVS. Sed BROWERVS vix quadrimum vita functum esse scribit Wolfgangum.

(*k*) BROWERVS ponit sextam feriam quæ D. Marci præcessit.

(*l*) Extant in Tabulario Bada-Badensi.

CHRIST.

Sibylla desponsata est Philippo Hanoviæ Comiti, eique dos 5000. florenorum Rhenensium promissa, & mille floreni pro clenodiis. Literæ hac super re confectæ sunt Badæ. (*m*) Obiit Sibylla A. 1527.

12. Rosina A. 1487. d. 5. Martii, (*n*) quam inter & Franciscum Wolfgangum, Zolleranum Comitem, Maximilianus I. Rex Romanorum Brundrutti A. 1493. nuptias conciliavit. (*o*) Mortuo Wolfgango, Rosina Johanni, nobili ab Aven nupsit.

13. Johannes II. Luxemburgi A. 1490. d. 24. Sept.

14. Beatrix A. 1492. Dominica post D. Sebastiani, desponsata fuit A. 1501. Johanni, Comiti Palatino, Johannis, Comitis Palatini Simmerensis, filio. Christophorus promisit in dotem 8. millia florenor. Rhen. Contractus Simmeræ initus, consentiente Jacobo, filio Christophori, Coadjutore Archiepiscopatus Trevirensis (*p*)

15. Georgius A. 1493. Kal. Julii, quem eodem anno decessisse, sepultumque Trarbaci tradit JUNGLERUS. At vetus Tabula lignea, Christophoro vivente picta, contrarium indicat.

(*m*) Extant ibidem.

(*n*) BROWERUS ponit diem Lunæ post S. Adriani.

(*o*) Litteræ datæ an *Erigtag nach der heil. drey Kunig Tag*, extant in Tabulario Bada-Badensi. Laudat in his litteris Maximilianus officia, quæ Christophorus, ut Gubernator Luxemburgici Ducatus, ei præstitit.

(*p*) Extat Instrumentum in Tabulario Bada-Badensi.

Ex Pinacotheca Bada-Durl.

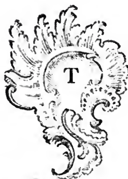
Mart. Weis sculp. Argent.

idae vallis. III. *Odilia monialis Pforzhemii.* IV. *Sibylla uxor Philippi*
Comitis a Zollern. VI *Beatrix uxor Iohannis Palatini Simmerensis.*

CAPUT II.

ALBERTUS.

§. I.

Triennio junior natu frater Christophori fuit Albertus, natus die 25. Jan. A. 1455. fidus fratris Achates. Alberti gesta.

A. 1473. magno illi apud Treviros Conventui inter Fridericum IV. Imp. & Carolum Burgundiæ Ducem, (a) ut & institutis anno insequenti Comitiis Augustanis cum Christophoro interfuit; (b) biennioque post, eodem socio, super fabricam communis monetæ cum Comitibus Wirtenbergæ conventionem inivit.

(a) BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XIX. pag. 302.

(b) LEHMANNUS *Chron. Spir.* Lib. VII. Cap. 115. p. 901.

ALBERT.

Extincto Carolo I. patre, Marchionatus regimen Christophoro fratri per sexennium soli permisit. A. 1482. divisis cum eo terris, accepit Hachbergam, quam eidem denique, reservatis sibi annuatim mille florenis, iterum soli reliquit. (*c*)

Post hæc Albertus noster cognati sui Sigismundi Austriæ Archiducis, apud Tirolenses regnantis, secutus est aulam; Hohenbergici Comitatus ab eo Rector creatus.

A. 1486. Fridericum IV. Imp. & Maximilianum, Francofurti Romanorum Regem electum, ad Regiam coronationem Aquisgranum comitatus est, ubi a novo Rege ritu solenni receptus est Eques; (*d*) annoque sequenti Comitiis Norimbergensibus interfuit. (*e*)

§. II.

Obitus.

A. 1488. in auxilium Maximiliani Romanorum Regis, quem Flandrenses rebelles captivum tenuerant, una cum Chri-

(*c*) Vide supra in Christophoro.

(*d*) HERZOG. *Chron. Alsat.* Lib. II. pag. 136. FUGGER. *Spec. Austr.* Lib. V. Cap. 33. p. 954.

(*e*) FUGGER. loc. alleg. Cap. 37. pag. 975.

ALBERT.

ſtophoro fratre feſtinans, in oppugnatione oppidi Damm, quam Maximilianus ei commiſerat, d. 18. Julii, ſclopeti ictu periit. (*f*)

Corpus ejus Graviæ apud Brabantos depoſitum, atque deinceps translatum eſt Badam. (*g*)

Tredecim annorum juvenis, cum Suſanna, Johannis Comitis Naſſovio-Saræpontani, Walramianæ lineæ, deſponſatus eſt filia A. 1469. In dotem promiſſi ſunt ſponſæ decem mille

(*f*) IDEM loco alleg. p. 1002. PONTUS HEUTERUS *Rerum Auſtr.* Lib. III. Cap. XI. errônee Chriſtophorum tum cecidiſſe ſcribit.

(*g*) Monumenti ejus ſepulcralis inſcriptio hæc eſt „Anno Domini 1488. X. „ Cal. Aug. Illuſtris Princeps Dominus Albertus, Marchio Bad. in ex- „ peditione contra Brugenſes liberandi Rom. Regis gratia in oppugna- „ tione oppidi Damm jactu lethiferi teli mortem obiit.„ HERZOG. *Chron. Alſat.* Lib. VII. pag. 36. indicat *Sapidi Seleſtad. Conſolationem de morte Alberti, Marchionis Badenſis, ad Guilielmum Boecklin, præfectum Rubeaquenſem.* Tractatus hic A. 1544. impreſſus eſt Argentorati, ubi Sapidus floruit. GESNER. in *Biblioth.* p. 494.

ALBERT.

floreni Rhenenses. (*h*) Sponsalia, interveniente Alberti morte, caruerunt successu. Johanni Seniori, Comiti Palatino Simmerensi, Friderici filio, dein nupsit Susanna.

(*h*) Charta extat in Tabulario Bada-Badensi.

CAPUT III.

FRIDERICUS

EPISCOPUS ULTRAJECTENSIS.

§. I.

Fridericus filius Caroli I. Marchionis, (*a*) frater Christophori, natus d. 8. Jul. A. 1458. a tenera ætate literis imbutus est. Altiora tractaturus, invisit Lutetiam, ubi illustri præceptore, Heinlino de Lapide, (*von Stein*) Germanicæ originis viro, Doctore Sorbonico, humaniorum literarum restauratore, est usus. Heinlinus Friderici institutio.

Oo 3

(*a*) P. CORNELISSONIUS BOCKENBERGIUS GOUDANUS, in *Historia Pontificum Ultraject.* num. 56. errat, quando Fridericum Adelberti Reguli Badensis filium adpellat.

cum Guilielmo Ficheto, Priore Sorbonico, politioris quoque literaturæ cultore, bonas artes promovit, eumque in finem Ulricum Gering Conſtantienſem cum ſociis vocavit Lutetiam, ut Typographiam in Sorbonæ Domo inſtitueret, quod ante A. 1470. factum. (*b*)

§. II.

Canonicatus.

Friderico juveni, Eccleſiæ dicato, in Cathedralibus Germaniæ Templis honores affatim decreti ſunt. Colonienſis Eccleſia theſaurarii ei detulit munus. Moguntini, Trevirenſes, Ultrajectenſes Eccleſiarum ſuarum conſtituerunt Canonicum. (*c*)

Geſta varia.

In patrui ſui, Antiſtitis Trevirenſis, aula frequenter verſatus, Confluentiæ præſens fuit conventui, in quo Confluentini rebelles A. 1483. interventu Trevirenſis Capituli Archiepiſcopo Principi ſuo reconciliati fuerunt; (*d*) quem etiam quadriennio poſt ad Comitia Norimbergenſia comitatus eſt. (*e*) Sed & Fride-

(*b*) CHEVILLIER *Origine de l'Imprimerie de Paris* p. 31.

(*c*) SERARIUS *Rerum Mogunt.* Tom. II. pag. 339. Canonicatum Moguntinum Fridericus A. 1479. ſuſcepit.

(*d*) HONTHEMIUS *Hiſtor. Diplom. Trevir.* Tom. II. p. 467. & 470.

(*e*) FUGGER. *Specul. Auſtr.* Lib. V. Cap. 34. p. 964.

rico Cæſari carus, copias contra Brugenſes ducentem, cum duobus fratribus ſequi non deſtitit. (*f*)

§. III.

Fit Epiſcopus Ultraject.

Davides, Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, filius naturalis, Ultrajectenſium Epiſcopus, A. 1496. deceſſit. Fridericus noſter (*g*) commendatione Cæſaris Maximiliani die XIII. Maji ſucceſſor electus eſt Bredæ. (*h*)

Decimo octavo poſt electionem die quingentis equitibus & magna procerum corona ſtipatus venit Trajectum. Aderat patruus, Johannes Trevirenſis, cum Chriſtophoro Marchione, Luxemburgici Ducatus Gubernatore. Novus Antiſtes patruum inter & fratrem medius equo vehebatur Fridericus. Ab Ultrajectinis

(*f*) Pontus Heuterus *Rerum Auſtr.* Lib. III. pag. 91. & Fugger. loco alleg. Cap. 36. p. 999.

(*g*) Wilhelmus Heda in *Hiſtor. Epiſcop. Ultraject.* pag. 315. Philippum, fratrem Ducis Clivenſis, a quibusdam ei oppoſitum fuiſſe ſcribit. Alii hoc ſilent.

(*h*) Suffridus Petri in *Appendice ad Chronica Johannis de Beka* p. 165. Mappii *Annales Juliæ & Montium* Tom. II. p. 72. Petrus Merſsaeus Cratepolius in *Catalogo Epiſcoporum Ultrajectenſium* §. 75. Le Petit *Chronique de Hollande, d'Utrecht, &c.* Tom. I. Liv. VI. p. 611. Carolum quoque Geldriæ Ducem Friderico noſtro dediſſe ſuffragium ſcribit Pontanus *Hiſtor. Gelricæ* Lib. XI. p. 608.

Frider.

honorifice exceptus, tertioque post mense confirmatus a Papa, more majorum inauguratus est mense Septembri; (*i*) pedo Episcopali dignissimus Princeps, sed & dignus, qui in tranquilliora Belgii incidisset tempora; omni regiminis sui tempore turbis bellicis agitatus; nunc a ferocibus Frisiis; nunc a furente illo Carolo Geldro; nunc a vicinis Dynastis, ad arma induenda proclivibus.

§. IV.

Turbæ Wischianæ.

Initium earum in Transisalania reperimus. Fridericus in Episcopatu biennium nondum exegerat, quum Henricus, Wischii Dynasta, (*k*) filius Johannis, in Zutphaniæ Comitatu, injurias, sibi & majoribus a Transisalanis illatas, vindicaturus, quatuor mille milites, qui sub Alberto, Saxoniæ Duce, Frisiæque Gubernatore, nuper stipendia meruerant, rerum suarum incertos, A. 1498. collegit, belloque Daventriæ, Campenæ & Zwollæ civitatibus denunciato, (*l*) incendiis, rapinis, exactionibus vastavit provinciam. Fridericus laboranti provinciæ præstiturus auxilium,

(*i*) Wilhelmus Heda loco alleg. Revius in *Historia Urbis Daventr.* Lib. II. p. 154.

(*k*) Slichtenhorst in *Gelderſche Geſchiedeniſſen* Lib. XI. pag. 310. vocat eum *Heer van Wiſch.* Scribitur etiam *Wis*, *Wies.*

(*l*) Diffidationis Wissianæ formulam exhibet Revius loc. alleg.

auxilium, cum Carolo, Geldriæ Duce, fœdus percuſſit, cui Neomagus, Zutphania, Arnhemium atque Tranſiſalanæ civitates acceſſerunt. (*m*) Collectis ſociorum copiis, deventum ad prœlium; cui Epiſcopus ipſe cum Carolo interfuit. Wiſchiani victi, in vicinas regiones dilapſi ſunt fuga. Fugientes Epiſcopus ad Civiæ portas usque perſecutus eſt. Daventriam redux, captivos affecit ſupplicio. (*n*)

§. V.

Cliven-ſes.

Wiſchianam tempeſtatem excepit Clivenſis. Johannes Civiæ Dux Civitati Ultrajectinæ, cum Davide Epiſcopo ſuo bellum gerenti, magnam pecuniæ ſummam mutuo dederat, cujus ſolutionem Civitas variis ex cauſis denegavit. Clivenſis ſolutionem non impetrans, ſine prævia clarigatione, Ultrajectinam ditionem aggreſſus eſt bello, Rhenamque oppidum occupavit. Inde progreſſus, Ultrajectum, provinciæ caput, obſidione vallavit; atque exuſtis pomœriis ejus reverſus eſt Rhenam. Fridericus, militibus Ducis in ſuas partes pertractis, ipſe in Clivenſem Ducatum irrupit, pluribusque arcibus occupatis, ferro & flammis cuncta vaſtavit. Bellum ne ſerperet latius, Chriſtophori Marchionis & Wilhelmi Juliaci Montiumque Ducis interceſſit auctoritas. Hi

(*m*) Tabulas hujus fœderis exhibet REVIUS Lib. II. p. 159.

(*n*) Idem REVIUS pag. 160.

recepto in se pacis arbitrio, Præsulem inter atque Clivensem conciliarunt inducias. Sylvæ Ducis & paulo post Coloniæ actum de pace. Præter Badensem & Juliacensem, sequestres, Ultrajectinus quoque Præsul & Johannes Clivensium Dux V. Idus Maji A. 1500. comparuerunt Coloniæ; ubi res præcipuæ terminatæ; per arbitros reliqua mox transactione composita. (*o*)

§. VI.

Grœningenses.

Wischianas & Clivenses turbas Grœningenses secutæ sunt. Maximilianus Imperator A. 1498. Albertum, Saxoniæ Ducem, ob insignia ejus in Domum Austriacam merita, hereditarium Frisiæ Gubernatorem creaverat, malo exemplo. (*p*) Frisii, libertatis tenaces, novum omne respuerunt imperium. Grœninga inter Frisiæ civitates tum extulerat caput; commerciis & fœderibus potens, quæ extrema pati, quam in Saxonis verba maluit jurare. Ab antiquis temporibus illa partem diœcesis Ultrajectinæ constituit. Præter sacerdotii jura præfecturam suburbanam Præ-

(*o*) PONTANUS *Histor. Geldr.* Lib. XI. REVIUS *Histor. Daventr.* Lib. II. pag. 161.

(*p*) UBBO EMMIUS in *Histor. Rerum Frisicar.* Lib. XXXVII. pag. 562. Addita conditio, ut Austriacis provinciam hanc solutis CCCL. millibus aureorum repetendi jus esset.

ſules aliaque plura per urbem exercuerant, quæ civilibus quandoque turbis anſam præbuerunt. (*q*)

Fridericus Maximiliani Cæſaris, Saxonem foventis, auctoritate permotus, amica conventione ſibi & Grœningenſibus proſpicere ſtuduit. Sed Ezardus Orientalis Friſiæ Comes, A. 1499. adverſus Grœninganos duxit exercitum; Alberti Saxonis imperio ut civitatem aſſereret. Saxonem Antiſtes noſter ſubinde convenit; fruſtra tamen ſemper laboratum de pace. Grœninga Alberto denique fuit fatalis. A. 1500. enim obſidens urbem ejusque ſitum incautius examinans, ſclopeti ictu ſauciatus, ex vulnere periit; Georgio filio ſucceſſore relicto. Tum vero vehementius a Grœninganis continuatum eſt bellum. Interventu Friderici quidem triennales cum Georgio Saxone & Edzardo Comite A. 1501. induciæ ſunt initæ. Quin & apud Philippum Archiducem Gandavi de pace tractatum, ſed irrito conatu. Cæſar enim A. 1505. in gratiam Saxonis Grœningenſes proſcripſit, literisque Argentina datis Friderico injunxit, ut ſacra jurisdictione contentus, ſuas ſibi res habere Grœningenſes permitteret. (*r*)

(*q*) UBBO EMMIUS in *Hiſtoria urbis Groningæ* p. 18. ſqq.

(*r*) Literæ VI. Kal. Octobr. datæ extant apud PONTUM HEUTERUM *Rerum Auſtr.* Lib. VI. p. 146.

§. VII.

Conventus Hattemensis.

Philippum denique Bruxellis convenit Antistes. Conventus eodem anno institutus Hattemi; ad quem Cæsaris Castellæ Regis ac Grœninganorum legati convenerant. Minacibus verbis Grœninganos aggressus est Cæsaris legatus; urgens eos, ut se suaque omnia Saxonis permitterent fidei. Antistes placide graviterque Trajectensis Ecclesiæ in Grœningam jura & antiquas Cæsarum donationes allegavit; sperare se addens, Maximilianum non violaturum ea, quæ ab antiquis constituta Cæsaribus; nec illustribus familiis sua erepturum, ut Saxones ditet. Quodsi tamen Cæsaris animo firma hæc sententia sedeat, non tam degeneri sanguine sese ortum adjecit, qui injuriam, Episcopatui suo illatam, æquo animo perferat. Cum Grœninganis tamen egit, ut Ommelandiam, agri sui partem, in quam Cæsar & Imperium sibi jus vindicabant, relinquerent Saxoni; quod Grœningenses recusarunt. Fame denique & prœliis domiti, ab Antistite Ultrajectinis, a Transisalanis deserti, Embdanum Comitem Edzardum A. 1506. certis conditionibus receperunt in urbem.

§. VIII.

Friderici ad Pontif. querelæ.

Fridericus a Cæsare rejectus, apud Summum Pontificem de injuria sibi facta conquestus est. Pontifex Lovanii tres judices

FRIDER.

nominavit, qui re examinata contra Edzardum & Grœninganos pro Præsule tulerunt sententiam. Edzardus & ipse ad Pontificem provocavit. Lis Romæ protracta. Grœningenses ab Edzardo in Caroli Geldriæ Ducis & ab eo denique A. 1536. in Caroli V. Cæsaris ditionem transierunt. (*s*)

Saxo juribus suis in Frisiam, jam A. 1515. accepta ab Austriacis pecuniæ summa, renuntiaverat. (*t*)

§. IX.

Bellum Geldricum I.

Durantibus Grœningæ turbis, bellum Geldricum erupit. Philippus Austriacus & Geldriæ Dux Carolus ob Oyæ castrum & alia inter se diffidentes, Fridericum nostrum, tradita ei arcis custodia, arbitrum constituerunt. Utrosque ille non semel mo-

Pp 3

(*s*) Singula hæc late exponit UBBO EMMIUS in *Histor. Rerum Frisicar.* Lib. XXXVII. & sqq. & in *Histor. Urbis Groningæ* pag. 18. seqq. PONTANUS in *Historia Gelrica* Lib. XI. PONTUS HEUTERUS *Rerum Austr.* Lib. V. VI. & VII. REVIUS in *Histor. Daventr.* Lib. II. WILHELMUS HEDA in *Histor. Episcopor. Ultrajectens.* pag. 316. seq. HARAEUS in *Annal. Ducum Brabantiæ* Tom. I. p. 498. sqq.

(*t*) Georgius Saxoniæ Dux Frisiam Carolo V. Imp. dimittens, nonnisi centum millia florenorum Rhen. solvendis militum stipendiis accepit. Charta extat in UBBONIS EMMII *Histor. Rerum Frisicar.* Lib. XLVIII. p. 742.

FRIDER.

nuerat, custodiæ castri ut persolverent sumtus. Cornelius Septimontius (*Sevenberg*) (*u*) Oyam arcem A. 1503. ex improviso occupavit, eamque Philippo, Belgii Principi, tradidit. Nata hinc belli Episcopum inter Geldrumque occasio. Ille Cuneram, Aldensaliam, Diepenhemium, oppida, a Geldris capta, recuperavit, atque in Zutphaniam & Velaviam irrumpens, arcibus deletis & regione circumquaque vastata, cum ingenti præda Daventriam reversus est. Trajectenses in omni hoc quiescentes bello, illud denique composuerunt. (*x*)

Solvendis belli sumtibus, precariam Hollandico, Zelandico, Frisicoque Clero collectam indixit Episcopus. Recusavit Clerus ad Summum Pontificem provocans. (*y*)

Alexander VI. aliam impensas solvendi viam initurus, ecclesiasticam noxarum veniam per Belgium omne & Ultrajectinam ditionem jussit annunciari, paulloque post (1503) diem obiit su-

(*u*) Cornelium hunc Sevenbergæ præfectum vocat HEDA in *Histor. Episcopor. Traject.* pag. 316. At PONTANUS *Historiæ Gelricæ* Lib. XI. pag. 624. & SLICHTENHORST Lib. XI. pag. 317. Graviæ præfectum adpellant.

(*x*) PONTANUS & HEDA locis alleg. PETIT *Chronique de Hollande* Tom. I. pag. 621. REVIUS *Histor. Daventr.* Lib. II. p. 164.

(*y*) SUFFRIDUS PETRI in *Appendice ad Johannem de Beka* p. 165.

premum. Pecuniam, a quæstoribus collectam, in Diœcesi sua Fridericus; reliquam Maximilianus Cæsar retinuit. (z)

§. X.

Inter hæc Philippus Austriacus, Belgii Princeps, contra Carolum, Geldriæ Ducem, arma paravit, avitum ei erepturus Ducatum, quem nuper, a Gallis adjutus, recuperaverat, uti supra ostensum. In Ratisbonensibus Comitiis Maximilianus A. 1504. Ducem proscripsit, ac Friderico Badensi litteris, d. XIV. Sept. datis, injunxit, ut pertinacem hunc hostem nullo modo juvaret. In Geldrum ergo magno cum exercitu Archidux progressus est Philippus, eique Fridericus noster, Cæsareis obsecuturus mandatis, in castris ad Arnhemium hærenti, peditum equitumque copias non leves adduxit. Geldrus tantis viribus impar, pacem petiit supplex, quam Friderico interveniente impetravit. (a) Philippo Austr. contra Geldr. assistit.

Sed Archidux Philippus, mortua Isabella socru, eodem anno solium Castiliæ conscendens, vix in Hispaniam abierat, cum spreta pactione Geldrus rediit ad bellum. Post quadrien-

(z) REVIUS Lib. II. p. 168.

(a) PONTANUS Lib. XI. pag. 625. 629. seqq. REVIUS Lib. II. pag. 165. 169. LE PETIT *Chronique de Hollande* Tom. I. Lib. VI. pag. 646.

nium res denique Cameraci transacta. Transactioni Ultrajectensis Antistes quoque fuit inclusus. (*b*)

§. XI.

Bellum Geldricum II.

Perstitit tamen in animo Geldri vindictae cupido, quod cum Austriacis arma nuper contra eum Præsul conjunxit. Unde pace vix facta, (1508) Cuneram, Transisalaniæ castrum, in superioris Ultrajectinæ Diœcesis Frisiæque finibus, haud ita pridem ab Episcopo emtione acquisitum, occupavit, litterisque ac ordines Transisalaniæ datis, tantisper id se retenturum professus est, donec Oyæ Castrum ipsi restitueretur. Episcopus e vestigio quoque militem apud Campenses conscripsit; Geldrisque ejectis, arcem recuperavit.

Rebus ita in dubio constitutis, contigit, ut bis mille milites, qui Danorum Regi adversus Lubecenses stipendia fecerant, confecto bello, redeuntes, ad Geldriæ adpellerent oras. Hos Carolus Dux adversus Fridericum conduxit atque sacramento adactos, in Transisalanam ditionem immisit, Henrico quodam de Groote ductore; qui non Geldri, sed suo nomine (A. 1509.) bellum denunciavit Episcopo. Geldrus anno sequente cum omnibus copiis sese

(*b*) PONTANUS loco alleg. p. 639.

FRIDER.

ſeſe Grotio junxit; atque in Tranſiſalaniam omnem effuſus, ingentes circumquaque rapinas egit; Aldenſaliam, Diepenhemium, Goram aliaque loca expugnavit. Daventria quoque tentata, ſcholarium, qui ſe civibus junxerant, virtute ſervata eſt.

A. 1510. Fridericus, receptis Tranſiſalaniæ oppidis, viciſſim in Velaviam omnem atque Zutphaniam irrupit; cædibus & incendiis omnia complens. Initæ tandem circa feſtum Martini induciæ; anni ſequentis initio convertendæ in pacem. (c)

§. XII.

Turbæ Ultraject.

Pax antequam componeretur, Ultrajectenſes, qui alieno jam pridem fuerant in Epiſcopum animo, ad Geldriæ Ducem deflexi, tutelam Civitatis ei ſponte obtulerunt. Conditione hac Dux cupide uſus, occupat urbem, præſidiis munit, cudit monetam, aliaque Epiſcopi per urbem jura exercet. Iſelſteinium tum quoque ab Ultrajectinis occupatum; cujus Dynaſta, Florentius Egmontanus, ſuperiore bello militaverat Friderico. At A. 1512. omnis hæc Ultrajectenſium cum Epiſcopo ſuo controverſia ſopita eſt; auctoritate Margarethæ, Maximiliani Cæſaris filiæ, qui pru-

(c) PONTANUS loco allegat. p. 641. REVIUS Lib. II. p. 177. & ſqq.

FRIDER.

dentiſſimæ Principi, Caroli nepotis ſui nomine, totius Belgii curam commiſit. (*d*)

Ita per omne illud tempus, quo Ultrajectenſem Epiſcopatum rexerat Fridericus Badenſis, nunquam ceſſatum ab armis. (*e*)

§. XIII.

Epiſcopatu decedit.

Tot laboribus ergo & ærumnis conſumptus, tranquilliorem denique vitam acturus, cogitare cœpit, qua ratione, intercedente Galliæ Rege Franciſco I. Ultrajectinam cum Metenſi permutare poſſet Eccleſiam. Rex nuntium, ab Epiſcopo miſſum, benigne audivit Lugduni. Fridericus ipſe, ſub ſpecie viſendi fratris Chriſtophori Marchionis, in Germaniam ſuperiorem ſe contulit, opportunius cum Franciſco ut communicaret conſilia. In

(*d*) HEDA in *Hiſtor. Epiſcoporum Ultraject.* p. 317. PONTANUS *Hiſt. Gelr.* p. 642. REVIUS *Hiſtor. Daventr.* p. 186. ſqq.

(*e*) REVIUS p. 187. ſqq. longam turbarum inteſtinarum nectit hiſtoriam, quæ ab A. 1512. Præſulem vexarunt. HEDA loco alleg. pag. 317. horum motuum cauſam fuiſſe dicit, quod Fridericus omnia ſine auctoritate collegiorum, ipſisque inconſultis, egerit, exteros tantum in conſilio & adminiſtratione rerum admittens, raro aut numquam ſe ſacris immiſcens. Verum originem mali in inteſtinis potius quærendum eſſe factionibus, quæ jam ante Friderici tempora apud Ultrajectenſes viguerunt, egregie docuit LAMBERTUS HORTENSIUS *Rerum Ultrajectinar.* Lib. I.

FRIDER.

cathedra tum Metensi sedebat Johannes, Renati II. Ducis Lotharingiæ & Philippæ, quæ Caroli, Geldriæ Ducis postremi, soror erat, filius; quo ad Ultrajectinum Episcopatum evecto, res Gallicæ in Belgio non leve incrementum accepturæ videbantur; fœderatus Gallorum quod fuerat Geldriæ Dux.

Imperator & Carolus Archidux, perspecto Friderici animo, nunc minis, nunc precibus apud eum egerunt, ut Metensis Ecclesiæ obtinendæ consilium dimitteret, atque Episcopatum Ultrajectinum Principi, Austriacis fido, relinqueret; annua pensione contentus. Paruit tantis suasoribus Fridericus atque Philippi Boni, Burgundiæ Ducis, filium, qui Davidis, decessoris Friderici, frater erat, Austriacis gratum, sibi successorem nominavit. (*f*) Res A. 1515. tractata, sed ob dissensum Geldriæ Ducis, Ordinumque Trajectensis Ecclesiæ, nonnisi post biennium perfecta est. (*g*)

(*f*) HEDA loco alleg. p. 318. PONTANUS Lib. XI. p. 683. ROBERTI *Gall. a Christiana* p. 186.

(*g*) PONTANUS pag. 676. Idibus Maji A. 1517. Episcopatu decessisse Fridericum refert. Cessionis hujus historiam latissime persequitur REVIUS in *Histor. Daventr.* Lib. II. p. 198. LAMBERTUS HORTENSIUS *Rerum Ultrajectinarum* Lib. I. p. 5. breviter rem exponit his verbis: „ Fri- „ dericus Badensis Marchio post hunc (Davidem) Episcopus nihilo se-

FRIDER.

§. XIV.

Obitus.

Fridericus, Episcopatu deposito, pristina quoque Antistitum sede Durostadio, (h) ubi Rhenus Licum emittit, relicta, Lieram Brabantiæ transtulit sedem, ubi paucos post menses decessit die 24. Septembr. A. 1517. cum per totos XX. annos turbidis Trajectensium rebus præfuisset; necessitate magis, quam indole bellax.

Sepultura.

Liera corpus ejus devectum est Badam majorumque sepulcro in Collegiatæ Ecclesiæ Choro illatum, (i) ubi monumentum æneum, imaginem ejus exprimens, hodieque comparet.

„ licius obscuris factionibus aliquamdiu fatigatus, cum videret se in-
„ ter sacrum & saxum medium versari, Davidis exemplo territus, si-
„ mul ut reipublicæ quieti consuleret, homo placido modestoque in-
„ genio, pacis tranquillitatisque amator, dignitatem in Philippum Da-
„ vidis fratrem, per id tempus maris præfectum, rejecit. „

(h) Batavodurum apud veteres. Hodie *Wyck te Duerstat.* Medio ævo *Dorestat*, ubi Carolingorum nummi plures sunt cusi. Trajectenses Episcopi ibi habitare solebant.

(i) HEDA pag. 319. GERARDUS NOVIOMAGUS in *Catalogo Trajectensium Episcoporum* num. 56. & P. CORNELISSONIUS BOCKENBERGIUS GOUDANUS in *Brevi historia Pontificum Ultrajectensium* num. 56. corpus Friderici Badam translatum fuisse scribunt.

§. XV.

WILHELMUS HEDA, *Canonicus Ultrajectinus*, coætaneus testis, mores Friderici nostri his verbis exponit: (*k*) „ Fridericus Episcopus paternum genus ex Domo Badensi, maternum vero ex Austria, hoc est, Friderici Imperatoris sorore ducens, vir omni virtute præditus, nisi quod sacris se raro immiscuit; affabilis, benignus & comis, magnificus in armis ac splendida mensa. „ Mores.

Alio loco (*l*) hæc addit: „ Fuit haud dubie princeps cordatus, specimen alti sanguinis, unde erat, præ se ferens. Nam provocatus, etiam impari fortuna, intrepidus, arma non detrectavit assumere, in rebelles acer, clemens in victos, suapte natura humanus atque affabilis, aulicos ac famulitium etiam infimum decenti vestitu ac Germanico more abunde opipareque enutriens &c. Præterea, sicuti mos est omnibus Germanis, auri atque æris percupidus, ultra quam conveniebat Principi &c. Legationes atque Prælatos magnifice excipiebat, venerabatur Clerum, & quotiens aliquis ex causa ad

(*k*) Pag. 315.
(*l*) Pag. 319.

FRIDER.

„ Doreſtatum confluebat, illum excipiebat menſa &c. Amabat
„ pacem ſe averſantem. (*m*) Etiam Eccleſiæ ſuæ non ſpernen-
„ da ornamenta pro ſacris myſteriis obeundis contulit &c. „

Hæc de Alberto & Friderico Chriſtophori fratribus. Nunc tranſeundum ad filios. Ex his Jacobus & Philippus ſine poſteris obierunt; Bernhardus atque Erneſtus genus propagarunt Badenſe. Duos priores huic Tomo inſerimus. Duos poſteriores cum lineis ſuis Bada-Badenſi & Bada-Durlacenſi ad noſtra usque tempora Tomus III. exhibet.

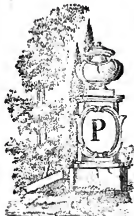
(*m*) HADRIANUS BARLANDUS in *Catalogo Epiſcoporum Ultrajectenſium* num. 56. Fridericum pacis atque otii amantiſſimum vocat.

CAPUT IV.

JACOBUS II.

Archiepiscopus Trevirensis.

§. I.

Primogenitus Christophori filius Jacobus, die 6. Junii A. 1471. in lucem editus, ob excellens ingenium, Friderici Imp. & Maximiliani Romanorum Regis consilio, Ecclesiæ se mancipavit & Musis. Cum Bernhardo & Ernesto, fratribus suis, Bononiæ Scholam adivit; illustris eo tempore Philosophi & Oratoris, Philippi Beroaldi, usus doctrina. Jacobus Bononiæ vacat literis.

Hic aureum illud *de felicitate* opusculum scripsit instinctu Jacobi, eidemque illud adscripsit; virtutes ejus Domusque splendorem & antiquitatem mire extollens. „ Hæc stemmata, inquit, tam clara, tam splendida, non te insolentem reddunt, A Beroaldo laudatur.

„ ut multos, fed comem, affabilemque præftant, ut paucos, fitientemque Literaturæ iftius politioris, cujus nos jam pridem fumus Profeffores. „ Paullo poft addit: „ Voluifti, ut domus tua nova quafi quædam me ductore & doctore Academia efficeretur. „ Jam ante dixerat Beroaldus: „ Tu vero, Clariffime Jacobe, in ampliffimis fortunarum bonis pofitus, imperatorio ftemmate præfulgens, inter opes Principales indulgenter enutritus juvenis, imo adolefcens adhuc ftudia litterarum fitienter amplexaris, doctos foves, dasque jugiter operam, ut natalium tuorum fplendor eruditione magis magisque illuftretur. &c. Degis hic (Bononiæ) nitide & magnificenter, famulitio copiofo, comitatu decentiffimo, cultu fplendidiffimo monftrabilis - - - - Agis prorfus Principem, maximique Principis filium. „

In fine Opufculi laudes Jacobi his repetit verbis: „ Tres nuper quoque regulos Badenfes, lautos, magnificos, probos dedifti, Germania; inter quos Jacobus enitefcit lingua, dexteritate, comitate, cultu, mundiciis, nitore, victu clarus, munificus, potens, difertus: fplendorque & columen Scholafticorum. At Germania præpotens alumnos ad nos confimiles fubinde mitte. „

§. I I.

§. II.

Aliquantum temporis Bononiæ humaniores litteras quum tractasset Jacobus, induxit eum Johannes, propatruus ejus, Elector, ut commendatione Maximiliani, Romanorum Regis, & Christophori patris munitus, Romam ad Innocentium VIII. Pontificem iter susciperet. Perhumaniter ab eo exceptus est Jacobus. Diserta oratione adventus sui causam quum exposuisset Pontifici, atque patrocinio ejus sese commendasset, (*a*) raram adolescentis indolem & *suavissimum ingenium honestissimosque mores* admiratus Pontifex summo cum favore gratiaque complexus est; *filium* amanter appellans. (*b*) In Moguntina, Trevirensi & Salisburgensi provinciis tria ei reservavit beneficia. (*c*) Rectoralem Salisburgensis dioecesis Ecclesiam Serkirchen, quæ tum vacabat, d. VI. Id. Julii ejusdem anni contulit Jacobo. (*d*) Romæ cum ageret, ve-

Iter ejus Romanum.

(*a*) Orationem hanc exhibet MVLLERVS *Rastad.* in *Diario Itineris Jacobi* apud WIMPFELING. in *Append.* ad AENEAE SYLVII *Germaniam.*

(*b*) Vide literas Cardinal. Andegav. ad Christophor. March. in Diario allegato.

(*c*) IV. Kal. Febr. A. 1490.

(*d*) MVLLERVS in *Diario* alleg.

JACOB. II.

teris Romæ curiosus, quam sollicite perscrutatus est, duos Monumentorum libros congessit, quorum mentionem faciunt BROWERUS (*e*) atque JUNGLERUS. Jacturam eorum non sine causa dolemus. (*f*)

Diarium itineris.

Itineris sui Comitem habuit Jacobus Johannem de Berwangen, Hachbergensis Provinciæ præsidem; cui pater Magistrum Adamum Fry, Ecclesiæ Badensis Cantorem, atque Johannem Mullerum de Rastetten, Juris utriusque Doctorem & Decanum Badensem, adjunxerat. MULLERUS Romanum Jacobi iter brevi consignavit Diario, cui Pontificis, Cardinalium, Friderici & Maximiliani Cæsarum atque Christophori Marchionis literas inseruit.

§. III.

Pontificis de eo testimonium.

Relicta denique Roma Jacobus A. 1490. reversus est domum cum literis, quas Pontifex ad Christophorum rescripsit. In illis inter alia Innocentius ait: „ Visus est nostro testimonio &
„ commendatione dignissimus. Nam ita se in hac Curia gessit,
„ & tam laudabiliter versatus est, ut ab omnibus maxime lau-
„ dari meruerit, & nos non potuerimus virtutis ac morum ejus

(*e*) *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 320.

(*f*) JUNGLERUS eos laudat; at nunquam se vidisse testatur.

JACOB.II.

„ tuæ magnificentiæ teſtimonium non perhibere. „ Hortatur denique Marchionem, ut ad ampliora dignitatis præmia conſequenda, filium in Italiam quamprimum remittat. (*g*) Propenſior in ſtatum ſecularem tum videbatur Jacobus. At vacillantem pater in priore firmavit propoſito.

Alterum ergo eodem anno iter Romam ſuſcepit Jacobus; poſtquam Maximilianum, Romanorum Regem, adverſus Hungaros copias ducentem, inviſiſſet. Ab eo & Friderico IV. Imp. ampliſſimas ad Innocentium Pontificem literas denuo obtinuit, in quibus apud Pontificem Jacobo ſe uſurum eſſe legato profeſſus eſt Cæſar. (*h*) Iter Rom. IIdum.

§. IV.

Jacobus ab altero itinere Italico circa A. 1493. in Germaniam redux, ab Archiepiſcopo Trevirenſi conſentiente Alexandro VI. Adjutor aſſumtus; triennio poſt, vigeſimum quintum ætatis annum vix egreſſus, Imperialis Cameræ conſtitutus eſt Judex. Fit Coadjutor Trev. & Judex Cam. Imp.

(*g*) Extant litteræ apud MVLLERVM loc. alleg.

(*h*) Confer vitam Johannis Archiepiſcopi, quam ſupra expoſui, ad A. 1493, & Bullam Julii II. Pont. apud HONTHEM. *Hiſtor. Trevir. Diplom.* pag. 569.

JACOB. II.

Camerale Imperii Judicium A. 1495. die 31. Octobr. Francofurti cum aperuisset Cæsar, Eitelio Friderico, Zolleræ Comiti, præsidium commisit. Zolleranus dignitatem die 9. Dec. A. 1496. resignavit Jacobo. (*i*)

Fit Elector. Trevirensis.

Mortuo patruo Jacobi, Electore Trevirensi, A. 1503. inter Canonicos ortum est schisma; aliis Georgium, Comitem Palatinum, Ecclesiæ Moguntinensis Præpositum, aliis Jacobum nostrum, quem jam antea probaverant, successorem eligentibus. (*k*) Bellum intestinum imminere videbatur. Sed Maximiliani Cæsaris, summique Pontificis Alexandri VI. auctoritate res fuit composita. Georgius tiaram reliquit Jacobo, qui in Comitiis Hagenoensibus A. 1505. V. Id. April. a Cæsare investituram accepit; cum jam biennio ante Conventui Electorum Francofurtano interfuisset, in quo Unioni Electorali accesserat. (*l*)

(*i*) L. B. DE HARPPRECHT *Staats-Archiv des Cammergerichts* Part. II. p. 49. & 214.

(*k*) *Gesta Trevirorum* Cap. 173. in HONTHEMII *Prodromo Histor. Trevir.* Parte posteriore pag. 857. TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1503. ROBERTUS in *Gallia Christiana* p. 162. male Jacobum A. 1505. demum patruo successisse refert.

(*l*) MULLER. sub Maximiliano I. Part. II. Cap. 7. & HONTHEM. *Histor. Trevir. Diplom.* Tom. II. pag. 564. ubi unionis illius tabulæ extant.

§. V.

Eodem anno celebrata sunt Coloniæ Agrippinæ Comitis, in quibus cum Nuntio Apostolico latine, cum Hispanico, Gallico, Venetoque Legatis sermones, in sua cujusque lingua, instituit, (*m*) atque Palatino-Bavaricas lites terminare quovis modo allaboravit. In iisdem Comitiis obtinuit Elector, Imperialium Civitatis Trevirensis tributorum pars minuendæ portioni suæ ut serviret in posterum. (*n*) Gesta ejus.

A. 1507. Constantiam ad Comitia se contulit, quæ Maximilianus I. indixerat, ut de Italico itinere & expeditione, quam meditabatur, Romana cum Ordinibus deliberaret. Multæ ibi de Camera Imperii constitutæ sunt leges, quibus alios inter Principes Jacobus subscripsit. (*o*)

A. 1508. Moguntiam se contulit ad Conventum, a Cæsare indictum, qui locum tamen non habuit, Cæsare aliis tum ne-

Rr 3

(*m*) IMHOFF. ex Melanchthone in *Notitia Procerum* Lib. IV. Cap. 8. §. 9. TRITHEM. in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1505.

(*n*) *Gesta Trevirorum* Cap. 186.

(*o*) BROWERVS *Annal. Trevir.* Lib. XX. p. 325.

JACOB. II.

gotiis distracto. (*p*) Jacobus, domum redux, Maximilianum I. Imp. Confluentiæ hospitem paulo post recepit; annoque sequenti in Wormatiensibus Comitiis, ubi de subsidiis, Cæsari contra Venetos præstandis, agebatur, (*q*) dissidia inter Civitatem & Episcopum Wormatiensem composuit.

Obitus.

At A. 1511. compositurus ea, quæ inter Coloniensem Magistratum & cives exarserant, decessit Coloniæ; (*r*) in S. Florentii Ecclesia Confluentiæ sepultus.

(*p*) TRITHEM. in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1508.

(*q*) Agit de Comitiis his TRITHEMIVS ad A. 1509. Ordines communi tum ore Cæsari denegarunt subsidia, causati sumtus, quos in bellum Helveticum & in multiplicata Imperii Comitia fecerint; quodque Cameracense fœdus & Venetum bellum absque Ordinum consensu Imperator inierit.

(*r*) D. 17. Apr. Alii Confluentiam ponunt. BROWER. l. c. p. 326. & PETRVS MERSSAEVS CRATEPOLIVS in *Catal. Episc. Trev.* §. 101. naturali morte obiisse scribunt Jacobum. AVCTOR *Gestor. Trev.* Cap. 173. eum mortuum refert, „ cum aliquot diebus apud Coloniam Agrippinam infirmitate laborasset.„ At MELANCHTHON, & qui eum sequitur, IMHOFFIVS in *Notitia Procerum Imperii* Lib. IV. Cap. 8. §. 9. nec non DROLLINGERVS in *Lexico Basil.* Art. *Jacobus* a sutore Confluentino interfectum tradunt; eique haud obscure adulterii crimen impingunt. Haud multum abludit AVCTOR *Chron. Hassiaci* Cap. 81. apud SENCKEN-

§. VI.

Proficuum Ecclesiæ suæ Antistitem fuisse Jacobum ex iis, quæ diximus, satis elucet. Plura dispersa vel oppignerata bona ad eam reduxit; patrui sui imitatus exemplum. Cum Trevirensi Civitate litem super monetam & alia per Capitulum composuit. (s) Princeps eruditus, qui Pontificibus, Impera- Mores.

BERG. in *Selectis Juris & Historiarum* Tom. V. pag. 508. seq. ictibus, a pellione Confluentino illatis, eum obiisse scribens; quem confutat HONTHEMIUS *Histor. Trevir. Diplom.* Tom. II. pag. 584. TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1511. Jacobi mortem his verbis exponit.
„ Mortuus est Jacobus ex Marchionibus de Baden, Archiepiscopus
„ Trevirorum, anno Pontificatus sui octavo, in florida ætate, nec-
„ dum annorum quinquaginta. Princeps nobilis, doctus & satis ad
„ regimen ecclesiasticum idoneus - - - - cujus obitus quantum
„ contristaverit Christophorum patrem ejus, Marchionem Badensem
„ noverunt omnes, qui ejus sunt præsentes contubernio. „

(s) BROWERUS *Annal. Trevir.* Lib. XX. pag. 322. has lites exponit. Instrumenta transactionis exhibet HONTHEIM *Histor. Trevir. Diplomat.* Tom. II. p. 575. seq.

JACOB. II.

toribus, Principibus propter facundiam & multiplicem doctrinam in delicio fuit.

Laudes ejus *Gestorum Trevir.* AUCTOR ANONYMUS his verbis enarrat: (*t*) „ Vir erat integer, benignus, liberalis, literis sufficienter imbutus, quas a Philippo Beroaldo accepit eratque praeclari ingenii & excelsi animi, cujus suscipiendam & observandam beneficentiam idem Philippus non tacuit, - - - - Principibus omnibus carus, Imperatori tam sanguinis affinitate, quam applicationibus dotibusque variis convinctus. Hoc uno idem Imperator Maximilianus se sapientiorem & expertiorem habere dicebat neminem, cui tutius regni Imperiique negotia crederet, cui singularius & specialius adhaereret. Jam erat excellentissimus Princeps & Archiepiscopus venerandus in opere, ut res patrias augmentaret, impignerata redimeret, tum ecce omnium rerum acerbissima mors praeter spem & opinionem, inque totius Provinciae dispendium illum invadit. „

In

(*t*) Cap. 173. in *Prodromo* HONTHEMII *Parte Poster:* pag. 857. Add. KYRIANDER in *Annal. de Augusta Trevir.* Part. XV. pag. 211.

In eandem ſententiam IRENICUS: (*u*) „ Alio, in-
„ quit, me vocat Jacobus Marchio Badenſis, quo nihil eruditius, ſublimius, innocentius, præſtantius, Germania produxit: omnibus virtutis numeris perfectus, in ejusdem (Trevirenſis) Eccleſiæ Archiepiſcopum abivit: robuſto ac virili ingenio inſtructus, ſive ſubita, ſive meditata proferret, extemporali facultate præditus fuit, ut tantum doctrinæ huic Beroaldus noſter præſtiterit, quantum nec alteri, ut etiam elegantiſſimum de Philoſophorum ſymbolo librum honori ejus divulgaverit. Hunc ante diem acerba mors damnavit, quem poſtquam numero viventium ſubtraxit, cœleſtibus adjecit: Nec quicquam inter vulnera totius Marchionatus ingratius illius caſu intercidere potuiſſet. Dum enim adhuc inter vivos conſtitit, omni virtute functus, tantos ingenii fructus, tantam de ſe ſpem dedit, qua feliciter pene tota patria noſtra nitebatur. XXX. ingreſſus annum in flore ætatis ab invidia fatorum interceptus eſt. „

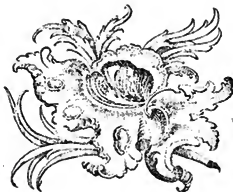

(*u*) In *Exegeſi Germaniæ* pag. 158.

JACOB. II.

Nummum ejus retulit HONTHEMIUS, (x) quem suo loco inter nummos exhibemus Badenses.

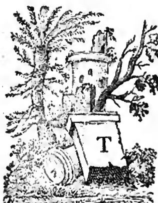
(x) *Histor. Trevir.* Tom. II. pag. 885. *Groschen-Cabinet* Tom. IV. Tab. XIII. num. 112.

CAPUT

CAPUT V.

PHILIPPUS I.

§. I.

Tertiogenitus Christophori filius, excellentis ac floridi ingenii Princeps, Philippus A. 1479. d. 6. Nov. Domui Badensi datus; a teneris annis artibus pacis bellique feliciter innutritus est. Philippus I.

Militiam Gallicam sequebatur juvenis, uti Abavus olim, Ducibus Aureliani addictus. Ludovici Aurelianensis stipendiarium fuisse Marchionem Bernhardum, suo loco ostendi. Ludovicum XII. Galliæ Regem, ejusdem Aureliæ Principis nepotem, in Italica expeditione Philippus comitatus est miles; Mediolanensem Ducatum, patrimonium avitum, cum Rex armis quæsivisset. Errat enim sepulcralis epigraphes, in Collegiata Badensi Philippo positæ, (a) anonymus auctor, qui Mediolani expugnationem Expeditio Mediolan.

(a) Inscriptio infra exhibetur.

Carolo VIII. adſcribit. Hic Ludovicum Morum, Inſubriæ Ducem, fovit, eique ſolium Ducale, quod uſurpaverat, firmavit. Ludovicus XII. uſurpatorem evertit & A. 1500. captivum in Galliam abduxit. (*b*)

§. II.

Expeditio Turcica.

Anno ſequente Galliæ Rex omnes vires ſuas in Regnum Neapolitanum convertit, deceſſoris ſui in illud regnum jura vindicaturus. Sed & eodem tempore Venetis, gravi cum Bajazethe II. Turcarum Sultano, bello implicitis, auxilia ſe miſſurum promiſit. Armata tum XX. navium claſſis, eique præfectus a Rege Philippus Ravenſteinius, Gubernator Genuenſis; ſub quo Badenſis noſter Philippus, XXII. annorum juvenis, militari cum imperio navim ducebat. (*c*) Claſſis hæc ex Portu Telonienſi ſolvens, A. 1501. Genuam adpulit, aſſumtisque ibi militibus, celeri curſu Neapolim contendit. Ibi Ravenſteinius Fridericum Neapoleos Regem, maxima regni parte a Gallis pulſum, adegit, ut Aenaria inſula,

(*b*) CORIO *Hiſtoria di Milano* Parte ſettima. GVICCIARDINI *Hiſt. Ital.* Lib. I. JEAN D'AVTON *Hiſtoire de Louis XII.* Cap. 32. & 38. ſeqq. Autonus hic ex Auguſtinianorum ordine nobilis, Ludovici XII. juſſu hiſtoriam ejus ſcripſit, quam THEODORVS GODEFREDVS edidit Lutetiæ 1620.

(*c*) JEAN D'AVTON Chap. 45. ita ſcribit: „ Le Marquis de Bade eſtoit „ Capitaine de la nef nommée le Marais. „ In Inſcriptione ſepulcrali parti claſſis dicitur præfuiſſe.

(*Ischia*) quo confugerat, relicta, supplex in Galliam ad Ludovicum XII. Regem se conferret. (*d*) Neapoli Ravensteinius mense Augusto in Archipelagum Græciæ cursum suum direxit atque ad Melum (Milo) insulam cum Venetorum classe, cui Benedictus Pisaurus præerat, sese conjunxit. Inde communi consensu maris Aegei Asiæque minoris insulam Lesbum Galli Venetique petierunt, metropolin ejus Mitylenen, Turcarum propugnaculum, obsidione cincturi. Quo cum ventum esset, nondum expositis in terram copiis, erumpentes ex urbe Turcæ levibus prœliis Christianos lacesserunt. Badensis tum, juvenili ardore correptus, facta sibi a Ravensteinio potestate, cum exigua nobilium manu Turcas invadit, multos cædit, reliquos in fugam compellit. (*e*) Urbs graviter obsessa, sæpiusque oppugnata, capi tamen non potuit; dominantem urbi arcem strenue quod defenderant Turcæ. Ravensteinius Gallorum & Pisaurus Venetorum Duces, multis viris fortibus amissis, obsidionem solvere coacti sunt. (*f*) Similem fortunam ante hos XXXVI. annos expertus fuerat Justinianus Ursatus, Dux Venetorum fortissimus, qui ab ejusdem urbis

(*d*) AVTON Cap. 56.

(*e*) AVTON Cap. 7. pag. 284. Idem Philippus in oppugnatione urbis fortiter dimicans, grave vulnus accepit. AVTON pag. 298.

(*f*) IVSTINIANVS *Histor. Venetæ* Lib. X. pag. 211. PETRVS BEMBVS *Histor. Venetæ* Lib. VI. pag. 200. AVTON Cap. 72. LEVNCLAVII *Annales Turcici* ad A. 1501.

oppugnatione, magna ſuorum clade rejectus eſt. (g) Galli deferentes Piſaurum cum claſſe diſceſſerunt.

Finito hoc bello in Hiſpaniam abiit Philippus, Ferdinandum inviſurus Catholicum; cujus filiam Johannam, Monarchiæ heredem, Philippus Auſtriacus duxit in matrimonium; nepos Friderici IV. Imperatoris; cujus ſororis nepos fuerat Philippus noſter Badenſis.

§. III.

Eberſteinenſia.

In Germaniam redux, a Maximiliano I. Imp. amice exceptus eſt. In bello enim Palatino-Bavarico, Bernhardus, Eberſteinii Comes, Ruperto Palatino adhærens, cum eo quum fuiſſet proſcriptus, Eberſteinenſem Bernhardi Comitatus partem gratuita donatione Cæſar tradidit Philippo. Chriſtophorus, Comitis amicus, filium induxit, ut omnem Eberſteinii Comitatum redderet Bernhardo, ut ſupra oſtenſum. Quin & Marchicam partem ſilvæ Gernſperg eidem Bernhardo in feudum maſculinum contulit. Bernhardus Comitatum, hucuſque diviſum, in unum corpus indiviſum collegit, eumque Marchioni communi conſilio & jure poſſidendum regendumque conceſſit, pacemque per omnia caſtra, vicos & oppida Eberſteinenſis Comitatus perpetuam, inivit; va-

(g) ANTON. SABELLICVS *Hiſtor. Rerum Venetar.* Parte altera Lib. VIII. pag. 726. JVSTINIANVS Lib. VIII. pag. 158.

ſallum, Conſiliarium & Miniſterialem Marchionatus ſe dixit. (*h*)

A. 1506. Wilhelmus de Hohenſtein, Argentinenſis Epiſcopus, ſolenni majorum ceremonia cathedram ſuam occupaturus, quum urbem intraſſet, comes & amicus Epiſcopi Philippus interfuit pompæ. (*i*)

In diviſione paterna omnem ille Marchionatum Badenſem, ut & Marchicam partem Comitatus Eberſtein, Dynaſtiarumque Gerolzeck, Malberg & Lahr accepit; patre ejus portionem augente, quod præ fratribus vi ingenii, atque prudentia ſingulari polleret. Hereditas paterna.

§. IV.

A. 1521. d. 4. Junii Carolus V. Imp. Moguntiæ agens, Hieronymum Brunnerum, Advocatum Keiſersbergenſem, ad Philippum Marchionem Badenſem, (*k*) cum literis miſit, ut eum de ſuſcepto contra Regem Galliæ bello certiorem faceret, Imperii negotia tractat.

(*h*) Der Marggravſchafft Baden Mann, Rath und Diener. In Chriſtophoro Marchione Eberſteinia hæc quoque attigi, ad quæ redeundum Lectori.

(*i*) *Chron. Mſcpt.* Anonymi Argent. Add. HERZOGII *Chron. Alſat.* Lib. IV. pag. 119.

(*k*) Cæſar eum vocat „ Den Hochgebornen Philipſen Marggraven zu Baden „ u. Grafen zu Spanheim, unſern lieben Oheim, Furſten, Rath und „ Statthalter unſers Lands Lutzemburg. „

PHILIP.I.

ejusdemque Regis consilia manifestaret, qui Alsatiam, Sundgoviam, Brisgoviam & Nigram silvam, Ulrici Wirtenbergici, Ducatu suo exulantis, ut & Comitis Wilhelmi de Fürstenberg auxilio invadere decreverat; terris suis ut restitueret Ducem. Rogatur Philippus, ut Comitiis provincialibus, Ensishemii propediem habendis, intersit; de securitate communi servanda cum ceteris deliberet, fœdus mutuæ defensionis, a patre ejus Christophoro ratione Hachbergicæ & Rœtelanæ ditionum cum Austriacis provinciis olim initum, renovet, atque ad terras Badenses, Episcopum Argent. & Ducatum Wirtenberg. illud extendat; fœderis hujus præsidium bellique summam potestatem suscipiat. Comparuit Ensishemii Philippus cum Wilhelmo Præsule Argentinensi, eoque fratrem quoque suum Ernestum invitavit. Aderant ibidem pro Cæsare Rudolfus, Sulzensis Comes, Georgius de Firmian, Mareschallus, & Hieronymus Brunnerus. At omne hoc Alsato-Brisgovicum bellum suffocatum in partu.

Extinctum Regimentum Imperii Carolus V. Procerum impulsu A. 1521. cum restaurare cogeretur, in patris viventis locum Philippus huic Senatui adscriptus est. (*l*) Imo in Comitiis A. 1523. Cæsarei Præsidis functus est munere. (*m*) Anno sequente Cæsaris & Ferdinandi in Imperii Regimento vices peregit;

(*l*) RECESSUS IMP. Tom. II. pag. 205.

(*m*) REC. IMP. A. 1523.

git; (n) quod & in Comitiis, A. 1526. Eslingæ Turcici belli caussa habitis, factum esse, ex Recessu Imperii, in quo ut Præses primo loco nominatur, comperimus.

§. V.

Politica hæc inter negotia rabidus ille rusticorum furor erupit; cujus contagium mox Sueviam, Alsatiam, Franconiam, Thuringiam, aliaque loca infecit. In tractu Spirigoviæ, qui vulgo *Brurhein*, (o) cujus caput Bruchsalia, vicus est *Malsch*, ubi rusticorum turba classicum cecinit circa Martias Kalendas A. 1525. Durlacenses, Philippo Marchioni subjecti, seditionis participes, Principis Præfecto carceri incluso, bis mille quingentos tumultuantium rusticorum in suum oppidum receperunt. In vico Barghausen multi quoque rebelles reperti sunt. Domos eorum exussit Philippus. Rustici, facti ferociores, Godesaviæ, Albæ Dominorum, Albæ Dominarum aliaque cis & trans Rhenum Monasteria occuparunt, diripuerunt. Periere tum Docu-

Bello Rusticano involvitur.

(n) MULLER. in *Staats-Cabinet* Part. I. Cap. 4. §. 30. seqq. Anno hoc cum Friderico Palatino ad Senatum Argentinensem in religionis caussa literas scripsit. SLEIDAN. Lib. IV. p. 100.

(o) *Brurhein*, *Brusal*, communem habent nominis originem. Sal a copia salis, quo locus ille abundaverat olim. *Rain* collem molliter declivem notat, qualis amœnus ille collis est, qui Bruchsaliam ambit.

PHILIP. I.

menta & Chartæ Cœnobiorum, quod & permultis in Alſatia ſuperiore ac inferiore Monaſteriis evenit. Tot malis commotus Marchio noſter ingreſſus eſt clementiæ viam. Rebelles, a Principe in gratiam recepti, ad obſequium redierunt. Quibus conditionibus id factum ſit, nec Crinitus, (*p*) nec Leodius, (*q*) nec Gnodalius, (*r*) bellorum ruſticanorum ſcriptores, nec alii illius temporis exponunt. Id tamen certum, quod Marchia tranquillata, belli hujus flamma in Spirigovia, Palatinatu & Alſatia adhuc duraverit.

§. VI.

Res Sueviæ ordinat.

A. 1531. & 1532. Philippus noſter cum Philippo, Comite Palatino Rheni, inſigni illo belli heroe, cui pro defenſæ nuper contra Turcas Vindobonæ præmio Wirtenbergici Ducatus, Ulrico erepti, regimen conceſſerat Cæſar, varia Sueviæ Ordinum Comitia celebravit, in quibus ſua potiſſimum auctoritate publi-

(*p*) PETRVS CRINITVS (*Harer*) Electori Palatino a ſecretis in *Hiſtoria Ruſticorum tumultuum* Alberto Cardinali & Electori Moguntino, qui A. 1545. deceſſit, dedicata Cap. 24. apud FREHERVM *Scriptor. Rer Germ.* Tom. III. p. 147.

(*q*) HVB. THOMAS LEODIVS *Hiſtoria ſeditionis ruſticanæ* pag. 290. apud FREHERVM loc. alleg.

(*r*) PETRVS GNODALIVS *de Ruſticis tumult.* Lib. II. pag. 145. apud SCHARD. *Scriptor.* Tom. II.

PHILIP. I.

cum Sueviæ ſtatum Marchio ordinavit; Dux Suevici Circuli cum Philippo Palatino creatus. (*s*)

Obitus Phil. I.

Obiit Philippus A. 1533. (*t*) XVII. Sept. cum vixiſſet annos LIV. menſes X. dies VIII. Badæ ſepultus; ab Erneſto, fratris virtutum æmulo, ſepulcrali monumento in Eccleſia Collegiata ornatus. (*u*)

(*s*) *Schwæbiſche Creyſt-Abſchied* de dato *Eſſlingen* 18 Apr. 1531. & *Weil* 9. Jul. 1532.

(*t*) CHYTRAEVS in *Chronico Saxoniæ* Lib. III. pag. 129. Philippum A. 1539. mortuum aſſerit; ſexennii errore.

(*u*) Epitaphium hoc eſt:

F I D. D E I. S.

ILLUSTRI PR. PHILIPPO MARCHIONI BADENSI HABITU CORPORIS ET DIGNITATE FORMAE SINGULARI EQUESTREM MILICIAM PRIMUM SUB CAROLO VIII. R. FR. AD MEDIOLANUM EXPUGNATUM OBEUNTI MARI PARTIS CLASSIS AD MITYLENEN OPPUGNATAM PRAEFECTO HISPANIIS GALLIISQUE PERAGRATIS IMPERII AUGUSTI SUB CAROLO QN. CAESARE PER GERMANIAM VICARIO TERRA MARIQUE MAGNARUM RERUM USUM EXPERTO DOMI PRUDENTIA ET MODERATIONE AD CIVES BENE DE PATRIA MERITO PR. ERNESTUS

§. VII.

Chara-
cter ejus.

Ceterum Philippus noſter Literarum & Literatorum, ſpeciatim Franciſci Irenici, Etlingæ in terris Badenſibus nati, fuit fautor inſignis. Vitam ejus duobus libris conſcripſit IRENICUS, temporum qui perierunt injuria. Alio in loco (x) eum ita alloquitur: „ Hæc ob tuam voluntatem ingreſſus ſum, Philippe „ Princeps maxime, & quæ ad nominis tui gloriam attinere vi- „ dimus. Reliqua, quæ de te concepimus, duobus libris abſol- „ vimus, qui poſtquam ſatis maturuerint, auſpicato ſidere æque „ in vulgus abibunt. „ Scripſit hæc IRENICUS A. 1518 Hagenoæ, ubi prima Germaniæ Exegeſis tum prodiit editio.

Idem IRENICUS Hieronymum Aleandrum & Philippum Beroaldum Philippi noſtri Marchionis laudes celebraſſe memorat (y) his verbis: „ Philippus felici ſydere tredecimus „ Marchio Badenſibus obvenit, ab Hieronymo Aleandro ac Philippo Beroaldo tot laudibus proſecutus, qui & noſtro ævo ad- „ miniſtrandæ reipublicæ natus, Marchionatum pace atque bel-

FRATRI GERMANO EX TESTAMEMTO POSUIT
VIXIT ANNOS LIV. MENSES X. DIES X.
OBIIT ANNO CHRISTI MDXXXIII. MENS.
SEPTEMBRI DIE XVII.

(x) *Exegeſeos Germaniæ* Lib. III. Cap. 104. pag. 160.

(y) Lib. III. Cap. 100. pag. 158.

„ lo inclitus, justo fasce, regimine subditos auspicatissimo con-
„ servat atque ampliat. „

Favit ille religioni Lutheranæ per aliquot annos; at A. 1532. pastores Evangelicos ejecit, Caroli V. Imp. in Sueviam adventu, ut videtur, perterritus. Protestantium sacra tamen aperte professus est nunquam. Cancellarius ejus Vehus in Wormatiensibus Comitiis 1521. docta oratione studuit persuadere Luthero, ut ab instituto desisteret. Jo. Ungererus, concionator Philippi permittente eo, matrimonium inivit. A. 1529. & 30. Durlaci impressa est Germanica versio partis Bibliorum Lutheri. (z) Favet Lutheranis.

§. VIII.

Philippi conjux fuit Elisabetha, Philippi Electoris Palatini filia; Wilhelmi Hassiæ Landgravii vidua; cum qua A. 1503. nuptias celebravit. Elector filiæ suæ dedit in dotem Spanheimensis Comitatus partem, quam Fridericus Palatinus Badensi eripuerat Carolo. Obiit Elisabetha A. 1522. d. 24. Junii. Cum ea Philippus VI. genuit liberos. Uxor & Liberi.

1. Jacobea A. 1507. die 25. Junii nata; quæ Wilhelmo Bavariæ Duci nupsit A. 1522. † 1580. 15. Nov.

2. Philippus natus 1508. † 1509. 16. Febr.

(z) In Bibliotheca Bada-Durlacensi, quæ Basileæ servatur, Bibliorum hujus typi extat exemplum, forma, quam quartam appellant.

3. Philippus Jacobus ſtatim poſt baptiſmum mortuus 1511.

4. Maria Eva nata 1513. 10. Jan. poſt baptiſmum quoque defuncta.

5. Johannes Adamus natus & denatus 1516.

6. Maximilianus Cæſar natus & denatus 1519.

Pacta de ſucceſſione Phil.

Jacobea ex liberis his ſola patri quum fuiſſet ſuperſtes, terræ ad Philippi fratres, Bernhardum atque Erneſtum, pervenerunt. Iidem cum Wilhelmo Bavariæ Duce, affine ſuo, ſuper hereditatem fratris transactionem inierunt die Veneris poſt Judica A. 1534. Bernhardus quum deceſſiſſet A. 1537. tutores filiorum ejus, Wilhelmus Bavariæ Dux & Johannes Simmerenſis, cum Erneſto Bada-Durlacenſi, circa Philippi ſucceſſionem ejusque debita, nova pacta inierunt; (a) quæ tamen a pupillis, majorem ætatem adeptis, Philiberto & Chriſtophoro, & præſertim ab hujus filio, Eduardo Fortunato, fuerunt neglecta.

Philippus Marchio, maſculis qui ſucceſſoribus caruit, claudit Tomum ſecundum. Fratres propagatores Gentis exhibet tertius.

(a) Conf. *Grundlicher wahrhaffter Bericht Ernſt Friederich* pag. 10.

FINIS TOMI II.

